

ISSN 2350-9767

วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2565

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/KKUJ/index>

เจ้าของ: ฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา โดยกองบริหารงานวิจัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002

โทรศัพท์ 043-203177-8

กำหนดออก: ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

เดือนมกราคม - เดือนเมษายน,

เดือนพฤษภาคม - เดือนสิงหาคม,

เดือนกันยายน - เดือนธันวาคม

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ชาญชัย พานทองวิริยะกุล

ศาสตราจารย์มนตรีชัย ดวงจินดา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนพลชัย ชามะรัตน์

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์

รองศาสตราจารย์จักรกริช สังขมณี

รองศาสตราจารย์ภาคภูมิ หรรณา

รองศาสตราจารย์สุทธิพร บุญมาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จเร สิงห์โกวินท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอียรชยา อักษรดิษฐ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนรัชต์ จิรสิทธิ์ธรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สกนธ์ชัย ชะนูนันท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดแดน วิสุทธิลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพันธ์ ชัดชุมแสง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กานูวัฒน์ ภักดีอักษร

Prof. Luuk Knippenberg, PhD.

Assoc. Prof. Aslihan Aykac, PhD.

Prof. Chistoph Antweiler, PhD.

Prof. Noriyuki Suzuki, PhD.

Prof. Jonathan D. Rigg, PhD.

มหาวิทยาลัยบูรพา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยทักษิณ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

Radboud University, Netherlands

Ege University, Turkey

University of Bonn, Germany

University of the Ryukyus, Japan

National University of Singapore

ฝ่ายจัดการ:

นางสาวภัทรา บำรุงไทยชัยชาญ

วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารทางวิชาการซึ่งบทความทุกเรื่องต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอย่างน้อย 2 ท่าน (peer-reviewed journal) วารสารรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เป็นต้นฉบับ (Original) ในรูปแบบบทความวิจัย (Research articles) บทความวิชาการ (Review articles) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book reviews) ในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แบ่งออกเป็น ด้านกฎหมาย ปรัชญาและศาสนา การเมืองการปกครอง การศึกษา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษา วรรณกรรม และสังคมศาสตร์ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและองค์ความรู้ใหม่ อันเป็นความก้าวหน้าทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วารสารมีกำหนดออก ปีละ 3 ฉบับ (รายสี่เดือน) โดยมีการเผยแพร่ออนไลน์ (Online Journal) ในรูปแบบวารสารทางอิเล็กทรอนิกส์ และมีการเผยแพร่รูปเล่มสำหรับจัดส่งให้ห้องสมุดหรือหน่วยงานที่สนใจ

ISSN 2350-9767

Khon Kaen University International Journal of Humanities and Social Sciences

Vol. 12 No. 3 September - December 2022

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/KKUJ/index>

Publisher: Office of the Research and Graduate Studies

Publishing Frequency: KKU International Journal of Humanities and Social Sciences

is published 3 issues annually in

January - April

May- August

September - December

Advisor Committee

Assoc. Prof. Dr. Charnchai Panthongviriyakul

Prof. Dr. Monchai Duangjinda

President of Khon Kaen University

Vice President for Research and Graduate Studies,
Khon Kaen University

Editor:

Assistant Professor Thanapauge Chamaratana

Khon Kaen University, Thailand

Editorial Board

Associate Professor Aslihan Aykac, Ph.D

Associate Professor Suwichai Kosaiyawat

Associate Professor Jakkrit Sangkhamanee

Associate Professor Pakpoom Hunnapha

Associate Professor Suttiporn Bunmak

Assistant Professor Norachit Jirasatthum

Assistant Professor Jaray Singhakowinta

Ege University, Turkey

Burapha University, Thailand

Chulalongkorn University, Thailand

Maharakham University, Thailand

Thaksin University, Thailand

Khon Kaen University, Thailand

National Institute of Development

Administration, Thailand

Chiangmai University, Thailand

Naresuan University, Thailand

Thammasat University, Thailand

Khon Kaen University, Thailand

Prince of Songkhla University Phuket Campus,

Thailand

Assistant Professor Thianchai Aksrondit

Assistant Professor Skonchai Chanunan

Assistant Professor Suddan Wisudthiluck

Assistant Professor Jaggapan Cadchumsang

Assistant Professor Panuwat Pakdeeaksorn

Professor Christoph Antweiler, Ph.D.

Professor Jonathan D. Rigg, Ph.D.

Professor Luuk Knippenberg, Ph.D.

Professor Noriyuki Suzuki, Ph.D.

University of Bonn, Germany

National University of Singapore, Singapore

Radboud University, Netherlands

University of the Ryukyus, Japan

Managing Staff:

Miss Pattarapa Bumrunthaichaichan

KKU International Journal of Humanities and Social Sciences is a peer-reviewed journal published every 4 Month by Khon Kaen University. We welcome submission from all fields of Humanities and Social Sciences. The journal accepts Thai or English manuscript of original research articles, review articles and book reviews which have never been published elsewhere. Our purpose is to distribute new knowledge in the field of Humanities and Social Sciences. Research areas covered by the journal include (but not limited to): Law, Religions and Philosophy, Political Sciences, Public Administration, Education, Geography, History, Language and Literature, and Sociology.

บทบรรณาธิการ

วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น เดินทางมาสู่ฉบับสุดท้ายของปีที่ 12 ซึ่งหากเป็นชีวิตของมนุษย์ก็ถือเป็นการครบหนึ่งรอบพอดิบพอดี สำหรับการทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานวิจัยและองค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเราก็คงยืนยันหยัดที่จะเป็นวารสารวิชาการที่อยู่เคียงข้างประชาชน ชุมชน และสังคมต่อไป

ในวารสารฉบับนี้มีบทความที่กองบรรณาธิการได้พิจารณาคัดสรรมาเพื่อนำเสนอแก่ท่านผู้อ่าน รวมทั้งสิ้น 7 บทความ ที่มีลักษณะโดดเด่นในทางสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังนี้ เริ่มต้นบทความแรกเป็นบทความทางสายปรัชญา โดยสรายุทธ เลิศปัจฉิมนันท์ และรัตนจิต ทองเปรม นำเสนอผลการศึกษาเอกสารชั้นปฐมภูมิของนิชิตะ คิตะโร โดยสืบสอบถึงมโนทัศน์โคฟูกุในข้อเสนอทางปรัชญาของเขาย่างเป็นระบบ ทั้งคู่พบว่า นิชิตะได้เสนอแนวคิดโคฟูกุผ่านประเด็นเรื่องความมีอยู่จริง ความดี และศาสนา รายละเอียดในแต่ละประเด็นรอท่านพลิกไปหาคำตอบครับ

บทความที่สองเป็นการถอดบทเรียนรูปแบบการดำเนินงานของเทศบาลนครยะลาสู่ความสามัคคี โดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยชัยวัฒน์ โยธี และคณะ ได้ทำการศึกษากับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในโครงการ และกลุ่มผู้บริหารเทศบาลนครยะลา ทำให้ได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจว่า เทศบาลนครยะลามีรูปแบบการดำเนินงานที่สามารถพัฒนาท้องถิ่นสู่ความสามัคคีได้อย่างเป็นรูปธรรม 4 ประการที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดในเกณฑ์การประเมินรางวัลพระปกเกล้าด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสามัคคี 5 หมวด รายละเอียดการถอดบทเรียนดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการขยายผลสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไป

จากภาคใต้ เราขยับไปยังประเทศเพื่อนบ้านอย่างอินโดนีเซีย เพื่อไปดูผลงานของ Nikodemus Niko ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรมใหม่ในหมู่วัยรุ่นอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นผลจากละครชุดสัญชาติไทยอย่าง “2gether: The Series” ที่ออกอากาศในอินโดนีเซีย โดยมุ่งเน้นไปที่ภูมิทัศน์แห่งความรักในมิติต่างๆ ที่เกิดขึ้นจาก Soft Power ของไทยที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้าน รายละเอียดที่น่าสนใจหลายประเด็นรอท่านผู้อ่านอยู่ด้านในครับ

บทความที่สี่เป็นบทความภาษาอังกฤษจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างเวียดนาม โดย Trieu Huy Ha ซึ่งนำเสนอผลการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ในการพัฒนาภูมิปัญญาคนท้องถิ่น โดยเจ้าอาณานิคมอย่างฝรั่งเศสในอาณานิคมด่งเกีย ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของเวียดนาม ความน่าสนใจอยู่ที่การวางระบบการศึกษาาระดับสูงโดยนำกระบวนการศึกษาสมัยใหม่มาสู่คนในท้องถิ่น และฝึกฝนปัญญาชนชาวเวียดนามหลายรุ่นวัยในช่วงต้นศตวรรษที่ 20

ในบทความที่หายยังเป็นบทความภาษาอังกฤษ ที่นำเสนอแรงจูงใจในการบริโภคสื่อแบบออนไลน์และออฟไลน์ของนิสิตวิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยณัฐรี เณ และธณวุฒ ชุตินพงศ์เดช ซึ่งได้ศึกษาผ่านกระบวนการสนทนากลุ่มกับนิสิตรวม 12 ราย ผลการศึกษาจะเป็นอย่างไรพลิกไปดูได้ในตัวเล่มครับ

บทความต่อมาเป็นบทความในสาขาภาษาศาสตร์ที่มุ่งสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ระหว่างปีพุทธศักราช 2550 – 2563 โดยเน้นการศึกษานวัตกรรมที่ใช้พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศและศึกษาจุดเน้นของการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ โดยกิริติ นันทพงษ์ และทรศนัย โกวิทยากร โดยสังเคราะห์จากวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต จำนวน 22 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถสำหรับชาวจีนมากที่สุด รองลงมาคือ ชาวญี่ปุ่น ชาวเวียดนาม และชาวพม่า ตามลำดับ ปิดท้ายด้วยบทความในสาขาวิชาพัฒนศาสตร์ โดยเข็มเพชร ศรีสมพาน และบัวพันธ์ พรหมพักพิง นำเสนอผลการศึกษาการส่งเสริมอุตสาหกรรมผ้าไหมของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และศึกษารูปแบบการค้าผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ ก่อนวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมของคนลาวในนครหลวงเวียงจันทน์

กองบรรณาธิการหวังว่าบทความทั้งเจ็ดบทความดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านไม่มากก็น้อย และในโอกาสเข้าสู่เทศกาลปีใหม่ 2566 ทางกองบรรณาธิการขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ดั่งนามทั้งหลายโปรดลดบันดาลให้ผู้อ่านทุกท่านมีความสุขกายสบายใจตลอดปี

“อยู่ดีมีเฮครับ”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนพลักษ์ ขามะรัตน์
บรรณาธิการ

Editorials

The International Journal of Khon Kaen University in the Humanities and Social Sciences, which is produced by Research and Graduate Studies Department of Khon Kaen University, is approaching its final issue of its 12th year anniversary. If it were a human, it would correspond exactly to one round of the dissemination of research findings and knowledge in the Humanities and Social Sciences. We remain dedicated to being a scholarly publication that benefits people, communities, and society.

In this journal, there are seven articles, which were selected by the editorial team to present to the readers. Each exhibits outstanding features in the fields of the Humanities and Social Sciences as follows:

To begin, the first article, which focuses on philosophy and was written by Sarayuddha Lhaspajchimanandh and Ratjit Thongprem, presents the results of Nishida Kitaro's primary monographs, which investigates the concept of Kofuku in philosophical proposals. They found that Nishida had proposed the Kofuku concept through issues of existence, goodness, and religion.

The second article presents the lesson learned from the operational model of Yala City Municipality with regard to reconciliation. Using qualitative research methods, Chaiwat Yotee and his research team investigated a group of stakeholders working for the project and the executive group of Yala City Municipality. During the process, an interesting discovery was made. The Yala City Municipality has four operational elements that can develop the locality towards reconciliation. These correspond to the indicators in the evaluation criteria of the King Prajadhipok's Award for Peace and Reconciliation in five categories. Details from the lessons learned will be useful when seeking to apply the results to other local government organizations in the future.

Let's move south to a neighboring country, Indonesia, to examine Nikodemus Niko's research on the series, 'Exploring Indonesian New Culture in Thailand Boys Love '2gether: The Perspective of the Sociology of Love,' airing in Indonesia. Focusing on the landscape of love in various dimensions has resulted from the soft power that Thailand has extended towards its neighboring countries. The journal has a lot of fascinating information awaiting readers.

The fourth article is an English article from a nearby country, Vietnam, and was written by Trieu Huy Ha. It presents the results of a historical study on the development of local wisdom by a colonial ruler, France, in the Tonkin colony, which is located in northern Vietnam. It is of particular interest based on the establishment of a higher education system that brought new educational paradigms to the local populations and trained generations of Vietnamese intellectuals during the early 20th century.

The fifth article is also an English article by Nadnaree Chen and Thanavutd Chutipongdech, which presents the motivations of International College students at Srinakharinwirot University for online and offline media consumption for sustainability studies. The study was conducted through the process of conducting group discussions with 12 students. Please turn to the appropriate page to see the results in this journal.

The following research is a linguistics article that aims at synthesizing research related to the teaching of Thai, including reading aloud and writing Thai spelling for foreign students during the year 2007 - 2020. The study by Kirati Nantapong and Thasanai Gowithayakorn focused on exploring the innovations that had been used to develop the abilities of foreign students to pronounce and/or write Thai spelling, as well as developing the ability to pronounce and/or write Thai spelling. In the study, 22 master's and doctoral theses were synthesized. It was discovered that most of the innovations to develop Thai teaching had been developed for Chinese learners and was followed by Japanese, Vietnamese, and Burmese learners, respectively.

Last but not least, there is an article in the field of Developmental Science by Khemphet Sysomphanh and Buapun Promphakping. The article presents the results of a study on the promotion of the silk industry by the Government of the Lao People's Democratic Republic (Lao PDR) and on the patterns of the silk fabric trade in Vientiane. This is followed by an analysis of the changes in the silk weaving patterns of the Lao people in Vientiane.

The editorial office hopes that these seven articles will more or less provide benefit for the reader. Furthermore, on the occasion of the New Year's celebrations of 2023, the editorial office would like to invite Phra Sri Rattanatrai and all holy things to inspire our readers to have happiness and peace throughout the coming year.

“Yudee Meehang Krab”

Asst. Prof. Dr. Thanapauge Chamaratana
Editor

บทความวิจัย

- ๑ การสืบสอบมโนทัศน์โคฟุกุในปรัชญาญี่ปุ่นสมัยใหม่ของนิชิยะ คิตะโร 1
สรายุทธ เลิศปัจฉิมนันทน์, รัตน์จิต ทองเปรม
- ๒ รูปแบบการดำเนินงานของเทศบาลนครยะลาสู่ความสามัคคี: 31
 การถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้จากเกณฑ์รางวัลพระปกเกล้า
ชัยวัฒน์ โยธี, รุ่งลาวัลย์ จันทรัตน์, อารยา ชินวรโกมล, วณดา วงศ์โรจน์
- ๓ Exploring Indonesian New Culture in Thailand Boys Love 51
 ‘2gether the series’: The Perspective of Sociology of Love
Nikodemus Niko
- ๔ The wisdom development of Vietnamese people 73
 in Tonkin with Franco-Vietnamese higher education
 during 1920-1945
Trieu Huy Ha
- ๕ แรงจูงใจในการบริโภคสื่อแบบออนไลน์และออฟไลน์ 103
 ของนิสิตวิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณัฐนรี เฉิน, ธนวุฒ ชุตินพงศ์เดช
- ๖ การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนการอ่านออกเสียง 131
 และการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
กิริติ นันทพงษ์, วรรณนัย โกวิทยากร
- ๗ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมของคนลาว 160
 ในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 (สปป. ลาว)
เข็มเพชร ศรีสมพาน, บัวพันธ์ พรหมพักพิง

การสืบสอบมโนทัศน์โคฟุกุในปรัชญาญี่ปุ่นสมัยใหม่ ของนิชิตะ คิตะโร

An Investigation of Kofuku in Modern Japanese Philosophy of Nishida Kitaro

สรายุธ เลิศปัจฉิมนันทน์ (Sarayuddha Lhaspajchimanandh)¹

รัตน์จิต ทองเปรม (Ratjit Thongprem)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเอกสารชั้นปฐมภูมิของนิชิตะ คิตะโร โดยสืบสอบถึงมโนทัศน์โคฟุกุในข้อเสนอทางปรัชญาของนิชิตะ คิตะโรอย่างเป็นระบบ โดยข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นิชิตะได้เสนอแนวคิดโคฟุกุผ่านประเด็นเรื่องความมีอยู่จริง ความดี และศาสนา ด้วยเหตุนี้จึงนำมาสู่ผลการวิจัยอันเป็นข้อสรุปที่ได้จากการสืบสอบดังนี้ ประการที่ 1) โคฟุกุในแง่ของความมีอยู่จริง คือ ทุกข์สุขแห่งเอกภาพของชีวิต ประการที่ 2) โคฟุกุในแง่ของความดี คือ ความปรารถนาที่มีต่ออุดมคติของสภาวะอันดี, และประการสุดท้าย 3) โคฟุกุในแง่ของศาสนา คือ การสำแดงให้เห็นถึงประสบการณ์ทางศาสนาที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

คำสำคัญ: โคฟุกุ, ปรัชญาญี่ปุ่นสมัยใหม่, ภาววิทยาของความสุข

¹ อาจารย์, สาขาวิชาสหวิทยาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Lecturer, Department of Interdisciplinary Studies, School of Humanities, University of the Thai Chamber of Commerce, Corresponding author email: sarayuddha_lha@utcc.ac.th

² อาจารย์, สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Lecturer, Department of Japanese, School of Humanities, University of the Thai Chamber of Commerce

Abstract

The aim of this research is to systematically study Nishida Kitaro's primary source document in order to investigate a conception namely *Kofuku* based on Nishida's philosophical argumentation. The finding of this research shows that Nishida presented *Kofuku* via the issues of reality, goodness, and religion. As a result, the conclusion of this work can be given as following. (1) *Kofuku*, by mean of reality, is the suffering and happiness as the unity of life. (2) *Kofuku*, by mean of goodness, is the desire for ideal of being good. and (3) *Kofuku*, by mean of religion, is the manifestation of religious experience becoming a part of live.

Keywords: Kofuku, Modern Japanese philosophy, ontology of happiness

1. บทนำ (Introduction)

คำว่า โคฟุกุ 『幸福』 ในภาษาญี่ปุ่นมีความหมายโดยตรงไปตรงมาว่า ความสุข (happiness) แต่ในขณะเดียวกันก็มีนัยครอบคลุมไปถึงคำว่า สุขภาวะที่ดี (well-being) ด้วยเช่นกัน แต่หากทำการสืบค้นความหมายของคำว่า well-being ในบริบทของนิรุกติศาสตร์ภาษาญี่ปุ่นจะพบว่า เดิมทีนั้นคำว่า โคฟุกุ ไม่มีนัยใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำว่า สุขภาวะที่ดี (well-being) แต่อย่างใด เพราะแนวคิดเรื่องสุขภาวะที่ดีตามนิยามของโลกตะวันตกถือเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ประเทศญี่ปุ่นเองก็ได้รับผ่านคำประกาศเรื่องสุขภาวะที่ดีโดยองค์การอนามัยโลกเมื่อปี ค.ศ. 1948 (Friends of WHO JAPAN, n.d.) ดังนั้นคำว่าสุขภาวะที่ดีจึงเป็นคำที่ไม่เคยปรากฏใช้ในวัฒนธรรมทางภาษาของญี่ปุ่นมาก่อน ในระบบภาษาญี่ปุ่นจึงถือว่าเป็นคำยืมที่มาจากภาษาต่างประเทศและกำหนดให้ใช้เป็นคำทับศัพท์ว่า ve-ru-bii-in-gu (เว-รุ-บิ-อิง-งุ) อย่างจำเพาะเจาะจงตามที่องค์การอนามัยโลกบัญญัติขึ้นภายใต้เป้าหมายของการอยู่ดีมีสุขโดยขึ้นกับปัจจัยสามประการ ได้แก่ “สุขภาพกาย สุขภาพจิต และการมีสังคมที่ดี” (Tomikata, 2018) ซึ่งถือว่าปัจจัยดังกล่าวก็คือองค์ประกอบของความสุด้วยเช่นกัน

ในแง่เดียวกันนี้จึงพบนัยสำคัญของคำว่า โคฟุกุ ด้วยกันสองประการ คือ (1) ในด้านความหมายทั่วไป โคฟุกุ มีความหมายว่าความสุข ส่วนในประการต่อมา คือ (2) ในความหมายจำเพาะเจาะจงขององค์การอนามัยโลก โคฟุกุ ถูกระบุให้เป็นคำไวพจน์ของคำว่าสุขภาวะที่ดี ซึ่งนัยสำคัญทั้งสองประการนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงคำว่า โคฟุกุ ที่ปรากฏในวัฒนธรรมทางภาษาของญี่ปุ่นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 เป็นต้นมานั้นถูกขยายขยายความหมายออกไปจากเดิมให้กลายเป็นคำที่สื่อถึงสภาวะของการมีความสุขและมีสุขภาวะที่ดีไว้ในคำเดียวกัน นัยสำคัญนี้จึงกลายเป็นหมวดความสำคัญที่แสดงถึงบริบทของวัฒนธรรมทางภาษาที่ทำให้เกิดการปรับกระบวนการทัศน์ของคำว่า โคฟุกุ ในญี่ปุ่น

อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับภูมิหลังของการสืบสอบมโนทัศน์โคฟุกุผ่านข้อเสนอทางปรัชญาของนิชิเตะ คิตะโร ในการวิจัยครั้งนี้ กล่าวคือ นิชิเตะ คิตะโร ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งปรัชญาญี่ปุ่นสมัยใหม่ ซึ่งในปรัชญานิพนธ์ชิ้นแรกของเขาเรื่อง *‘การศึกษาวิเคราะห์ความดี’* (ตีพิมพ์ ค.ศ. 1911) นั้นมีข้อเสนอเกี่ยวกับโคฟุกุไว้เช่นกัน จึงนับเป็นปรัชญาญี่ปุ่นสมัยใหม่ชิ้นแรก ๆ ที่มีการพูดถึงประเด็นของความสุขโดยคาบเกี่ยวไปถึงแนวคิดเรื่องสุขภาวะที่ดี จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะสืบสอบข้อเสนอเรื่องโคฟุกุของนิชิเตะ ซึ่งยังไม่มีการแบ่งแยกประเด็นของความสุขหรือสุขภาวะที่ต้อออกจากกัน รวมถึงเป็นการสืบสอบกระบวนการทัศน์ที่อยู่เบื้องหลังการใช้คำว่าโคฟุกุในวัฒนธรรมทางภาษาตามกรอบของญี่ปุ่นสมัยใหม่ ก่อนที่จะถูกนิยามเรื่องสุขภาวะที่ดีของตะวันตกเข้ามาเจือปน เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเปิดรับเอาแนวคิดเรื่องสุขภาวะที่ดีตามนิยามของตะวันตกเข้ามาในปี ค.ศ. 1948 ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากที่นิชิเตะถึงแก่กรรมใน ปี ค.ศ. 1945 ไปแล้วถึงสามปี

ฉะนั้น การวิเคราะห์มโนทัศน์โคฟุกุที่อยู่ในข้อเสนอของนิชิเตะ จึงมีส่วนช่วยให้เข้าใจถึงรากฐานของมโนทัศน์โคฟุกุในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นญี่ปุ่นสมัยใหม่ รวมถึงช่วยให้เข้าใจถึงความเชื่อมโยงของมโนทัศน์โคฟุกุที่สืบต่อมายังชาวญี่ปุ่นสมัยปัจจุบัน โดยการวิจัยครั้งนี้จะอาศัยการสืบสอบมโนทัศน์โคฟุกุที่นิชิเตะใช้อย่างกระจัดกระจายในปรัชญานิพนธ์ของเขา ซึ่งในเบื้องต้นพบว่านิชิเตะได้กล่าวถึงโคฟุกุเอาไว้ในสามบริบทใหญ่ ๆ ได้แก่ ความมีอยู่จริง ความดี และศาสนา ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จึงจะทำการสืบสอบไปตามกรอบของบริบททั้งสาม เพื่อทำการวิเคราะห์และนำเสนออย่างเป็นระบบ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาวิเคราะห์หมโนทัศน์โคฟุกุในปรัชญาญี่ปุ่นสมัยใหม่ของนิชิตะ คิตะโร ผ่านการสืบสอบประเด็นของ 1) ความมีอยู่จริง 2) สาระดีของชีวิต และ 3) สาระดีทางศาสนา

3. ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารชั้นปฐมภูมิของนิชิตะ คิตะโร โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ที่หมโนทัศน์โคฟุกุ ตามที่ปรากฏในปรัชญานิพนธ์เรื่อง ‘การศึกษาวิเคราะห์ชีวิต’ (ฉบับภาษาญี่ปุ่น) ของนิชิตะ คิตะโร ซึ่งเป็นปรัชญานิพนธ์เล่มที่ 1 จากทั้งหมด 24 เล่ม และเป็นเล่มที่พบข้อเสนอเกี่ยวกับโคฟุกุ แต่มีการเสนอไว้อย่างกระจัดกระจายตามหัวข้อต่าง ๆ ในเล่มเดียวกัน การวิจัยครั้งนี้จึงสืบสอบถึงร่องรอยความเชื่อมโยงของหมโนทัศน์โคฟุกุในข้อเสนอทางปรัชญาของนิชิตะ คิตะโร เพื่อทำการวิเคราะห์และนำเสนออย่างเป็นระบบ

4. ผลการวิจัย (Research Results)

ปรัชญานิพนธ์ชิ้นแรกในโครงการปรัชญาของนิชิตะ คิตะโร คือ การศึกษาวิเคราะห์ชีวิต ได้มีข้อเสนอเกี่ยวกับหมโนทัศน์โคฟุกุเอาไว้กระจัดกระจายตามเนื้อหาช่วงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อสืบสอบลงไปเอกสารปฐมภูมิจึงพบว่า ข้อเสนอของเขาในเรื่องนี้กระจายตัวอยู่ใน 3 บรรพ ได้แก่ บรรพที่ 2 ว่าด้วยความมีอยู่จริง, บรรพที่ 3 ว่าด้วยความดี, และ บรรพที่ 4 ว่าด้วยศาสนา ซึ่งหมายความว่านิชิตะได้วางกรอบคิดเกี่ยวกับโคฟุกุที่สื่อถึงความสุขของชีวิตเอาไว้ผ่านสามแนวคิดดังกล่าว ดังนั้นในการสืบสอบครั้งนี้จึงจะทำการไล่เรียงข้อเสนอของนิชิตะไปตามบริบท รวมถึงวิเคราะห์และขยายความเพื่อนำเสนออย่างเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

4.1 โคฟุกุกับความมีอยู่จริง (Kofuku and Reality)

ความสุขเป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีอยู่จริง แต่ความสุขจริงของความสุขนั้นดำรงอยู่ในรูปแบบใดก็เป็นสิ่งที่มักจะถูกตั้งคำถามอยู่เสมอ เพราะในบางครั้งความสุขก็เป็นสิ่งที่จับต้องได้จริง แต่ในบางครั้งก็เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ ยกตัวอย่างความสุขที่จับต้อง

ได้จริง เช่น ความสุขทางกายที่ได้มาจากการชั่งเกี่ยวกับวัตถุของโลกภายนอก ส่วนความสุขที่จับต้องไม่ได้ คือ ความสุขทางใจที่ได้มาจากการเติมเต็มความปรารถนาของจิต แต่ไม่ว่าจะเป็นความสุขทางกายที่จับต้องได้อย่างเป็นรูปธรรม หรือความสุขทางใจที่เป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ก็ตาม ทั้งสองสภาวะดังกล่าวถือเป็นจุดตั้งต้นในการพิจารณา มโนทัศน์โคฟุกุของนิชิตะ คิตะโร ที่ยืนยันว่าความมีอยู่จริงของโคฟุกุคือสภาวะเอกภาพ (unity) ของความเป็นรูปธรรมและนามธรรมที่เกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ของจิต ร่างกาย และโลกภายนอก

ด้วยเหตุนี้ นิชิตะจึงเชื่อเชิญให้ทำความเข้าใจมโนทัศน์โคฟุกุ โดยเริ่มต้นจากการพิจารณาปรากฏการณ์ของจิตและปรากฏการณ์ของโลกภายนอกในฐานะที่เป็นเอกภาพเดียวกัน ซึ่งจำเป็นต้องมีร่างกายดำรงอยู่ในฐานะสื่อกลางระหว่างปรากฏการณ์ภายในและภายนอกที่เกิดขึ้น การพิจารณาโคฟุกุในแง่นี้จึงมีความแตกต่างไปจากการพรรณนาถึงความสุขในเชิงอุดมคติของจิตแต่เพียงโดด ๆ รวมถึงแตกต่างไปจากการมองว่าปัจจัยภายนอกเท่านั้นคือแหล่งที่มาของความสุข เนื่องจากนิชิตะเห็นว่าปรากฏการณ์ภายในกับภายนอกนั้นไม่ใช่สิ่งที่ควรแบ่งแยกออกจากกันโดยสิ้นเชิง ดังข้อเสนอของเขา ความว่า

ปกติเราแยกแยะความแตกต่างระหว่างปรากฏการณ์ทางจิตกับปรากฏการณ์ทางร่างกายโดยพิจารณาว่ามีที่มาจากภายในและภายนอก โดยอย่างแรกมาจากภายในส่วนอย่างหลังมาจากภายนอก. แต่ความคิดเช่นนี้เกิดขึ้นเพราะการด่วนตัดสินว่าจิตนั้นอยู่ข้างในร่างกาย ทว่าหากพิจารณาโดยประสบการณ์ตรง ทั้งหมดล้วนเป็นปรากฏการณ์ของความสำนึกรู้ อันเป็นสิ่งเดียวกัน หาได้มีความผิดแผกของภายในภายนอกไม่. (Nishida, 1999: 243)

จากข้อเสนอข้างต้น แสดงให้เห็นฐานคติในทางภววิทยาของนิชิตะ ที่มีท่าทีแตกต่างไปจากการยึดโยงกับฐานคติดั้งเดิมในปรัชญาตะวันตก กล่าวคือ นิชิตะไม่เห็นด้วยกับฐานคติทางภววิทยาที่วางอยู่บนรากฐานของกรอบคิดแบบทวินิยม (dualism) ที่ยึดถือกันมาอย่างช้านานภายใต้กระแสอิทธิพลของปรัชญาตะวันตก เนื่องจากกรอบคิดแบบทวินิยมเป็นแนวคิดที่แยกปรากฏการณ์ทางจิตกับปรากฏการณ์ทางร่างกายออกจากกัน

อย่างชัดเจน โดยปรากฏการณ์ทางร่างกายนั้นเกิดจากการรับรู้ถึงสิ่งที่ดำรงอยู่และกินพื้นที่ในกาลและเทศะ (time and space) ของโลกภายนอก ส่วนในทางตรงกันข้ามปรากฏการณ์ทางจิตนั้นเกิดขึ้นเฉพาะภายในกระบวนการสำนึกรู้ จิตจึงไม่ใช่สิ่งกินพื้นที่ในโลกภายนอก แต่นิชิตะมองว่ากรอบคิดแบบทวินิยมเช่นนี้มีข้อบกพร่องที่ไม่มองว่า อันที่จริงแล้วปรากฏการณ์ทางจิตก็มีเนื้อเดียวกันกับการรับรู้ปรากฏการณ์ของโลกภายนอกผ่านทางร่างกาย โดยไม่จำเป็นต้องแบ่งประเภทของปรากฏการณ์ภายในและภายนอกให้กลายเป็นสองสภาวะที่แยกจากกัน

อีกทั้งการแยกเอาปรากฏการณ์ทางจิตกับปรากฏการณ์ทางร่างกายออกจากกันตามกรอบคิดแบบทวินิยม ยังเกี่ยวข้องกับการแบ่งแยกโลกทัศน์ที่เกิดขึ้นเป็นมุมมองเชิงอัตวิสัยและภาววิสัย ที่ส่งผลต่อทัศนะเรื่องความเป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ ว่าทั้งหมดเป็นสภาวะที่ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของอัตบุคคล (subject) ในทางอัตวิสัย หรือขึ้นอยู่กับภาวการณ์ของโลกภายนอกในทางภาววิสัย ซึ่งกระแสของปรัชญาตะวันตกขณะนั้นมีแนวโน้มจะตัดสินโน้มน้าวไปไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง แต่นิชิตะเสนอให้ก้าวข้ามกรอบคิดแบบทวินิยมไปสู่การพิจารณาอัตวิสัยและภาววิสัยในฐานะเป็นสิ่งเดียวกัน ดังที่เขาพยายามชี้ให้เห็นเอกภาพของอัตวิสัยและภาววิสัยที่ดำเนินไปพร้อมกับกิจกรรมของโลก ความว่า

สิ่งที่เราเรียกว่าจิตเชิงอัตวิสัยซึ่งอยู่แค่ภายในก็เป็นเพียงจิตอันน้อยนิดที่อยู่ภายนอก กล่าวคือเป็นการผันเฟื่องส่วนบุคคล. ตรงกันข้ามกับจิตระดับลึกอันยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นกัมมันตภาวะของจักรวาลที่สอดคล้องกับความจริงแท้อันเป็นสากล. ดังนั้นจิตแบบนี้ย่อมมาพร้อมกับกัมมันตภาวะของโลกภายนอกตนเอง ซึ่งต่อให้ไม่ประสงค์กัมมันตภาวะนั้นก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้. (Nishida, 1999: 243-44)

ดังจะเห็นได้ว่า ตามทัศนะของนิชิตะแล้วอัตวิสัยเป็นสภาวะภายในของอัตบุคคลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมชีวิตภายใต้ความเป็นไปที่เกิดขึ้นในโลกและจักรวาล ซึ่งความเป็นไปนี้เองที่นิชิตะเรียกว่ากัมมันตภาวะ (activities) หรือก็คือความเป็นสากลของสิ่งต่าง ๆ ที่จิตเองก็สามารถรับรู้ได้อย่างเป็นภาววิสัย อีกทั้งการที่กิจกรรมของชีวิตถือเป็นส่วนหนึ่งของโลกและจักรวาล จึงหมายความว่าอัตบุคคลเองก็เป็นส่วนหนึ่งของกัมมันตภาวะเช่นกัน ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแบ่งแยกปรากฏการณ์ทางจิต

ออกจากปรากฏการณ์ทางร่างกาย รวมถึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแยกอวัยวะกับภาวีสัยให้เป็นสิ่งที่ตรงข้ามกัน เพราะจิตและร่างกายต่างก็เป็นผลรวมที่อยู่ในเอกภาพของความสำนึกรู้เดียวกัน

จากการตั้งต้นฐานคติในทางภาวีวิทยาของนิชิตะเช่นนี้ ส่งผลให้เกิดแนวคิดที่จะก้าวข้ามกรอบคิดแบบทวินิยม (dualism) ของสิ่งต่าง ๆ ไปสู่การพิจารณาถึงเอกภาพของความมีอยู่จริงภายใต้ความสำนึกรู้เดียวกัน ดังข้อเสนอที่ว่า “จิตคือพฤติกรรมอันเป็นเอกภาพของความมีอยู่จริง แต่เบื้องหลังของเอกภาพย่อมมาควบคู่กับการเผชิญความขัดแย้ง” (Nishida, 1999: 244) ทศนะของนิชิตะเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่า จิตคือกระบวนการสำแดงออกถึงกิจกรรมของความสำนึกที่เกิดขึ้นภายในอัตบุคคล ซึ่งกิจกรรมแรกสุดของจิตก็คือการสำนึกรู้ถึงสิ่งต่าง ๆ ตามที่สิ่งเหล่านั้นเป็นอยู่ จิตสำนึกในขั้นแรกสุดนี้จึงเกิดจากการมุ่งเจตนาของจิตไปยังเอกภาพของวัตถุที่อยู่ในความสำนึกรู้นั้น ๆ โดยตรง แต่ในขณะที่เดียวกันอัตบุคคลก็มีโครงสร้างความคิดแบบทวินิยมอยู่เบื้องหลังความสำนึกรู้นั้นเช่นกัน จึงส่งผลให้จิตตัดสินใจว่าสิ่งต่าง ๆ นั้นมีสถานะตรงกันข้ามที่ดำรงอยู่เป็นคู่ขัดแย้งเสมอ

การที่อัตบุคคลเกิดความคิดแบ่งแยกเอกภาพนั้นออกเป็นทิวภาวะภายในจิตสำนึกของตนเอง จึงทำให้เข้าใจไปว่าสิ่งต่าง ๆ ดำรงอยู่อย่างแยกขาดจากกันได้ในลักษณะเป็นสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง หรือเป็นภาวะหนึ่งกับอีกภาวะหนึ่งซึ่งแปลกแยกต่อกันอยู่เสมอ แต่ในความเป็นจริงทิวภาวะที่เกิดขึ้นก็คือส่วนหนึ่งของเอกภาพ หากจิตสามารถก้าวข้ามโครงสร้างความคิดที่ใช้ในการตัดสินแบ่งแยกนี้ได้ ก็จะทำให้เกิดความตระหนักรู้สภาวะดั้งเดิมของสิ่งต่าง ๆ ได้โดยอัมตัตถิญาณ (intuition) อาทิ จิตคือเนื้อเดียวกับกับร่างกาย โลภภายในของจิตคือเนื้อเดียวกับโลกกายภาพภายนอก รวมถึงตระหนักรู้ว่าอวัยวะก็คือเนื้อเดียวกับภาวีสัย เป็นต้น

ในแง่เดียวกันนี้ข้อเสนอเรื่องโคฟุคุตามทศนะของนิชิตะจึงเป็นมโนทัศน์เอกภาพเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ถึงแม้คำว่าโคฟุคุโดยทั่วไปในภาษาญี่ปุ่นจะถูกใช้ในความหมายว่าความสุข แต่เพียงอย่างเดียวก็ตาม ทว่าในทศนะของนิชิตะแล้ว โคฟุคุคือสภาวะที่แสดงถึงเอกภาพของชีวิตโดยไม่มีการแบ่งแยกความสุขและความทุกข์ออกจากกัน โคฟุคุจึงไม่ใช่การกล่าวถึงความสุขในเชิงทิวภาวะที่ตรงกันข้ามกับความทุกข์ แต่เป็นการกล่าวถึงสภาวะเอกภาพอันเป็นผลรวมของทั้งความสุขและความทุกข์ซึ่งเกิดขึ้นจริงในกิจกรรม

ของชีวิตที่ดำเนินไปพร้อมกับกัมมันตภาวะของโลกและจักรวาล ด้วยเหตุนี้ มโนทัศน์โคฟูกุตามทัศนะของนิชิตะจึงมีนัยหมายรวมถึง *ทุกซ์สุข* (kuraku)³ เข้าไว้ด้วยกัน เพราะถ้าปราศจากความทุกข์ย่อมนิยามถึงความสุขไม่ได้ หรือถ้าปราศจากความสุขก็ย่อมนิยามถึงความทุกข์ไม่ได้เช่นกัน ดังนั้นการพิจารณาโคฟูกุในฐานะความสุขแต่เพียงแง่เดียวย่อมเกิดจากความสำนึกที่บกพร่อง ดังทัศนะของนิชิตะ ความว่า

สุดท้ายนี้ขอสรุปเกี่ยวกับความทุกซ์สุขในใจคน. กล่าวโดยสรุปคือ เวลาที่จิตของเราอยู่ในสภาวะสมบูรณ์ซึ่งก็คืออยู่ในสภาวะที่เป็นเอกภาพ เราจะรู้สึกปรีดี เวลาที่จิตอยู่ในสภาวะไม่สมบูรณ์ซึ่งก็คืออยู่ในสภาวะแบ่งแยก เราจะรู้สึกระทม. (Nishida, 1999: 244)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความมีอยู่จริงของโคฟูกุตามทัศนะของนิชิตะเกิดจากพฤติการณ์ของจิตในการล่วงรู้ถึงเอกภาพของทุกซ์สุขด้วยอชฌัตติกญาณ แต่สิ่งที่ทำให้ทุกซ์สุขแยกออกจากกันเป็นทวิภาวะนั้นมาจากความคิดที่เกิดขึ้นภายหลังอชฌัตติกญาณโดยมีอารมณ์ความรู้สึกอยู่เบื้องหลัง ได้แก่ *ความปรีดี* (kairaku 「快樂」 หรือ pleasure) และ *ความระทม* (kutsuu 「苦痛」 หรือ pain/hurt) โดยสองสิ่งนี้ทำให้จิตสำนึกเกิดความบกพร่องจนเป็นที่มาของการแบ่งแยกเอาความสุขออกไปจากความทุกข์ เพราะการที่จิตหมกมุ่นอยู่กับความปรีดีหรือความระทมเพียงอย่างเดียวหนึ่ง ย่อมทำให้อัตบุคลสูญเสียเอกภาพของความสำนึกไป เนื่องจากนิชิตะยืนยันว่าความปรีดีและความระทมถือเป็นส่วนหนึ่งของ *ทุกซ์สุข* ที่เกี่ยวพันกับความมีอยู่จริงของโคฟูกุ ดังข้อเสนอที่ว่า

ด้วยเหตุนี้เองอีกด้านของความปรีดีจึงย่อมต้องมีความระทม และอีกด้านของความระทมย่อมมีความปรีดี จิตใจของคนเราเป็นเช่นนี้ จึงไม่สามารถบรรลุความปรีดีได้อย่างสมบูรณ์ แต่ถ้าเรามุ่งหมายอย่างเป็นภาวีลียให้สอดคล้องกับธรรมชาติ เราจะสามารถดำรงความสุขอันไร้ขอบเขตไว้ได้. (Nishida, 1999: 245)

³ ในภาษาญี่ปุ่นคำว่า kuraku 「苦楽」 มีความหมายทั้งทุกข์และสุขในคำเดียวกัน

ข้อยืนยันของนิชิเดะชี้ให้เห็นว่า ความปรารถนาที่สมบูรณ์แบบโดยปราศจากซึ่งความระทมใด ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง เนื่องจากทั้งความปรารถนาและความระทมคืออวัสัยของจิตที่เป็นปัจจัยของกันและกันในแง่ที่ว่า หากปราศจากความระทมย่อมไม่เข้าใจความปรารถนา และหากปราศจากความปรารถนาก็ย่อมไม่เข้าใจความระทมเช่นกัน ด้วยเหตุนี้การตัดขาดความระทมออกไปจากจิต เพื่อคงไว้เฉพาะความปรารถนาแต่เพียงโดด ๆ จึงไม่สามารถทำได้ แต่ถ้าเป็นความสุขอันไร้ขอบเขตที่ดำรงอยู่อย่างเป็นอวัสัย กรณีเช่นนี้สามารถเป็นไปได้ เพราะความสุขอันไร้ขอบเขตในที่นี้ นิชิเดะกำลังหมายถึงโคฟุที่เกิดจากเอกภาพของทุกซ์สุขซึ่งดำเนินไปพร้อมกับกัมมันตภาวะของโลกและจักรวาลที่ขับเคลื่อนไปอย่างไร้ขอบเขตสิ้นสุด ดังนั้นความสุขอันไร้ขอบเขต (โคฟุ) ที่หมายรวมทุกซ์สุขเข้าไว้ด้วยกันจึงเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง แตกต่างไปจากการปฏิเสธความระทมเพื่อมุ่งหวังความปรารถนาอันสมบูรณ์แบบแต่เพียงด้านเดียวซึ่งเป็นสถานะที่ไม่สามารถมีอยู่ได้จริง เพราะความปรารถนาคืออุดมคติที่เกิดขึ้นจากการยอมรับความระทมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ดังทัศนะของนิชิเดะ ความว่า

ในกรณีที่เผชิญกับความขัดแย้งนี้คือความระทมเสมอ กัมมันตภาวะอันเป็นเอกภาพที่ไร้ขอบเขตจะหลีกเลี่ยงจากการเผชิญความขัดแย้งนี้โดยทันที และพยายามจะบรรลุความเป็นเอกภาพที่ยิ่งใหญ่กว่า เวลานี้เองที่เราจะสร้างความปรารถนาและอุดมคติต่าง ๆ ขึ้นในใจ. แต่เมื่อไปถึงเอกภาพที่ยิ่งใหญ่กว่านี้อีกขั้นหนึ่ง กล่าวคือได้รับความพึงพอใจในความปรารถนาหรืออุดมคติแล้ว เวลานั้นจะแปรเปลี่ยนเป็นความปรารถนา. (Nishida, 1999: 245)

จากทัศนะดังกล่าว นิชิเดะเสนอให้เห็นสาเหตุที่ความปรารถนากับความระทมถูกทำให้เป็นคู่ขัดแย้งกันในความสำนึกของอัตบุคคล นั่นคือเกิดจากการที่อัตบุคคลพยายามจำกัดขอบเขตของความสำนึกเกี่ยวกับความสุขให้อยู่ภายใต้เฉพาะความปรารถนาโดยไม่นับเอาความระทมเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งนิชิเดะเห็นว่า การจำกัดความสำนึกเช่นนี้เป็นไปไม่ได้ เพราะความปรารถนาแท้จริงแล้วก็คือความปรารถนาของจิตที่ก่อตัวขึ้นจากความมุ่งหวังในการผ่านพ้นความระทมไปสู่อุดมคติของชีวิต ทั้งสองสิ่งนี้จึงมิได้ดำรงอยู่อย่างขัดแย้งกัน ทว่าเป็นกัมมันตภาวะที่ดำเนินไปควบคู่กันอย่างเป็นเอกภาพ เพียงแต่ธรรมชาติของจิตมักจะสนใจเฉพาะความระทมในกรณีที่อุดมคตินั้นยังไม่บรรลุ ส่วนในทางตรงกันข้าม

หากเป็นกรณีที่อุดมคตินั้นบรรลุไปแล้วจิตก็จะเปลี่ยนไปสนใจเฉพาะความปรีดี นี่จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมจึงเกิดความขัดแย้งต่อเอกภาพขึ้นภายในจิต แต่ถึงกระนั้นนิชิตะเองก็ไม่ได้ปฏิเสธความสำคัญของสิ่งที่เรียกว่าความปรีดีเสียอย่างสิ้นเชิง ด้วยเหตุผลดังนี้

สิ่งที่ค่าจุนการดำรงชีวิตของเราไว้คือความปรีดี ส่วนสิ่งเข้ามาขัดขวาง
นี่คือความระทม. เฉกเช่นที่กล่าวว่า การดำรงชีวิต หมายถึง การพัฒนาสามัญ
ลักษณะของสิ่งมีชีวิต กล่าวคือเป็นการจรรโลงเอกภาพแห่งตัวตน แน่นนอนว่า
สิ่งที่ค่าจุนเอกภาพย่อมคือความปรีดี และสิ่งที่บ่อนทำลายเอกภาพย่อมเป็น
ความระทม. (Nishida, 1999: 245–46)

ทัศนะดังกล่าวของนิชิตะเป็นการเสนอให้เห็นว่า ความปรีดีเกี่ยวข้องกับการมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย เพราะการบรรลุซึ่งอุดมคติของชีวิตนั้นทำให้เข้าใจถึงเหตุผลที่ชีวิตต้องเผชิญกับความระทมว่าเป็นเรื่องธรรมดาสามัญของการใช้ชีวิต ดังนั้นการผ่านพ้นความระทมไปสู่ความปรีดีจึงเท่ากับเป็นการพัฒนาชีวิตไปสู่ความเข้าใจถึงเอกภาพของทุกซ์สุขที่เกิดขึ้นเอง รวมถึงเกิดความตระหนักรู้ได้ว่าความมีอยู่จริงของชีวิตและสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่รายล้อมชีวิต ทั้งหมดคือสิ่งที่อยู่ภายใต้เอกภาพเดียวกันและดำเนินไปภายใต้กัมมันตภาวะเดียวกัน ซึ่งความตระหนักรู้เช่นนี้มีผลต่อการเข้าถึงความสุขที่แท้จริงอย่างโคฟุกุ ตามที่นิชิตะได้เน้นย้ำเอาไว้ดังนี้

ดังได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ว่า จิตคือพฤติกรรมอันเป็นเอกภาพของ
ความมีอยู่จริง จิตอันยิ่งใหญ่เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ดังนั้นเราจะระทม
เป็นอย่างมากหากถือเอาตัวตนอันน้อยนิดว่าคือตัวเรา ครั้นตัวตนยิ่งใหญ่ขึ้น
โดยสอดคล้องกับธรรมชาติอย่างเป็นภววิสัย นั้นย่อมแปรเปลี่ยนเป็นความสุข.
(Nishida, 1999: 246)

เมื่อพิจารณาตามทัศนะของนิชิตะ ความมีอยู่จริงของโคฟุกุจึงขึ้นอยู่กัเอกภาพของจิตและโลกที่รายล้อม ซึ่งความสำนึกถึงโคฟุกุที่เกิดจากเอกภาพดังกล่าวจะไม่มี
การแบ่งแยกอัตวิสัยและภววิสัยออกจากกัน เพราะปรากฏการณ์ของจิตอย่างความปรีดี

และความระทมแม้เป็นอวัสัยของจิต แต่ก็ใช่อวัสัยที่สอดคล้องกลมกลืนกับปรากฏการณ์ของโลกกายภาพที่จิตนั้นรับรู้ได้อย่างเป็นภาวีสัย อีกทั้งทัศนะดังกล่าวยังชี้ให้เห็นว่าการถือเอาอัตภาวะ (subjectivity) เป็นตัวกำหนดความสุขโดยเพิกเฉยต่อสิ่งภายนอกนั้นเป็นแค่ความปรีดีของปัจเจก แต่ไม่ใช่ความสุขที่แท้จริงที่เรียกว่าโคฟุกุตามมุมมองของนิชิตะ และที่ยิ่งไปกว่านั้น การถือเอาอัตภาวะเป็นตัวกำหนดทุกสิ่งทุกอย่างของความสุขกลับเป็นสาเหตุของความระทม เพราะทำให้ตัวตนเกิดความแปลกแยกต่อกัมมันตภาวะของโลกภายนอกที่ดำเนินไปตามธรรมชาติ

ฉะนั้น ความสุขที่แท้จริงซึ่งมีอยู่จริงในมโนทัศน์โคฟุกุของนิชิตะ คือ เอกภาพของทุกข์สุข โดยเอกภาพดังกล่าวนี้คือการปฏิเสธความเป็นอวัสัยหรือภาวีสัยในทางใดทางหนึ่งซึ่งเป็นอิทธิพลที่สืบเนื่องมาจากกรอบคิดแบบทวินิยม แต่ในขณะเดียวกันก็ยอมรับว่าเอกภาพเดียวกันนี้ความเป็นทั้งอวัสัยและภาวีสัยอยู่ในที่โดยไม่ปฏิเสธซึ่งกันและกัน รวมถึงสิ่งที่อยู่เบื้องหลังทุกข์สุขอย่างความระทมและความปรีดีที่เช่นกัน จิตพึงต้องอาศัยอัมฤตดิग्ญาณในการตระหนักรู้ถึงเอกภาพของความปรีดีและความระทมว่าทั้งสองนี้คืออัตภาวะเดียวกัน และอัตภาวะภายในจิตนี้ก็เป็นเอกภาพหนึ่งเดียวกับกัมมันตภาวะของโลกภายนอกโดยไม่มีสิ่งใดปฏิเสธซึ่งกันและกัน การพิจารณาทุกข์สุขด้วยท่าทีเช่นนี้จึงเป็นแนววิธีที่จะช่วยแปรเปลี่ยนพลวัตการณ์ของจิตที่มีต่อสภาวะขัดแย้งของความสุขและความทุกข์ ให้ตระหนักถึงความมีอยู่จริงของโคฟุกุที่ดำรงอยู่ในฐานะเอกภาพของทุกข์สุข โดยความมีอยู่จริงของโคฟุกุนี้ยังเกี่ยวข้องกับความดีที่เป็นสาระสำคัญของชีวิต ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

4.2 โคฟุกุกับสาระดีของชีวิต (Kofuku and Essence of Goodness)

ในการเสนอมโนทัศน์โคฟุกุ นิชิตะได้เสนอให้เห็นว่าความมีอยู่จริงของโคฟุกุนั้นเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของชีวิตที่ดำเนินไปพร้อมกับทุกข์สุข ซึ่งทำให้พบว่าทุกข์สุขเป็นกัมมันตภาวะที่ขับเคลื่อนโดยมีอัตภาวะอย่างความระทมและความปรีดีอยู่เบื้องหลัง รวมถึงมีความเชื่อมโยงกับการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงเจตจำนงในการทำความดีของมนุษย์ ทว่าจุดยืนของนิชิตะในเรื่องนี้ก็มีความแตกต่างไปจากบรรทัดฐานในทางปรัชญาตะวันตก

ด้วยเหตุนี้ นิชิตะจึงทำการสืบสอบสารัตถะของความดีที่เชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องความสุขหรือความปรีดีที่อยู่ในกระบวนการทัศน์ปรัชญาตะวันตก เพื่อชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องบางประการ โดยเริ่มจากการเปรียบเทียบแนวคิดแบบเหตุผลนิยมกับจริยศาสตร์ของกรีกโบราณในเรื่องของการทำความดีเพื่อความผาสุกของชีวิต ซึ่งนิชิตะเห็นว่า “เมื่อเปรียบเทียบกับจริยศาสตร์ซึ่งอยู่ใต้การควบคุมหรือกฎเกณฑ์ของผู้อื่น แนวคิดเหตุผลนิยมถือว่าก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งคือความพยายามที่จะอธิบายความดีอันเกิดจากภายในอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์” (Nishida, 1999: 352)

ในแง่นี้ นิชิตะพิจารณาว่าจริยศาสตร์ของกรีกโบราณนั้นมีไว้เพื่อใช้เป็นแบบแผนในการกำหนดบรรทัดฐานการกระทำของผู้คน จึงมีลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมภายนอกของคนให้อยู่ในกรอบจารีตเสียมากกว่า และทำให้มีความแตกต่างไปจากแนวคิดแบบเหตุผลนิยมที่พยายามอธิบายการทำความดีของมนุษย์ว่า เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นโดยการใช้เหตุผลตรรกะตรองแล้วจากภายใน อย่างไรก็ตามนิชิตะเองก็ไม่ได้เห็นคล้อยไปกับแนวคิดเชิงเหตุผลนิยมไปเสียทั้งหมด ดังที่ปรากฏให้เห็นในทัศนะของเขาคือว่า

แต่ถ้าใช้แค่ความมีเหตุผลอย่างเคร่งครัดมาเป็นบรรทัดฐานดังที่กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ ย่อมไม่มีทางอธิบายได้เลยถึงปัญหาซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญว่าเหตุใดจึงไม่ควรที่จะไม่ทำความดี. เช่นนี้เอง เมื่อเราลองไตร่ตรองให้ลึกถึงภายในตัวตน เจตจำนงทั้งมวลล้วนเกิดจากความรู้สึกทุกขสุข ดังนั้นการไฝหาความปรีดีและหลีกเลี่ยงความไม่ปรีดีจึงเป็นธรรมชาติของจิตใญ่มนุษย์ ซึ่งคือความเป็นจริงอันไม่พึงปิดเบียน. (Nishida, 1999: 352)

จากทัศนะดังกล่าว นิชิตะชี้ให้เห็นว่าในเรื่องของทุกขสุขที่เกี่ยวข้องกับการทำความดี ถึงแม้แนวคิดแบบเหตุผลนิยมจะก้าวหน้าไปกว่าปรัชญากรีกโบราณก็ตาม แต่การใช้เหตุผลเพียงอย่างเดียวก็ยังไม่สามารถยืนยันได้ว่าทำไมคนจึงต้องทำความดีเนื่องจากเหตุผลไม่ใช่สิ่งกำหนดเจตจำนง เพราะเจตจำนงคือมูลฐานของจิต ดังนั้นการเมินเฉยต่อเจตจำนงของจิตที่มุ่งหมายอุดมคติของชีวิตเช่นนี้ จึงเท่ากับเป็นการบิดเบือนธรรมชาติของจิตที่ปรารถนาความปรีดี ดังที่นิชิตะยืนยันว่า

“แม้แต่การกระทำที่เมื่อดูจากภายนอกเรามองว่าไม่ใช่ทำเพื่อความสุขโดยสิ้นเชิง อย่างเช่นกรณีที่ยอมสละชีพตนเองเพื่อมนุษยธรรม หากมองหยั่งให้ลึกถึงเบื้องหลัง แท้จริงแล้วคือการแสวงหาความสุขที่แบบหนึ่งเช่นกัน” (Nishida, 1999: 352–53)

เมื่อชี้ให้เห็นว่าการทำความดีไม่ใช่เรื่องของการใช้เหตุผลล้วน ๆ แต่เป็นเรื่องของเจตจำนงที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนาของจิต ในการนั้นจิตจะสืบสอบต่อไปยังแนวคิดแบบสุขนิยัมในปรัชญาตะวันตกซึ่งมีแนวคิดในการผูกโยงเรื่องของความสุขกับความดีเข้าไว้ด้วยกัน โดยประการแรก นิชิดะชี้ให้เห็นว่า แนวคิดสุขนิยัมในปรัชญาตะวันตกก็เช่นกัน เพราะแก่นแกนของสุขนิยัมอันที่จริงจริงแล้วยังอยู่ที่ความสุขเป็นหลักไม่ว่าจะเป็นสุขนิยัมเชิงปัจเจกหรือสุขนิยัมเชิงสาธารณะก็ตาม แนวคิดเหล่านี้แม้จะแตกต่างกันไปจากแนวทางของกลุ่มเหตุผลนิยมแบบเคร่งครัด แต่ก็ยังเสนอให้เห็นเพียงเจตจำนงของจิตที่มุ่งหวังผลลัพธ์ ณ ปลายทางเดียวกันคือความสุข ด้วยเหตุนี้จึงมีความแตกต่างจากมโนทัศน์โคฟุกุ (Nishida, 1999: 353)

ประการต่อมา คือ ปัญหาของสุขนิยัมเชิงปัจเจกที่มองว่า จุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิตขึ้นอยู่กับความสุขของตัวตนเอง สัจธรรมของชีวิตจึงเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับ การกระทำที่จะนำมาซึ่งความสุขที่ทั้งหลายทั้งมวล แนวคิดนี้ปรากฏให้เห็นในปรัชญาสุขนิยัมของกรีกโบราณ อาทิ สุขนิยัมของเอพิคิวรัส ที่ให้ความสำคัญกับความสุขชั่วชีวิต เพื่อนำชีวิตไปสู่สภาวะที่ไร้ความระทม เนื่องจากเอพิคิวรัสเห็นว่าสภาวะอันปรกติที่ไร้ความระทมนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางศีลธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะสภาวะที่ไร้ความระทมจะก่อให้เกิดความศานติแห่งจิตใจ (tranquility of mind) ซึ่งส่งผลต่อการทำความดีของมนุษย์ที่มุ่งหวังความสุขที่ยั่งยืนในชีวิต โดยที่ยังยึดโยงกับความผาสุกตามบรรทัดฐานของกรีกที่จำเป็นต้องมาพร้อมกับคุณธรรม (Nishida, 1999: 353–55)

ขณะที่สุขนิยัมเชิงสาธารณะที่เสนอผ่านแนวคิดแบบประโยชน์นิยมเองก็มีปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวกับความสุขเช่นกัน กล่าวคือ ถึงแม้ว่าหลักประโยชน์นิยมของเบนจัมและมิลล์จะมีรายละเอียดปลีกย่อยที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงในที แต่เป้าหมายสูงสุดของหลักประโยชน์นิยมก็ยังคงเหมือนกันนั่นคือการให้ความสำคัญกับปริมาณความสุขของคนหมู่มาก หรือที่เรียกกันว่าความสุข ซึ่งจะเป็นเกณฑ์ตัดสินการกระทำของมนุษย์ได้ว่าทำอย่างไรจึงนับเป็นความดี และการทำความดีในขั้นสูงสุดก็คือการกระทำเพื่อความสุขของคนหมู่มาก แต่นั่น

ก็แสดงให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายของประโยชน์นิยมก็ยังมีแก่นแกนอยู่ที่ความปรารถนาดี เพียงแต่เป็นความปรารถนาดีของคนจำนวนมากในสังคม (Nishida, 1999: 356–57)

การที่นิชิตะยืนยันว่าแก่นแกนของประโยชน์นิยมยังอยู่ที่ความปรารถนาดี ซึ่งยังไม่ใช่ความสุข (โคฟุกุ) ตามทัศนะของเขานั้นก็มาจากการตั้งข้อสงสัยว่า “*ทว่ามิหนำซ้ำข้อที่ไม่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน นั่นคือเหตุใดจึงไม่ใช่ความปรารถนาดีสูงสุดส่วนบุคคล แต่ต้องเป็นความสุขสูงสุดของจำนวนมากที่สุด จึงค่อยถือเป็นความดีสูงสุด*” (Nishida, 1999: 358–59) กล่าวคือ นิชิตะมองว่า การอ้างถึงความดีสูงสุดว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากมนุษยมนั้นเป็นการมองข้ามอหิวาต์ของปัจเจก เนื่องจากการทำความดีเกิดจากเจตจำนงของจิตที่ปรารถนาต่อความปรารถนาของตนเองที่ได้แสดงออกถึงการกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ดังนั้นหลักประโยชน์นิยมแท้จริงแล้วคือหลักความสุขเพื่อประโยชน์ของปัจเจก ดังที่นิชิตะได้เน้นให้เห็นว่า “*ในความปรารถนาดีต้องมีอหิวาต์ที่รู้สึกถึงสิ่งนี้ เพราะมีความรู้สึกนี้เองจึงมีความปรารถนาดี แต่ผู้ที่รู้สึกนี้ต้องเป็นปัจเจกเสมอ เมื่อเป็นเช่นนั้น หากยึดจากกฎพื้นฐานของแนวคิดสุขนิยม เหตุใดจึงต้องให้ความสำคัญกับความปรารถนาดีของคนจำนวนมากเหนือกว่าความปรารถนาดีของปัจเจก*.” (Nishida, 1999: 359)

ถึงแม้ต่อมา มิลล์ได้ทำการเสนอแนวคิดเพิ่มเติมจากเบนธัม โดยที่มิลล์ต้องการแสดงให้เห็นว่าหลักประโยชน์นิยมมิได้เพิกเฉยต่ออหิวาต์ของปัจเจก แต่การที่มนุษย์สามารถละวางความปรารถนาดีของตนเองในฐานะที่เป็นปัจเจก และนำตนเองไปสู่การทำความดีเพื่อความสุขของบุคคลอื่นเป็นจำนวนมากได้นั้นเกิดจากมนุษย์มีสิ่งที่เรียกว่าความเห็นอกเห็นใจ จึงใส่ใจต่อความสุขของผู้อื่นมากกว่าความปรารถนาดีส่วนบุคคล ทว่านิชิตะไม่ได้เห็นด้วยกับข้อเสนอเพิ่มเติมนี้ของมิลล์ เนื่องจากเขามองว่าความเห็นอกเห็นใจก็เป็นสิ่งที่เกิดจากความปรารถนาดีของตนเองที่มีความหวังดีต่อผู้อื่น จึงชัดเจนว่าปัจเจกไม่ได้ทำเพื่อความสุขที่เป็นความปรารถนาดีของผู้อื่น แต่เป็นการทำเพื่อสนองต่อเจตจำนงของจิตที่เกิดจากความปรารถนาอันดีงามของตนเอง เพราะโดยหลักพื้นฐานแล้วเป็นไปไม่ได้ที่มนุษย์จะละทิ้งความปรารถนาดีของตนเองอย่างสิ้นเชิงเพื่อไปแสวงหาความปรารถนาดีของผู้อื่น (Nishida, 1999: 359–60)

อย่างไรก็ดี นิชิตะเห็นว่าการผูกโยงความดีกับความสุขเข้าด้วยกัน จำเป็นที่จะต้องเสนอให้เห็นว่าความดี ความสุข และแม้แต่ความปรารถนาดีทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของความสำนึกที่เกื้อหนุนในจิตซึ่งดำเนินอยู่ภายใต้กัมมันตภาพอันเป็นสากล จึงดำรงอยู่ในฐานะเป็นสารัตถะ

ของจิต ความเป็นดีก็เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในลักษณะนั้นเช่นกัน ดังที่นิชิตะเสนอว่า “คำว่าความดี พึงต้องอธิบายจากแค่ความต้องการภายในของความสำนึก รู้ ไม่ควรอธิบายจากภายนอก. เราไม่อาจอธิบายได้ว่าสรรพสิ่งต้องอุบัติเช่นนี้ บอกได้เพียงว่าสรรพสิ่งมีอยู่เช่นนี้หรือทำเช่นนี้จึงเกิดขึ้น. [...] ดังนั้นการจะอธิบายว่าความดีคืออะไรนั้น จึงเป็นที่ชัดเจนว่า จะต้องแสวงหาลักษณะของตัวเจตจำนง.” (Nishida, 1999: 374–77)

ตามทัศนะดังกล่าว นิชิตะได้อธิบายให้เห็นว่า ถึงแม้เราจะไม่สามารถอธิบายได้ว่า สัจธรรมสูงสุดอันเป็นกฎเกณฑ์ของสรรพสิ่งในโลกและจักรวาลนี้มีที่มาอย่างไร แต่นั่นไม่ใช่ปัญหาเพราะจะอย่างไรเสียเราก็ยังสามารถอธิบายถึงความเป็นสาเหตุหรือความมีอยู่จริงของสรรพสิ่งต่าง ๆ ได้ตามที่สิ่งนั้น ๆ เป็นอยู่หรือดำรงอยู่ เฉกเช่นเดียวกับสิ่งที่เรียกว่าความดีก็เป็นสัจธรรมภายในของจิต ไม่ใช่เรื่องของกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาภายหลัง เพื่อใช้เป็นข้อตกลงสำหรับควบคุมพฤติกรรมภายนอกของมนุษย์ ในแง่นี้ยังรวมไปถึงเรื่องของความปรดี ที่นิชิตะเองก็เห็นว่าเป็นสัจธรรมของความรู้สึกและเจตจำนงที่เกิดขึ้นภายในจิต กล่าวคือ

ความรู้สึกกับเจตจำนงนั้น อาจเรียกได้ว่าเป็นความแตกต่างของความรุนแรงของปรากฏการณ์ที่แทบจะเป็นสิ่งเดียวกัน แต่ดังได้เคยกล่าวแล้วว่า ความปรดีเป็นสิ่งที่เกิดจากความพึงใจต่อความต้องการอันเป็นความสำนึกที่ติดตัวมาแต่กำเนิด จึงกล่าวได้ว่าแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นฉับพลันภายในใจหรือความต้องการที่ติดตัวมาแต่กำเนิดที่เรียกว่าสัญชาตญาณนี้เป็นสิ่งพื้นฐานเสียยิ่งกว่าความรู้สึกปรดีและไม่ปรดี. (Nishida, 1999: 376)

ทัศนะดังกล่าวเสนอให้เห็นว่า โดยทั่วไปแล้วความสำนึกจะมีลำดับขั้นตอนอยู่ในจิต ได้แก่ความสำนึกในขั้นสัญชาตญาณที่จะตอบสนองต่อความต้องการทั่วไปที่มีต่อโลกภายนอก และต่อมาคือความสำนึกในขั้นอุดมคติที่จะตอบสนองต่อเจตจำนงและอารมณ์ของอัตบุคคล ซึ่งความสำนึกทั้งสองขั้นนี้ไม่ได้แยกขาดจากกันโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ กิจกรรมของความสำนึกในขั้นสัญชาตญาณนั้นเป็นสิ่งที่ทำงานอยู่ตลอดเวลา อัตบุคคลจึงตระหนักได้ว่าตนเองไม่ได้ตัดขาดจากการดำรงอยู่ในโลกนี้ เพราะได้รับแรงกระตุ้นให้เกิดความสำนึกถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ร่ายล้อมอย่างฉับพลันทันใดอยู่เสมอ อาทิ

การรับรู้ทางผัสสะทั้งหลายเป็นต้น แต่ความสำนึกในขั้นนี้จะไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกทั้งมวล หากปราศจากเจตจำนงที่มุ่งหมายต่ออารมณ์ของจิต ซึ่งความปรีดีหรือความระทม ก็เกิดจากเจตจำนงในขั้นอุดมคตินี้เช่นเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ เจตจำนงจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเข้าถึงเอกภาพของ ความสำนึก กล่าวคือ วัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้กัมมันตภาวะของโลกฉันใด เจตจำนง ของจิตก็ต้องเป็นสิ่งที่ดำเนินควบคู่ไปพร้อมกันฉันนั้น เอกภาพของความสำนึกที่เกิดขึ้น โดยกัมมันตภาวะนี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าสารัตถะของจิตและแก่นสารของโลกภายนอก ไม่ได้เป็นสภาวะที่จะสามารถตัดขาดจากกัน รวมถึงไม่สามารถที่จะแยกแอสภาวะใดสภาวะ หนึ่งออกมาพูดถึงอย่างโดด ๆ ได้ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นความดี ความปรีดี หรือแม้แต่ ความระทม ทั้งหมดล้วนคือเอกภาพของความสำนึกที่ถูกสำแดงออกโดยเจตจำนงของจิต ดังข้อเสนอของนิชิเดะ ความว่า

เจตจำนงคือพฤติกรรมอันเป็นเอกภาพมูลฐานของความสำนึก และยังเป็นการปรากฏขึ้นโดยตรงของอำนาจแห่งเอกภาพที่เป็นมูลฐาน ของความมีอยู่จริง. เจตจำนงไม่ใช่กัมมันตภาวะเพื่อผู้อื่น หากเป็นกัมมันต ภาวะเพื่อตัวเราเอง. มูลฐานที่กำหนดคุณค่าของเจตจำนงหาใช้สิ่งใดอื่น นอกจาก เป็นการแสวงหาอยู่ในตัวเจตจำนงนั่นเอง. (Nishida, 1999: 377)

จากทัศนะข้างต้นได้ชี้ให้เห็นว่า ขณะที่กัมมันตภาวะของโลกภายนอกดำเนินไปนั้น จิตของอัตบุคคลก็สำนึกถึงกัมมันตภาวะเดียวกันนั้น พร้อมกับอาศัยเจตจำนงในการดำเนิน กิจกรรมของจิตให้สอดคล้องกับความเป็นไปของโลกภายนอก ซึ่งทำให้กล่าวได้ว่า แท้จริงแล้ว เจตจำนงก็คือพฤติกรรมของจิตที่ต้องการบรรลุอุดมคติเพื่อตระหนักถึงคุณค่าของตัวตน ผ่านการกระทำของอัตบุคคล เจตจำนงจึงเกี่ยวข้องกับอารมณ์ของอัตบุคคลซึ่งเป็น ความปรารถนา (ของจิต) ที่อยู่เหนือสัญชาตญาณซึ่งเป็นความต้องการ (ของร่างกาย) ขึ้นไปอีกชั้น ตามที่นิชิเดะได้ขยายความไว้ดังนี้

คุณลักษณะของกัมมันตภาวะแห่งเจตจำนงดังที่เคยกล่าวไว้ ก่อนหน้านี้เมื่อพูดถึงคุณลักษณะของพฤติกรรมว่า ในกันบั้งนั้น มีความต้องการที่เป็นสิ่งติดตัวมาแต่กำเนิด (มูลเหตุของความสำนึกรู้) มันจะปรากฏเหนือความสำนึกรู้ในฐานะมโนคติที่มีเป้าหมาย และจากแง่นี้ จึงนับว่ามีอยู่ในเอกภาพของความสำนึกรู้ เวลาที่เอกภาพนี้ถูกทำให้ สมบูรณ์ ซึ่งก็คือเวลาที่อุดมคติถูกทำให้ปรากฏขึ้นจริงนั้น จะก่อให้เกิด ความรู้สึกพึงพอใจต่อเรา และในทางตรงกันข้ามก็ย่อมก่อให้เกิด ความรู้สึกไม่พึงพอใจ. (Nishida, 1999: 377-78)

ด้วยเหตุนี้ เอกภาพของความสำนึกรู้ที่สมบูรณ์ตามทัศนะของนิชิเดะจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อจิตมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกัมมันตภาวะโดยการมุ่งเจตนาไปยังอารมณ์ของจิต ตามที่เจตจำนงกำหนด ซึ่งในกรณีที่เป็นไปตามอุดมคติที่จิตคาดหวัง ความพึงพอใจก็จะเกิด แก่อัตบุคคล เช่น การบรรลุแก่ความดีหรือการบรรลุแก่ความปรีดี เป็นต้น ความดีกับความ สุขจึงเป็นอุดมคติที่ให้สาระแก่จิต อีกทั้งสิ่งนี้ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความ สุขที่แท้จริงอย่างโคฟุกุ ซึ่งจะปรากฏขึ้นในเอกภาพของความสำนึกรู้ ดังที่นิชิเดะยืนยันว่า “การที่เราสนองความต้องการของตัวเองหรือทำอุดมคติให้เป็นທີ່ประจักษ์ ไม่ว่าเมื่อใด ย่อมเป็นความสุข. เบื้องหลังของความสุขต้องมาควบคู่กับความรู้สึกมีความสุขเสมอ.” (Nishida, 1999: 380)

ฉะนั้นตามทัศนะของนิชิเดะแล้ว การตอบสนองต่อความปรารถนาของจิต ด้วยเจตจำนงและการกระทำที่มุ่งหมายต่อความปรีดี ย่อมก่อให้เกิดอุดมคติของการแสวงหา ความดีให้แก่ชีวิต จึงกล่าวได้ว่าการบรรลุแก่ความดีก็คือ ก็คือกระบวนการพัฒนา ความสำนึกรู้เกี่ยวกับทุกข์สุขของชีวิตในด้านความปรารถนาทางศีลธรรม โดยอัตบุคคล สามารถทำให้ความปรารถนาทางศีลธรรมนั้นเป็นจริงและประจักษ์แจ้งต่อตนเองขึ้นมาได้ ด้วยเจตจำนงและการกระทำที่ตอบสนองต่อกัมมันตภาวะของโลกและชีวิต ด้วยข้อเสนอ เช่นนี้จึงส่งผลให้นิชิเดะขยายมุมมองเกี่ยวกับความสุข (ทุกข์สุข) ในมโนทัศน์โคฟุกุ ไปพิจารณาเปรียบเทียบกับสภาวะของความทุกข์ที่ถูกกำหนดโดยศาสนา ซึ่งจะกล่าวถึง ต่อไป

4.3 โคฟูกุกับสาระัตถะทางศาสนา (Kofuku and Essence of Religion)

มนทัศน์โคฟูกุตามทัศนะของนิชิตะคือการเสนอให้เห็นว่า ความสุขที่แท้จริงของชีวิตเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้จากการตระหนักรู้ต่อสภาวะอันเป็นเอกภาพของทุกซ์สุข โดยไม่ตัดขาดจากอารมณ์ความรู้สึกและความปรารถนาที่มาจากเจตจำนงของจิต ทุกซ์สุขจึงเกี่ยวข้องกับความสุข ความระทม ตลอดจนอุดมคติในทางศีลธรรม หากพิจารณาในแง่ này ย่อมกล่าวได้ว่า นอกจากเรื่องทุกซ์สุขของชีวิตแล้วโคฟูกุยังมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสำนึกทางศีลธรรมของอัตบุคคลด้วยเช่นกัน ทว่าความสำนึกทางศีลธรรมที่เกิดจากการเข้าถึงโคฟูกุนั้นมีความแตกต่างไปจากการเข้าถึงความสุขที่ได้มาจากสาระัตถะของศีลธรรมทางศาสนาอยู่ในที่

ทั้งนี้ หากความสำนึกทางศีลธรรมคือการตระหนักรู้ต่ออุดมคติของความดีที่บรรลุได้ด้วยเจตจำนงของจิตและการกระทำของอัตบุคคลแล้ว อุดมคติของความดีที่สอดคล้องกับโคฟูกุย่อมหมายถึงอัตบุคคลมีแรงปรารถนาต่ออารมณ์ของจิตในการมุ่งหวังความสุข ซึ่งไม่ได้ปฏิเสธความรื่นรมย์ในทางโลกโดยสิ้นเชิง เพราะความสุขของจิตและความรื่นรมย์ทางร่างกายต่างก็อยู่ภายใต้กัมมันตสภาวะอันมีเอกภาพเดียวกัน แต่ในทางตรงกันข้ามอุดมคติของความดีที่เป็นสาระัตถะทางศาสนานั้นมักจะเป็นสิ่งที่เกิดจากอัตบุคคลมีความมุ่งหมายต่อการยึดมั่นในคำสอนและอุทิศตนไปกับการปิดกั้นความปรารถนาของจิตเป็นประการสำคัญ ซึ่งนิชิตะมองว่าอุดมคติของความดีอย่างหลังนี้เป็นความสำนึกทางศีลธรรมที่ขัดแย้งกับพฤติกรรมของจิตโดยธรรมชาติ ดังทัศนะของนิชิตะ ความว่า

เนื่องจากสิ่งกำหนดคุณค่าของพฤติกรรมไม่ใช่อื่นใดนอกไปจากสิ่งที่มีอยู่ในความต้องการที่ติดตัวมาแต่กำเนิดซึ่งเป็นมูลฐานของเจตจำนงเอง จึงมีบ่อยครั้งที่ความต้องการนี้หรือก็คือในยามที่อุดมคติของเราเป็นที่ประจักษ์ขึ้นมาแล้ว พฤติกรรมนั้น ๆ ก็ถูกเจตนาว่าเป็นความดี และเมื่อใดที่ขัดแย้งกับสิ่งนี้ก็จะถูกตีตราว่าเป็นความชั่ว ด้วยเหตุนี้ หากกล่าวถึงความดีอาจหมายความว่าความอีกนัยหนึ่งได้ถึงความต้องการภายในของเรา ซึ่งคือการประจักษ์ขึ้นของอุดมคติแล้ว นั่นก็คือการบรรลุพัฒนาการของเจตจำนง. (Nishida, 1999: 378)

ดังจะเห็นว่าตามทัศนะของนิชิตะแล้ว ความสำนึกทางศีลธรรมคือเจตจำนงที่พัฒนามาจากความต้องการดั้งเดิมตามสัญชาตญาณ จนกลายเป็นความปรารถนาของจิตที่มุ่งหมายต่ออุดมคติของความดีและอยู่เหนือสัญชาตญาณ โดยพฤติกรรมของจิตในภาวะการณทางศีลธรรมนี้จะอาศัยเจตจำนงเป็นตัวกำหนดคุณค่าของอุดมคติที่ต้องการทำให้เป็นจริง ซึ่งหากอุดมคตินั้นไม่ได้ขัดแย้งต่อเอกภาพของความสำนึกก็อยู่ภายใต้กัมมันตภาวะของโลกและชีวิต อุดมคตินั้นก็คือความดีที่มีคุณค่าและนำมาซึ่งความปรีดี ส่วนในทางตรงกันข้ามหากเกิดความขัดแย้งใด ๆ ในเอกภาพของความสำนึกก็ย่อมหมายความว่าภาวะการณทางศีลธรรมนั้นขัดแย้งกับมูลฐานของจิตโดยธรรมชาติ ดังนั้นความสำนึกทางศีลธรรมจึงไม่ใช่สิ่งที่ถูกกำหนดจากเงื่อนไขปัจจัยภายนอก แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการหยั่งรู้ของจิตเองจากภายใน

ขณะที่ความสำนึกทางศีลธรรมในขอบข่ายของศาสนาจะมุ่งหมายต่อคุณค่าที่เกิดจากการปฏิบัติขัดเกลาตนเองเพื่อบรรลุความดีตามหลักคำสอน โดยทุกศาสนานี้มีเป้าหมายปลายทางคือความสุขทางจิตวิญญาณซึ่งเป็นประสบการณ์เชิงปัจเจกที่ขึ้นอยู่กัอัตวิสัยของแต่ละบุคคล ด้วยเหตุนี้ ถึงแม้หลักคำสอนของทุกศาสนาจะเป็นดั่งหนทางที่ชี้นำให้ผู้คนพัฒนาจิตวิญญาณและการกระทำของตนก็ตาม แต่ก็มีภาวะการณที่แสดงให้เห็นว่าอัตบุคคลเพียงลดทอนความปรารถนาทางศีลธรรมของตนลงให้กลายเป็นเพียงการควบคุมตนเองภายใต้คำเทศนาทางศีลธรรมอย่างตายตัว กระทั่งสูญเสียเอกภาพของความสำนึกเนื่องจากเจตจำนงขัดแย้งต่อกัมมันตภาวะของโลกและชีวิต ดังข้อสังเกตของนิชิตะ ความว่า

เหล่าคนที่เราเรียกกันว่านักศีลธรรม ส่วนใหญ่มองข้ามแง่มุมในเชิงกัมมันตภาวะนี้. พวกเขาเข้าใจว่าการอดกลั้นความต้องการของตัวเองและห่วงเหี่ยวการกระทำไว้ด้วยหน้าที่กับกฎระเบียบนั้นจะทำให้เข้าถึงคุณสมบัติและแก่นแท้ของความดี. แน่แน่นอนว่าพวกเราที่ไม่สมบูรณ์แบบ มักหลงไขว้ไขวได้โดยไม่อาจเข้าใจความหมายที่แท้จริงของการกระทำได้อย่างถ่องแท้ จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกที่จะก่อให้เกิดแนวโน้มลักษณะนี้ เพราะมีสิ่งผลักดันไปสู่ความต้องการที่ยิ่งใหญ่นั่นอีกชั้นหนึ่ง ความจำเป็นในการควบคุมความต้องการเล็กน้อยจึงเกิดขึ้น ซึ่งการอดกลั้นความต้องการนั้นกลับกลายเป็นสิ่งที่ขัดกับความแท้จริงของความดี. (Nishida, 1999: 379–80)

นิชิตะพยายามชี้ให้เห็นว่า ความสำนึกทางศีลธรรมไม่ได้เป็นสิ่งที่ตัดขาดจากความปรารถนาของจิต รวมถึงไม่สามารถตัดขาดจากความต้องการพื้นฐานใด ๆ ได้ เนื่องจากจิตสำนึกโดยธรรมชาติของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกัมมันตภาวะของโลกที่ดำเนินไปอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน และเจตจำนงของมนุษย์เองก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกับธรรมชาตินั้นเช่นกัน ดังนั้นอุดมคติในทางธรรม (แบบศาสนา) กับความปรารถนาในทางโลก (แบบปุถุชน) แท้จริงแล้วย่อมเป็นสิ่งที่ดำเนินไปในเอกภาพเดียวกัน และจากจุดยืนเช่นนี้ของนิชิตะจึงนำไปสู่การวิพากษ์ข้อบกพร่องที่บรรดานักศีลธรรมในทางศาสนามักจะมีร่วมกัน คือ การแยกเอาความปรารถนาหรือความต้องการในทางโลกออกไปจากความปรารถนาทางศีลธรรม โดยเชื่อว่ามันเป็นวิธีการที่จะทำให้เกิดอุดมคติในทางธรรมจากเจตจำนงอันบริสุทธิ์ แต่กลับกลายเป็นว่าวิธีแสวงหาเจตจำนงอันบริสุทธิ์ผ่านกฎที่นักศีลธรรมในทางศาสนาสร้างขึ้นเพื่อกำหนด/ปิดกั้นความปรารถนาและความต้องการต่าง ๆ ที่ขัดกับธรรมชาติของความสำนึกนี้เองที่ทำให้สภาวะของความสุข ความปรีดี และความดี ถูกนำมาพิจารณาอย่างแยกขาดจากกัน ทั้งที่แต่เดิมแล้วทั้งหมดเป็นสภาวะที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงบนเอกภาพของความสำนึกที่อยู่ภายใต้กัมมันตภาวะเดียวกันดังที่นิชิตะได้เสนอไว้ ความว่า

เจตจำนงคือสิ่งที่มุ่งหมายความรู้สึกปรีดี และไม่อาจกล่าวได้ว่าความปรีดีคือความดี. ความปรีดีกับความสุขเป็นสิ่งที่ดูเหมือนคล้าย แต่ความจริงแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง. ความสุขสามารถได้รับมาจากความพึงพอใจ ความพึงพอใจเกิดขึ้นจากการประจักษ์ต่อความต้องการตามอุดมคติ. [...] แม้ในบางเวลาเราต้องอยู่ท่ามกลางความระทม แต่เรายังคงรักษาความสุขเอาไว้ได้. ในทางตรงกันข้ามความสุขที่แท้จริงนั้นกลับเป็นสิ่งที่พึงได้รับจากการประจักษ์ในอุดมคติอันนำครั้นคร้ามเสียด้วยซ้ำ. (Nishida, 1999: 381)

จากทัศนะของนิชิตะดังกล่าว ความสำนึกของอัตบุคคลนั้นเต็มไปด้วยความต้องการและความปรารถนาต่าง ๆ โดยเริ่มจากการยืนยันว่า ความสุขในความหมายของโคฟูกุตามทัศนะของนิชิตะเป็นคุณสมบัติกับความปรีดี และความปรีดีก็เป็นคุณสมบัติทว่าถึงแม้ทุกสิ่งนี้จะแตกต่างกันโดยสารถะ แต่ทั้งหมดยังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและข้องเกี่ยวกับ

บนเอกภาพของความสำนึกรู้ จึงเป็นไปได้ที่จะสร้างกฎทางศีลธรรมขึ้นมาเพื่อปิดกั้นความต้องการเล็ก ๆ น้อย ๆ โดยคาดหวังว่าจะเป็นหนทางที่นำไปสู่ความสุขทางจิตวิญญาณอันยิ่งใหญ่ อีกทั้งภายใต้ข้อเสนอเดียวกันนี้ยังทำให้เห็นว่า ความต้องการโดยทั่วไปไม่ว่าจะเล็กน้อยแค่ไหนก็ย่อมเป็นบ่อเกิดของอุดมคติ ขณะที่เจตจำนงคือความปรารถนาของจิตที่มุ่งหมายต่อการบรรลุในอุดมคตินั้น ๆ ด้วยเหตุนี้การบรรลุอุดมคติจึงไม่ใช่การปฏิเสธสถานะหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งอีกสถานะหนึ่ง ในแง่เดียวกันนี้จึงไม่ใช่การปฏิเสธความระหมเพื่อให้ได้มาซึ่งความปรีดี รวมถึงไม่ใช่การปฏิเสธความทุกข์เพื่อให้ได้มาซึ่งความสุข เพราะทั้งหมดคือความปรารถนาที่มาจากการกำหนดตัวเองของจิตสำนึกแห่งตน (determination of self-consciousness) ให้พึงพอใจต่อเอกภาพของความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ท่ามกลางกัมมันตภาวะของโลกและชีวิต

ยิ่งไปกว่านั้น ความปรารถนาจากการกำหนดตัวเองของจิตสำนึกแห่งตนยังเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้อัตบุคคลตระหนักรู้โดยตนเองได้ว่าความดีที่เกิดขึ้นในภาวะการณ์หนึ่ง แท้จริงแล้วเป็นสิ่งที่มาจากการกำหนดความปรารถนาโดยเจตจำนงของจิตเอง หรือเพียงแค่ว่ามาจากการถูกกำหนดโดยกฎศีลธรรมที่เป็นเงื่อนไขปัจจัยภายนอก การตระหนักรู้ได้ถึงแหล่งที่มาของศีลธรรมหรือความดีเช่นนี้คือการยืนยันให้เห็นว่าอัตบุคคลสามารถกำหนดคุณค่าของอุดมคติอย่างความดีได้ด้วยเจตจำนงของตนเอง รวมถึงสามารถพิจารณาความดีในแง่ของการเป็นความปรารถนาที่มีต่อสุนทรียภาพแห่งชีวิตได้ในพร้อมกันดังที่นิชิตะกล่าวไว้ว่า

ความดีต้องมีคุณสมบัติของการมีศักดิ์ศรีแบบเด็ดขาด แต่ยิ่งไปกว่านั้น
สิ่งที่เรียกว่าสุนทรียะโดยธรรมชาติก็ถือเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นขึ้นไปอีกชั้น.
สิ่งที่เรียกกันว่าหน้าที่เชิงศีลธรรมหรือกฎระเบียบนั้น ไม่ใช่ว่าคุณค่าอยู่ที่
ตัวศีลธรรมหรือตัวกฎ แตกต่างกัน มันเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความต้องการ
อันยิ่งใหญ่. (Nishida, 1999: 380)

โดยทัศนะเช่นนี้ ความสุขที่เกิดจากความพึงพอใจในทุกข์สุขของชีวิตอย่างโคฟุ จึงนำมาซึ่งความสำนึกรู้ทางศีลธรรมที่มีคุณค่า เนื่องจากการตระหนักรู้ต่ออุดมคติของ ความดีที่มาจากการกำหนดความปรารถนาของอัตบุคคลเอง ไม่ว่าความปรารถนานั้น

จะเล็กน้อยหรือยิ่งใหญ่ก็ตามย่อมมีผลต่อการตระหนักได้ถึงศักดิ์ศรีและความงดงามของทุกข์สุขอันเป็นสภาวะแห่งการดำรงอยู่ของตนเอง ส่วนในทางตรงกันข้ามก็ทำให้เห็นว่าความสุขที่เกิดขึ้นจากการกำหนดความปรารถนาทางศีลธรรมด้วยตัวเอwnั้น มีความแตกต่างไปจากการแสวงหาความสุขทางศีลธรรมที่ถูกกำหนดโดยตัวบททางศาสนา ที่มุ่งเน้นการปิดกั้นความต้องการของอัตบุคคล เพราะการปิดกั้นหรือควบคุมความต้องการใด ๆ ที่ขัดกับธรรมชาติของความเป็นรู้ก็เท่ากับทำให้การดำรงอยู่ของอัตบุคคลกลายเป็นสิ่งคั่งค้างต่อความเป็นรู้ที่เป็นเอกภาพเดียวกับการดำเนินไปของกัมมันตภาวะ

อย่างไรก็ตาม การที่นิชิเดโต้แย้งความสำนึกทางศีลธรรมจากสัจจะทางศาสนานี้ ไม่ได้เป็นการวิพากษ์เพื่อปฏิเสธหลักคำสอนหรือหลักปฏิบัติของศาสนาโดยสิ้นเชิง แต่เป็นการมุ่งชี้ให้เห็นว่า ความสำนึกทางศีลธรรมจะมีคุณค่าและนำไปสู่ความสุขของชีวิตได้นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติตามตัวบททางศีลธรรมอย่างสุดขั้วจนถึงขั้นปฏิเสธธรรมชาติของความสำนึก ทว่ากลับกัน ข้อเสนอของนิชิเดโต้แสดงให้เห็นว่าหลักปฏิบัติหรือหลักคำสอนต่าง ๆ ในทางศาสนาจะมีคุณค่าได้ก็ต่อเมื่อสัจจะของหลักในทางศาสนานั้นไม่ได้ดำรงอยู่ในฐานะกฎศีลธรรมที่เข้าควบคุมความสำนึกที่มีต่อความปรารถนาของตัวอัตบุคคล แต่ต้องดำรงอยู่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่อัตบุคคลสามารถตระหนักรู้ได้ด้วยการกำหนดอุดมคติตัวเองเพื่อนำไปสู่ความปรารถนาที่ดี เพราะหากไม่เป็นเช่นนั้นกฎศีลธรรมในทางศาสนาก็จะกลายเป็นสิ่งที่ควบคุมชีวิตมากกว่าส่งเสริมให้ตระหนักถึงอุดมคติที่มีคุณค่าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความสุขในชีวิต ดังที่นิชิเดโต้เสนอมุมมองที่ใช้ในการพิจารณาศาสนาแบบเทวนิยมไว้ว่า

ความสัมพันธ์ของพระเจ้ากับมนุษย์ในศาสนาที่แท้จริงต้องเป็นเช่นนั้นเสมอ. การที่เราสวดขอพรหรือขอบคุณต่อพระเจ้า ไม่ได้ทำเพื่อสวดแห่งตัวตน แต่สวดขอพรให้ตนเองได้ศรัทธาต่อพระเจ้าอันเป็นมาตุภูมิที่แท้ หรือขอบคุณที่ตนเองที่ได้ศรัทธาในสิ่งนี้. การที่พระเจ้ารักมนุษย์ก็เช่นกัน ไม่ใช่เพื่อประทานความสุขแก่โลกใบนี้ แต่ทำเช่นนั้นเพื่อให้เกิดศรัทธาต่อตนเอง. พระเจ้าคือผู้ให้กำเนิดชีวิต เราเพียงแคมีชีวิตอยู่ในพระเจ้า. เพราะดำรงอยู่เช่นนั้น ศาสนาจึงเปี่ยมล้นอยู่ในชีวิต และความรู้สึกเลื่อมใสศรัทธาที่แท้จริงจึงปรากฏออกมาด้วยเช่นกัน. (Nishida, 1999: 461)

ดังนั้นตามทัศนะของนิชิเดะแล้ว การดำรงอยู่ของพระเจ้าก็คือกัมมันตภาวะ ส่วนการดำรงอยู่ของอัตบุคคลคือสิ่งที่สามารถกำหนดตัวเองได้ภายใต้กัมมันตภาวะนั้น จึงหมายความว่าพระเจ้าไม่ได้มีอำนาจเหนือการกำหนดความสำนึกของอัตบุคคล เฉกเช่นเดียวกันกฎศีลธรรมก็ย่อมไม่มีอำนาจเหนือไปกว่าความปรารถนาของอัตบุคคล อุดมคติของความดีจึงไม่ได้เกิดจากการถูกกฎศีลธรรมมากำหนด หากแต่การกำหนดตัวเอง จากความปรารถนาต่ออุดมคติของตนเท่านั้นที่จะทำให้อัตบุคคลตระหนักรู้ถึงคุณค่า ที่แท้จริงของอุดมคติอันดีงาม และสามารถนำไปสู่ความพึงพอใจในทุกข์สุขของชีวิตได้ โดยไม่ต้องปฏิเสธการดำรงอยู่ของพระเจ้า ด้วยเท่าที่เขาย่อมกล่าวได้ว่ามโนทัศน์โคฟุกุ ได้มีส่วนช่วยในการพิจารณาสารัตถะทางศาสนาให้เข้ามาดำรงอยู่ในฐานะเป็นสารัตถะ ของชีวิต ทว่าขณะเดียวกันนิชิเดะเองก็เล็งเห็นว่าข้อเสนอนี้ยังสามารถถูกนักการศาสนา ได้แย้งได้เช่นกัน กล่าวคือ

...นักศาสนาจำนวนมากคัดค้านความคิดนี้. ทั้งนี้เพราะการมองว่า พระเจ้ากับธรรมชาติคือสิ่งเดียวกัน เป็นการทำลายบุคลิกลักษณะของพระเจ้า นอกจากนี้ การอุปมาว่าสรรพสิ่งคือการเปลี่ยนรูปแปลงร่างของพระเจ้า จะทำให้พระเจ้าสูญเสียลักษณะของอูตรภาวะ ซึ่งไม่เพียงทำลายความ น่าเคารพยกย่อง แต่จะก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องตามมา เช่น ในเรื่องต้น กำเนิดของความชั่วก็ย่อมต้องโทษพระเจ้าด้วยเช่นกัน. (Nishida, 1999: 463)

ทว่านิชิเดะเองก็ยืนยันในข้อเสนอของเขาว่า การพิจารณาพระเจ้าในฐานะ กัมมันตภาวะไม่ได้ทำให้พระเจ้าสูญเสียอูตรภาวะนั้นไป เพราะถึงแม้พระเจ้าจะดำรงอยู่ใน ทุกสรรพสิ่ง แต่สำหรับมนุษย์แล้วความเที่ยงแท้ของพระเจ้าย่อมดำรงอยู่โดยขึ้นกับจิต ของอัตบุคคล ดังนั้นพระเจ้าสามารถแปรเปลี่ยนเป็นทุกสรรพสิ่งได้โดยไม่สูญเสีย ความเที่ยงแท้แต่อย่างใด เพราะการเป็นทุกสรรพสิ่งของพระเจ้าหมายถึงจิตของอัตบุคคล สามารถตระหนักถึงความเป็นบุคลาธิษฐานที่แปรเปลี่ยนไปดำรงอยู่กับสรรพสิ่งนั้น ๆ ได้ กรณีเช่นนี้จึงแตกต่างไปจากการยอมให้ทุกสรรพสิ่งสามารถกลายเป็นพระเจ้าได้ เพราะอย่างหลังนี้ไม่มีความเป็นบุคลาธิษฐานดำรงอยู่ในจิตของอัตบุคคล ด้วยเหตุผล

เดียวกันนี้ พระเจ้าก็ยอมไม่อาจเป็นต้นกำเนิดของความชั่วร้ายได้เช่นกัน เพราะแต่เริ่มเดิมที ความชั่วร้ายก็ไม่ใช่สิ่งที่ดำรงอยู่ในความเที่ยงแท้ของพระเจ้า ดังที่นิชิตะได้กล่าวว่า

การมองว่าพระเจ้ายึดกับแก่นแท้ของความมีอยู่จริงเป็นสิ่งเดียวกันนั้น หากมูลฐานแห่งความมีอยู่จริงคือจิตแล้ว ก็ไม่เสมอไปว่าจะทำให้สูญเสียความเป็นบุคลาธิษฐานของพระเจ้า. นอกจากนี้ แม้แต่แนวคิดเชิงสรรพทวนนิยม ก็ไม่เชื่อว่าแต่ละสรรพสิ่งจะเป็นพระเจ้าได้ทั้งอย่างนั้นโดยทันที ในปรัชญาของสปีโนซ่าเองมีกล่าวไว้เช่นกันว่าสรรพสิ่งคือการปรับเปลี่ยนแก่นสารของพระเจ้า. อีกทั้งโดยแนวคิดสรรพทวนนิยมเอง ความเข้าใจและสามารถบันดาลทุกสิ่งของพระเจ้า กับการดำรงอยู่ของความชั่วร้ายในโลกนี้ ไม่สามารถกลมกลืนกันได้โดยง่าย. (Nishida, 1999: 464)

อย่างไรก็ดี ด้วยข้อเสนอที่ให้การดำรงอยู่ของพระเจ้าเป็นสภาวะที่ขึ้นอยู่กับจิตของอัตบุคคล รวมถึงข้อเสนอให้ความดีเป็นสิ่งที่ได้มาโดยการกำหนดตัวเองจากความปรารถนาที่อยู่ภายในจิตสำนึกแห่งตน ในการนี้ นิชิตะเห็นว่าความเป็นไปได้ที่ข้อเสนอของเขาจะถูกตีความให้เป็นแนวคิดที่โน้มเอียงไปในทางอัตนิยม โดยเขากล่าวว่า “เมื่อพูดถึงการประจักษ์ต่ออุดมคติแห่งตนหรือความพึงพอใจต่อความต้องการ ผู้คนในสังคมมักเห็นพ้องกันว่าเป็นเรื่องเดียวกับแนวคิดปัจเจกนิยม หรือแนวคิดอัตนิยม. แต่เสียงแห่งความต้องการจากภายในตัวตนอันลึกสุดนี้เองที่มีพลังอำนาจมหาศาลต่อเรา ไม่มีสิ่งใดที่รุนแรงต่อชีวิตเราได้มากไปกว่านี้อีกแล้ว” (Nishida, 1999: 381–82)

แต่ถึงกระนั้น นิชิตะก็ยืนยันว่าทัศนะของเขาไม่ได้โน้มเอียงไปในทางอัตนิยมหรือปัจเจกนิยม เนื่องจากการกำหนดตัวเองด้วยความปรารถนาของจิต ไม่ใช่การเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของอัตตาเป็นที่ตั้ง แต่เป็นการหยั่งรู้ถึงสภาวะที่เจตจำนงมีอำนาจเหนืออัตตาของปัจเจก จึงสามารถกำหนดความปรารถนาของตนโดยพึงพอใจต่ออุดมคติที่ดำเนินไปในกัมมันตภาวะของโลกและชีวิตได้อย่างเด็ดขาด ความสำนึกที่มีต่ออุดมคติของความดีจึงมีส่วนช่วยในการขัดเกลาเจตจำนงให้ตระหนักถึงการพัฒนาดำเนินทางศีลธรรม ดังทัศนะของนิชิตะ ความว่า

เจตจำนงคือพฤติกรรมของเอกภาพซึ่งอยู่ลึกสุดเข้าไปในความสำนึก รู้กล่าวคือเป็นกัมมันตภาวะภายในตนเอง ดังนั้นความต้องการหรืออุดมคติดั้งเดิมซึ่งเป็นแหล่งที่มาของเจตจำนงนั้นสรุปได้ว่า เกิดจากคุณลักษณะของตัวตนนั่นเอง หรือจะเรียกว่าเป็นอำนาจแห่งตัวตนก็คงได้ [...] แต่อำนาจของเอกภาพอันลึกสุดก็ยังซึ่งคอยทำทุกอย่างให้เป็นเอกภาพก็คือสิ่งที่เรียกว่าตัวตนของเรา และเจตจำนงคือสิ่งที่แสดงออกถึงอำนาจนี้ได้อย่างดีที่สุด. เมื่อลองพิจารณาในแง่นี้ การบรรลุพัฒนาการของเจตจำนงก็คือการบรรลุพัฒนาการของตัวตนด้วยโดยตรง ด้วยเหตุนี้สิ่งที่เรียกว่าความดีจึงสามารถหมายความว่าไปถึงการบรรลุพัฒนาการแห่งตัวตนได้ด้วย. (Nishida, 1999: 382-83)

ในแง่เดียวกันนี้กล่าวได้ว่า การบรรลุพัฒนาการแห่งตัวตนในที่นี้ก็คือการตระหนักรู้ต่อความเป็นจริงของตัวตนซึ่งดำรงอยู่ในท่ามกลางกัมมันตภาวะที่คอยขับเคลื่อนเจตจำนงให้มีอำนาจในการกำหนดตัวเอง ดังนั้นอำนาจของเจตจำนงที่มีต่ออุดมคติใด ๆ ซึ่งปรารถนาในความดี ย่อมนำไปสู่การกำหนดตัวเองด้วยความสำนึกทางศีลธรรมที่ดีเช่นกัน จึงเป็นที่ชัดเจนว่าการกำหนดตัวเองจากความปรารถนาของจิตสำนึกแห่งตนนี้มีจุดยืนที่แตกต่างไปจากแนวคิดอัตนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบรรลุต่อเจตจำนงที่มีส่วนช่วยพัฒนาตัวตนเช่นนี้ยังไม่ขัดแย้งกับสารัตถะทางศาสนาในการยืนยันถึงความสำนึกของอัตบุคคลที่เป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า ดังที่นิชิตะได้ขยายขยายมุมมองมาสู่ประเด็นนี้

ความสำนึกของเราไม่ว่าจะเป็นทั้งในด้านความคิด จินตนาการ หรือแม้แต่ในด้านของเจตจำนง รวมถึงในด้านของสิ่งที่เรียกกันว่าการรับรู้ ความรู้สึก ความคิดชั่วแล่น โดยทั้งหมดนี้ล้วนมีสิ่งที่เป็นเอกภาพจากภายในกันทั้งนั้นคอยขับเคลื่อนอยู่ ดังนั้นปรากฏการณ์ของความสำนึกทั้งหมดคือการบรรลุพัฒนาการของสิ่งหนึ่งนี้เอง. [...] ถ้าไม่ปลดปล่อยกลืนสาบแห่งตัวตน เช่น แคร่รู้สึกปลง หรือแค่ปล่อยให้เป็นไป ก็ยังไม่อาจเรียกว่าเป็นความศรัทธาที่แท้. แม้อาจจะถูกตีความในทำนองว่าค้นพบตัวตนที่แท้จริง

ในพระเจ้า หรือให้ความสำคัญกับตัวตน แต่ตรงกันข้าม สิ่งนี้หมายถึง การละทิ้งตัวตนและทอดทูลบูชาพระเจ้าโดยแท้ ทำให้ธรรมชาติของพระเจ้ายกมนุษย์เป็นสิ่งเดียวกัน การที่มนุษย์ศรัทธาในพระเจ้าโดยแท้จริง คือ ความคิดขั้นมูลฐานของศาสนาทั้งหมด ข้าพเจ้าคิดว่าการเริ่มต้นโดยอิงหลักความคิดนี้ จะสามารถขนานนามได้ว่าเป็นศาสนาที่แท้. (Nishida, 1999: 382-83, 461-62)

โดยการขยับขยายมุมมองของนิชิตะนี้เข้ากับซีให้เห็นว่า หากสารัตถะทางศาสนาจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสารัตถะแห่งชีวิตได้ ก็จำเป็นที่จะต้องยอมรับความสำนึกรู้ที่มาจากการกำหนดตัวเองด้วยเจตจำนงที่มุ่งบรรลุการพัฒนาตัวตนของอัตบุคคล กล่าวคือ แม้ในทางศาสนาจะมีกฎศีลธรรมสำหรับใช้ควบคุมหน้าที่ทางศีลธรรมของผู้คน แต่อัตบุคคลย่อมไม่สามารถบรรลุการพัฒนาตนเองได้ หากการควบคุมของตัวบทนั้น ๆ ขัดกับธรรมชาติของความสำนึกรู้ จนเกิดเป็นการขัดแย้งระหว่างศีลธรรมกับความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ซึ่งรวมไปถึงเจตจำนงและอุดมคติของความดี ในกรณีเช่นนี้สารัตถะทางศาสนาจึงกลายเป็นสิ่งที่แยกขาดจากชีวิต ส่งผลให้ศาสนาขาดความแท้จริงจนไม่อาจนำไปสู่ความสุขได้แม้เพียงเล็กน้อยก็ตาม

ในการนี้นิชิตะจึงเน้นย้ำให้เห็นว่า หากสารัตถะทางศาสนาได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสารัตถะแห่งชีวิตแล้ว ศรัทธาที่แท้จริงต่อศาสนาย่อมเกิดขึ้นได้จากเจตจำนงที่กำหนดความพึงพอใจต่อความปรารถนาของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากการปล่อยให้กฎศีลธรรมควบคุมจากภายนอกโดยไม่ตระหนักรู้ถึงการกำหนดตัวเองจากภายใน ดังตัวอย่างที่นิชิตะได้หยิบยกไว้ข้างต้น อาทิ กรณีที่แค่แสดงท่าทีว่าเกิดความรู้สึกปลงและปล่อยให้สิ่งต่าง ๆ ดำเนินต่อไปโดยไม่กำหนดเจตจำนงของตนเอง ทั้งหมดนี้ก็อาจเป็นแค่การรับรู้ปรากฏการณ์ที่ปราศจากความสำนึกรู้ทางศีลธรรมและไม่นำไปสู่การบรรลุพัฒนาการใด ๆ หรือกรณีของการเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้ายกก็คือการพบว่าตนเองเป็นหนึ่งในสรรพสิ่งที่ขับเคลื่อนไปในกัมมันตภาวะแห่งพระเจ้า ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเจตจำนงเพื่อบรรลุพัฒนาการแห่งตัวตนที่มีต่อเอกภาพของความสำนึกรู้จึงเกิดศรัทธาต่อศาสนาที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในสารัตถะแห่งชีวิตของตนเอง

5. สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

คำว่า *โคฟุกุ* โดยทั่วไปในภาษาญี่ปุ่นปัจจุบันหมายถึง *ความสุข* และ *สภาวะที่ดี* แต่ในทัศนะของนิชิเตะ คิตะโร เขาได้เสนอมนทัศน์เกี่ยวกับโคฟุกุเอาไว้โดยหมายถึง *เอกภาพของทุกข์สุข* ซึ่งเป็นข้อเสนอที่ปรากฏในปรัชญานิพนธ์ชิ้นแรกของเขามานับแต่ต้นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความมีอยู่จริง ความดี และศาสนา กล่าวคือ โคฟุกุคือสภาวะของชีวิตที่ดำรงอยู่ในเอกภาพของความสำนึกรู้โดยเอกภาพนี้สามารถเข้าถึงได้ด้วยอรรถมิติคุณธรรมที่ก้าวผ่านกรอบคิดแบบทวิภาวะ จึงพิจารณาว่าทุกข์และสุขไม่ใช่สิ่งที่ขัดแย้งกันร่างกายและจิตก็ไม่ใช่สิ่งที่แยกจากกัน อีกทั้งยังเกี่ยวพันกับการพิจารณาสภาวะของชีวิตในด้านอุดมคติของความดี ตลอดจนศีลธรรมในทางศาสนา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรก โคฟุกุแสดงให้เห็นความมีอยู่จริงของชีวิตที่ดำเนินไปพร้อมกับทุกข์สุขในท่ามกลางโลกที่รายล้อมปัจเจก การดำรงอยู่ของโคฟุกุจึงเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ของจิตและปรากฏการณ์ของโลกกายภาพ ซึ่งปรากฏการณ์ของจิตเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและอารมณ์อันเป็นอรรถภาวะภายในของปัจเจก ขณะที่ปรากฏการณ์ของโลกกายภาพคือความเป็นไปที่ถูกขับเคลื่อนโดยกัมมันตภาวะ ด้วยเหตุนี้การเข้าถึงโคฟุกุจึงต้องอาศัยเอกภาพของความสำนึกรู้ที่ไม่มีการแบ่งแยกอรรถวิสัยและภาวีสัยออกจากกัน

ประการที่สอง การพิจารณาอุดมคติของความดีที่เกี่ยวข้องกับโคฟุกุในฐานะเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากการเข้าถึงเอกภาพของอรรถภาวะและกัมมันตภาวะ ซึ่งอรรถภาวะของปัจเจกคือแหล่งที่มาของความปรารถนาต่าง ๆ และหนึ่งในนั้นคือความปรารถนาที่มีต่อสิ่งที่เรียกว่าความดี เนื่องจากการบรรลุแก่ความดีคือการนำพาให้จิตเกิดความปรีดี โดยความปรีดีนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่ออัตบุคคลได้ทำให้อุดมคติของความดีประจักษ์แจ้งต่อความสำนึกรู้ได้ตามที่ตนเองมุ่งหวัง ซึ่งการทำให้อุดมคติของความดีเป็นประจักษ์แจ้งในที่นี้ก็คือการแสดงออกถึงการกระทำที่ดีย่อมไม่ขัดแย้งต่อกัมมันตภาวะของโลกและชีวิต เมื่ออุดมคติและการกระทำถูกทำให้เป็นจริงอย่างสอดคล้องต่อกัน ย่อมบังเกิดเป็นความสำนึกรู้เชิงศีลธรรมที่นำไปสู่ความพึงพอใจต่อทุกข์สุขของชีวิตอย่างโคฟุกุ

ประการสุดท้าย การทำให้สภาวะทางศาสนากลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตด้วยมนทัศน์โคฟุกุ เป็นสิ่งที่สามารถทำได้โดยตระหนักว่า ศาสนามีคุณค่าต่อชีวิตในแง่ที่ส่งเสริมอัตบุคคลให้ศรัทธาต่อตนเอง รวมถึงการกำหนดคุณค่าของสภาวะทางศาสนานั้นได้

จากเจตจำนงที่กำหนดความพึงพอใจต่อทุกข์สุขของตนได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ปล่อยให้กฎหรือตัวบททางศีลธรรมเข้ามามีอำนาจเหนือความสำนึกของอัตบุคคล เพราะการปิดกั้นหรือควบคุมความต้องการใด ๆ โดยอ้างว่าเป็นการทำตามกฎหมายศีลธรรม ย่อมเป็นการเพิกเฉยต่อทั้งเจตจำนงของตนเองและต่อกัมมันตภาวะของโลก ซึ่งในท้ายที่สุดก็จะเป็นสิ่งที่เข้ามาขัดขวางเจตจำนงที่มุ่งไปสู่การบรรลุพัฒนาการแห่งตัวตน

อีกทั้งผลการศึกษาและสืบสอบมโนทัศน์โคฟุกุของนิชิตะ คิเซโร ยังนำมาสู่ข้อค้นพบว่ากระบวนทัศน์ทางปรัชญาของนิชิตะนั้นถึงแม้จะมีลักษณะเน้นหนักไปในทางอภิปรัชญา (metaphysics) ซึ่งเป็นแขนงหลักของปรัชญาบริสุทธิ์ก็ตาม รวมถึงข้อเสนอดังกล่าวของนิชิตะยังตั้งอยู่บนฐานของการเป็นปรัชญาสมัยใหม่ในเชิงวิชาการ แต่ถึงกระนั้นก็ยังสามารถพิจารณากระบวนทัศน์ของเขาในฐานะเป็นปรัชญาชีวิตได้เช่นกัน กล่าวคือเมื่อนำมโนทัศน์โคฟุกุมาพิจารณาผ่านรากฐานทางอภิปรัชญาของนิชิตะก็จะทำให้มองเห็นเอกภาพของชีวิตและตัวตนที่ดำรงอยู่ในโลกซึ่งดำเนินไปอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ยิ่งไปกว่านั้นรากฐานทางปรัชญาของนิชิตะยังส่งผลต่อนักปรัชญาญี่ปุ่นสำนักเกียวโต (the philosophy of the Kyoto school) ที่สนใจทำปรัชญาภายใต้กระแสของกรอบคิดเดียวกัน อาทิ ทานาเบะ เฮ ฮะจิเมะ (Tanabe Hajime) มิกิ คิโยะชิ (Miki Kiyoshi) โทะซากะ จุน (Tosaka Jun) คิมุระ โมโตะโมะริ (Kimura Motomori) ฮิซะมะสึ ชินอิจิ (Hisamatsu Shinichi) ชิโมะมูระ โทะระทาโร (Shimomura Torataro) นิชิตะนิ เคอิจิ (Nishitani Keiji) เป็นต้น

ในแง่เดียวกันนี้จึงสอดคล้องกับข้อเสนอของ Tatsuya (2020: 35, 38–42) ที่เชื้อเชิญให้พิจารณาปรัชญาของนิชิตะผ่านมิติมุมมองของการเป็นปรัชญาชีวิต ที่เสนอทฤษฎีที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนของชีวิต (movement of life) ทั้งจากสภาวะภายในและภายนอกได้ ทั้งในเรื่องของการสำนึกรู้ตัวตน (self-awareness) และในเรื่องของการสำแดงตำแหน่งแห่งหน (place/basho) ของปัจเจกและสิ่งแวดล้อม (individual and environment) ที่แสดงให้เห็นว่าชีวิตของปัจเจกไม่ใช่สิ่งที่จะแยกขาดจากความเป็นไปของโลกซึ่งเป็นอุดรภาวะที่พันลึกละเอียดอยู่ในของชีวิต ซึ่งการพิจารณาในแง่นี้คือการประยุกต์วิธีการทางปรัชญาของนิชิตะซึ่งเดิมมีลักษณะเป็นปรัชญาบริสุทธิ์ ให้เข้ามาสู่ขอบเขตของการเป็นปรัชญาชีวิตในกรอบคิดแบบญี่ปุ่นสมัยใหม่

อีกทั้งหากขยายการพิจารณาโน้ตศน์โคฟุกุในมุมมองของชาวญี่ปุ่นปัจจุบัน จะพบว่ารากฐานทางปรัชญาของนิชิตะในเรื่องโคฟุกุ นั้น ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับ ข้อค้นพบของ Hashimoto (2012: 110, 112, 114) ที่ทำการสังเคราะห์มโนทัศน์โคฟุกุ ของชาวญี่ปุ่นร่วมสมัยในปัจจุบัน โดยพบว่า โคฟุกุในฐานะความสุขโดยทั่วไปตามทัศนะ ของชาวญี่ปุ่น เป็นสิ่งที่เกิดจากการมุ่งเน้นถึงความเป็นปัจเจกในด้านอิสระของชีวิต จิตวิญญาณ และความกลมกลืนกับธรรมชาติ ซึ่งเป็นปรัชญาชีวิตที่สะท้อนให้เห็นถึง ความเกี่ยวพันของวัฒนธรรมญี่ปุ่นกับแนวคิดในทางพุทธศาสนาอย่างแนบแน่น จึงทำให้ คนส่วนใหญ่มีแนวคิดที่มองว่าโคฟุกุหรือความสุขที่แท้จริงนั้นจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้ ปลดปล่อยตนเองจากการยึดติดกับสรรพสิ่งในโลก เพราะการยึดติดนั้นทำให้ปัจเจก ไม่เป็นอิสระจากประสบการณ์ที่พัวพันอยู่กับปัญหาชีวิตส่วนตัวอันก่อให้เกิดสภาวะ ที่ตรงกันข้ามกับความสุข และหากข้ามพ้นไปไม่ได้ก็จะไม่สามารถไปถึงจุดที่มีความสุข อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติของโลกที่ดำเนินไปอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน นอกจากนี้ยังมีมุมมอง เกี่ยวกับโคฟุกุในระดับสังคมที่ชาวญี่ปุ่นปัจจุบันต่างก็ให้ความสำคัญ โดยเกิดจากการ แบ่งปันประสบการณ์ของปัจเจกร่วมกับผู้อื่นในสังคม เช่น แบ่งปันประสบการณ์ที่ดี เพื่อยินดีร่วมกัน หรือแม้แต่แบ่งปันประสบการณ์ทุกข์ยากเพื่อรับการช่วยเหลือจากผู้อื่น เป็นต้น การแบ่งปันในลักษณะนี้คือการดำรงอยู่ของปัจเจกที่คำนึงถึงบทบาทของผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เกิดโคฟุกุในระดับที่กว้างขวางกว่าในระดับของปัจเจก

กล่าวโดยสรุป การสืบสอบมโนทัศน์โคฟุกุในปรัชญาญี่ปุ่นสมัยใหม่ของนิชิตะ คิตะโร ครั้งนี้ นอกจากเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ในด้านปรัชญาญี่ปุ่นและญี่ปุ่นศึกษาแล้ว ยังช่วยให้เห็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังมุมมองเกี่ยวกับความสุขของชีวิตที่ถูกวางรากฐานโดยปรัชญา ญี่ปุ่นสมัยใหม่ของนิชิตะ คิตะโร ที่เชื่อมโยงมาสู่ทัศนะเรื่องโคฟุกุของชาวญี่ปุ่นปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วยความมุ่งหวังอิสระของชีวิตในเชิงปัจเจกแต่ในขณะเดียวกันก็คาดหวัง ถึงจริยธรรมในทางสังคม โดยที่ยังไม่ทิ้งรากเหง้าที่มาจากอุดมคติในทางศาสนา แนวคิดเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของกรอบคิดทางปรัชญาที่มีรากฐานเดียวกับปรัชญา ญี่ปุ่นสมัยใหม่ของนิชิตะ คิตะโร ซึ่งเสนอให้เห็นถึงความมีอยู่จริงของชีวิต ที่ขับเคลื่อนไป โดยข้อเกี่ยวกับสัจยะของความดีและศาสนา เพื่อมุ่งไปสู่การบรรลุถึงความพึงพอใจต่อ ทุกข์สุขที่เข้ามาสู่ชีวิต อีกทั้งความต้องการเสริมสร้างจิตวิญญาณที่กลมกลืนไปกับธรรมชาติ และความเป็นไปของโลกที่เราใช้ชีวิตตามทัศนะของชาวญี่ปุ่นปัจจุบันก็ยังคงมีความสอดคล้อง

ต่อแนวคิดเรื่องการมีเจตจำนงที่มุ่งบรรลุพัฒนาการแห่งตัวตนเพื่อยกระดับชีวิตของตนเองไปสู่การใช้ชีวิตที่ดี

6. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยที่ได้รับทุนส่งเสริมการวิจัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

7. เอกสารอ้างอิง (References)

- Friends of WHO JAPAN. (n.d.). *Definition of Health* [In Japanese]. Retrieved September 10, 2021, from <https://japan-who.or.jp/about/who-what/identification-health/>
- Hashimoto, H. (2012). On Happiness [In Japanese]. *Bulletin of Faculty of Business Information Sciences, Jobu University*, 11 (2), 103–130.
- Nishida, K. (1999). *Nishida Kitaro Complete Collection (Vol. 1): An Inquiry into the Good, Thinking and Experience* [In Japanese]. 86th ed. Tokyo: Iwanami Shoten.
- Tatsuya, H. (2020). *Nishida Kitaro's Philosophy of Life*. Milan: Mimesis International.
- Tomikata, S. (2018). Well-Being [In Japanese]. Retrieved September 10, 2021, from <https://imidajp/genre/detail/F-133-0109.html>

รูปแบบการดำเนินงานของเทศบาลนครยะลา
สู่ความสมานฉันท์ : การถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้
จากเกณฑ์รางวัลพระปกเกล้า
Yala Municipality's Operating Model for
Reconciliation: Transcription for Learning from
the King Prajadhipok's Award Criteria

ชัยวัฒน์ โยธี (Chaiwat Yotee)¹

รุ่งลาวัลย์ จันทรัตน์ (Runglawan Chantarattana)²

อารยา ชินวรโกมล (Araya Chinworakomol)³

วฤณดา วงศ์โรจน์ (Varunada Vongrot)⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้ต้องการถอดบทเรียนรูปแบบการดำเนินงานของเทศบาลนครยะลา สู่ความสมานฉันท์ โดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) มีกลุ่มเป้าหมายหลักจำนวน 149 คน แบ่งออกเป็น กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในโครงการ และกลุ่มผู้บริหารเทศบาลนครยะลา ผลการศึกษาพบว่า เทศบาลนครยะลา มีรูปแบบการดำเนินงานที่สามารถพัฒนาท้องถิ่นสู่ความสมานฉันท์อย่างเป็นรูปธรรม 4 ประการคือ 1. การจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมความสมานฉันท์ 2. หลักการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ 3. รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร และ 4. คุณลักษณะที่โดดเด่นของผู้นำ ซึ่งทั้ง 4 ประการสอดคล้องกับตัวชี้วัดในเกณฑ์การประเมินรางวัลพระปกเกล้า

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, Corresponding author, e-mail:chaiwat.y@psu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

³ อาจารย์. หลักสูตรนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

⁴ อาจารย์ ดร. สาขาการปกครอง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ 5 หมวด คือ 1. มีการจัดให้มีการบริการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น 2. มีการจัดองค์กรเพื่อเสริมสร้างสันติสุขและสมานฉันท์ 3. มีทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความท้าทายและโอกาสของประเทศไทยในภาพรวม 7 ด้าน 4. มีการจัดโครงการและกิจกรรมที่สร้างศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชน เยาวชน หลากหลายรูปแบบ โดยมุ่งพัฒนา ความคิด ทักษะ ค่านิยม ความเป็นพลเมือง 5. มีการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมที่โดดเด่นเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์

คำสำคัญ: รูปแบบการดำเนินงาน, เทศบาลนครยะลา, ความสมานฉันท์, ถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้

Abstract

The purpose of this research was to study the implementation of Yala municipality to bring about to be reconciliation society of the city The researchers applied qualitative research methodology to collect the data. The number of key informants were 149 persons that consisted of stakeholders, project officers, and executive of Yala municipality. The results presented that there were four approaches that were able to bring about municipality to be reconciliation society. They were comprised of 1) preparation of projects/activities that promote reconciliation 2) the principle practice of officers 3) organizational management models, and 4) the role of local leader. These approaches were relevant with the criteria of the Award of King Prajadhipok in the issue of strengthening of peace and reconciliation in 5 categories. Five categories were composed of 1) basic Infrastructure in terms of education, quality of life, socioeconomic and society of the local area 2) organizing to strengthen peace and reconciliation 3) there were developmental directions that related with the 7 overall

pictures of challenges and opportunities of Thailand 4) organizing several projects and activities to strengthen people and youth in cases of developing ideas, skills, values, and citizenship and 5) there were outstanding projects/activities to raising peace and reconciliation.

Keywords: Operating model, Yala Municipality, Reconciliation, Transcript for Learning

1. บทนำ

เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ที่มีความรุนแรงต่อเนื่องตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 โดยศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ได้ทำการรวบรวมสถิติจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2547-2558 เกิดเหตุการณ์ทั้งสิ้น 15,374 เหตุการณ์ โดยรวมมีเหตุการณ์เฉลี่ยปีละ 1,281 เหตุการณ์ แต่เมื่อดูแนวโน้มเหตุการณ์ทั้งหมดจะพบว่ามีความถี่ของเหตุการณ์เป็นสองช่วงใหญ่ ๆ คือในระหว่างปี 2547-2550 และช่วงปี 2551-2558 ในช่วงสี่ปีแรกนั้นเหตุการณ์จะรุนแรงมาก เฉลี่ยปีละ 1,926 ครั้ง ส่วนช่วงที่สองระหว่างปี 2551-2558 มีเหตุการณ์เฉลี่ยปีละ 959 ครั้ง ประเด็นที่ทำให้เหตุการณ์คงที่ตั้งแต่ปี 2556 ปัจจัยที่สำคัญก็คือการเปลี่ยนนโยบายไปสู่กระบวนการสันติภาพ การนำไปสู่การพูดคุยสันติภาพ การเปิดพื้นที่กลางเพื่อสันติภาพในภาคประชาสังคมก็มีอิทธิพลเป็นตัวถ่วงดุลพลังแห่งความรุนแรงจากทุกฝ่าย โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้ระดับความรุนแรงลดลง มีผลอย่างมากต่อวิถีชีวิต และความสุขความพอใจของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ ความเปลี่ยนแปลงที่ยังมีความแปรปรวนเป็นผลมาจากกระบวนการสันติภาพที่มีความต่อเนื่อง (Deep South Watch, 2016, เว็บไซต์) อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นมาจากปัญหาหลายประเด็น หากแต่บริบทสำคัญลำดับต้นคือ ประเด็นด้านวัฒนธรรมที่มักมีผู้นำเรื่องความต่างของศาสนามาบิดเบือนให้เกิดเป็นความขัดแย้งและนำไปสู่ความรุนแรง หากแต่ความจริงในเรื่องเผ่าพันธุ์เชื้อสายชาติพันธุ์มลายูผสมได้มีมาอย่างช้านานในทางประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ ทั้งนี้ด้วยกลไกการกระจายอำนาจทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงานและสามารถกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาให้ตอบสนองต่อประชาชนได้อย่างตรงเป้าหมาย เช่นเดียวกันเทศบาลนครยะลาที่เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นแห่งหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่รู้และตระหนักในปัญหาของความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นอย่างดี ดังนั้นเทศบาลนครยะลาจึงได้มีการกำหนดนโยบายที่เน้นการเสริมสร้างสันติสุข มุ่งสู่มิติของการให้ความเป็นธรรมและเสมอภาค เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรให้เป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน ซึ่งเป็นมิติสำคัญที่ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นมากขึ้น โดยการสร้างการมีส่วนร่วมจากทั้งภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคมให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลและจัดการบ้านเกิดของตน ตามหลักการกระจายอำนาจสู่ประชาชนให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญตั้งแต่ร่วมวางแผน ร่วมบริหาร ร่วมดำเนินการและร่วมตรวจสอบ ตามแนวทางธรรมาภิบาล สนับสนุนการเข้าถึงเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และวิถีชีวิตสนับสนุนให้ประชาชนทุกเชื้อชาติศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมเรียนรู้ซึ่งกันและกันในทุกด้านเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ลดความหวาดระแวงระหว่างผู้ที่นับถือศาสนาหรือมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ยึดถือแนวทางสันติวิธีและความสมานฉันท์เสริมสร้างความยุติธรรมให้เป็นแนวทางในปฏิบัติงาน เพื่อให้ผลการดำเนินการไปสู่การแก้ไขให้สถานการณ์และปัญหาความรุนแรงลดน้อยลง ให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และในขณะเดียวกันก็ยิ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนเช่นกัน ตลอดเวลากว่า 12 ปีในเหตุการณ์ไม่สงบที่ผ่านมา เทศบาลนครยะลาได้มีการดำเนินการพัฒนาเชิงนโยบายโดยการจัดทำโครงการหลายโครงการหลากหลายกิจกรรม รวมถึงมีการต่อยอดโครงการพัฒนาเดิมที่มีอยู่และคิดค้นนวัตกรรมที่มุ่งเป้าหมายไปสู่การเสริมสร้างสันติวิธีและความสมานฉันท์เพื่อการการแก้ไขให้สถานการณ์และปัญหาความรุนแรงให้ลดน้อยลง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นผลงานแห่งความมุ่งมั่นให้ประชาชนทุกเชื้อชาติศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมเรียนรู้ซึ่งกันและกันในทุกด้านเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติลดความหวาดระแวงระหว่างผู้ที่นับถือศาสนาหรือมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ยึดถือแนวทางสันติวิธีและความสมานฉันท์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ผ่านมาทำให้เทศบาลนครยะลาได้รับรางวัลมากมาย

หลายประเภท อาทิเช่น รางวัล "เมืองเพื่อสันติภาพ" UNESCO Cities for Peace Prize 2002-2003 จาก UNESCO พ.ศ. 2547 รางวัลชนะเลิศประเภทหน่วยงานดีเด่นที่สนับสนุนให้เกิดสันติสุขภายในชุมชนตามโครงการสันติวัฒนธรรม พ.ศ. 2548 เป็นต้น และที่สำคัญ และเป็นความภาคภูมิใจคือ รางวัลพระปกเกล้าสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มี "ความเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์" จากสถาบันพระปกเกล้า เพราะเป็นเครื่องการันตีได้ถึงการเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศตามหลักเกณฑ์การประเมิน

จากที่กล่าวมาจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะถอดบทเรียนว่า เทศบาลนครยะลา ได้มีการดำเนินการในโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไรให้ประสบผลสำเร็จ โดยมีรางวัลพระปกเกล้าเป็นสิ่งที่การันตีที่สามารถตอบโจทย์สู่ความปรองดองสมานฉันท์ ส่งผลให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสถานการณ์ความขัดแย้งและรุนแรงที่เกิดขึ้นที่เทศบาลนครยะลาได้มุ่งมั่นเพื่อลดความรุนแรงทุกรูปแบบ ลดความขัดแย้ง ส่งเสริมการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

2. วัตถุประสงค์

เพื่อถอดบทเรียนรูปแบบการดำเนินงานของเทศบาลนครยะลาสู่ความสมานฉันท์ตามเกณฑ์การประเมินรางวัลพระปกเกล้า

3. วิธีการศึกษา

รูปแบบการดำเนินงานของเทศบาลนครยะลาสู่ความสมานฉันท์ อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) เพื่อมุ่งศึกษารูปแบบการบริหารจัดการของเทศบาลนครยะลา และการดำเนินการโครงการต่าง ๆ 12 โครงการ 1 กิจกรรม ได้แก่ โครงการศาสนาสัมพันธ์ Melayu day of yala โครงการมทรรคมแข่งขันนกเขาขาวเสียงอาเซียน โครงการธรรมสัญจร โครงการกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติดภาคฤดูร้อน โครงการกิจกรรมบอลไทยสู่บอลโลก โครงการค่ายเยาวชนสำนักรักท้องถิ่นเสริมสร้างความสมานฉันท์ โครงการออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลา โครงการคืนยะลาให้คนยะลา โครงการยะลา เมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจ YALA BIRD CITY โครงการ TK Park โครงการตาม

พระราชดำริ โครงการสวนสร้างสรรค์หรรษา กิจกรรมสภาเด็กและเยาวชน โดยกลุ่มเป้าหมายจำนวน 149 คนแบ่งออกเป็น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการ และกลุ่มผู้บริหารเทศบาลนครยะลา สำหรับแนวทางและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การสอบถาม การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม รวมถึงศึกษาเอกสาร และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ซึ่งเป็นการตีความ สร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่ป็นรูปธรรม จัดหมวดหมู่ของข้อมูลจำแนกวิเคราะห์ตามประเด็นคำถาม และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulat) ซึ่งเป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งที่มาต่าง ๆ โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน

4. ผลการวิจัย

จากการถอดบทเรียนแสดงให้เห็นถึงหลักการบริหารจัดการองค์กรกับผลงานที่โดดเด่นของเทศบาลนครยะลาที่มีการดำเนินการสู่ความเสมอภาค ซึ่งแสดงให้เห็นเป็นกระบวนการดังนี้

4.1 การจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีและการบริหารจัดการ
ของเทศบาลนครยะลา

โดยเทศบาลนครยะลา มีการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ที่มีองค์ประกอบมุ่งสู่ความสมานฉันท์ โดยมีการระบุงู๋เอนใจและนัยสำคัญของการสร้างความสมานฉันท์ในตัวโครงการ เป็นการระบุงู๋หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของการดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ทั้งนี้เป็นการมุ่งสร้างกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และวิถีชีวิต ที่แตกต่างกันให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ลดช่องว่างทางความคิด สร้างเจตคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมอย่างสันติสุข มุ่งสร้างกิจกรรมการสร้างมิตรใหม่สู่มิตรภาพที่ดี โดยการส่งเสริมความรักความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจ ความเข้าใจ การยอมรับซึ่งกันและกัน โดยใช้กลไกการสร้างมิตรที่มีใจรักในสิ่งเดียวกัน สะท้อนความเป็นพวกเดียวกันหัวใจเดียวกัน เช่น กลุ่มคนแหลมมลายู กลุ่มคนยะลา กลุ่มชาววงศ์ กลุ่มสภาเด็กกลุ่มนักกีฬา กลุ่มนักดนตรี ทั้งนี้ยังมีการมุ่งสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนที่มีคุณภาพของ

สังคม โดยพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถรู้จักคิดวิเคราะห์ เป็นคนมีสุนทรียภาพ มีจิตใจ
อ่อนโยน มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึก มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักเสียสละ รวมถึง
การรณรงค์ดูแลรักษาสัมบัติชาติ รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนรู้จักทำงาน
เป็นทีม รู้จักกฎกติกาทางสังคม รวมถึงการสร้างมิตรภาพต่างศาสนา และมุ่งสร้างเมือง
ยะลาให้เป็นเมืองเศรษฐกิจมีจุดขายที่แตกต่างและโดดเด่นไม่เหมือนใคร โดยมีฐานคิดจาก
พื้นฐานวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ได้แก่ ความเป็นพหุวัฒนธรรม และ การเลี้ยงนก
ด้วยฐานคิดนี้เป็นการคิดจากต้นทุนที่มีอยู่ในพื้นที่ ทำให้ยะลาเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยน
พหุวัฒนธรรม ศูนย์กลางการค้า เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ อย่างครบวงจร ทั้งนี้
ยังส่งเสริมเมืองยะลาให้มีภาพลักษณ์ที่ดีต่อบุคคลภายในและภายนอก โดยสร้างเป็น 5 เมือง ได้แก่
เมืองแห่งสวนหรือนครแห่งสวน เมืองสุขภาพ เมืองแห่งการเรียนรู้ เมืองแห่งนวัตกรรม
และเมืองแห่งสันติภาพ และอื่น ๆ ได้แก่ ยะลาเมืองแห่งผังเมืองสวย ยะลาเมืองสะอาด
ยะลาเมืองออร์เคสตรา ยะลาเมืองแห่งนักกีฬา ยะลาเมืองแห่งนก เป็นต้น โดยผ่านการ
ดำเนินการที่เป็นรูปแบบของโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายรวมถึงการมุ่งสร้าง
ความสัมพันธ์อันดีระหว่างชนในชาติและมิตรประเทศเพื่อนเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ภาพ
ลักษณ์ที่ดีของเมืองยะลาที่ในมุมมองและทัศนคติแง่ลบมุ่งสู่ภาพลักษณ์ที่ดีในทุกมิติ
และประการสำคัญเป็นการสร้างกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจแก่ชาวยะลา โดยสร้างการ
ยอมรับในความสำเร็จของการบริหารจัดการที่ให้หน่วยงานภายนอกการันตีในความสำเร็จ
ของผลงาน ออกสู่เป็นรางวัลระดับชาติที่สร้างชื่อเสียงให้กับคนยะลา และสร้างการยอมรับ
จากทั่วประเทศถึงความเป็นเมืองยะลาที่นอกเหนือจากความไม่สงบ สิ่งเหล่านี้จะทำให้
ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจที่เป็นคนยะลา ที่จะต้องทำรักษาเมืองยะลาไว้เป็นแบบอย่างที่ดี

4.2 หลักการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่

สำหรับหลักการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เทศบาลนครยะลา เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง
ที่เป็นนัยสำคัญของการนำพาท้องถิ่นสู่ความสมานฉันท์ ทั้งนี้พบว่าหลักการสำคัญที่ทำให้
ความสำเร็จของการทำงานมุ่งสู่ความสมานฉันท์ พบว่าเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครยะลา
มีค่านิยมหลักและค่านิยมแฝงในการทำงาน โดยมีการน้อมนำกระแสพระราชดำริของ
องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 คือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นหลักยึด และ

มีค่านิยมแฝงที่ฝังลึกที่เป็นปัจจัยเสริมให้การทำงานประสบความสำเร็จส่งผลไปสู่ความสมานฉันท์ของยะลา คือ

ค่านิยมของคนยะลา ได้แก่ **รักถิ่นฐานไม่เอาเงินเป็นตัวตั้ง เพื่อนกันไม่มีศาสนา คนยะลารักเมืองยะลา**

ค่านิยมของคนเทศบาล ได้แก่ **เราคือคนของเทศบาล การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว**

ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลมีความรับผิดชอบรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและมีเป้าหมายของการสร้างความสมานฉันท์โดยการดำเนินการต่าง ๆ มุ่งสร้างกิจกรรมในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจกัน การสร้างเจตคติที่ดีต่อกัน ส่งเสริมความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจการยอมรับซึ่งกันและกัน และความสามัคคีในกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ กลุ่มเป้าหมาย และเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน และต่างประเทศ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการทำงานและมีการกระจายอำนาจไปสู่ทุกภาคส่วน เพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จ รวมถึงยังมีความพร้อมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ในด้านความแตกต่าง มีความเชื่อหรือความคิดเพื่อให้งานนั้นประสบผลสำเร็จ โดยใช้การเคารพและยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อไปถึงจุดหมายที่วางไว้ มีความตระหนักในการตรวจสอบและประเมินผลงานในการดำเนินงานที่หลากหลายทั้งงานวิจัยสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนและซักถามพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการเพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

4.3 รูปแบบการจัดการองค์กรและการจัดการเมือง

เทศบาลนครยะลาได้มีการจัดรูปแบบการบริหารจัดการเมืองที่ส่งผลต่อความสมานฉันท์คือ มีการนำองค์กรโดยการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ค่านิยมองค์กร ที่มุ่งสู่เมืองสมานฉันท์และทำการแปลงกลยุทธ์ที่ส่งผลถึงการดำเนินโครงการและกิจกรรมที่เสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ ซึ่งเป็นการมองภาพอนาคตร่วมกันเป็นการสร้างภาพอนาคตของเมืองยะลาให้เป็นเมืองสันติสุขที่ได้มาจากทุกภาคส่วน ให้เกิดการมองภาพอนาคตของเมืองยะลาร่วมกันภายใต้ฐานคิด “คนยะลารักเมืองยะลา” โดยมีการพัฒนาเชิงกายภาพที่มีการวางแผนให้เทศบาลนครยะลาเป็นเมืองแห่งความสุขโดยแบ่งเป็น 5 เมืองย่อย ได้แก่ เมืองแห่งสวนหรือนครแห่งสวน เมืองสุขภาวะ เมืองแห่งการเรียนรู้

เมืองแห่งนวัตกรรม และเมืองแห่งสันติภาพ โดยภาพอนาคตนี้สามารถเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือร่วมใจในทุกภาคส่วน โดยเริ่มจากการสร้างความเข้มแข็งภายในองค์กร ที่เป็นการพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างฐานคิดให้มองการพัฒนาเมืองยะลาในภาพเดียวกัน มีการเสริมสร้างจริยธรรมและสร้างและพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อให้เป็นคนมีคุณภาพแก่การทำงาน รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งภายนอก เป็นการสร้างและพัฒนาประชาชน ให้เกิดกระบวนการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมกันพัฒนาเมือง ร่วมกันสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับประชาชน และเน้นการสร้างและพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนเก่ง มีความรู้ความสามารถ คิดเป็น และสร้างความรู้สึภภาคภูมิใจ รักในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้เติบโตขึ้นมาเป็นคนที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเมืองยะลาในอนาคต การสร้างพื้นที่พุดคุย เปิดใจ เพื่อการนำไปสู่การสร้างความสมานฉันท์ที่หลายรูปแบบ มีการคำนึงถึงความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม มุ่งปรับฐานความคิดและความเชื่อ ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีโดยเทศบาลนครยะลาได้มีการสนับสนุนให้ประชาชนทุกเชื้อชาติศาสนาและวัฒนธรรมได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำความเข้าใจกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้มีความเคารพซึ่งกันและกัน เข้าใจกันไว้วางใจซึ่งกัน ตระหนักและคำนึงถึงคามยุติธรรม เท่าเทียม และทั่วถึง เพื่อลดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น การให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายที่มีความหลากหลายทั้งภายในและต่างชาติดีมีเครือข่ายในการทำงานในทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สังคม ทั้งในและต่างประเทศ เพราะการมีเครือข่ายทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือ พร้อมกันนี้การสร้างการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจโดยการมอบอำนาจการตัดสินใจบางส่วนให้กับชุมชนได้มีโอกาสในการตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ เพื่อชุมชน เช่น ร่วมกันเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชน การลงประชามติในประเด็นกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันเป็นเจ้าของ จนเกิดความรู้สึภหวงแหน ความรู้สึกเหล่านี้จะเป็นตัวกระตุ้นตนเอง ในการสร้างเมืองที่ดีให้กับตัวเองด้วยความรักและความเข้าใจในท้องถิ่น และประการสุดท้ายคือการสร้างการยอมรับจากภายนอก โดยได้นำผลงานที่ได้ดำเนินการมาให้หน่วยงานภายนอกการันตีในความสำเร็จของผลงาน ออกสู่เป็นรางวัลระดับชาติที่สร้างชื่อเสียงให้กับคนยะลา และสร้างการยอมรับจากทั่วประเทศถึงความเป็นเมืองยะลาที่นอกเหนือจากความไม่สงบ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ประชาชนเกิดความรักภักดีใจที่เป็นคนยะลา

4.4 คุณลักษณะที่โดดเด่นของผู้นำ

ประเด็นนี้เป็นปัจจัยพิเศษที่ไม่สามารถค้นพบได้ในทุกท้องถิ่น หากแต่ถือได้ว่าเป็นต้นทุนที่สำคัญที่มีอาจปฏิเสธได้ ซึ่งจากการถอดบทเรียนในครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำสูงสุดขององค์กร มีคุณลักษณะเฉพาะที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการที่นำไปสู่ความสำเร็จและความสมานฉันท์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายกเทศมนตรีที่มีคุณลักษณะเฉพาะตัวเป็นที่ยอมรับของประชาชนในวงกว้าง ซึ่งคนยะลายอมรับว่านายกฯ เป็นนักคิดนอกกรอบ เป็นนักสร้างวิสัยทัศน์ เป็นนักแสวงหาความรู้ เป็นนักสร้างเป้าหมาย เป็นนักเปิดโอกาส เป็นนักสร้างเครือข่าย เป็นนักสู้ปัญหา และเป็นนักสร้างพลังพลเมือง โดยคุณลักษณะพิเศษประการหนึ่งที่น่าจะเรียกได้ว่าเป็นความสำคัญสูงสุดของคนบริหารท้องถิ่นคือ เป็นผู้ที่มีสำนึกรักท้องถิ่นและคำนึงถึงท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลาดังวลีที่กล่าวเสมอว่า “ผมคนยะลา ยะลาบ้านผม” ซึ่งวลีดังกล่าวเป็นนัยสำคัญที่ทำให้เกิดการหลอมรวมใจของประชาชนทั่วไป หากแต่เมื่อสอบถามจากเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ว่า “นายกเห็นพวกเราเป็นรอง นายฟังชาวบ้านมากกว่าพวกเรา นายฟังทุกคน ทุกเรื่องแล้วนำมาคิดและออกแบบสั่งการให้พวกเราทำ หลายครั้งเราตามความคิดนายไม่ทัน แต่รู้ได้ว่าทุกอย่างที่ออกนโยบายและสั่งการมาคือการพัฒนาและการแก้ปัญหา นายบอกเสมอให้มุ่งมั่นทุ่มเทเพื่อสร้างท้องถิ่นของพวกเราเอง” (การสัมภาษณ์บุคลากรเทศบาลนครยะลา) จากคุณลักษณะดังกล่าวส่งผลให้นายกเทศมนตรี เทศบาลนครยะลาจึงเป็นบุคคลที่เป็นศูนย์กลาง สามารถหลอมรวมประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างมีนัยสำคัญ และคุณลักษณะที่กล่าวถึงนี้แสดงให้เห็นเป็นผลประจักษ์คือ การชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงท่วมท้นอย่างไร้คู่แข่งและดำรงตำแหน่งติดต่อกันมาถึง 4 สมัย (รุ่งสุรีย์ กิตติกุลสวัสดิ์, 2564, เว็บไซต์)

จากหลักการบริหารจัดการองค์กรที่เป็นปัจจัยเอื้อในการสร้างความสมานฉันท์ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินรางวัลพระปกเกล้าด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ใน 5 หมวดดังนี้

หมวดที่ 1 ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน เทศบาลนครยะลาในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภาระหน้าที่ตามกฎหมาย คือการจัดให้มีการบริการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น และจากเกณฑ์การประเมินตัว

ชีวิตในหมวดที่ 1 เห็นได้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมเป็น
นัยสำคัญที่ต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาร่วมดำเนินงานและเป็นส่วนหนึ่งในองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น อันเป็นการสร้างความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของร่วมในเทศบาลนครยะลา
ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาเทศบาลนครยะลาได้อย่างยั่งยืน โดยการสร้างจิตสำนึกของประชาชน
ให้รู้สึกได้ถึงความเป็นเจ้าของเมืองยะลาร่วมกัน ให้เป็นต้นทุนสำคัญในการสร้างงาน
อย่างมีคุณภาพ ในพื้นฐานของการพัฒนาท้องถิ่นจากการมีส่วนร่วมของทุกคน ในการคิด
ปฏิบัติร่วมกันโดยมีเป้าหมายสร้างสังคมสุขและความสมานฉันท์ร่วมกัน

หมวดที่ 2 การจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์

เทศบาลนครยะลา มีการจัดองค์กรเพื่อเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ การวางโครงสร้าง
ทางการปกครองและการสร้างกิจกรรมกับชุมชนโดยยึดหลักการกระจายอำนาจให้ประชาชน
ได้มีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจในกิจการที่เทศบาลนครยะลาจะดำเนินการอาทิ
การวางโครงสร้างการปกครองของเทศบาลนครยะลาที่นำพาไปสู่สังคมสมานฉันท์คือ
การแบ่งโซนพื้นที่ออกเป็น 40 ชุมชน ซึ่งแต่ละชุมชนจัดให้มีประธานและคณะกรรมการ
ชุมชนที่ผ่านการเลือกจากประชาชนในชุมชนเอง โดยมีการกระจายอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ
มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเทศบาลนครยะลา อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการตรวจ
สอบการทำงานของเทศบาลอีกระดับหนึ่งด้วย หากแต่การสร้างสังคมสมานฉันท์ภายใต้
การบริหารของเทศบาลนครยะลานั้นยังมีสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นการยอมรับกัน
อย่างกว้างขวางตลอดมาคือ “ตัวผู้นำ” หรือนายกเทศมนตรีนครยะลาที่แสดงบทบาทผู้นำ
องค์กรที่จะนำพาสังคมไปสู่ความสุขปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของเทศบาลนคร
ยะลาประกอบด้วยควมมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนามน
เพื่อพัฒนาเมือง การดำเนินงานในเชิงรุกที่ทำให้เข้าถึงประชาชนและเข้าใจในสภาพปัญหา
การกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปสู่ชุมชนเพื่อสร้างการเรียนรู้และส่งเสริมการมี
ส่วนร่วมความพร้อมด้านทุนทางสังคมในท้องถิ่นซึ่งเอื้อต่อการจัดสวัสดิการสังคมและการ
พัฒนาชุมชน การสร้างผู้นำที่เป็นคนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของ
และถ่ายทอดความเป็นผู้นำจากรุ่นสู่รุ่น ความเชื่อมั่นและยอมรับในการทำงานของผู้บริหาร
เทศบาลนครยะลาที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น และการอยู่ร่วมกัน
ด้วยความสัมพันธ์อันดีมีมิตรภายใต้สังคมแบบพหุวัฒนธรรม โดยมีการยอมรับในความ
แตกต่างซึ่งกันและกัน

หมวดที่ 3 การจัดทำโครงการและบริการสาธารณะที่ตอบสนองความท้าทายใหม่
เทศบาลนครยะลา มีทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความท้าทายและโอกาสของประเทศไทย
ในภาพรวม 7 ด้านคือ 1) การก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง 2) การเพิ่มขีดความสามารถ
ในการแข่งขันของประเทศไทย 3) การใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ 4) การ
แก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม 5) การบริหารจัดการกับการเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลก
และของประเทศไทย 6) การพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศ 7) การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน
และ 8) การจัดการกับภัยในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งเทศบาลนครยะลาได้มีการจัดทำโครงการ
ที่ตอบสนองความท้าทายใหม่ในประเด็นของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศไทยและการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมในเชิงงานสร้างสรรค์และ
งานสร้างนวัตกรรมจากการถอดบทเรียนในครั้งนี้ พบว่ามี 3 โครงการที่มีความชัดเจน
ในประเด็นนี้คือ โครงการ Yala Bird City โครงการบอลไทยสู่บอลโลก และ โครงการ
ออร์เคสตราเทศบาลนครยะลา

หมวดที่ 4 การส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของประชาชน เทศบาลนคร
ยะลาได้มีการจัดโครงการและกิจกรรมที่สร้างศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชน
เยาวชน หลากหลายรูปแบบโดยมุ่งพัฒนา ความคิด ทักษะ ค่านิยม ความเป็นพลเมือง
ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในระบบ การเรียนรู้นอกระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมีการ
กำหนดแหล่งเรียนรู้โดยใช้พื้นที่ภายในโรงเรียน และสร้างแหล่งเรียนรู้ตามสถานที่ต่าง ๆ
ในเขตเทศบาลนครยะลาเพื่อให้เยาวชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ทั่วถึง ในการดำเนิน
งานของเทศบาลนครยะลาพบว่ามีความเข้มแข็งนอกเขตเทศบาลนครยะลา เยาวชนในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ทั่วทุกพื้นที่ รวมถึงเด็กด้อยโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่เทศบาลนครยะลา
จัดขึ้น ดังนั้นคือ โครงการที่มุ่งเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ค่านิยมและความเป็น
พลเมืองแก่เยาวชน โครงการที่มุ่งเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ค่านิยมและความเป็น
พลเมืองแก่ประชาชนทั่วไป ได้แก่ โครงการคืนยะลาให้คนยะลาโดยโครงการนี้เป็นความ
ท้าทายความสมานฉันท์ที่สูงสุดภายใต้โครงการพัฒนาของเทศบาลนครยะลา

**หมวดที่ 5 โครงการ/กิจกรรมที่โดดเด่นเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างสันติสุขและ
ความสมานฉันท์** เทศบาลนครยะลามีการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมที่โดดเด่นเป็นเลิศ
ด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ดังนี้

1) กิจกรรมเพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การลดช่องว่างทางความคิด การสร้างเจตคติที่ดีต่อกันเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันและสามารถทำกิจกรรมร่วมกัน อย่างสันติสุขบนความหลากหลายทางสังคมพหุวัฒนธรรม ได้แก่ โครงการศาสนาสัมพันธ์ Melayu day @ Yala และโครงการธรรมสัญจร

2) กิจกรรมเพื่อเป็นการมุ่งสร้างกิจกรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจ การรวมกลุ่มกันในความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีใจรักในสิ่งเดียวกัน พวกเดียวกัน หัวใจเดียวกัน การสร้างมิตรใหม่ให้รู้จักกัน ทำงานร่วมกัน สุ่มิตรภาพที่ดีให้เกิดความเข้าใจ การยอมรับซึ่งกันและกัน ความเสียสละ ความสามัคคี เช่น กลุ่มคนแหลมมลายู กลุ่มคนยะลา กลุ่มชาววงศ์ ได้แก่ โครงการมหกรรมแข่งขันนกเขาขาวเสียงอาเซียน และโครงการยะลา เมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจนก YALA BIRD CITY และโครงการคืนยะลาให้คนยะลา

3) กิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของสังคม ให้ได้แสดงศักยภาพ ด้านการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นคนมีสุนทรียภาพ มีจิตใจอ่อนโยน มีวินัย มีความรับผิดชอบมีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม รู้จักเสียสละ รวมถึงการรณรงค์ดูแลรักษาสมบัติชาติ รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนรู้จักทำงานเป็นทีม รู้จักกฎ กติกาทางสังคมได้แก่ โครงการธรรมสัญจร โครงการกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด ภาควิชาดุริยการ โครงการกิจกรรมบอลลีไทยสู่บอลโลก โครงการค่ายเยาวชนสำนักรักท้องถิ่น เสริมสร้างความสมานฉันท์ โครงการออร์เคสตราเยาวชนเทศบาลนครยะลาโครงการ TK Park โครงการตามพระราชดำริ ของโรงเรียนเทศบาล 6 (วัดเมืองยะลา) โครงการสวนสร้างสรรค์ธรรมชาติ และกิจกรรมสภาเด็กและเยาวชน ส่วนกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักกฎ กติกาทางสังคม รวมถึงการรณรงค์ดูแลรักษาสมบัติ การรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของท้องถิ่นได้แก่ โครงการคืนยะลาให้คนยะลา

4) กิจกรรมที่มุ่งสร้างเมืองยะลาให้เป็นเมืองเศรษฐกิจ มีจุดขายที่แตกต่างและโดดเด่นไม่เหมือนใคร ได้แก่ โครงการศาสนาสัมพันธ์ Melayu day @ Yala และโครงการนกเขาขาวเสียงและโครงการยะลา bird city

5) กิจกรรมที่มุ่งสร้างเมืองยะลาให้มีภาพลักษณ์ที่ดีต่อบุคคลภายในและภายนอกเทศบาลนครยะลาได้มีการจัดทำเมืองยะลา ให้มีภาพลักษณ์ 5 เมือง ได้แก่ เมืองแห่งสวนหรือนครแห่งสวน เมืองสุขภาวะ เมืองแห่งการเรียนรู้ เมืองแห่งนวัตกรรม และเมืองแห่ง

สันติภาพ โดยผ่านการดำเนินการที่เป็นรูปแบบของโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย รวมถึงการมุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชนในชาติและมิตรประเทศเพื่อนเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีของเมืองยะลา โดยเทศบาลนครยะลาได้มียุทธศาสตร์การพัฒนา 3R คือ Restructure ปรับโครงสร้างด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และ logistic Repositioning วางตำแหน่งเมืองให้เป็นเมืองแห่งความสมานฉันท์ และ Reimage การปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของเมืองยะลาในมุมมองและทัศนคติแง่ลบ ของคนภายนอก พื้นที่ให้ดีขึ้นโดยการสร้างความเชื่อมั่นว่าเมืองยะลามีความปลอดภัย

6) กิจกรรมที่มุ่งสร้างความภาคภูมิใจแก่ชาวยะลา เทศบาลนครยะลาได้มีการสร้างการยอมรับในความสำเร็จของการบริหารจัดการโดยให้หน่วยงานภายนอกการันตีในความสำเร็จของผลงานจากการบริหารจัดการ ออกสู่เป็นรางวัลระดับชาติที่สร้างชื่อเสียงให้กับเทศบาลนครยะลา และสร้างการยอมรับจากทั่วประเทศถึงความเป็นเมืองยะลา ที่นอกเหนือจากความไม่สงบ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจที่เป็นคนยะลา ที่จะต้องทำรักษาสิ่งเหล่านี้ไว้ และเป็นแบบอย่างที่ดี

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานของเทศบาลนครยะลากับเกณฑ์การประเมินรางวัลพระปกเกล้า ทั้งนี้สามารถกล่าวได้ว่านโยบายต่าง ๆ ที่เทศบาลนครยะลาได้ดำเนินการแสดงให้เห็นเป็นผลสัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งในเชิงปฏิบัติการสามารถกล่าวได้ว่าสามารถรวมใจคนยะลาให้มีความตระหนักในความเป็น “คนยะลา” การสร้างความรู้สึกร่วมในความเป็นเจ้าของเมืองยะลาร่วมกัน และหากประเมินผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์ก็สามารถกล่าวได้ว่า เทศบาลนครยะลาได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำเป็นเครื่องการันตี

กระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจในกิจการที่เทศบาลนครยะลาจะดำเนินการ 3. มีทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความท้าทายและโอกาสของประเทศไทยในภาพรวม 4. มีการจัดโครงการและกิจกรรมที่สร้างศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชน เยาวชน หลากหลายรูปแบบโดยมุ่งพัฒนา ความคิด ทักษะ ค่านิยม ความเป็นพลเมือง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในระบบ และนอกระบบรวมถึงการเรียนรู้ตามอัธยาศัย 5. มีการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมที่โดดเด่นเป็นเลิศด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ จากความสำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นในการดำเนินงานขององค์กรคือ เทศบาลนครยะลามีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เป็นบุคคลที่มีการคิดนอกกรอบ มีการสร้างพลังมวลชนและมีความมุ่งมั่นต่อการสร้างความสมานฉันท์ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณลักษณะของผู้นำที่มีภาวะผู้นำตามแนวคิดของ ยูลค์ (Yukl, 1998 : 2) ที่ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำว่า พฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลคนหนึ่งที่จะชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ด้วยภาวะผู้นำดังกล่าวส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลมีการแสดงออกถึงความรับผิดชอบและมีเป้าหมายของการทำงานในการสร้างความสมานฉันท์ และลดความขัดแย้ง รวมถึงมีการมองเห็นภาพอนาคตของสังคมร่วมกัน ซึ่งสภาวะกล่าวนี้อาจสอดคล้องกับแนวคิดของ ดาฟท์ (Daft, 1999 : 5) ที่กล่าวว่า เป็นความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตาม ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน และด้วยภาวะผู้นำดังกล่าวยังแสดงถึงความรับผิดชอบและมีเป้าหมายของการทำงานในการสร้างความสมานฉันท์ ลดความขัดแย้ง มีกลไกในการมองเห็นภาพอนาคตของสังคมร่วมกัน มีการสร้างเครือข่ายและภาคีทั้งในและนอกเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเศรษฐกิจที่ดี และการสร้างบรรยากาศและพื้นที่ให้อื้ออามวยต่อภาพลักษณ์ความสงบสุข โดยมุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในความเป็นพหุวัฒนธรรม สร้างมิตรใหม่สู่มิตรภาพที่ดี พัฒนาเยาวชนที่มีคุณภาพของสังคม พัฒนาเมืองยะลาให้เป็นเมืองเศรษฐกิจมีจุดขายที่แตกต่าง รวมถึงการพัฒนาเมืองยะลาให้มีภาพลักษณ์ที่ดี และสร้างความภาคภูมิใจแก่ชาวยะลา ซึ่งกระบวนการดังกล่าวแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมเชิงปฏิบัติการผ่านโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลนครยะลาที่มีนัยสำคัญของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้มีสอดคล้องกับหลักของการมีส่วนร่วมโดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะ 4 ประการ (Cohen, J. M. & Uphoff, N. T., 1977) ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วม

ในการรับผลประโยชน์และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่สามารถกำหนดทิศทาง การบริหารงานองค์กรได้ อีกทั้งสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในความหมายของการบริหาร จัดการจะมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับ“การตัดสินใจ” นั่นคือ การมีส่วนร่วมนั้น ๆ ได้นำไปสู่การตัดสินใจใด ๆ อย่างมีคุณค่าและอย่างชอบธรรมหรือไม่ “Meaningful Participations” คือ การมีส่วนร่วมนั้น ๆ ทำขึ้นหรือวางระบบขึ้น ไม่ใช่เพียงเพื่อว่า ได้จัดทำให้มีแล้วเท่านั้น แต่การมีส่วนร่วมนั้น ๆ ได้นำไปสู่การพิจารณาตัดสินใจ หากสมเหตุสมผล ต้องมีความชอบธรรมก็นำไปปฏิบัติ หากผู้มีอำนาจคิดว่าไม่เหมาะสม ก็จะต้องอธิบายได้โดยมีมาตรฐานแห่งความชอบธรรม (Legitimacy) ในการตัดสินใจ นั้น ๆ (สนธยา พลศรี, 2533)

อย่างไรก็ตามจากรูปแบบการดำเนินงานที่เป็นการนำพาท้องถิ่นสู่ความสมานฉันท์ โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมและการสร้างประชาชนให้เป็นพลเมือง ซึ่งกลไกดังกล่าว มีความสัมพันธ์ที่ถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย ที่สอดคล้องกับข้อเสนอของ อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2551 : 12-13) ที่กล่าวถึง “การสร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานของประชาธิปไตย” โดยมีสาระสำคัญว่า ประชาธิปไตยท้องถิ่นควรปรับให้เป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนเข้าปฎิบัติกิจการบ้านเมือง โดยตรงมากขึ้น การปรับปรุงท้องถิ่นมิใช่แค่ทำให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใสเท่านั้น แต่ต้องปรับปรุงให้เป็นรากฐานของประชาธิปไตยระดับชาติ โดยการเปลี่ยนให้ท้องถิ่น เป็นที่ฝึกความเป็นพลเมืองเพื่อให้คนเหล่านี้มีจิตสำนึกและเกิดการเรียนรู้ทางการเมือง สอนให้ประชาชนรู้ปัญหาของท้องถิ่น รักและอยากแก้ปัญหาให้ท้องถิ่น เหล่านี้คือส่วนสำคัญ ที่สร้างให้พลเมืองเห็นความสำคัญของส่วนรวมเป็นเรื่องของตนและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ประชาธิปไตย โดยความสำคัญที่กล่าวมาเป็นความสำคัญตามทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมี ส่วนร่วม (Participatory democracy) โดยการมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะ แค่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการเข้าไป มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบาย ยิ่งกว่านั้นทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วม เป็นการให้การศึกษาและพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้น คือการไม่ยอมให้มีส่วนร่วมที่นับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม (ติน ปรัชญพฤกษ์, 2533) จากความสำคัญที่กล่าวมาเป็นกลไกและกระบวนการที่สร้างฐานการเมืองท้องถิ่น ในมิติที่ไม่ได้มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หากแต่เป็นรูปแบบของความพยายาม

ในการบริหารจัดการงานหรือจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมุ่งสร้างความรู้สึกร่วมในความเป็น “คนยะลา” ซึ่งนับดังกล่าวนี้นับเป็นความสำคัญของการสร้างรากฐานของการเมืองท้องถิ่นให้มีความมั่นคงให้เป็นรากฐานการเมืองระดับชาติที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) กษัตริย์พระองค์สุดท้ายภายใต้การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยพระองค์ปรารถนาจะสร้างการปกครองท้องถิ่น เพื่อเป็นการฝึกให้ประชาชนรู้จักการลงคะแนนเสียง รู้จักเลือกคน เลือกพรรคที่จะนำพาประโยชน์ให้แก่บ้านเมือง แต่การฝึกเช่นนี้ควรเริ่มที่ท้องถิ่นก่อน โดยใช้การปกครองท้องถิ่นเป็นเวทีเพื่อฝึกประชาธิปไตย และเมื่อประชาชนและท้องถิ่นมีพร้อมแล้ว จึงจะขยายประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นไปสู่ประชาธิปไตยระดับชาติ (อ้างอิงในอเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2551 : 12) จากสาระสำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินงานของเทศบาลนครยะลาอย่างมีนัยสำคัญ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1.1) เทศบาลนครยะลาควรดำเนินงานโครงการโดยจัดให้มีกิจกรรมปฏิบัติการที่นำไปสู่ความปรองดองสมานฉันท์อย่างต่อเนื่อง และควรทำการถอดบทเรียนการดำเนินงานทุกปี เพื่อให้ทราบถึงกลไกและกระบวนการในการพัฒนาองค์กรที่นำไปสู่การปรับปรุงแบบการปฏิบัติงาน/โครงการให้มีความทันสมัยตรงต่อความต้องการของประชาชน

6.1.2) เทศบาลนครยะลาควรส่งองค์กรหรือบุคลากรเข้าร่วมประกวดเพื่อรับรางวัลดีเด่นในด้านต่าง ๆ เพราะจะส่งผลให้บุคลากรและองค์กรเกิดการพัฒนาอยู่เสมอ ทั้งนี้ในการได้รับรางวัลก็จะเป็นการสร้างความรู้สึภาคภูมิใจให้คนยะลาและเป็นนัยสำคัญของการสร้างความรู้สึกร่วมที่จะทำให้คนยะลาตระหนักในคุณค่าของความเป็นคนท้องถิ่นเมืองยะลา ซึ่งก่อให้เกิดความรักความสามัคคีของประชาชนในระยะยาว

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

6.2.1) ในการดำเนินโครงการเทศบาลนครยะลาควรจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลายมากกว่าเดิมและครอบคลุมทุกช่วยวัยได้แก่ เยาวชน ประชาชน และผู้สูงอายุ

6.2.2) เทศบาลนครยะลาควรหนุนเสริมหรือหากกลไกในการสอดประสานความสัมพันธ์ความเป็นคนยะลาเป็นหนึ่งเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการประสานวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นการหนุนเสริมความสมานฉันท์ในท้องถิ่นไปสู่ความยั่งยืน

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาในประเด็นของการบริหารจัดการองค์กร/ท้องถิ่นให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม รวมถึงประเด็นด้านภัยคุกคามและการรับมือต่อภัยคุกคามที่เกิดขึ้นกับท้องถิ่น เช่น โรคระบาด ภาวะเศรษฐกิจ เป็นต้น

7. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องโครงการถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ : การศึกษารูปแบบการดำเนินโครงการของเทศบาลนครยะลาสู่ความสมานฉันท์ โดยได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลนครยะลา ผู้เขียนขอขอบคุณนาย พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา คณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน

8. เอกสารอ้างอิง

- ดิน ปรัชญพฤกษ์. (2533). *ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมพฤติกรรมในองค์กรหน่วยที่ 2*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่งสุรีย์ กิตติกุลสวัสดิ์. (2564). *ผลคะแนน เลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการ“นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ”ได้รับเลือกให้เป็นนายกเทศมนตรีนครยะลา สมัยที่ 4*. สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TCATG210329094734066
- สนธยา พลศรี. (2533). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ โอ เอส พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2551). *สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานพัฒนาประชาธิปไตย*. ธรรมดาเพลส

- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977). *Rural Participation: Concept and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation*. In Rural Development Monograph No.2 The Rural Development Committee Center for International Studies. Cornell University.
- Daft, Richard L. (1999). *Management* 3rd ed. Florida : The Dryden Press.
- Deep South Watch (2016) ฐานข้อมูล DSID: การวิเคราะห์ข้อมูลเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบปี 2558. [online], เข้าถึงได้จาก : <http://www.deepsouthwatch.org/node/794220> [2559, ตุลาคม 24]
- Yukl, Gary. (1998). *Leadership in Organizations*. 4th ed. Prentice-Hall, Inc.

Exploring Indonesian New Culture in Thailand Boys Love ‘2gether the series’: The Perspective of Sociology of Love

Nikodemus Niko¹

Abstract

Everyone has their respective definition in interpreting what love is. This article explores the meaning of love, especially the meaning of lover, in ‘2gether: The Series’, a Thai boys’ love series. In this article, the perspective of sociology is elaborated in the discussion for viewing the meaning of love. This study applied a descriptive qualitative method. Critical discourse analysis by Fairclough used for data analysis. Fundamentally, there are no restrictions at all for the meaning of love. However, it does not mean that love is free of values. On the contrary, love is full of values of goodness and life. Because of love, someone can burst into happiness by crying. Furthermore, because of love, someone can become infatuated with something. Love is full of value, which is rarely defined precisely. In the end, the meaning of love returns to purity and holiness (humanistic values).

Keywords: Sociology of Love, Same-Sex Love, Boys’ Love, 2Gether: The Series

¹ Lecturer at Department of Sociology, Faculty of Social and Political Sciences, Universitas Maritim Raja Ali Haji, Indonesia & Doctoral Candidate at Department of Sociology, Faculty of Social and Political Sciences, Universitas Padjadjaran, Indonesia
E-mail: nikodemus15001@mail.unpad.ac.id

1. Introduction

'2gether: The Series' is a Thai drama TV series based on a novel by JittiRain entitled เพราะเรา...คู่กัน (Because We Are Together). This series tells the story of an old love that has blossomed again, in which Sarawat and Tine – when in high school they met at a concert by the band SCRUB – meet again because of enrolling in the same university. This second meeting brings back a long-lasting love of Sarawat for Tine.

*"... And the only person I fall in love with is you, Tine.
I love you. I like you since seeing you for the second time."*

(Sarawat to Tine in "2Gether: The Series" Episode 7)

This drama series also attracts the attention of Indonesian people, especially among young people. This is shown by the large number of Indonesian media that have made reviews of this series, such as review by Pratiwi (2020) at Kompas.com and Adelia (2020) at Tribunnews Jateng. Not only media in Indonesia, CNN Philippines (2020) and South China Morning (2020) also reviewed this drama series. It indicates that this series is trending and viral in Asia.

Since it first aired in March 2020, this series has become a worldwide trending topic on Twitter with the hashtag #2gethertheseries in Indonesia because of its several episodes. For these reasons, it can be deduced that the Indonesian people have begun to be interested in same-sex love drama series (Boys' Love or BL Series). BL as a genre is extremely diverse, but it still offers enough consistency, in its male-only relationships, to generate a shared frame for the users' expectations and preferences (Kam, 2013).

However, to date, no Boys' Love series has aired on the national television platform in Indonesia. This is because it is something taboo. Furthermore, this taboo is due to the homophobic culture and attitudes attached by most groups in Indonesian society.

Essentially, the knowledge of most Indonesian people about lesbian, gay, bisexual, and transgender (LGBT) is still very limited. This limited knowledge is due to restrictions on religious norms. This situation is generally prone to creating stigma, resulting in negative stereotypes that refer to LGBT as being abnormal condition or illness. Religious groups and government officials have intensified anti-LGBTI sentiment in Indonesia by calling for healing and discrimination against LGBT individuals and groups (Human Rights Watch, 2016).

The teachings of major religions, that are interpreted conservatively which reject the existence of LGBT people (homosexuality), are increasingly negatively affecting the views of the general public as a whole even though some progressive religious individuals accept the presence of those people (UNDP & USAID, 2014). The stigma even sometimes occurs among LGBT groups, in which they call themselves "sick" or "abnormal". This means that LGBT problems in Indonesia occur not only externally but also internally.

Based on the Human Rights Declaration in 2006 which agreed on gender equality, population, and human rights, LGBT groups in Indonesia have a legal standing to struggle to gain recognition of their rights as citizens, including gender legal status, same-sex marriage, and demands for not being discriminated in social life (Ministry of Women's Empowerment & Child Protection and Center for Health Research, University of Indonesia, 2015). However, the Indonesian government has not given priority to human rights concerning LGBT as a policy that is sensitive to the protection of LGBT

individuals and groups as citizens, as mandated in the 1945 Constitution (Muthmainnah, 2016).

The limitation of norms and values in Indonesia causes the series with the boys' love (BL) genre to be mostly rejected. In fact, this does not only occur in Indonesia. A study conducted by Ojanen (2009) indicates that although Thai people, in general, are not active in persecuting and intimidating individuals with sexual or gender minorities, there are often restrictions on the social space for LGBT people.

Most Indonesian people only recognize heterosexual love (between man and woman). Meanwhile, homosexual love (between man and man or woman and woman) is still in an "eastern" taboo that sticks to patriarchal/masculine culture (Niko, 2018).

Therefore, this article tries to discuss the description of love from the perspective of sociology. Then, it elaborates the meaning of love for same-sex love as shown in '2gether: The Series' (A Boys' Love Series). The researcher considers that, in the love story of Tine and Sarawat in '2gether: The Series', the shown expressions confirm that same-sex love can also be expressive, similar to the case with heterosexual love in general. This is in line with the statement of Sternberg (1986) that, no matter how strong or good it is, love without expression will be extinguished.

2. Research Methods

2.1 Data Collection

This study applied a descriptive qualitative method with primary and secondary data exploration through literature review. The primary data were the video of all episodes of '2gether: The Series' from Youtube of GMMTV. Meanwhile, secondary data were collected through tracing scientific and

popular writings, such as journals, newspapers, online media, and books related to '2gether: The Series'.

Table 1 the description of the Series

Title	2Gether: The Series
Genre	Romance, Boys' Love
Country	Thailand
Director	Champ Weerachit Thongjila
Production	GMMTV
Broadcasting Station	GMM 25, LINE TV, Youtube GMMTV
Showtimes	Every Friday, 21.30
Broadcast Period	21 February 2020 – 15 May 2020

In this article, author employed the approach of sociology of love. Therefore, the researcher conducted an unstructured online assessment through a repository of scientific journals, such as Google Scholar, Elsevier, and Taylor & Francis Group. The results of the desk review on the sociology of love were then described and reviewed in the discussion section.

2.2 Data Analysis

The author used discourse analysis for this study. Fowler et al. (1979), Fairclough & Wodak (1997) and Johnstone (2002) define discourse critically by placing discourse as a construction that is not value-free and not neutral. This means that discourse is a form of social action produced following the goals of those who produce it.

The analysis of this research data uses the critical discourse of the Fairclough (1995) model, which is divided into three dimensions, namely

microstructural, mesostructural and macrostructural. In particular, the analysis used is the macrostructural dimension of socio-cultural practical discourse. The analysis of media socio-cultural practices in Fairclough (1995) critical discourse analysis is a macro-level analysis based on the opinion that the social context outside the media influences how discourse exists in the media.

3. Research Results

3.1 Heteronormativity in the Indonesian Context

Sexuality, sex, and gender have different meanings in terms of terminology. Sex is an objective state of anatomy-biology (nature), which attributes humans as male or female (Raharjo, 1997). Furthermore, Raharjo also defined sexuality as a social construction related to attitudes, feelings, and values, which are related to sexual behavior and orientation. In addition, in the literature of sociology, gender is conceptualized as a social and cultural construct (Molo, 1993; Freud, 1994; Hart, 1996; Raharjo, 1997; Brickell, 2006; Biever *et al.*, 2007; and Haslanger, 2017).

In the Indonesian context, sex, sexuality, and gender are defined only in terms of 'sex', namely male and female. In fact, various expressions of sexuality and gender can be found in the Indonesian context. However, the ideology of heteronormativity has become a strong legacy of the patriarchal culture in Indonesia. This ideology states that it is a necessity to have heterosexuality which is oriented towards offspring reproduction. In short, heteronormativity is an imposition for humans who have male anatomy so that they must be masculine. Likewise, for humans who have female anatomy, they must be feminine.

The acceptability of sexuality other than heterosexuality in Indonesia collides with the demands of heterosexual marriage. For that reason, it becomes the basis for the rejection of sexuality outside of heterosexuality. Furthermore, sexuality outside heterosexuality also has always been clashed with religious teachings (Zuhri, 2015; Rohmawati, 2016; and Sanawiyah, 2016). In the Indonesian context, the religion, with the most adherents in terms of numbers, is Islam which teaches that LGBT is a sin (Harahap, 2016). Therefore, the culture of the Indonesian people is also influenced by religions that do not accept LGBT as part of society.

The rejection of sexual diversity outside heterosexuality is called homophobia. Homophobia is the state of hating sexual behavior outside of heterosexuality and without considering the diversity of individual sexualities (Plumer, 1995; Russell & Bohan, 2006; Downie, 2014; and Fraïssé & Barrientos, 2016). This homophobic state is the source of discrimination and criminalization against LGBT+ (Irwin, 2007).

Hate speech and negative stigma against LGBT groups and individuals even come from state officials and mass media in Indonesia (Niko, 2016; and Teresia, 2019). The examples of violence and persecution cases against LGBT groups and individuals in Indonesia are the eradication of the Bissu community in South Sulawesi, the attack on the HIV/AIDS activity in Yogyakarta, the murder of three shemale in West Jakarta, the dissolution of a shemale contest in Jakarta, the murder of LGBT individuals (such as the case of Budi in Sukabumi, Vera in Purwokerto, and Elly in Jakarta), the beatings of a lesbian couple in Makassar, the torture of gay couples in Aceh, and the terror against Arus Pelangi community in Banyumas (Ariyanto & Triawan, 2008). This situation indicates that most Indonesian people are homophobic.

3.2 The Sociology of Love: The Romance of Same-Sex Love

Herbert Spencer (1820-1903) played a vital role in the development of the theory of sociology. Although Spencer did not call it specifically the theory of love, in many of his essays, he mentioned love as one of the important elements to be discussed in sociology. From the point of view of sociology, love possesses a distinctive “caste” (Herskovits & Malinowski, 1997; Charter, 2015). This means that love is an object of study which has the same position as economy, education, industry, gender, and many other objects of sociological study.

The sociology of love has actually been around for a very long time (lorio, 2014). However, in the Indonesian context, it is still not too common to the public. In an article published in the journal of Humanistic Sociology, Sorokin (1950) argued that the creative power of love should contain creative love, friendship, non-violence, and non-aggression. Ideally, love means without domination, not hurting each other, and bringing peace to human life (Niko, 2018).

The sociology of love believes that more love will emerge in this world if love is put on the basis of humanity. In the definition proposed by Charter (2015), love does not only refer to two people who love each other. According to him, love is interesting because it is everywhere and has a significant impact on our culture, society, and lives, and yet we can know relatively little about what it actually means.

Furthermore, Charter (2015) stated that love is sociologically understood in several views, such as sexual love, intimate love, companionate love, romantic love, parental love, friendship love, inter-species love, love for places, love for belongings, and love for views. In other contexts, love is often interpreted as a wild emotional desire that exists in the history of human civilization (Marcuse, 2018). In ‘2gether: The Series’, love actually

brings out a variety of meanings, such as romantic love, friendship love, and intimate love, but not have a selfish attitude. This can be seen when Sarawat reveals the following.

“... You do not need to like me. You just need to open your heart to me.” (Sarawat to Tine in ‘2Gether: The Series’ Episode 7)

Figure 1 Sarawat and Tine in 2gether the series (property by GMMTV)

In general, love is always interpreted as a psychological emotion so that it is very personal, such as the triangular love theory approach by Sternberg (1986) that love is an interpersonal relationship with a combination of intimacy, passion, and commitment. The researcher considers that this

interpersonal relationship cannot be studied only from the psychological aspect (Mahmud, 2018), but also from the social aspect.

Love is not something that is merely instinctual or the involvement of feelings in a relationship. However, many things can be explored in the definition of love. This means that love is basically undefined (not having a single definition) or depends on its context. This is in line with the statement of Owens (2007) that sociologists do not have a uniform definition of romantic love.

Therefore, the researcher could define love as excessive jealousy. Furthermore, other people may also interpret love as a symbol of death. It is because each of us is free to have a personal definition of love. Some well-known experts, like Webster, stated that love is really a feeling. On the other hand, Capellanus also said that love is the suffering that is carried out since we are born (Krich, 2009).

For example, the researcher has a somewhat inhuman love experience. He loved a man that he has never met previously. He does not know what to call this love. The only thing that he knows is that he really loves whatever is in that man. He cried when the man left him. They have three months of intimacy by phone and by chat. He feels that all of those days are the days full of happiness from the morning (waking from the bad) to the night (back to sleep).

Once more, he cannot name what kind of love it is. He cried profusely when they parted ways. His lover had another man that basically the person loved first. He understood that but he still admitted it as a very painful feeling. He cried with tears and sobbed like a child losing his favorite toy. The love that he experienced may have been artificial but it was able to make his life having unique happiness. The researcher then got the prejudice that this is perhaps what Marcuse calls the transformation from fluid sexuality to eros (Marcuse 2018).

3.3 How Does Culture Affect Love?

Malinowski (1932) stated that, in a culture, love in the context of a couple grows from sexual desires, personal interests, economic interests, changes in social status, and so on. Therefore, according to the researcher, in this context, marriage is a social contract and not a true representation of love. For this reason, same-sex love should be legal because love basically has no attachment to sex.

In the context of the family, love will tend to exist through dynamic emotions and keeps changing — depending on the circumstances. Love in a marriage will always be followed by sadness, happiness, fear, and sexual desire. Meanwhile, marriage is an impulse imposed by institutions. Even by seen from this context, it does not close the fact that same-sex love (homosexuality) can build a happy family just like heterosexuals (Bertocchi & Guizzardi, 2017; Trappolin, 2017; Guizzardi, 2017). In the context of marriage, the researcher agrees with Susan (2013) who states that marriage is not just a piece of paper. There is a sense of security, a sense of comfort, a sense of love, and a sense of happiness.

In the perspective of sociology, love is always shown to two or more people. Love, which involves one person in emotionality, is rarely seen as complete love. Apart from that, loving yourself is basically also complete love (not just selfishness). When we take a bath (cleansing the body), it is evidence of our love for our bodies. However, in that case, it is not seen as love. Taking a bath is an obligation or the nature of humans is indeed to take a bath (a culture that comes from construction). This means that love is a cultural construct that exists in society (Bidney, 1947).

Basically, love and sexuality are one unity, in which expression becomes important. Niko (2016) viewed that same-sex love (homosexual love) is actually to meet, to love, and to leave. This means that love does

not look at gender in placing special feelings towards someone. In ‘2gether: The Series, Tine, who is confused about defining his feelings, is wondering “what is this feeling?” This can be seen in Tine’s statement as follows.

“... Do you think I can control my feelings? Since the day you disappeared, I felt something was different in my life. Whatever I do and wherever I go, you are always there with me. Even in my dreams, you are there teasing me. Do you want to be responsible for what you have done to me?” (Tine to Sarawat in ‘2Gether: The Series’ Episode 7)

Figure 2 First meet between Sarawat and Tine at the concert (Property by GMMTV)

What is the definition of love conventionally? Love comes from the Sanskrit word '*lubhayati*' which means 's/he wants' (Krich, 2009). The old definition perhaps presents it as a euphemism without meaningful description (abstract or absurd).

In the poems created in the past century, same-sex or homosexual love is even often presented as something vulgar and is always symbolized by a burning sexual passion (Spencer, 2004). In '2gether: The Series', love, which is referred to as creative love, friendship, and romantic love by Sorokin (1950) and Charter (2015), is seen in Tine's jealous expression when Sarawat is together with Earn, one of his band members. It is the embodiment of someone who expresses his love. Jealousy is an element in romantic love.

Jealousy may not be strange in the love story of man and woman. However, it will be strange if it is in a love story between man and man or between woman and woman. For most of the Indonesian people who adhere to heteronormativity, jealousy of the same sex is a feeling of taboo, pain, and "prohibition". The researcher argues that this restraint of heteronormativity may lead to a stereotype of same-sex love which is solely based on sexual love. Creative love and intimate love are not seen in same-sex love stories.

Many people then simply interpret love by simply staring at the smiling face of the loved one, the simple love that appears when you are happy just looking at him/her drinking water, or many other things or simple ways to interpret love in everyday life.

3.4 The Role of Religion Affect Same-sex Love in Indonesia

The law guaranteed freedom of society in religion, politics, and other fields in Indonesia (Wahyudin, Maimun & Jalil, 2019). However, in freedom of self-expression and love-expression, the government prohibits attributes that violate norms and values. Many people from marginal gender groups get social punishment in society.

The relationship between religion and the state in Indonesia is very influential on the political relations formed. This means that religion and the state cannot be separated to reshape politics in Indonesia. More influence is on the religious majority of Islam, which rejects various same-sex love discourses.

Same-sex love in Indonesia still clashes with various layers such as religion and morality. Then other things such as socio-cultural are still thick with heteronormativity so that the marriage can be justified in heteronormative cultures. Sanawiah (2016) and Rohmawati (2016) mention that Islamic religious teachings rejected homosexual behaviour based on the Argunetasi Al-Qur'an and Hadith. The legal view still puts LGBT and same-sex marriage in God's eyes (moral) and is considered contrary to divine morality (Sirait, 2017). Therefore, same-sex love (marriage) would never be justified in the eyes of the law because of the contradiction of morality.

Heteronormative cultures are heterosexual love (marriage), whereas outside of it is not justified in Indonesian law that puts moral and religion as the foundation, while LGBT is regarded as moral and religious opponents. Thus, there is a narrative that LGBT is against God's will, so religion fights it. Even LGBT studies that have a human rights perspective is still biased on heterosexual human rights, such as in the study of Santoso (2016) and Sofyarto (2018), where LGBT is considered a magician, a The bully (meaning LGBT is called abnormal) and even justifies persecution and discrimination against to love expression.

4. Conclusion and Discussion

Based on the results & discussion section, it can be concluded that same-sex love in '2gether: The Series' contains a variety of sociological meanings. Same-sex love, like heteronormative love, has flexibility in

meaning and is not rigid. In the end, the perspective of sociology views humanistic love as full of expressions of friendship, non-violence, and without pressure/coercion.

Love is reflected in the variety of expressions, both shown by Tine and Sarawat, such as anxiety, doubt, jealousy, a flowery feeling, and others. In the Indonesian context, there is no specific conceptual framework in examining same-sex love because of heteronormativity. On the other hand because of the influence of culture and religion is still strong.

Then, the presence of context associated with the language factor was not satisfactory enough for the discourse analysis process. In the analysis of critical discourse Fairclough (1995) mentioned that socio-cultural practices influence discourse in the media. It is seen in 2gether the series that the Thai people do not mind this series airing into a public. While in Indonesia, LGBT nuances are strictly prohibited from being shown in the national media. There is a rule of the Indonesian National Broadcasting Commission (*Komisi Penyiaran Indonesia*) that states a ban on LGBT attributes appearing on television.

Furthermore, socio-cultural practices in Thailand are familiar to other genders outside of heterosexual relationships, thus allowing bl series to become a new cultural genre that develops. This is contrary to the situation in Indonesia, which is very thick with heteronormativity culture. Whereas actually, if viewed from Fairclough and Wodak (1997) opinion, the discourse itself becomes a form of social action based on the purpose of the society that produces it and constructs it.

The same-sex romance story in 2gether the series became an anti-mainstream entertainment that young Indonesians enjoyed secretly and freely. This means they have not dared to openly declare themselves as audiences of the Boys Love genre 2gether the series. The viral hashtag

#2gethertheseries evidence the number of lovers of this series on Twitter, carried out by fans in Indonesia. Based on Fairclough and Wodak (1997) opinion, discourse does not necessarily exist just like that but comes with a particular purpose that wants to be conveyed to the audience of connoisseurs. Here, GMMTV not only presents 2gether the series as entertainment, but also conveys the message "fight against heteronormativity" love, where the love of Win and Sarawat becomes a social fact that cannot be underestimated.

Fans of the homosexual series do not approve of same-sex relationships in the real world. They enjoy a romantic relationship with each other men only in the series. The existence of 2gether, the series that fans can enjoy, allows the existence of new pop culture in Indonesia; the Boys Love genre.

5. Acknowledgement

The author would like to thank Metawin Opas-iamkajorn who played Tine very well and Bright Vachirawit who played Sarawat in '2gether: The Series'. The author really loves them both. This drama series refreshed the author during undergoing self-quarantine because of the COVID-19 pandemic and became a new charge until the author finally finished this script well. Furthermore, the author also would like to thank GMMTV for presenting a 'new taste' of the Boys' Love genre and opening the access so that it can be enjoyed by people not only from Thailand but also from Indonesia and other countries. Through this series, the author can also be more confident and find different feelings of 'love'.

6. References

- Adelia, L. (2020). *Sinopsis Drama 2gether, sedang Viral di Thailand*. Tribunnews Jateng. Retrieved July 17, 2021, from <https://jateng.tribunnews.com/2020/05/23/sinopsis-drama-2gether-sedang-viral-di-thailand>
- Ariyanto & Triawan, R. (2008). *Jadi, Kau Tak Merasa Bersalah!?" Studi Kasus Diskriminasi dan Kekerasan Terhadap LGBTI (So, you don't feel guilty!? Case studies of discrimination and violence against LGBTI)*. Jakarta: Arus Pelangi & Yayasan Tifa.
- Bertocchi, F., & Guizzard, L. (2017). We are Family. Same-Sex Families in the Italian Context. *Italian Sociological Review*, 7 (3), 271-273. <http://dx.doi.org/10.13136/isr.v7i3.191>
- Bidney, D. (1947). Human Nature and The Cultural Process. *American Anthropologist*, 49(3), 375-399.
- Biever, J. L., Fuentes, C. D. L., Cashion, L., & Franklin, C. (2007). The social construction of gender: A comparison of feminist and postmodern approaches. *Counselling Psychology Quarterly*, 11(2), 163-179. <https://doi.org/10.1080/09515079808254052>
- Brickell, C. (2006). The Sociological Construction of Gender and Sexuality. *The Sociological Review*, 54(1), 87-113. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2006.00603.x>
- Charter, J. (2015). *The Sociology of Love*. Retrieved August 24, 2021, from: <https://www.thesociologicalreview.com/blog/the-sociology-of-love.html>
- CNN Philippines. (2020). *Why Philippine TV doesn't have 'Boys' Love' show like '2gether: The Series'*. Retrieved July 17, 2021, from https://cnnphilippines.com/life/entertainment/television/2020/4/8/2gether-the-series-filipino-soaps.html?utm_source=dlvr.it&utm_medium=facebook

- Downie, R. (2014). *Revitalizing the Fight against Homophobia in Africa*. Center for Strategic & International Studies. Retrieved August 22, 2021, from https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/publication/140506_Downie_HomophobiaAfrica_Web.pdf
- Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: the critical study of language*. New York: Longman Grup Limited.
- Fairclough, N., & Wodak, R. (1997). *Critical Discourse Analysis*. London: Sage.
- Fraïssé, C., & Barrientos, J. (2016). The concept of homophobia: A psychosocial perspective. *Sexologies*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.sexol.2016.02.002>
- Freud, S. (1994). The social construction of gender. *Journal of Adult Development*, 1, 37-45. <https://doi.org/10.1007/BF02252981>
- Fowler, R. B., Hodge, G. Kress & Trew, T. (1979). *Language and Control*. London: Routledge dan Kegan Paul.
- Guizzardi, L. (2017). 'In September, they will start to ask: "So you're all coming here for Christmas?"'. *Rainbow Families and the Gift of Kinship. Italian Sociological Review*, 7 (3), 325-350. <http://dx.doi.org/10.13136/isr.v7i3.194>
- Harahap, R. (2016). LGBT DI INDONESIA : Perspektif Hukum Islam, HAM, Psikologi dan Pendekatan Maṣṭalah. *Al-Ahkam*, 26(2), 223-248. <http://dx.doi.org/10.21580/ahkam.2016.26.2.991>
- Hart, B. (1996). The construction of gendered self. *The Association for Family Therapy*. 18: 43-60.
- Herskovits, M. J., & Malinowski, B. (1997). *The Symbolic Construction of Community*. Routledge: New York.
- Human Rights Watch. (2016). *"Permainan Politik ini Menghancurkan Hidup Kami" Kelompok LGBT Indonesia dalam Ancaman*. USA: Human Rights Watch.

- lorio, G. (2014). *Sociology of Love*. United States: Vernon Press.
- Irwin, L. (2007). Homophobia and heterosexism: implications for nursing and nursing practice. *Australian Journal of Advanced Nursing*, 25(1), 70-76.
- Johnstone, B. (2002). *Discourse Analysis*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Kam, B. (2013). Rotten use patterns: what entertainment theories can do for the study of boys' love. *Transformative Works and Cultures*, 12. <https://doi.org/10.3983/twc.2013.0427>
- Kementerian Pemberdayaan Perempuan dan Perlindungan Anak dan Pusat Penelitian Kesehatan Universitas Indonesia. (2015). *Pandangan Lesbian, Gay dan Biseksual (LGB) terhadap status gender dan persamaan Hak Asasi Manusia di Jakarta, Bogor, Depok dan Tangerang*. Laporan Kajian.
- Krich, A. M. (Ed). (2009). *Anatomi Cinta: Risalah Jalan Cinta, Arti Cinta & Kekuatan Cinta*. Jakarta: Komunitas Bambu.
- Mahmud, F. S. (2018). Analysis of Love By Using Tringular Theory of Love By Sternberg in Breaking Dawn Novel By Stephenie Meyer. (A Psychological Study). *Jurnal Bahasa dan Sastra Inggris*, 7(1), 28-42.
- Malinowski, B. (1932). *The Sexual Live of Savages in North-Western Melanesia*. London: George Routledge & Sons, Ltd.
- Marcuse, Herbert. (2018). *Eros dan Peradaban: Sebuah Telaah Filosofis tentang Freud*. Yogyakarta: Tanda Baca.
- Molo, Marcelinus. (1993). Sex dan Gender: Apa dan Mengapa? *Populasi*, 4(2), 85-92.
- Muthmainnah, Y. (2016). LGBT Human Rights in Indonesian Policies. *Indonesian Feminist Journal (Jurnal Perempuan)*, 4(1), 13-29.
- Niko, N. (2016). Membedah "Normalisme" dan Stigmatisasi Gay dalam Pemberitaan Media di Indonesia (Dissect of "normalism" and the stigmatization of gays in Media coverage in Indonesia). *Jurnal Communicate*, 1(2), 105-114.

- Niko, N. (2016). “*Realitas Cinta Sejenis: Perspektif Sosiologi Cinta*” Retrieved August 21, 2021, from www.suarakita.org/2016/03/opini-realitas-cinta-sejenis-perspektif-sociology-of-love/
- Niko, N. (2018). Seni Cinta: Menggugat Maskulinitas Cinta. *Sosial Budaya*, 15(1), 19-26.
- Ojanen, T. T. (2009). Sexual/Gender Minorities in Thailand: Identities, Challenges, and Voluntary-Sector Counseling. *Sexuality Research & Social Policy*, 6(2), 4-34. doi: 10.1525/srsp.2009.6.2.4
- Owens, E. (2007). *The Sociology of Love, Courtship, and Dating*. In Bryat, C.D., & Peck, D. L. 21st Century Sociology: A Reference Handbook. SAGE Publications, Inc.
- Plummer, D. (1995). Homophobia and health: Unjust, anti-social, harmful and endemic. *Health Care Analysis*, 3, 150-156. <https://doi.org/10.1007/BF02198224>
- Pratiwi, . H. (2020). Sinopsis 2gether: The Series, Rencana Gila Menyingkirkan Pengagum Rahasia, Tayang di Netflix. Kompas.com. Retrieved August 26, 2021, from <https://www.kompas.com/hype/read/2020/08/14/094713566/sinopsis-2gether-the-series-rencana-gila-menyingskirkan-pengagum-rahasia#:~:text=2gether%3A%20The%20Series%20berkisah%20tentang,pengagum%20berat%20karena%20merasa%20terganggu.&text=Memasuki%20tahun%20pertamanya%20di%20universitas,berhasil%20menarik%20perhatian%20banyak%20orang>
- Raharjo, Y. (1997). Seksualitas Manusia dan Masalah Gender: Dekonstruksi Sosial dan Reorientasi. *Populasi*, 8(1), 55-61.
- Rohmawati. (2016). Perkawinan Lesbian, Gay, Biseksual Dan Transgender/ Transeksual (LGBT) Perspektif Hukum Islam. *AHKAM*, 4(2), 305-326. Doi: <https://doi.org/10.21274/ahkam.2016.4.2.305-326>

- Russell, G. M., & Bohan, J. S. (2006). The case of internalized homophobia: theory and/as practice. *Theory & Psychology*, 16(3), 343-366. Doi: <https://doi.org/10.1177/0959354306064283>
- Sanawiah. (2016). Perkawinan Sejenis Menurut Hak Asasi Manusia Dalam Perspektif Hukum Islam. *Anterior Jurnal*, 16(1), 77-83. <https://doi.org/10.33084/anterior.v16i1.69>
- Santoso, M. B. (2016). LGBT Dalam Perspektif Hak Asasi Manusia (LGBT in human rights perspective). *Share: Social Work Jurnal*, 6(2), 220-229.
- Sirait, T. M. (2017). Menilik Akseptabilitas Perkawinan Sesama Jenis di dalam Konstitusi Indonesia (Divine the Acceptability of Same Sex Marriage in the Constitution of Indonesia). *Jurnal Konstitusi*, 14(3), 620-643.
- Sofyarto, K. (2018). Abu-abu Regulasi LGBT di Indonesia (The grey of LGBT regulations in Indonesia). *SELISIK*, 4(6), 84-94.
- Sorokin, P. (1950). *Altruistic Love*. Boston: Beacon Press.
- South China Morning. (2020). *How Thai LGBT Show 2gether: The Series, Became an Instan Hit*. Retrieved August 21, 2021, from <https://www.scmp.com/magazines/style/news-trends/article/3086453/how-thai-lgbt-show-2gether-series-became-automatic-hit>
- Spencer, C. (2004). *Sejarah Homoseksualitas*. Bantul: Kreasi Wacana.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93, 119-135.
- Susan, B B. (2013). 'Marriage is More Than Just a Piece of Paper': Feminist Critiques of Same Sex Marriage. *National Taiwan University Law Review*, 8(2), 263-298. doi: 10.3966/181263242013090802001
- Teresia, K. G. (2019). *Kelompok Minoritas Seksual Dalam Terpaan Pelanggaran HAM (Sexual minority groups in the cast of human rights violations)*. Jakarta: Lembaga Bantuan Hukum Masyarakat.

- Trappolin, L. (2017). Pictures of Lesbian and Gay Parenthood in Italian Sociology. A Critical Analysis of 30 Years of Research. *Italian Sociological Review*, 7 (3), 301-323. <http://dx.doi.org/10.13136/isr.v7i3.193>
- UNDP, USAID. (2014). *Being LGBT in Asia: Indonesia Country Report*. Bangkok. Retrieved July 19, 2021, from <https://www.usaid.gov/documents/1861/being-lgbt-asia-indonesia-country-report>
- Wahyudin, W., Maimun, A., & Jalil, M. (2019). Islamic Humanism In Indonesia's Context: Discourse Analysis of Nationality Problems in Indonesia. *Ulul Albab*, 20(2), 302.
- Zuhri, M. A. (2015). Perkawinan Sejenis dalam Kajian Islam. *Al-Ahwal*, 8(1), 87-96. <https://doi.org/10.14421/ahwal.2015.08107>

The wisdom development of Vietnamese people in Tonkin with Franco-Vietnamese higher education during 1920-1945

Trieu Huy Ha¹

Abstract

This article aims to state that Franco-Vietnamese higher education experienced a wisdom development during the colonial time in Tonkin and this educational system introduced a modern educational paradigm to local people and trained several Vietnamese intelligentsia in the early 20th century. In order to clarify that statement, this paper employs the study of documents, records, and archives and a socio-historical approach with a wide range of archived French source materials, and previous papers to shed the light on the role of Franco-Vietnamese education in local education. Besides, the logical method goes hand in hand with that theory so as to concretize typical characteristics of Franco-Vietnamese education in Tonkin between the 1920s and 1945. First, it contributed to setting an early bird framework of the modern Vietnamese educational system. Second, this education plays a crucial role in training Westernized local intelligentsia with scientific knowledge and studying opportunities for indigenous people. These people became the first generation of lecturers and researchers for Vietnamese education since the post-August Revolution in Vietnam. Reassessing

¹ Department of Liberal Arts Education, University of Management and Technology, 60CL Road, Cat Lai City Park, Cat Lai ward, Thu Duc city, Saigon, Vietnam.
Tel: +84986493639, E-mail: huy.hatrieu@umt.edu.vn

Franco-Vietnamese higher education is the recognition of modern French education in renovating backward education of Indochinese countries until the early 20th century.

Keywords: Franco-Vietnamese higher education, Tonkin, Vietnamese history, French education.

1. Introduction

The French completely assimilated and marked the onset of their rule the Indochina as soon as they suppressed Vietnamese patriots' obdurate mutinies in the late 19th century. The French churned Tonkin into a protectorate region which was able to enlarge France's influence with political and natural resource aspects. In the major cities of Tonkin, the French poured a huge investment to renovate infrastructure as well as upgrading traffic systems and housing (Doumer, 2015) (Hocquard, 2020). The financial allocation of France, along with a wide spread of French culture delivered a well-healed class and initiated a developing stage of colonial regions of France in Indochina. This tremendous attempt of France was challenged by long-standing historical and cultural customs in rural areas of Tonkin. A vast number of peasants along with a universal education of Confucianism diminished the capability of France to educate these groups to be absorbed French education (Hoa T. T., 2021, pp. 3-22). Besides, Tonkinese landlords had a strong recourse to the aid of France to rule their manors with rigorous regulations and the conflicting interests between landowners and peasants triggered societal upheavals inside Tonkinese societies, which jaundiced the eyes of Tonkinese farmers by arbitrary powers (Gourou, 2015). Landowners were completely patronized by the French, and

this is a glaring illustration of the French policy when they built a colonial administration in cities while maintaining feudalism-based management through the Tonkin landowner class in rural areas. Owing to the role of the Indochinese metropolis, Hanoi would offer a splendid chance for the flower of Franco-Vietnamese education, which would educate a new generation staunchly serving the French and hamper any attempts of nationalists in order to hurl the colonial authority. According to Paul Doumer, the French initially trained a class who showed their fidelity to colonial administration, but a long-haul project would be in hours of need to construct a robust version of colonies down the road. Higher education was introduced to indigenous people in Vietnam in 1902 with the early establishment of a medical school in 1902 (Official Bulletin of French Indochina, 1902). Besides, the French were fully cognizant of the role of higher education renovation for Tonkin as this point was compared with the emergent education of Japanese concurrently appealing to Vietnamese intelligentsia's attention (Shiraishi, 1975) (Thau, 2005) (Thau & Vuong, 2001). The occurrence of the Dong Du and Duy Tan movements in Tonkin heralded a groundbreaking educational revolution for the Vietnamese people which raised grave concern for France concerning its administration in Indochina. This can be seen as a weighty problem and needs an expansion of effort to remit local attempts to voice Vietnamese over the rule of France in Indochina. From 1907 to 1920, the outcome of Franco-Vietnamese education was inconsiderable due to facing controversy and disagreements among French leaders and it was not until the early 1920s that schools were fully resumed under the policy of the new governor of Indochina- Albert Sarraut. Subsequent to this turning point, the higher education of Indochina experienced a wisdom development since it functioned to train the French-based intelligentsia, yet it introduced state-of-the-art education to the local and new Vietnamese elite who were

overwhelmed with patriotism and willing to submit themselves to new Vietnam after 1945. This paper would like to bridge the academic gap in historians' awareness of the role of Franco-Vietnamese education since the French documents reveal that this new model demolished the stereotype structure of local education, which was barely influenced by Confucianism education. Factually, the French enlightened Vietnam's culture and education to refurbish this country's education to adapt it to modern education.

2. Research Objectives

This article aims to attest that the French introduced a comprehensive higher education to Tonkin and this paradigm plays a significant role in making a breakthrough for the local educational system, which needs to acclimatize a new model of French education. Also, the Franco-Vietnamese higher education contributed to enlightening the academic status of Vietnam and training an outstanding generation of Vietnamese intelligentsia over the course of the French colonial period.

3. Literature review

This research topic is a ripe area for academics. Despite being not a novel topic, this paper intends to systematize, reassess, and form recognition of the main contributions of Franco-Vietnamese higher education in Vietnamese history. Particularly, with regard to higher education in Vietnam during the period the 1930s-1945, there are various articles and works domestically and internationally referred to this topic.

First of all, there is a series of journal articles scrutinizing Franco-Vietnamese higher education. Authors outspokenly appreciated the role of

higher education of French colonists in Indochina at that time. Pascale Barthélémy provided readers with a comprehensive overview of the colonial education of French people in some colonial regions including Indochina (Barthélémy, 2010). Le Xuan Phan with the introduction of several accurate figures from source materials articulates that higher education in Indochina instigated its heyday as soon as Albert Sarraut became the plenipotentiary of Indochina in 1922. Phan underscored a massive reconstruction of higher education under the reign of Albert and this action set the stage for pushing up the further development of local education for the Indochinese (Phan, 2021a) (Phan, 2021b). Besides lifting the quality of local education, Franco-Vietnamese higher education sowed the seed of state-of-the-art sciences to indigenous students with the training of Medical College The Higher School of Pedagogy and the School of Fine Arts, which was a means of nourishing a new generation of intellectuals and artists (Phan, 2018). Hoang Van Tuan mentioned two major educational reforms of Paul Beau and Albert Sarraut, respectively, in 1906 and 1917. Despite the quantity and the quality of lessons, higher education played a vital role in training various elite and helped them approach the positive values of French and Western civilization. Significantly, the research result was significant in the establishment of Université Indochinoise. It is putatively considered the first-class university in Indochina and a state-of-the-art educational institution under French rule (Tuan, 2016).

Additionally, Trinh Van Thao examined differences between lower education and higher education that minimal training would not be susceptible to assimilation and acculturation as being considered dangerous and would direct students to a utilitarian type. On the contrary, higher education would likely create a competition between Sino-Nom and mandarin script and Westernized languages intolerant of the Quoc Ngu

language (Thao T. V., 1993). Thao also gave researchers and readers a better understanding of three generations of Franco-Vietnamese education with a heavy focus on the Westernized students who greatly absorbed the training in Franco-Vietnamese higher education. Thao called them the 1925 generation: Westernized intelligentsia. He appreciated the role of the Vietnam Communist Party to become the vanguard and guided them to nationalism and upheavals for an independent future of Vietnam (Thao T. V., 2013, pp. 24-31). Furthermore, Tran Thi Phuong Hoa optimistically opinionated that the Franco-Vietnamese school deleted a blurred demarcation between previous education and modern Vietnamese education. It is a paramount crucial educational institution for training new Vietnamese elite and restructuring the social stratum. Students and teachers in those schools played a vital role in independent movements in Vietnam in 1945 (Hoa T. P., 2012, p. 246).

Overall, Franco-Vietnamese higher education meted out a ripe area of scholarship to cultivate several aspects of this education. Previous authors redressed obsolete conventional wisdom accusing Franco-Vietnamese higher education of being an invasive tool of the French to assimilate Vietnamese people and made a mechanism of bureaucracy with mercenaries and lackey staff (Hoang, 1967, p. 16) (Khanh, 1985, p. 178). The achievement of Franco-Vietnamese higher education was a groundbreaking change in Vietnamese education with a systematic hierarchy and rich knowledge of technological fields. Although imposing the French 'will to take advantage of local human resources, it is undeniable that Franco-Vietnamese higher education remedied the problem of Confucian schools and hasten the development of modern education. The gap of this scholarship is major achievements of Franco-Vietnamese tertiary education toward Vietnam's education with a typical case of higher education in Tonkin,

which is expected to rectify previous judgments of researchers and enjoy a special role of Franco-Vietnamese higher education in Tonkin in early 20th century.

4. Methodology

This paper employs the study of documents, records, archives, and a socio-historical approach to shed the light on the role of Franco-Vietnamese education in local education during colonial times. All archival French documents are deprived of a wide range of archives centers, including the Paris Archives Center, and National Archives Center I (Hanoi) and these sources are reliable to directly approach official texts and directives of the authority regarding the future development of Franco-Vietnamese education. The documents have been meticulously translated into English and the author only culled archival docs related to higher education.

Additionally, some handwriting of Franco-Vietnamese-based students as well as Tonkin French governors contribute to buttressing personal statements throughout the paper. As this title is a desk research paper, previous literature gave the author a hand to argue that Franco-Vietnamese education paved the way for modern Vietnamese education and recant prejudiced arguments inside several researchers' notions. Additionally, the socio-historical approach played a decisive role in shaping a solid theoretical framework for this topic in order to examine the correlation between historical context and its social impacts. Cold & Scribner (1978) argued that the socio-historical approach aimed to create an account of human processes that recognizes the essential relationship between these processes and their cultural, historical, and instructional settings (Vygotsky, 1978). The author employed this theory in order to state that the historical context of

Indochina played a critical role in improving the educational system and led to the birth of new education, which helped Vietnamese people earn academic achievements over the course of their careers. On the other hand, the historical and cultural aspects of Franco-Vietnamese education contributed to forging a healthy relationship with the academic development of the Tonkinese society and people as well as Indochinese people.

Besides, this article majorly applied the logical method to tackle the research, which is critical to generalize the main features of the Franco-Vietnamese higher education in Tonkin over the course of the 1920s-1945. Thereby, the author found two key contributions of the Franco-Vietnamese higher education, namely an introduction of modern science to the indigenous and the born of new Westernized Vietnamese intelligentsia.

5. Research Results

5.1 An introduction to modern sciences in Franco-Vietnamese higher education (the 1920s-1945)

French people implemented two educational reforms in their ruling in Indochina (1884-1945), respectively, in 1906 and 1917 (Bau, 2006). Vietnamese elites in the early 20th century were folded under the weight of Japanese reform in the late 19th century, which would be likely to make formidable capability for ill-fated countries under the rule of colonialism. Japan became a paragon of the independent country as several Vietnamese elites were determined to voyage for the independent paths of Vietnam (Thuan, 2018) (Van, 2019). Phan Boi Chau and Phan Chau Trinh were two archetypes of Vietnam's patriotism who made tremendous attempts to achieve a goal of independence for Vietnamese people following ways of the Japanese elite to renovate the country through a lens of state-of-the-art

sciences and education (Chau, 1990) (Thau, 2005). Japanese thoughts were completely grafted onto Vietnamese elites' viewpoints posed a hindrance, blunting France's effort to restabilize political climates and transplant outstanding values of France into Vietnam (Brocheux,, 2022). Hence, educational reforms were critical to shun a spectacular defeat of the French toward social aspects of Indochinese societies. Paul Beau signed several directives showing his keen interest in local education. In 1906, he approved of establishing *Conseil de Perfectionnement de l'Enseignement Indigène* (Indigenous Education Improvement Council). This proves that indigenous education was a far-reaching vision aiming to educate local servants for the authorities of France. After a month of controversy, French officials reached a consensus to publish a policy for educational reform in Indochina. Accordingly, there were two ranks in the Franco-Vietnamese educational hierarchy, including primary rank and second rank. All of the subjects were taught in the French language. Sino-Nom language was gravely weakened and completely lost its position in new education. Paul Beau concurrently released a decree coded No.1514a on May 16, 1906, pressing the importance of higher education for indigenous communities in Indochina and creating the native staff for local administrations or specialized agencies under the Governor General of Indochina (Dien, 2006). Indochina University was officially established in Hanoi in November 1907. There were 94 freshmen, 62 auditory students, and 37 medical school students enrolled in the first course and the total number of students got 193 (Mus, 1927, p. 2). It seems to be plausible to argue that this directive translated a dream of local universities into reality in Indochina. The following table reveals the college member of Indochina University based on Directive 1514a, May 16, 1906

Table 1: College systems' establishment based on Directive 1514a, 16 May 1906

No.	Name of colleges	Missions
1.	College of Law and Administration (Cole supérieure de Droit et Administration)	Training local mandarin groups for France's administration
2.	College of Sciences (École supérieure des Sciences)	Training researchers in basic sciences, teachers, and lecturers
3.	College of Medicine (École de Médecine de l'Indochine)	Training doctors and nurse
4.	College of Civil Engineering (Ecole supérieure du Génie Civil)	Training experts, builders, and engineers for transportation
5.	College of Literature (Ecole supérieure des Lettres)	Training linguistics, Eastern ancient literature, History, Geography, French History, History of Philosophy, and Art.

Source: (Dien, 2006)

As a result, this policy contributed to swiftly churning conventional education into modern education. Instead, colonial administrations imposed the French language to become the official language in their higher educational system, which was instrumental in closing a gap in connection with the professional knowledge of local students.

Besides, the prevalence of vocational schools under Franco-Vietnamese higher education was a glaring illustration of profound alternation inside the educational system of higher stage and adapted to the demand of colonial education as well as France's targets in Indochina. For example, **École des Mécaniciens Asiatiques** [Asian Mechanics School] was inaugurated in Saigon and Gia Dinh Art school, respectively, in 1906 and 1913 achieving a futile result to offer medical remedies for the local and satisfying artistic demand among local communities (Les Entreprises-coloniales, 2021). Then, those facilities were professionally upgraded to become a venue for training well-qualified assistants for French people in offices and government. However, Indochina University temporarily closed in 1907. Though there is not any piece of evidence to shed light on this reason, it is hypothesized that Indochina University in 1906-1907 was a litmus test of French people in higher education in Tonkin and expected to concurrently dominate over other tendencies of education of Vietnamese patriotists.

However, the 1917 education reform of the Albert administration instituted a zenith of Franco-Vietnamese higher education in Tonkin and made a conclusion of the old style of education in Tonkin and other protectorates (Thao & Thang, 2008) (Thanh, 2014). Albert made an effort to diminish the possibility of Chinese civilization's old education and adverse influences deemed to be an obstacle for Westernize Indochina. He supposed that France would not enter into a harsh competition with other academics in the world less than an ambition to retain their learners inside a vacuum of Franco-Vietnamese education to sidestep any risks from outside thoughts (Sarrait, 1923, pp. 98-99). Hence, France administration is poised on a free-minded policy to enroll potential local students in Franco-Vietnamese higher education. *Règlement général de l'Instruction publique* [General regulations on Public Education], containing seven chapters and 556

regulations compartmentalized into Primary (*École Primaire de plein exercice*- Full-service primary schools; *Ecole Primaire Élémentaire*-Elementary Primary School and *École ménagère*-Housewife school), Secondary (*Diplôme*-Upper secondary; *Diplome de bachelier*-Bachelor, and *École professionnelle de plein exercice*-Full-service vocational school) (Gouvernement général de l'Indochine franchise, 1918, p. 607). With regard to higher education, French people disestablished *École des Mandarins à Hanoi*-Hanoi Mandarin School, *École des Travaux publics*-School of Public Works, and *École d'Administration à Hué*-School of Administration in Hue to be under solid management of Indochina University. *École de Médecine de l'Indochine* (Indochina medical college) upgraded to Indochina Health and Medicine university. Likewise, *École de Droit et d'Administration* (Law and Administration School), *École Vétérinaire* (Veterinary Medicine School), *École des Travaux publics* (Public Works School), *École d'Agriculture et de Sylviculture* (Agriculture and Forestry school), *École de Commerce* (Business School), *École des Beaux-Arts* (Arts School) elevated their levels to meet various requirements of learners. In 1923, Hanoi Medical school enrolled learners in doctoral courses. There was 137 defended dissertation in Vietnam and 112 defended dissertation by Vietnamese students in France (Tuan, 2016, p. 347). This policy proved a higher position of France in new education, the curriculum, scholarship, teachers and trainers, and the administrative structure of education. After over ten years of operation, the French built a solid system of higher education in Tonkin and the University of Indochina became a well-known college. As a result, the enumeration of French people in 1929 provided an overall regarding the fact of enrollment at college and implied its influence.

Table 2: Number of students at the University of Indochina, 1929

Schools and Departments (Without School of Law)	1 st year	2 nd year	3 rd year	4 th year	Total	Intern Students in University dormitories		
				Fellows		Paying	Total	
1. School of Medicine [École de médecine]						141		
1.1 Department of Doctor	13	7	3	3	26	16	1	
1.2 Department of Pharmaceutical Sciences	2	1	-	-	3	0	0	
1.3 Department of Certificate of Pre-Medicine (PCN)	15	-	-	-	15	4	2	
1.4 Department of Indochinese Medicine	48	18	8	20	94	74	11	
1.5 Department of Indochinese Pharmacy	12	3	2	-	17	14	0	
1.6 Department of Student Midwives	8	11	-	-	19	19	0	
2. Graduate School [École supérieure]	4	14	8	-	26	21	1	22
3. School of Education [École d'éducation]								
3.1 School of Public Works [École des travaux publics]	40	16	19	6	81	50	10	60
4. School of Business and Post-Telephone-Telegraph [Ecole Supérieure de Commerce et Post-Téléphone-Télégraphe]								
4.1 Department of Business	12	12	8	-	32	24	2	30
4.2 Department of Post-Telephone- Telegraph	6	9	-	-	15	4	0	
4.3 Department of Radiotelegraph	3	4	-	-	7	0	0	
5. School of Agriculture [École d'agriculture]								
5.1 Department of Agriculture	9	3	3	5	32	28	2	30
5.2 Department of Forestry		3	4	5				
6. School of Animal Sciences [École des sciences animals]	10	7	5	5	27	24	2	26
6.1 School of Fine Arts [École des Beaux-Arts]								
6.2 Department of Paintings	10	6	9	6	31	17	1	36
6.3 Department of Architecture	8	-	8	-	23	18	0	
TOTAL	220	140	101	50	511	33	54	392

Source: (Gouvernement Générale de l'Indochine, 1929, p. 345) (Wongsupan, 2017, p. 311)

According to the table, 511 students experienced a new education at Indochina University in 1929. Meanwhile, many students also chose this university for their internship. This figure was 392 students in the same year. In the following years, Albert Sarraut continued to apply *Règlement général de l'Enseignement supérieur* (General regulations on higher education). This policy made a spurt for a restructuring of local higher education. It was not until 1945 that the network of universities in Tonkin was critical to approach state-of-the-art tendencies of modern education. Those institutions were beneficial for Indochinese students to broaden their knowledge in the sciences, which they were unable to be experienced with the ambit of Confucian schools. By virtue of the French language in higher education, both Vietnamese and Indochinese students seized an excellent opportunity to study in a professional environment of academics and approach scientific accomplishments.

In the first years of enrollment, the French conducted an investigation to classify the origin of students and the number of Tonkinese students who were superior to other groups of students in 1920. Particularly, the following pie chart reveals the proportion of Indochinese students based on their permanent residence in the French people's division in 1920.

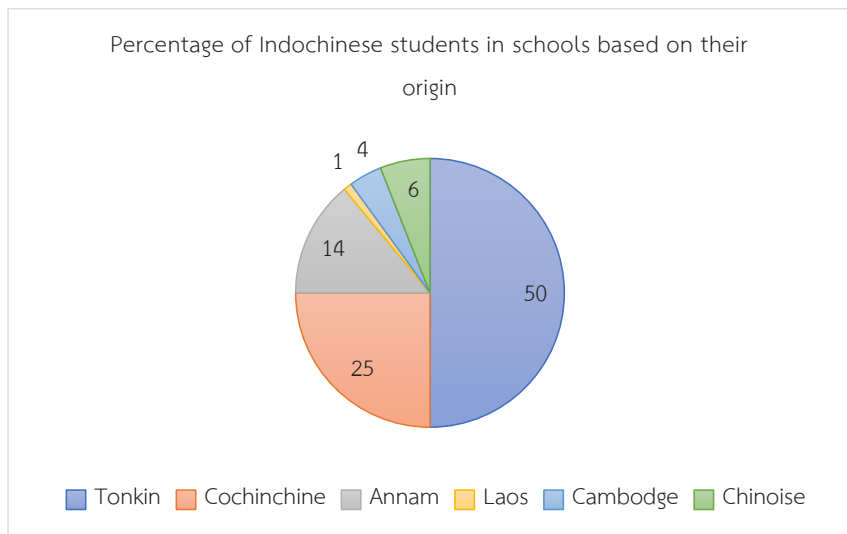

Figure 1: Percentage of Indochinese students in schools based on their origins in 1920 (Legrandjacques, 2016)

It is evident that an overwhelming majority of Tonkin students went to Indochinese schools, accounting for half of the total number of students. Cochinchinese students ranked second position and got 25%. Meanwhile, a modest 13 percent of Annam students enrolled in a course in schools, and a mere 4 percent of Cambodian students and only 1 percent of Laotian. Franco-Vietnamese schools received ample attention from several Vietnamese students coming from major cities of Indochina. Their provenance was from the moneyed classes or middle-class families in Vietnamese society. Tonkinese students became a dominant group among other ethnic groups in Indochina as Hanoi was the capital of French Indochina. Also, Tonkinese students effortlessly approached Franco-Vietnamese higher education for the reason of easy commuting and the long-standing tradition

of academic-preferred soul compared to other regions of Vietnam (Binh, 2014). According to Tuan (2016), it was estimated that there was 62% of students originated from middle-class families, and approximately 20% of students from wealthy families (Tuan, 2016). Several people gave a barrack of stricture to the inequality in their education. Understandably, Franco-Vietnamese schools became universal in major urban of Vietnam since they failed to trespass the bamboo hedge of Vietnamese villages that had a deep-rooted prejudice over foreign elements and succumbed to admitting a new way of education. Meanwhile, the introduction of Franco-Vietnamese higher education was a novel field for Vietnamese, so the number of students from rural areas of Vietnam was inconsiderable. Moreover, the increasing industrialization in cities rapidly accelerated social division. The social disparity made the impoverished unable to experience a new education. However, France administration did not remit efforts of commoners to be enrolled in higher education. Even the authority fueled local students' belief in this education via a wide range of distinguished and excellent student scholarships to boost their studying careers. According to a report from Indochina University, the number of wealthy students only accounted for 20%, and the remaining students originated from commoners, accounting for 70% (Giang, 2006). Although most of the better-off students had a higher likelihood of achieving the most distinguished diploma, it is undeniable that there was an equilibrium of academic opportunities despite different levels of social classes.

Besides, the number of students also shows an upward tendency over the course of the period of 1939-1945. This period is deemed to be a halcyon day of the Franco-Vietnamese higher education in Tonkin as Tonkin became a reliable educational destination for students coming from various states of French Indochina. Likewise, the system of higher education was a

complete version and appealed to the rising admission of local students. For example, the following table illustrates the fact through their admission between 1939 and 1945.

Table 3: Enrolled students at Indochina University depended on student's origin (1939-1944)

Origins	1939	1940	1941	1942	1943	1944
French	88	89	138	206	313	371
Tonkin	394	428	419	476	556	681
Cochinchia	132	137	136	187	223	212
Annam	92	117	149	172	202	218
Cambodian	8	8	11	8	15	23
Laos	7	6	8	6	5	12
Others	11	20	14	20	11	11
TOTAL	732	805	875	1085	1325	1528

Source: (Gouvernement général de l'Indo-Chine Indochine, 1940) (Legrandjacques, 2016, p. 89) (Phan, 2021)

According to table 3, the number of students in student groups gradually rose within five years. Until the last year of inspection, all groups reached their peak in the number of students. Notably, the highest learners were Tonkin, Cochinchinese, and Annam. Meanwhile, the number of Laotians, Cambodians, and other groups was volatile throughout the period. Overall, the number of Indochinese students showed an element of increase over the course of the colonial period since this educational system kindled students' hope for academics at home. Indochinese parents, who worked

for the French, were cognizant of the role of Franco-Vietnamese education and encouraged their children to be trained in this academic sphere. Thereafter, the French consistently operated colleges and facilitated local students to enroll in a course at all Franco-Vietnamese colleges in Tonkin due to the higher degree of local staff in colonial societies. Therefore, it is biased to state that French people aimed to stupefy indigenous people with enslaving thoughts. Charton appreciated in 1944 that: *"At the start of the year, it welcomed more than 1,300 students. It may emulate the Universities of France, of which it claims quality, of which it adopts the spirit and the traditions, of which it applies the programs* (Charton, 1944)."

With regard to human resources for Franco-Vietnamese universities, the number of lecturers in this period is unstable. The budget in the initial stage of the reform was insufficient to coax French teachers and lecturers from leaving their country to have an outset for a new career in a remote country. Armand Degorce and Adrien Le Roy de Barres were the first Medical school lecturers in Hanoi in 1922. The financial assistance of France increased to 367 million USD in the second reform of Albert Sarraut (Sarraut, 1923, p. 45). However, Franco-Vietnamese universities still underwent an understaff situation since employing French professors to depart for academic courses in Indochina was a palpable difficulty to the weather while the capability of local lecturer employment was out of question. Hence the leading obstacle to higher education was the deficiency of teaching resources. According to the Director of Indochina University, 22 lecturers were preaching in economics courses there (National Archive Center I, 1922). In 1933, Profess Escarra at Paris University of Law voyaged to Indochina to take an examiner for first-year students at Hanoi School of Law. Professor Lemaître at Paris University of Medicine came to Hanoi for student exams and research (Gouvernement général de l'Indochine, 1934, p. 109). The first Medical

student defended their graduation thesis in their country and it was a remarkable achievement of higher education in Indochina. Therefore, French lecturers were pioneering lecturers in training the early generation of Franco-Vietnamese higher education. It was not until 1940-1945, that there were eight professors at Law University and 13 professors at Health and Medical University (Archives Nationales d'Outre-Mer , 1946). These people contributed to educating the first intellectual generation and imparting French values of culture and sciences to indigenous people.

5.2 The birth of new Vietnamese intelligentsia

First of all, higher education during the period of French rule brought state-of-the-art education to Vietnamese people in the early 20th century. It is undeniable that new methods of education started in the first decade of this century. For example, Tonkin Free School was a coinage of new education when new pedagogical methods were introduced to students and this school was an employed model of school structure of 慶應義塾大学 (Keiō Gijuku Daigaku) in Japan (Huy, 2021, p. 1928). Thanks to reformative trends in some Eastern countries, Phan Boi Chau heightened the number of Vietnamese students overseas to study in Japan. His objective was the supreme objective of national salvation and to topple France's administration in Vietnam. The role of education was immensely helpful to assist Vietnamese patriotists to achieve their goals smoothly, so a series of education reform proposals floated to seek a path for Vietnam's independence. Of course, however, France administration would not let Vietnamese activists pull off their plans. As a result, a new education was implemented and officially superseded the old style of education in 1917 as analyzed. With the wisdom development of Franco-Vietnamese higher education in Tonkin, the number of Vietnamese people gradually rose between 1906 and 1945 and made a wide gap compared to European students. The French

continued to enumerate the number of students who relied on the origin between 1935 and 1944 to unveil the correlation between the local and the French throughout the development of Franco-Vietnamese higher education in Indochina. This survey contributed to accessing the influence of that educational system on indigenous students.

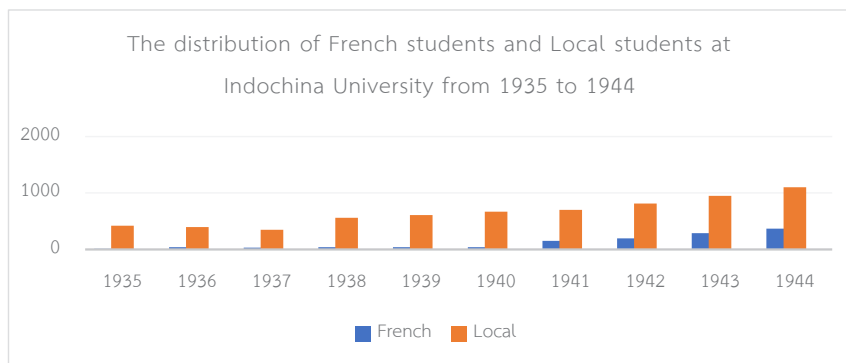

Figure 2: The distribution of French and Local students at Indochina University from 1935 to 1944 (A. Charton, 1949) (Gouvernement général de l'Indo-Chine Indochine, 1940) (Tuan, 2016)

Figure 2 depicts the distribution of French learners and indigenous students at Hanoi University between 1935 and 1944. According to the chart, the number of local students is predominant compared to European students. This figure had a stable increase throughout the period, and eventually, it reached a peak at roughly 1100 local students in 1944. Despite the upward trend of French students, this number was much less than local learners. Thus, it is no denying that the French-trained a generation of well-qualified staff for their administrative affairs and indirectly trained excellent Vietnamese students. The rise of local students reveals that Franco-Vietnamese higher education became the scholarly objective of Indochinese people and

the opportunities of being trained in this system were ample for indigenous students. To typify this evidence, Gilbert Gidel at the Paris Department of Law appreciated Vietnamese students. He evaluated that value of the Vietnamese copies was much better than the French's. Some copies showed that authors got exceptional qualities of precision and finesse of mind (Gidel, 1934). Besides, numerous Vietnamese students won scholarships so that they could follow an international course in France. According to Thao (1993), there were 208 Indochinese students granted France government scholarships (196 Vietnamese people, 9 Cambodians, and 3 Laotians) (Thao T. V., 1993, p. 272). Except for political viewpoints, this educational background contributed to training gifted students. Several of the students had bright careers and submitted themselves to the August Revolution in Vietnam in 1945.

Besides, Franco-Vietnamese higher education functioned in training new intelligentsia in Vietnam. In fact, the number of Westernized intelligentsias was on the rise in Vietnam while the number of Confucianism-oriented students strikingly declined in Vietnamese society. The new intelligentsia were the first avant-gardes in Western knowledge and education. These first students perceived new ideologies from contemporary schools of theory in the Age of Renaissance and Enlightenment from the 15th to 18th century in France and Europe. As a result, those people reshaped their perception to acknowledge the role of individualism and the supreme values of creation and humanism. This led to a transformation in their worldview and lifestyle in the burgess class in the major cities of Tonkin inside Indochina. The majority of Westernized intellectuals had a penchant for a down-to-earth explanation, and they made their tremendous attempt to prove a viewpoint with reliable evidence scientifically. After their graduation, most of the intelligentsia lingered to seek a permanent jobs in cities instead of leaving.

As a result, they quickly acclimatize to city life and indirectly engendered a norm of city lifestyle and distinguished elite in those cities. Westernized intellectuals played a vital role in propagating modern thoughts and their avidity for national liberation in a new way.

Furthermore, by virtue of Franco-Vietnamese higher education, several of the excellent intellectuals were eagerly dedicated to their research and contributed to the development of local sciences in Tonkin. For example, Medical students were likely to be educated in state-of-the-art medical methodology and down-to-earth theories to practically operate their experiments. *La chronique d'Indochine Health and Medicine College* [The chronicle of Indochina Health and Medicine College] was released with ten issues, which gleaned prominent pieces of research and major guidelines for students of Indochina's Medical sciences. The majority of articles reflected novel papers of research on tropical diseases, which had a proliferation of academic discoveries in new diseases in a specific geographical region of Indochina. In a congress of the Tropical Medical Association, a variety of valuable reports were delivered to professors and students at the School of Medicine (École supérieure de médecine et de pharmacie, 1938, pp. 19-20), which can be seen in the pioneering research on Vietnamese modern sciences.

Moreover, numerous Vietnamese students made a considerable contribution to local sciences. Dang Van Ngu defended his graduation thesis entitled *Contribution à l'étude étiologique et clinique des abcès du foie au Tonkin* [Contribution to the study etiological and clinical liver abscess in Tonkin] with an intimate guidance of Professor Henri Galliard at the School of Medicine. Then, he continued researching parasitic and contagious diseases in Japan from 1943 to 1949 and officially became a lecturer at the School of Medicine after the August Revolution by Vietminh. Ton That Tung

was a distinguished researcher at the Hanoi School of Medicine. In 1938, he courageously rebelled to prop up French people's discrimination since local students were not entitled to study internal medicine; eventually, he was able to register for a course. In 1939, he defended his medical thesis on the subject: *La vascularisation veineuse du foie et ses applications aux résections et lobectomies hépatiques* [The vascularization veins of the liver and its applications to hepatic resections and lobectomies], resulting from dissection of more than 200 livers, and awarded a silver medal awarded by the Faculty of Medicine of Paris. He also became a lecturer at the Hanoi School of Medicine post-1945. Likewise, Dang Thai Mai was an intellectual given higher education. He reminisced about his time at the University of Education in his autobiography and that his years of studying at Hanoi University of Education helped him gain remarkable achievements. In addition to the practical goal of supplementing the training of teachers dedicated to teaching literature and literary history and inspiring the students. Professors were keen on the questions of method from both an aesthetic and historical point of view. Commenting on texts allowed him to familiarize himself with archival and documentation techniques to explore new opinions and bring new insights into the future (Mai, 2021, p. 291). Also, he expressed his gratefulness to the French professor. Mai supposed that he wholly absorbed the methods of Milon in literature critique. He was impressed by pedagogical methods in all periods of Milon, which significantly benefited Mai's further research (Thao T. V., 2013, p. 312).

Besides, the establishment of l'École supérieure des Beaux-Arts de l'Indochine (College of Arts in Indochina) encouraged various local students to be professionally trained under the curriculum of Franco-Vietnamese higher education. To Ngoc Van, who is considered one of the most influential Vietnamese artists, experienced the training at this college. Also, Van taught

at this college during his post-graduating period and became the first generation of Vietnamese artists subsequent to the August Revolution in 1945. Not only art, but literature research had a sharp rise of Westernized intellectuals experiencing higher education under French rule. Duong Quang Ham², Nguyen Khanh Toan³, Hoang Ngoc Phach⁴, Do Xuan Hop⁵, Dao Duy Anh⁶, and Pham Quynh⁷ were vanguards of the academic sphere of Vietnam and became the first people that restructured the educational hierarchy of Vietnam after 1945 and released a variety of valuable scientific books for Vietnamese students. These people greatly benefited from colonial higher education to run their careers and build national Vietnamese academic backgrounds.

² Duong Quang Ham (1898-1946), is a Vietnamese writer and literary researcher. He has several books regarding Vietnamese literature and *Việt Nam văn học sử yếu* is considered the first book related to a history of Vietnamese literature.

³ Nguyen Khanh Toan (1905-1993), is an erudite scientist in many fields of history, philosophy, and linguistics with rich knowledge of East and West cultures. He possesses more than 500 books, treatises, essays, research works published in dozens of newspapers and magazines both at home and abroad.

⁴ Hoang Ngoc Phach (1896-1973), is a Vietnamese novelist. He is famous for his first Vietnamese novel entitled "To Tam". He has a wide range of publications regarding Vietnamese literature.

⁵ Do Xuan Hop (1906 - 1985) was a famous physician and a general of the Vietnam People's Army. In 1929, he graduated from the College of Medicine and Pharmacy and became a medical doctor from 1944. He was a Lecturer at the Indochina School of Medicine and Pharmacy between 1932 and 1945 and became one of the people in the first generation of doctors after 1945.

⁶ Dao Duy Anh (1904-1988) is a Vietnamese historian. He contributed to translating a wide range of Sino-Nom based historical books into Latinized Vietnamese language. He was the author of *Việt Nam văn hóa sử cương* (The history of Vietnamese culture), *Đất nước Việt Nam qua các đời* (The history of Vietnamese borders, territorial and marine land), etc, which are seen to be the most important textbooks for Vietnamese students.

⁷ Pham Quynh (1893-1945), is a Vietnamese cultural researcher, journalist, writer and mandarin of the Nguyen Dynasty (Vietnam). He was a pioneer in promoting the Quoc Ngu script and using the Vietnamese language. He is the author and translator of many articles and books on literature, philosophy, aphorisms, fables, operas, and songs in Vietnamese, translated into Vietnamese and written as essays. Almost all of his works were published in Nam Phong magazine.

6. Conclusions

To capitulate research findings, this article proposed a rational change in historical perspectives on the role of Franco-Vietnamese higher education to the wisdom development of Vietnamese people in Tonkin so that some prejudice that the French benefited from Franco-Vietnamese education to shape obscurantism and train a generation of myrmidon must be redressed through scrutinizing archival documents of the French. This article aims at the enlightenment of Franco-Vietnamese higher education to reshape the educational hierarchy as well as educate Vietnamese people with an advanced curriculum and pedagogical methods. Obviously, the French docs unveil that Franco-Vietnamese higher education is a turning point in the history of Vietnamese education despite some disadvantages in universal education. To be honest, the final objective of the French is creating a generation of French-based officials, not for universal education. However, some proofs let us understand that the opportunities for the Vietnamese in Franco-Vietnamese higher education were equitable. Objectively, the development of Franco-Vietnamese higher education brought Vietnamese people in Tonkin a great advantage of modern education rather than a didactic and obsolete education of Confucian schools. This is the first time Vietnamese higher education students have experienced state-of-the-art education with a richness of pedagogical methods, down-to-earth theories, and achievements of humankind sciences in the world. Thus it is undeniable that Franco-Vietnamese higher education opened up a bright vista for the development of Vietnamese people and local sciences and sharpen the directions of the French to shape a comprehensive higher education in Tonkin.

7. References

- Charton. A. (1949). Cultural evolution of Indochina. *Journal of Foreign policy*, 12(1), 51-68. Retrieved Nov. 10, 2021, from https://www.persee.fr/doc/polit_0032-342x_1947_num_12_1_5478
- Archives Nationales d'Outre-Mer . (1946). AN.OM – No dossier: 1323: Rapports du Commissaire Fédéral à l'enseignement. In F. G. l'Indochine. Paris: Unpublished.
- Barthélémy, P. (2010). L'enseignement dans l'Empire colonial français : une vieille histoire? [Education in the French Colonial Empire: an old story?]. *Histoire de l'éducation (History of Education)*(128), 5-27.
- Bau, P. T. (2006). *Vietnamese education in modern history*. Hanoi: Education Publishing House.
- Brocheux, P. (2022). *Dong Duong - mot nen thuoc dia nhap nhang (giai doan 1858-1954)*. Ho Chi Minh City: World Press.
- Charton, M. (1944). *Indochine Illustrated Weekly*. Hanoi.
- Chau, P. B. (1990). *Full Works* (Vol. 3). Hue: Thuan Hoa Publishing House.
- Dien, D. T. (2006). *University of Indochina via archival documents*. National University of Hanoi. Hanoi: Centre des Archives d'Outre-Mer à Aix-en Provence - CAOM. Retrieved Nov. 10, 2021, from <http://100years.vnu.edu.vn/BTDHQGH/Vietnamese/C1787/2006/03/N7403/>
- Doumer, P. (2015). *L'Indo-Chine française: Souvenirs (The Indochina)*. Ho Chi Minh City: World Press.
- École supérieure de médecine et de pharmacie. (1938). *Annales de l'École Supérieure de Médecine et de Pharmacie de l'Indochine*. Hanoi: Imprimerie d'Extrême-Orient.
- Giang, V. M. (2006). *National University-A developmental and mature period*. Hanoi: Vietnam National University Publishing House.

- Gidel, G. (1934). AN, AJ/16. 8339: École supérieure de Droit/ Rapport du professeur Gilbert Gidel de 1934. Hanoi: Unpublished.
- Gourou, P. (2015). *Les Paysan du Delta Tonkinoise [The peasantry in Tonkinese Delta]*. Ho Chi Minh City: Youth Press.
- Gouvernement général de l'Indochine. (1934). *Rapports au grand Conseil des intérêts économiques et financières et au Conseil de gouvernement, session ordinaire de 1934*. Hanoi: Imprimerie d'Extrême-Orient.
- Gouvernement général de l'Indo-Chine Indochine. (1940). *Rapports au Conseil de Gouvernement indochinois 1910-1939*. Hanoi: Imprimerie G. Taupin et Cie.
- Gouvernement général de l'Indochine française. (1918). *Direction générale de l'Instruction publique, Code de l'Instruction publique*. Hanoi: Imprimerie d'Ex-treme-Orient.
- Gouvernement Générale de l'Indochine. (1929). *Gouvernement Générale de l'Indochine (1910-1939) (Vol. 2)*. Hanoi: Imprimerie de l'Extrême-Orient.
- Hoa, T. P. (2012). *Franco-Vietnamese education in Tonkin (1884-1945)*. Hanoi: Social sciences Publishing House.
- Hoa, T. T. (2021). Ownership and Distribution of Communal Land in Central Vietnam from the Late 19th Century to 1945. *Vietnam Social Sciences*, 4(204), 3-22.
- Hoang, N. T. (1967). Educational policies of the French colony in Vietnam. *Journal of Historical Review*(96).
- Hocquard, C.-É. (2020). *Une Campagne au Tonkin (A campaign in Tonkin)*. Hanoi: Hanoi Publishing House.
- Khanh, V. N. (1985). *Researching Vietnamese education before 1945*. Hanoi: Education Publishing House.

- Legrandjacques, S. (2016). Hanoi at the heart of student mobility, 1880-1945. *Bulletin of the Pierre Renouvin Institute*, 43(1), pp.89-102. Retrieved Nov. 10, 2021, from <https://www.cairn.info/revue-bulletin-de-l-institut-pierre-renouvin-2016-1-page-89.htm>
- Les Entreprises-coloniales. (2021, Nov. 3). *École des Mécaniciens Asiatiques*. Retrieved Oct. 21, 2022, from https://www.entreprises-coloniales.fr/inde-indochine/Ecole_Rosel-Saigon.pdf
- Mai, D. T. (2021). *Dang Thai Mai: Autobiography*. Hanoi: Hong Duc Publishing House.
- Mus, C. (1927). *La Première Université Indochinoise*. Hanoi: Imprimerie G. Taupin & Cie.
- National Archive Center I. (1922). *GGI/R10. 4165 : cours professés à l'Université indochinoise par les fonctionnaires en service aux services économiques de l'Indochine, 1921-1927*. Hanoi: Unpublished.
- Official Bulletin of French Indochina. (1902). Decree of Jan. 8, 1902, creating a School of Medicine in Hanoi. *Official Bulletin of French Indochina*.
- Phan, L. X. (2018). *L'enseignement du Vietnam pendant la période coloniale, 1862-1945 : la formation des intellectuels vietnamiens. [The Teaching of Vietnam during the Colonial Period, 1862-1945: The Training of Vietnamese Intellectuals]*. Lyon: Universty Lumière Lyon 2.
- Phan, L. X. (2021, Aug.22). *University of Indochina- A generalization of the up-and-down history (Part 2)*. Retrieved Nov. 10, 2021, from Tia Sang Online Newspaper: <https://tiasang.com.vn/-giao-duc/Dai-hoc-Dong-Duong-Khai-quat-mot-lich-su-thang-tram-Phan-2-28408?fbclid=IwAR1FuKZHHdnazWxw4fkUJtzedmO-eSL-IVdOL7TYxZ6qleLG-FirnlmejC4>

- Phan, L. X. (2021a, Jul. 31). *University of Indochina - A generalization of the up-and-down history (Part 1)*. Retrieved Nov. 10, 2021, from Tia Sang Online Newspaper: <https://tiasang.com.vn/-giao-duc/Dai-hoc-Dong-Duong-Khai-quat-mot-lich-su-thang-tram-phan-1--28330>
- Phan, L. X. (2021b, Aug. 22). *Dai hoc Dong Duong - khai quat mot lich su thang tram (Episode 2)*. Retrieved Oct. 21, 2022, from Tia Sang Online Newspaper: <https://tiasang.com.vn/giao-duc/dai-hoc-dong-duong-khai-quat-mot-lich-su-thang-tram-phan-2-28408/>
- Sarraut, A. (1923). *La mise en valeur des colonies françaises*. Paris: Payot & Cie.
- Shiraishi, M. (1975). Phan Boi Chau and Japan. *Southeast Asian Studies*, 13(3), 427-440.
- Thanh, T. T. (2014). Confucianism and public education in Cochinchina during the period of 1867-1917. *HCMUE Journal of Science*(60), 19-33.
- Thao, D. T., & Thang, V. T. (2008). Truong thi Huong cuoi cung: Truong thi Huong Nam Dinh. *Vietnam Journal of Historical Research*(4), 11-19.
- Thao, T. V. (1993). L'idéologie de l'école en Indochine (1890-1938) [School ideology in Indochina (1890-1938)]. *Revue Tiers Monde*(133), 169-186.
- Thao, T. V. (2013). *Three generations of Vietnamese intelligentsia*. Hanoi: The Gioi Publishing House.
- Thau, C. (2005). *Full Works (Volume 2)*. Danang: Danang Publishing House.
- Thau, C. (2005). *Phan Chau Trinh: Full Works (Vol. 1)*. Danang: Danang Publishing House.
- Thau, C., & Vuong, T. N. (2001). *Phan Boi Chau - biography and works*. Hanoi: Education Publishing House.
- Thuan, T. (2018). *Thai do cua si phu Viet Nam thoi tiep xuc Dong - Tay (tu cuoi the ky XVI - dau the ky XX)*. Ho Chi Minh City: General Publishing House.

- Tuan, H. V. (2016). *L'enseignement supérieur en Indochine (1902 – 1945)* [*Higher education in Indochina (1902 - 1945)*] - Dissertation. Versailles: Université de Versailles Saint Quentin-En-Yvelines.
- Van, D. H. (2019). *Phong trao yeu nuoc chong thuc dan Phap xam luoc cua nhan dan Viet Nam tu cuoi the ky XIX - dau the ky XX*. Ho Chi Minh City: Vietnam National University Publishing House.
- Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. In M. Cole, V. J. Steiner, S. Scribner, & E. Soubberman, *Introduction* (pp. 1-16). Cambridge: Harvard University Press.
- Wongsupan, B. (2017). Early French colonial education in Hanoi, 1904-1930. *Journal of Liberal Arts Ubon Ratchathani University*, 13(1), 281-319.

แรงจูงใจในการบริโภคสื่อแบบออนไลน์และออฟไลน์
ของนิสิตวิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Motivation for Online vs Offline Media
Consumption of International College for Sustainability
Studies at Srinakharinwirot University Students

ณัฐนรี เฉิน (Nadnaree Chen)¹

ธัญวดี ชุตินพงศ์เดช (Thanavutd Chutipongdech)²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยในการค้นหาแรงจูงใจที่ทำให้วัยรุ่นเลือกบริโภคสื่อแบบออนไลน์และออฟไลน์ โดยใช้การออกแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคสื่อผ่านการสัมภาษณ์แบบกลุ่มย่อยในรูปแบบออนไลน์จากกลุ่มนิสิตวิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้ง 4 ชั้นปีจำนวน 4 กลุ่มรวมทั้งสิ้น 12 คน เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลตามหลักการทดสอบสามเ้า หลังจากนั้นจึงใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อทำการตีความผลการสัมภาษณ์ด้วยการกำหนดใจความหลักจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจหลักที่ทำให้นิสิตวิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน มหาวิทยาลัย

¹ นิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ฯ 10110

⁴th year student, International College for Sustainability Studies, Srinakharinwirot University, Bangkok, 10110, Thailand

² อาจารย์แขนงวิชาการจัดการกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 254 เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ฯ 10330
Lecturer in Sports Management Program, Faculty of Sports Science, Chulalongkorn University, Bangkok, 10330, Thailand

ศรีนครินทร์วิโรฒในฐานะของกลุ่มวัยรุ่นตัดสินใจเลือกบริโภคสื่อออนไลน์มากกว่าแบบออฟไลน์นั้นมาจากแรงจูงใจที่ต้องการหากิจกรรมทำในช่วงเวลาว่าง รองลงมาคือแรงจูงใจในการแสวงหาความบันเทิง และความต้องการในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ข้อเสนอแนะทางการจัดการจากการศึกษาในครั้งนี้ระบุไว้ในส่วนท้ายของบทความ

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, วัยรุ่น, สื่อออนไลน์, สื่อออฟไลน์, การบริโภคสื่อ

Abstract

The research objective of this study was to investigate the motivation which allowed teenagers to consume online and offline media. The qualitative method was designed to collect insight information of media consumption through online interviews from International College for Sustainability Studies at Srinakharinwirot University (SWUIC). Four small group discussions from four years of study with 12 key informants were conducted to test data reliability regarding the triangulation concept. The content analysis was employed to interpret the data and code the main themes from the key informants. The results of the study revealed that SWUIC students, as teenagers, consumed online media more than offline media. The highest rank of media consumption was motivated by leisure. The second order motivation was an intention to be entertained and learn new things. Managerial implications from this study were presented at the end of article.

Keywords: Motivation, Teenagers, Online media, Offline media, Media consumption

1. Introduction

Many technologies have been developed for people's convenience and access, thus possessing many applications for reading, watching, playing, chit-chat, and searching on online platforms, such as news, specific information, E-books, other reading online platforms (*Barton, Adams, Browne & Arrastia-Chisholm, 2021*). These applications also support games, and there are various applications to watch TV series and movies, along with social media.

In the past, Thai teenagers spent more time on offline media than online media, especially in early teenage, as access to online media was not as popular in earlier generations as it is in the present. Therefore, teenagers in the past era spent their time on offline media more than online media. This was because newspaper and television were considered to be the most trustful media for teenagers in those days (*Siricharoen & Siricharoen, 2012*).

Conversely to old times, technology development has achieved new heights, such as introduction of smartphones, social media, the internet, online sites and online games. Thai teenagers spend more time on online media (*Klobas et al., 2018; Omar & Wang, 2020; Twenge, Martin, & Spitzberg, 2019*) as smartphones and high-speed internet access have developed and proved to be convenient for people. This caused offline media began to decline. Thai teenagers now prefer watching videos on YouTube and listen to Clubhouse or podcasts rather than using offline media, such as television and radio (*Tangkitvanich & Wongkitrungruang, 2011; Twenge et al., 2019*). In this digital era, the behavior of teenagers has changed as they use online media and spend more time online, causing a decline in both television and print media. This is because a few online media, such as Webtoon, Comico, Readawrite, Joylada, Dek-d, and Tanwalai, provide free reading access, which is of interest and convenience to the teenagers.

Nevertheless, many Thai teenagers are still passionate and love the classic offline media, as they enjoy collecting or owning books or magazines, such as manga books (*Premkamonmart, 2014*). Some teenagers feel that print books provide a sense of ownership and physical evidence more than using electronic books (E-book). Although Thai teenagers use less offline media, (Ripollés, 2012) they also still indulge in offline activities, such as reading fiction or watching dramas and news on television.

As in the age of teenagers defined by *UNICEF (2018)*, International College for Sustainability Studies at Srinakharinwirot University (SWUIC) students seems to use different media with diverse purposes corresponding to *Premkamonmart (2014)*. However, literature relevant to these diverse motivations of teenagers' media consumption is still unclear and scant (*Puspitarini & Hanif, 2019*), and therefore need further investigation especially on motivation of media consumption (*Demircioglu & Chen 2019*).

2. Research Objective

Consequently, to bridge the knowledge paucity on the issue and further explore the different motivations of media consumption between online and offline platforms, this study aims at examining personal motivation for media consumption of Thai teenagers using International College for Sustainability Studies at Srinakharinwirot University (SWUIC) students as a contextual setting.

3. Literature Review

Media refers to the channels or platforms that provide information, knowledge, or entertainment. Media is an important tool for daily life needed by people for their convenience in terms of entertainment,

knowledge, information, and social communication. People can choose various types of media based on their own liking (*Barton et al., 2021*). Teenagers spend more time to use several types of media, depending upon different preferences and motivations. This research aims to analyze the usage motivation on media which influences Thai teenagers.

3.1 Types of media

There are two major types of media: online media and offline media. In both of these types of media, there are several platforms or channels which provide access to content, information, entertainment, and knowledge on different devices.

3.1.1 Online media

Online media or digital media refers to the media which one can access over the internet. The media is distributed, viewed, and stored on electronic platforms or devices, such as the internet, websites, e-books, social media, and online applications. This type of media helps people to easily access and search information or entertainment, which provides convenience to the user. Nowadays, most teenagers turn to use online media more than in the past, especially the internet. *Siricharoen and Siricharoen (2012)* revealed that young users around the world, who turn to the internet for information, social interaction, communication, and entertainment, are increasing more than in the past. In addition, there are many platforms which the teenagers typically use. Two of the popular online media among Thai teenagers are social media and in-app reading applications. Moreover, there are several other online media platforms, which are listed below.

3.1.1.1 Internet

Internet is the most popular online platform for adults, children, and teenagers to access and search for information and entertainment. Moreover, the birth of internet innovation has had a substantial influence on people. Internet is a large contributing factor to influence the change in people's views on convenience and user-friendliness (*Thadeshwar & Joglekar, 2016*). Nowadays, most young people or teenagers search and seek information and news on the internet as their first choice. Research by *Freeman (2013)* showed that there were 61.6% of respondents who selected the internet as the most often used source of news and 42.2% of respondents selected magazine as their least chosen source of news.

3.1.1.2 E-book

An e-book refers to an electronic book allowing the readers to read on a digital device, such as a computer, tablet or smartphone. Today, there are many readers in Thailand who use e-books, especially among Thai teenagers, as they pose no need for storage; they are cheaper, easily maintained, contribute to save paper, and provide convenience to access information. However, an e-book is a platform lacking physical sense, and sometimes difficult to flip the page quickly. One of the popular e-book markets in Thailand is in-app reading. According to *Premkamonmart (2014)*, the word in-app reading means that the purchased e-book must be read on the specific application. Examples of e-book in-app reading include ReadAwrite, Dek-d, Joylada, Tunwalai, Fictionlog, etc.

3.1.1.3 Online news

Online news is the platform which is developed from traditional news according to the change in social trends and consumer behavior. Online news is news published on the internet or website. In the present situation, traditional news is declining, which affects news publishers

who are beginning to publish news on online platforms to stay in the market. Moreover, news journalism has increased as there are more opportunities to change newsrooms to increase the number of readers in both traditional news and online news platform. *Tangkitvanich and Wongkitrungruang (2011)* suggested that currently, many news publishers are experimenting to use ‘e-papers’, such as Bangkok Post and Post Today, to provide readers with access to the newspaper easily through the application on an iPad or iPhone. Nowadays, there are many readers who turn to read online more than traditional news as it is accessible and quick. Freeman (2013) stated that people turned to use online news more than offline news as it was abundant, easy to access, and easy to find.

3.1.1.4 Social software

Social software is the system that allows users to work, communicate, collaborate, and interact with people (*Beheshti-Kashi & Makki, 2013*). Social software includes four categories.

- Personal publishing or weblog, which is a website for people to write and publish their own writing, such as blogs, and real-time newspaper, such as Twitter.
- Platforms or applications, which are most-widely used among teenagers, such as Facebook, Twitter, and YouTube.
- Information management tools are the tools which help to support information, such as social bookmarking services and social newsrooms.
- Wikis is a technology that allows users to edit a public article.

3.1.2 Offline media

Offline media or traditional media reforms to any platform of mass communication available to use before the advent of online media or digital media, such as television, radio, newspapers, print books, and magazines. At present, there are still many offline media, with television being the most popular. As surveyed by *Siricharoen and Siricharoen (2012)*, the influence of media on Thai teenagers is shown in Table 1. Although today there are more readers who are starting to read and use online media, television media is still popular among teenagers for their use of watching the news, dramas, series, and television programs. Thus, offline media remains important for teenagers' usage even though some platforms of offline media have declined, such as newspapers and magazines.

Table 1 A survey of media behavior of children and Thai teenagers; Case study of the age 12-24 years in 2011

Types of media	Percentage
Television	90.5
Internet	81.4
Newspaper	42.5
Mobile phone	30.9
Radio	23.1
Magazine	18.7

Source: Siricharoen and Siricharoen (2012)

3.1.2.1 Newspaper

Newspaper is one of the offline media or traditional media which is not as popular now due to changing trends of consumer behavior in the digital era. Newspaper is a trustworthy platform as the user trusts the accuracy and the completeness of the news and information. However, in this era, most users depend less on newspapers because the present online news can provide the trust, accuracy and completeness of the news and information which is not different from the newspaper. On the contrary, newspapers are still widely read by adults and senior citizens, however, they are not popular among teenagers. According to *Freeman (2013)*, the teenagers in Malaysia consume news through online media, especially the internet and social networking sites. This is the reason why the number of newspaper readers in Malaysia has declined among teenagers. Nevertheless, some teenagers still read a newspaper more than online news. *Pandey (2019)* revealed that in 21st-century, youth are relying on a hard copy of the newspaper than an e-paper, and it shows the relevance of print media even in the internet era.

3.1.2.2 Television

Television or TV is the most popular platform of offline media because this type of media is easy to access for everyone regardless of their age. *Freeman (2013)* found that TV news is the highest media consumption among teenagers in Malaysia. However, in this era, teenagers also spend their time to use other digital devices instead of watching video or TV programs. Currently, teenagers have many online platforms which are similar to television, such as YouTube, Netflix, Line TV, Viu, etc. TV shows which can be watched on tablets and accessed through an application, such as Netflix and Hulu, affect TV consumption as teenagers turn to use those applications instead of TV (*Twenge et al., 2019*). Nonetheless, television is

the most popular offline media, with a high consumption even in the digital era.

3.1.2.3 Radio

Radio is one of the platforms interacting between listeners and radio operators by hearing various contents such as music and news. Previously, people listened to the broadcast radio through an analog receiver. Yet, digital platforms recently take over the old platforms. When the world is changed, these platforms tried to adapt to match the new era. For example, music streaming becomes an online platform such as on the website, YouTube, and Spotify. Although radio has adapted well to the digital world, there are still few teenagers today interested in this media. According to *Pedrero-Esteban, Barrios-Rubio, & Medina-Ávila (2019)*, they reported that radio and podcast consumption among youth is lesser and 60% of them do not listen to radio on smartphone.

3.1.2.4 Book or Magazine

Books or magazines are a type of print media, which, at the present, is available on both offline and online platforms. Some researchers have compared the rate of online book and magazine usage with print media. *Premkamonmart (2014)* showed that 46.6% of respondents read the book almost every day and more often, while only 22.8% read it when it was in electronic version. 40.2% of respondents read magazines once a week or more often, while the rate changed to 25.3% when they were available as an electronic version. Clearly exhibited in Figure 1 and 2, teenagers today use both online and offline versions of books and magazines. This diverse motivations for media consumption justifies the significance of this study.

3.2 Media Consumption among Teenagers

In media consumption, almost all teenagers select the option of using media both offline media and online media, which further depend on the individual's preference and motivation. There are several factors affecting media consumption among teenagers.

3.2.1 Social trends

Social trends have influence teenagers' attitudes, beliefs, ways of life, and behaviors. Both in Thailand and foreign countries, usage behavior and consumer behavior of the media following the social trends is the same. At present, offline media usage has declined because people, regardless of their age bracket, turn to use online media as it is popular, on-trend, and easy to access. According to *Siricharoen and Siricharoen (2012)*, the study revealed that the internet, email, and social media are the most popular media among teenagers in Thailand, such as Dek-D, Facebook, Blogs, Kapook, etc. In contrast, teenagers also preferred offline media as they often watched television programs, read a newspaper, magazine, or any print media according to their interest. The research results of *Pandey (2019)* indicated that education, motivation, society and technology related news or content attract the youth the most (Figure 3).

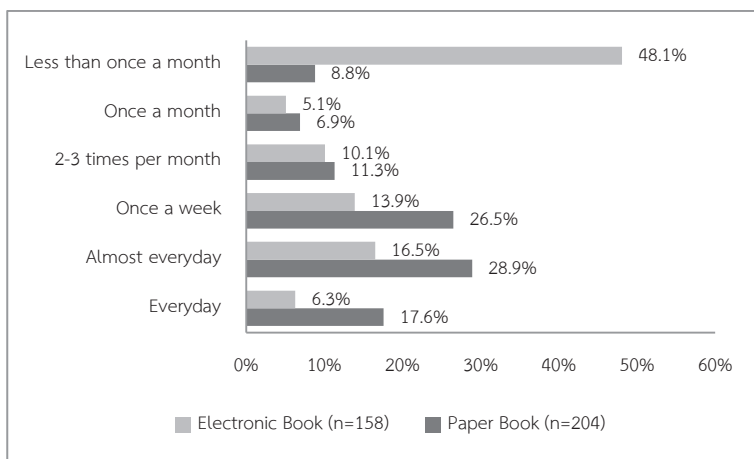

Figure 1 Frequency of book reading for paper and electronic book

Source: Premkamonmart (2014)

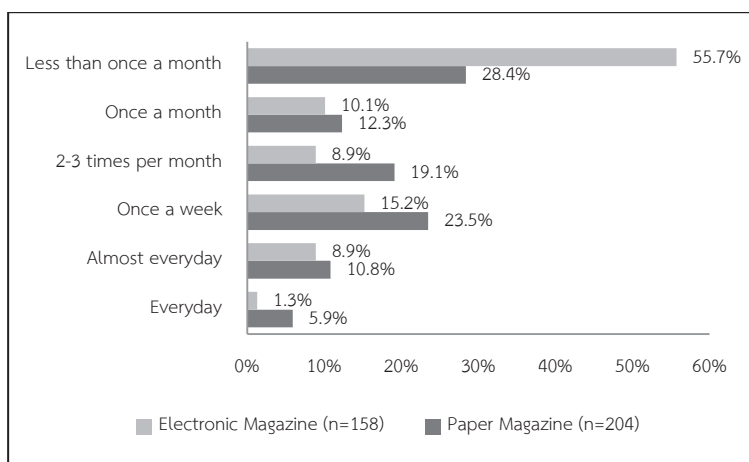

Figure 2 Frequency of magazine reading for paper and electronic magazine

Source: Premkamonmart (2014)

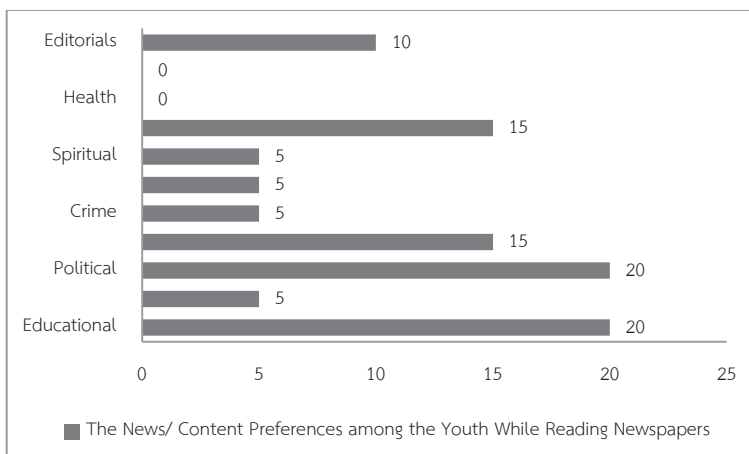

Figure 3 The news/ content preferences among the youth while reading newspapers

Source: Pandey (2019)

3.2.2 Age and gender

Age and gender also influence media consumption among teenagers as different ages and genders consume various content on both types of media. *Jere and Davis (2011)* suggested that gender could affect the use and gratifications for internet and magazine. It was because men were eager to search for information technology than women (*Jackson, Ervin, Gardner & Schmitt, 2001*). However, these effects could differ between developing and developed countries (*Yang & Wu, 2007*).

In addition, *Ripollés (2012)* revealed that age is one variable which confirmed that the news consumption of teenagers grows with age (Table 2). It was because they are interested in societal and political news relevant to public debates. They also prefer to develop their civic consciousness through media consumption.

Table 2 Media for news consumption

Types of Media	Total	Age				Gender	
		16-17	18-20	21-22	23 or older	Men	Women
Paid for print media	33.2	28.6	33.9	32.8	34.1	33.7	32.7
Cost-free print media	36.4	32.1	40.1	33.6	31.8	31.7	40.3
Radio	26.6	17.9	24.2	27.3	38.6	28.9	24.7
Television	72.1	80.4	74	71.1	62.5	71.5	72.7
Website (Mass media)	56.6	44.6	51.3	60.2	76.1	65.5	49.3
Blog	3.3	0	3.2	3.9	4.5	3.6	3
Social network	77.4	75	76.2	75	86.4	82.3	73.3
Twitter	17.1	5.4	18.8	18	18.2	19.3	15.3
Mobile Telephone	28.4	10.7	24.9	35.2	40.9	30.9	26.3
Digital Tablet	0.7	1.8	0	2.3	0	0.4	1

Source: Ripollés (2012)

3.2.3 Motivation

Motivation is one of the important factors which affect consumer behavior to do something or the willingness to do something. There are many factors that influence the motivation towards using online media and offline media among teenagers. *Flavian and Gurrea (2006)* stated that there are four basic reasons that influence the reader to read the news:

- Searching for specific information, as some readers may need the specific content on news, such as he/she wants to know about the current economy in the country.
- Updating news, as readers want to consume the news updated and quickly, such as breaking news.
- Leisure and entertainment, meaning that they read the news for rest in their leisure time.
- Habit

In addition, the digital era has many media platforms which influence their motivation in terms of selecting to use between offline and online media. *Beheshti-Kashi and Makki (2013)* indicated that 82.2% do not use social media as the articles are not written by journalists, while 66% stated that social media provide deeper information compared to offline media (*Beheshti-Kashi & Makki, 2013*). Besides, online and offline media use differs depending on individual motivation. The findings of *Jere and Davis (2011)* stated that both types of media provide different motivation and gratification; using an online magazine could also drive offline readership and strengthen the magazine brands.

3.2.4 Media contents

The cover or the content of the media also affects consumer behavior and motivation for selecting or purchasing offline and online media. *Premkamonmart (2014)* showed that the key criteria for purchasing a book are content which consumer judges it by seeing book sample, cover page moderately influence purchase decision.

3.2.5 Habits

The habits of an individual in the digital era also changed in terms of consuming online news instead of offline news especially internet usage because of the changing of social trends and the convenience that is increasing in the modern era. the impact of changing the people's habits of reading news is online news as online news offer short news which is people preferred (*Thadeshwar & Joglekar, 2016*).

3.3 Theory of Uses and Gratification

The theory of uses and gratification or (UGT) is the theory which analyzes and researches the several motivations of people towards media. This theory studies the uses and gratifications' perspective of people which involves all types of media, such as newspaper, television, radio, social

media, internet, e-book, and so on. The emphasis is on continuous logical explanation of demand and the origin of demand, motivation, behavior, and subsequent preferences. This theory approaches to seek the motivation in order to understand the media's selection of teenagers. Although, this theory is the oldest one of research study theory, but it is also influential in terms of media and communication. *Wimmer and Dominick (2009)* revealed that the uses and gratification theory began in the 1940s when the researchers questioned why consumer behavior affects the use of media platforms, such as radio and newspaper. However, many researchers revealed that the uses and gratification is the argument of *Katz (1959)* about communication research (*Katz, 1959*). This theory is the program which questions what people do to media. According to theorists, they sought to compare the relative importance of media with other means of fulfilling each need (*Katz, Gurevitch, & Haas, 1973*). Five categories of human needs:

- Cognitive needs are the knowledge or acquiring information which consumers need to understand the social environment, exploration and curiosity.
- Affective needs motivate the consumer to follow their emotions or make them happy, such as aesthetics, emotional experiences, and pleasure.
- Personal identity is the need for a personal factor, such as the need to increase confidence and socialization.
- Social interaction is related to people, such as family, friends, networking, and the people around them.
- Escapism is the need to avoid stress regardless of if it is work, study or other stress.

On the other hand, arguments from *Rubin (1981)* suggested that there are eight different motives to consume television and other types of media:

- Pass time is to wait for time to pass or to do something to kill time.
- Companionship, as meeting with people, friends, or networking, such as watching a series, movie, or television program together.
- Escape is doing something to escape the pressure or deadline to submit work or other.
- Enjoyment is feeling entertained while watching television.
- Social interaction creates a feeling of connection with other people, such as watching and discussing TV series or television content.
- Relaxation, such as relaxing after work.
- Information is the acquiring of information or the need to be informed about an event.
- Excitement refers to feeling excited while watching exciting content on television, such as a crime movie or mystery movie.

As the study employed the qualitative analysis, the research conceptual framework can be expressed in words as follows:

This study aims at examining the diverse motivations of SWUIC students, as a teenager, for media consumption. The theory of uses and gratification (UGT) is employed as a grounded framework to develop the set of interview questions and describe the different motivations among SWUIC students. Qualitative datasets are collected through online small group discussions and analyzed by using content analysis. The results shed light on motivation for online versus offline media consumption.

4. Research Methods

This research methodological design was based on a qualitative approach, as this technique intends to reach the objective of the research to gain insight on the perspective of teenagers in a digital era about their motivation to consume online and offline media. *Teherani, Martimianakis, Stenfors-Hayes, Wadhwa, and Varpio (2015)* stated that the qualitative approach indicates the events which germinate, and the result of these events from various perspectives from those involved. This technique helped the researcher to observe and investigate the real opinion and attitude through an interview process to achieve the goal and objective of this research.

According to *Brewer (1997)*, a small group discussion opens the opportunity for everyone to contribute the ideas for others to talk, discuss, and ponder. Discussion allows people to share and interchange the ideas in the context of a small group under the presenter. Hence, small group discussions are the method to collect data for this study. The inclusive criteria for selecting the key informants are as follows:

- Age. Referring to *UNICEF (2018)*, age range from 15 to 24 years old is considered as a teenager which defined by United Nations.
- Gender. As one of the key factors, gender also affects and influences teenager motive and behavior in selection of media usage.
- Education level. Each level may have a different and similar motive on media selection. In this research study, the researcher conducts small group discussions from first to fourth year SWUIC students.

The step for data collection can be described as follows:

- Students at International College for Sustainability Studies at Srinakharinwirot University (SWUIC) were treated as key informants, who can be seen as teenagers consuming media.

- Once each key informant from SWUIC meets the inclusive criteria, he or she was asked to participate an interview session.
- Due to the COVID-19 situation, small group discussion was held using an online platform (Google Meet).
- The key informant groups were divided into four cases in order to meet triangulation concepts. Each group contained three students from each year, hence the total key informants were 12 students (Table 3).

Table 3 Inclusive criteria of key informants

Year of study	Age range	Gender		Total number of key informants
		Female	Male	
1	18-20	2	1	3
2	20-21	3	0	3
3	21-22	2	1	3
4	21-22	2	1	3

- Each group was asked by a set of questions developed by the theory of uses and gratification (UGT). The example of questions are as follows:
- In daily life, which types of media are you often using between offline media and online media? Why?
- If online media, which media do you use?
- If offline media, which media do you use?
- Which types of offline media do you prefer? Why are you motivated to use it?
- Which types of online media do you prefer? Why are you motivated to use it?

- What kind of content are you most interested in and why?
- Please rank the top 5 motivations that you would choose to select offline and online media. Why?

To analyze the data, the content analysis was employed to code the main theme of collected information. According to *White and Marsh (2006)*, content analysis is the technique to create replicable and accurate inferences from the context. Content analysis is a flexible method used to solve problems in the information of the study, no matter if the study is conducted alone or in conjunction with other methods (*White & Marsh, 2006*). Therefore, content analysis was a reasonable analysis to interpret the data. To ensure reliability of the data, keywords from 12 key informants met the property of data saturation. Coding the repetitive keywords from each small group allowed the authors to prepare the findings for this study.

5. Research Results

To answer the research question, the authors found that all of SWUIC students used online media more than offline media because of two main reasons. They believed that online media were convenient to use, and they have updated real-time information, which keeps them up to date. Some of the key informants mentioned that:

“I normally used both online and offline media based on different routines.” (Key informant no.8, 2021)

Instagram and Twitter were the most popular online applications used by SWUIC students. Most of them selected to use social media because it provided happiness and entertainment which helped them to relax. Another reason was that they believed it was easy to communicate with people due to social media, which is a large platform used by many people

to follow the news and find inspiration. One of the key informants revealed that:

“Following the news from social media could provide rich information, and several perspectives.” (Key informant no.3, 2021)

However, even in the digital era, most SWUIC students still used offline media, especially books and television. Some of the key informants said that:

“During the Covid-19 situation, sometimes smartphones and online media made me bored. Therefore, I changed to read a book for finding some new inspirations. And it was the motivation driving me to use offline media.” (Key informant no.7, 2021)

From the discussions, the motivations to select books were education and leisure. Besides, SWUIC students were motivated to watch television for two reasons: curiosity to know the facts to gain more details and following the news. Another reason was leisure to be relaxed with interesting content. Moreover, the current content of the media consists of several genres, such as entertainment, politics, education, games, and others. Nevertheless, SWUIC students mostly consume media for entertainment because they are curious to know a celebrity’s life and his or her lifestyle. Some of the key informants stated that:

“I like to watch entertainment news, such as recommendations of places to eat, or traveling by celebrities, because it helps me relax.” (Key informant no.6, 2021)

Therefore, there were several motivations that SWUIC students mentioned about online media and offline media usage. From the interview, the researcher arranged five ranks for the motivations that influenced SWUIC students to select the type of media. The first rank of motivation was leisure or escapism from stress, because they often used media when they were stressed or tired from work and needed to relax. The second rank was

entertainment and learning new things, as media helped to increase the color of life and gave them happiness, while also providing new things to learn. The third rank was to pass time when they felt bored, or to communicate with people, finding more information, and following news or news of those around them. The fourth rank of motivation was comfortable while the fifth rank was curiosity, trend, and specific information.

Some students revealed that she used media to reach out to people, especially adults, because some adults do not use online media, and when talking to adults, she could not use too much online media. While some of them said that curiosity was a motivation which made her go and see what happened because sometimes, she knew what happened, but she did not know in detail, which made her want to find more details.

6. Discussion

The research result summarized that SWUIC students frequently used online media more than offline media, and most of them use social media especially Instagram and Twitter. This corresponds to *Siricharoen and Siricharoen (2012)*, who revealed that internet, email, and social media were the most popular media among Thai teenagers, such as Facebook, Dek-d, Blogs, etc. The motivations to use social media are entertainment, leisure, and social interaction, which corresponds to *Flavian and Gurrea (2006)*, *Katz et al. (1973)* and *Rubin (1981)* who stated that leisure and entertainment are two of the basic reasons which influence the reader to consume the news.

Social interaction is one of the human needs, according to the theory of uses and gratification. Based on the theory of uses and gratification, there are eight different motives for consuming television content, including

social interaction. However, the researcher found that even though SWUIC students used online media more than offline media, they still used offline media, especially books and television, for leisure, to follow the news, and to find information for studies, which showed that books and television were still popular among SWUIC students. It was because a book still was the necessary media for learning such as exam preparation. Some of the key informants mentioned in detail that:

“I love the physical sense of a book more than reading through an online platform like e-books. It is because it made me eyestrain when looking at the smartphone for a long time.” (Key informant no.6, 2021)

Television is another offline media that SWUIC students mentioned because it provides various contents and information. Also, it enables family members to spend time together. This finding corresponds to *Freeman (2013)* and *Siricharoen and Siricharoen (2012)*, who indicated that TV news is the highest media consumption among teenagers in Malaysia, and the most influential of media on children and Thai youths is television.

In terms of the motivation to use the book, our findings correspond to *Premkamonmart (2014)*, as they revealed that the key criteria for purchasing a book is the content, judged by the consumer by seeing the book sample and cover page, which moderately influence a purchase decision. Some of the key informants revealed that:

“The reason driving me to purchase a book is the content. The cover page is also one of the motivations that driving her to read a book.” (Key informant no.3 , 2021)

However, the researcher found that the motivation for SWUIC students to consume media was entertainment, which is inconsistent with *Pandey (2019)* who indicated that education, motivation, society, and technology-related news or content attracts the youth most. As a result of the interview,

the students aged 18 to 22 showed that they had a similar motivation for consuming both types of media which were for leisure and relaxation.

Moreover, SWUIC students at this age prefer to consume the content that they are interested in, along with the desire to learn new things. Furthermore, they normally use media for several uses, including interactions with people and exchanging ideas, to kill time, escapism or relaxation when they are tired or stressed, and curiosity, which all correspond to the theory of uses and gratification. Similar to *Katz et al. (1973) and Rubin (1981)*, as they stated that cognitive needs consist of curiosity or acquiring to know the information, social interaction, and escapism.

Additionally, media convenience and social trends were two reasons why SWUIC students chose to use both types of media, which were not indicated in the theory of uses and gratification. This corresponds to *Beheshti-Kashi and Makki (2013)*, who indicated that social media offers deeper information compared to offline media.

7. Conclusion and Managerial Implications

As the objective of this research was to investigate the motivation of SWUIC students' usage towards online media and offline media, it can be seen that leisure was the highest motivation among SWUIC students because they needed to relax. As a result, the researcher found that the content that teenagers were most interested in was entertainment, as it helped them to destress and relax. Moreover, social media was the most popular type of online media that all of the key informants preferred to consume, and in this digital era, all of them preferred to use online media more than offline media because of many factors such as leisure, entertainment, finding information, social interaction, and others. However, the use of offline media

still persisted in teenagers, especially books and television, but the motivation to use it was curiosity, as they preferred to compare the facts between online and offline media. Another motivation to consume offline media was leisure or relaxation when they did not want to use online media.

Studying motivations of teenagers for media consumption provides managerial implications. Firstly, to reach this target group, which is a teenager segment, apart from online media platforms, offline media should never be neglected since there are some teenagers that are still interested in offline media consumption. Secondly, marketing communication, using the keywords relevant to “leisure” and conveying messages that reflect leisure from media consumption, will draw attention from teenager market segment since this factor is the most influential in motivating teenagers to use online and offline media. However, to generalize the idea of these implications, future research may additionally design the quantitative method and collect data with larger sample sizes. By doing this, it will allow for a more precise marketing communication plan to the target group.

8. Acknowledgement

This research article is a part of the capstone project under STM 411 Professional Practice at the Department of Hospitality and Tourism Management, International College for Sustainability Studies, Srinakharinwirot University.

9. References

- Barton, B. A., Adams, K. S., Browne, B. L., & Arrastia-Chisholm, M. C. (2021). The effects of social media usage on attention, motivation, and academic performance. *Active Learning in Higher Education*, 22(1), 11-22.
- Beheshti-Kashi, S., & Makki, B. (2013). Social media news: Motivation, purpose and usage. *International Journal of Computer Science and Information Technology*, 5(2), 97-105.
- Brewer, E. (1997). *13 proven ways to get your message across: The essential reference for teachers, trainers, presenters, and speakers*. USA: Sage.
- Demircioglu, M. A., & Chen, C. A. (2019). Public employees' use of social media: Its impact on need satisfaction and intrinsic work motivation. *Government Information Quarterly*, 36(1), 51-60.
- Flavian, C., & Gurrea, R. (2006). The role of readers' motivations in the choice of digital versus traditional newspapers. *Journal of Targeting, Measurement and Analysis for Marketing*, 14(4), 325-335.
- Freeman, K. (2013). News consumption behavior of young adults in Malaysia. *International Journal of Social Science and Humanity*, 3(2), 121-124.
- Jackson, L., Ervin, K., Gardner, P. & Schmitt, P. (2001). Gender and the Internet: Women communicating and men searching. *Sex Roles*, 44(5), 363-379.
- Jere, M. G., & Davis, S. V. (2011). An application of uses and gratifications theory to compare consumer motivations for magazine and Internet usage among South African women's magazine readers. *Southern African Business Review*. 15(1), 1-27.
- Katz, E. (1959). Mass communications research and the study of popular culture: An editorial note on a possible future for this journal. *Studies in Public Communication*, 2, 1-6.

- Katz, E., Gurevitch, M., & Haas, H. (1973). On the use of the mass media for important things. *American Sociological Review*, 38(2), 164-181.
- Klobas, J. E., McGill, T. J., Moghavvemi, S., & Paramanathan, T. (2018). Compulsive YouTube usage: A comparison of use motivation and personality effects. *Computers in Human Behavior*, 87, 129-139.
- Omar, B., & Wang, D. (2020). Watch, share or create: The influence of personality traits and user motivation on Tiktok mobile video usage. *International Journal of Interactive Mobile Technologie*, 14, 121-137.
- Pandey, S. K. (2019). The trend of reading newspapers among the youth in 21st century (A study based on youth and daily Hindi newspapers of Varanas. *International Journal of Advance and Innovative Research*, 6, 1-13.
- Pedrero-Esteban, L. M., Barrios-Rubio, A., & Medina-Ávila, V. (2019). Teenagers, smartphones and digital audio consumption in the age of Spotify. *Comunicar Media Education Research Journal*, 27(2), 103-112.
- Puspitarini, Y. D., & Hanif, M. (2019). Using learning media to increase learning motivation in elementary school. *Anatolian Journal of Education*, 4(2), 53-60.
- Premkamomart, S. (2014). *The study of consumer behavior of Thai e-book reader* (Master thesis). Faculty of Mass Communication, Thammasat University).
- Ripollés, A. C. (2012). Beyond newspapers: News consumption among young people in the digital era. *Communicar Media Education Research Journal*, 20(2), 151-158.
- Rubin, A. M. (1981). An examination of television viewing motivations. *Communication Research*, 8(2), 141-165.

- Siricharoen, W., & Siricharoen, N. (2012). Media and information literacy (MIL) for Thai youths. *International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering*, 6(7), 1897-1901.
- Tangkitvanich, S., & Wongkitrungruang, W. (2011). Digital media in Thailand: Opportunities and risks for news journalism. *TDRI Quaterly Review*, 26(1), 9-12.
- Teherani, A., Martimianakis, T., Stenfors-Hayes, T., Wadhwa, A., & Varpio, L. (2015). Choosing a qualitative research approach. *Journal of Graduate Medical Education*, 7(4), 669-670.
- Thadeshwar, S., & Joglekar, A. (2016). Impact of online news media on consumption habits of people. *International Journal of Advanced Research in Computer Engineering & Technology*, 5(3), 564-568.
- Twenge, J., Martin, G., & Spitzberg, B. (2019). Trends in U.S. adolescents' media use, 1976-2016: The rise of digital media, the decline of TV, and the (near) demise of print. *Psychology of Popular Media Culture*, 8(4), 329-345.
- UNICEF. (2018). *A situation analysis of adolescents in Thailand 2015–2016*. Retrieved October 31, 2020. from <https://www.unicef.org/thailand/reports/situation-analysis-adolescents-thailand-2015-2016>.
- White, M., & Marsh, E. (2006). Content Analysis: A Flexible Methodology. *Library Trends*. 55(1), 22-45.
- Wimmer, R. D., & Dominick, J. R. (2009). *Mass media research: An introduction* (9th Ed.). USA: Cengage.
- Yang, C. & Wu, C. (2007). Gender and Internet consumers decision-making. *Cyberpsychology and Behavior*, 10(1), 86–91.

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนการอ่านออกเสียง
และการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับผู้เรียน
ชาวต่างประเทศ

The Synthesis of research related to teaching
reading aloud and writing Thai spelling
for foreign students

กิริติ นันทพงษ์ (Kirati Nantapong)¹
พรรณนัย โกวิทยากร (Thasanai Gowithayakorn)²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ระหว่างปีพุทธศักราช 2550 – 2563 โดยเน้นการศึกษานวัตกรรมที่ใช้พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศและเพื่อศึกษาจุดเน้นของการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต จำนวน 22 เรื่อง โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย มีการเก็บรวบรวมและประมวลข้อมูลโดยใช้ค่าทางสถิติ ร้อยละนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยร่วมกับการบรรยายข้อค้นพบด้านต่าง ๆ

¹ ว่าที่ร้อยตรี อาจารย์ประจำสาขาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
Acting Sub Lt. Lecturer in Thai Teaching, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต วิทยาเขตสุพรรณบุรี
Assistant Professor in Elementary Education, Faculty of Education, Suphanburi Campus Suan Dusit University

* Correspondent author : nantapongkirati@gmail.com

ผลการวิจัย พบว่า

1. งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถสำหรับชาวจีนมากที่สุด (ร้อยละ 40.90) รองลงมาคือ ชาวญี่ปุ่น (ร้อยละ 4.54) ชาวเวียดนาม (ร้อยละ 4.54) ชาวพม่า (ร้อยละ 4.54) และเป็นนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อชาวต่างชาติที่ไม่ได้ระบุเฉพาะชาติใดชาติหนึ่ง (ร้อยละ 45.45) โดยแบบแผนการวิจัยที่ใช้มากที่สุดคือแบบการทดลองกลุ่มเดียวและวัดก่อน-หลังการทดลอง (ร้อยละ 63.63) รองลงมาคือแบบการทดลองกลุ่มเดียววัดหลังการทดลอง (ร้อยละ 13.63) และมีงานวิจัยส่วนหนึ่งที่ไม่มีการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 22.72) ส่วนกระบวนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นแบบการเลือกแบบเจาะจง (ร้อยละ 68.18) รองลงมาคือ การสุ่มอย่างง่าย (ร้อยละ 9.09) และไม่มีการสุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 22.72)

2. นวัตกรรมที่ใช้พัฒนาความสามารถทางการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำภาษาไทยมากที่สุดคือแบบฝึกทักษะ (ร้อยละ 54.54) รองลงมาคือ หนังสือแบบเรียน (ร้อยละ 22.72) ชุดกิจกรรม (ร้อยละ 9.09) สื่อการสอนจากคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 9.09) และรูปแบบการสอน (ร้อยละ 4.54) ตามลำดับ สำหรับแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ประกอบมากที่สุดคือ ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ (ร้อยละ 50) และมีการใช้กระบวนการกลุ่ม กิจกรรมเกม นิทาน ร่วมกันเชิงบูรณาการ (ร้อยละ 59.09)

3. การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำภาษาไทยในด้านขององค์ประกอบคำ มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านพยัญชนะ พบมากที่สุด (ร้อยละ 36.36) รองลงมาคือด้านพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ (31.81) ด้านพยัญชนะควบคู่กับสระ (18.18) และน้อยที่สุดคือ ด้านสระ (ร้อยละ 13.63) ซึ่งเป็นการพัฒนาความสามารถทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพยัญชนะ ประกอบด้วย พยัญชนะต้นเดี่ยว พยัญชนะต้นควบกล้ำ อักษรนำ พยัญชนะท้าย และพยัญชนะที่มีเครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับด้านสระ ประกอบด้วยสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว สระเดี่ยว สระประสม และสระเกิน ส่วนในด้านการเขียนรูปสระ ซึ่งประกอบด้วยสระคงรูป สระเปลี่ยนรูป และสระลดรูป และสุดท้ายคือด้านวรรณยุกต์ ซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้เป็นทักษะความสามารถที่ได้รับพัฒนาจากงานวิจัยทั้ง 22 เรื่อง

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย, การสอนการอ่านออกเสียง, การสอนการเขียนสะกดคำ, ผู้เรียนชาวต่างประเทศ

Abstract

This study synthesized research related to teaching of reading aloud and spelling Thai words for foreign students during the years 2007 to 2020. It aimed at studying innovations used to improve the ability to read aloud and spell Thai word among foreign learners and studying the target areas in developing such abilities. Data were collected and analyzed using descriptive statistics, i.e., percentages. The sample was 22 master's and doctoral thesis. The tools used in the research were a summary of the details of the research. And presenting the results of the research synthesis together with a description of the findings.

The finding of the research were

1. Most of the research innovated the innovations that were designed to help Chinese learning (40.90%), followed by Japanese (4.54%), Vietnamese (4.54%), and Burmese (4.54%) respectively. It also included the innovation developed for foreigner learners in general regardless of their nationalities (45.45%). The most used trials were single-group trials and pre-post trials (63.63%), followed by single-group trials and post-experimental trials (13.63%) and there were some studies that did not experiment with the sample (22.7%). The sampling process was mostly selectively selected (68.18%), followed by simple randomization (9.09%) and No sample (22.72%)

2. The most innovations used to improve the ability of reading aloud and/or spelling Thai words were skill exercises (54.54%), followed by textbooks (22.72%), activity packs (9.09%). Teaching media from computers (9.09%) and teaching Models (4.54%), respectively for the concept, the most used theory is linguistic theories (50 percent) and integrated integration of group processes, games, storytelling activities (59.09)

3. Developing the ability to read aloud and/or spell Thai words in terms of word composition. There are developments in the following areas: Consonants were found the most (36.36%), followed by consonants, vowels and tones (31.81%), consonants and vowels (18.18%), and the least was vowels (13.63%), which was the development of abilities in all 3 areas.

Consonants consist of single consonant the diphthong consonants, preceding consonants, final consonants and consonants marked with a posthumous mark on the vowel side consist of short vowels and long vowels, single vowels, compound vowels, and excess vowels which consists of a fixed vowel, the transforming vowels and the deforming vowels, and finally, the tonal aspect. These 3 areas are skills that have been developed from 22 researches.

Keywords: Research synthesis, Teaching reading aloud, Teaching spelling, Foreign students.

1. บทนำ

โลกยุคปัจจุบันมีการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างไร้พรมแดน ภาษาจึงเป็นเอกลักษณ์สำคัญที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยที่เป็นประเทศแห่งการท่องเที่ยว และเศรษฐกิจที่มีชาวต่างชาติเข้ามาให้ความสนใจ เฉกเช่นเดียวกับการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่กำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมากขึ้นในปัจจุบัน (สุริยวรรณ เสถียรสุคนธ์, 2551: 15) โดยสิริกร จิเจริญ (2554: 1) ได้กล่าวว่า ความสนใจเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่เพิ่มมากขึ้นวัดได้จากการเปิดสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาในสถาบันการศึกษาของประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ 144 สถาบัน ไม่ว่าจะเป็นในทวีปเอเชีย ยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย อีกทั้งสถาบันการศึกษาในประเทศไทยมีการเปิดสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติกันอย่างแพร่หลายทั้งในภาครัฐและเอกชน ด้วยความนิยมในการเรียนภาษาไทยของชาวต่างชาติที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้มีงาน

วิจัยและวิทยานิพนธ์จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่พัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมทักษะความสามารถที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นทักษะความสามารถ ในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยทุกทักษะทางภาษาล้วนแล้วแต่มีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการใช้ภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่าน ออกและเขียนได้ ที่เป็นลักษณะของการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำ ซึ่งเป็นทักษะ ความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนโดยเฉพาะชาวต่างชาติที่จะพัฒนาความสามารถไปสู่ทักษะ อื่นที่สูงขึ้นได้ ดังนั้นการอ่านและการเขียนจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญที่ต้องได้รับการ พัฒนาในเบื้องต้น สอดคล้องกับการสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านออกเสียง และการเขียนสะกดคำในช่วงระยะเวลา 14 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่พุทธศักราช 2550-2563 จำนวน 22 เรื่อง ที่การเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติได้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย มากขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยสมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธุ์ (2549: 9-12) ได้กล่าวถึงยุคทองของการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้มีการพัฒนาตำรา แบบเรียนหรือวรรณกรรม รวมถึงการนำแนวคิดทฤษฎีทางการสอนที่หลากหลายมาประยุกต์ ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการเรียนภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศ

ดังนั้นการสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาวิธีการและกระบวนการ พัฒนาความสามารถทางการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำโดยใช้นวัตกรรมการสอน ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อผู้เรียนชาวต่างชาติโดยเฉพาะ ผ่านกระบวนการวิจัยในงานวิทยานิพนธ์ ทั้ง 22 เรื่องจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่เปิดสอนหลักสูตรเกี่ยวกับการสอนภาษา ไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดยการสืบค้น ผ่านเว็บไซต์ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์ของแต่ละสถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากระบบ Thai Digital Collection (TDC) ในโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) ที่มีระบบโครงข่ายเชื่อมโยงฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์จาก 96 มหาวิทยาลัย ทั่วประเทศไทย (คลังปัญญามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2556) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบ ถ้วน ครบคลุมและหลากหลายมากขึ้นสามารถใช้ในการสังเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์

ระหว่างนวัตกรรมการสอนกับการพัฒนาความสามารถทางการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำ ซึ่งเป็นทักษะที่เป็นพื้นฐานในการนำไปสู่ความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ของผู้เรียนชาวต่างชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ระหว่างปีพุทธศักราช 2550 – 2563 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษานวัตกรรมการที่ใช้พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

2.2 เพื่อศึกษาจุดเน้นของการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ ปรียญวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชา ที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศและสาขาเกี่ยวกับภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ จำนวน 12 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากระบบ Thai Digital Collection (TDC) ในโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) ที่มีระบบโครงข่ายเชื่อมโยงฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์ จาก 96 มหาวิทยาลัยทั่วประเทศไทยในช่วงปีพุทธศักราช 2550 – 2563 จำนวน 22 เรื่อง

3.2 เนื้อหา

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ระหว่างปีพุทธศักราช 2550 – 2563 จำนวน 2 ด้าน ดังนี้

3.2.1 นวัตกรรมที่ใช้พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

3.2.2 จุดเน้นของการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การรวบรวมและนำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2550 – 2562 มาศึกษาในประเด็นที่กำหนด เพื่อค้นหาลักษณะสำคัญร่วมกันของประเด็นที่กำหนดขึ้นนั้น ๆ แล้วนำผลการศึกษาวิเคราะห์หามาเสนอโดยใช้การบรรยายร่วมกับการใช้ค่าทางสถิติร้อยละ (Percentage) ในการนำเสนอประเด็นค้นพบของงานวิจัย

4.2 ผู้เรียนชาวต่างประเทศ หมายถึง บุคคลที่ไม่ได้มีสัญชาติและเชื้อชาติไทย และไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ที่ได้เข้ารับการพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยในทักษะการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำ จากนวัตกรรมการสอนภาษาไทยซึ่งเป็นงานวิทยานิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาที่ผู้วิจัยได้รวบรวมขึ้น

4.3 จุดเน้นของการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในภาษาไทย หมายถึง จุดมุ่งหมายหรือประเด็นในการพัฒนาที่พิจารณาถึงองค์ประกอบของคำ ซึ่งประกอบด้วยรูปและเสียงของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ โดยงานวิจัยเล่มหนึ่ง ๆ อาจมุ่งพัฒนาในองค์ประกอบของคำเพียงองค์ประกอบเดียว หรืออาจเป็นการพัฒนาในหลายองค์ประกอบของคำในทักษะการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำ

4.4 นวัตกรรมที่ใช้พัฒนาทักษะความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในภาษาไทย หมายถึง ตัวจัดกระทำหรือตัวแปรต้นในงานวิจัยนั้น ๆ ที่ส่งผลต่อตัวแปรตามหรือทักษะทางภาษาไทยในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียน

สะกดคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ตัวนวัตกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยในเรื่องนั้น ๆ พัฒนาขึ้น ได้แก่ แบบฝึกทักษะ แบบเรียน ชุดกิจกรรม สื่อคอมพิวเตอร์ และรูปแบบการเรียนการสอน และ 2) แนวคิด ทฤษฎี กิจกรรมประกอบ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตัวนวัตกรรม หรือเป็นองค์ประกอบหนึ่งในนวัตกรรมนั้นที่จะช่วยในการพัฒนาความสามารถในทักษะทางภาษาไทยที่ต้องการ ได้แก่ แนวคิดทางภาษาศาสตร์ กิจกรรมเกม นิทาน และ กระบวนการกลุ่ม

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำ สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า และเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

5.1 สํารวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่มีหลักสูตรเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศหรือหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาต่างชาติมีจำนวน 12 สถาบันการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี หลังจากนั้นดำเนินการสืบค้นวิทยานิพนธ์จากสถาบันเหล่านั้นผ่านระบบออนไลน์ เพื่อเก็บรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผลการสืบค้นจากทั้ง 12 สถาบันการศึกษาพบว่า มีเพียง 6 สถาบันการศึกษาเท่านั้นที่ปรากฏผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

5.2 สํารวจและรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำ จากโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) ผ่านฐานข้อมูล Thai Digital Collection (TDC) เพื่อสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาสถาบันอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายมากขึ้น

5.3 สร้างแบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย หลังจากนั้นศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้รวบรวมขึ้นมา ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่างปีพุทธศักราช 2550 – 2563 จำนวน 22 เรื่อง พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในแบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้นบันทึกจากงานวิจัยแต่ละเรื่องอีกครั้งหนึ่ง

5.4 นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกในแบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย มาสรุปรวมรายละเอียดของงานวิจัยทุกเล่มอีกครั้ง พร้อมทั้งจัดระบบระเบียบแยกประเภทของข้อมูลต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์งานวิจัยที่ตั้งไว้ โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) มาประกอบเสริมผลการค้นพบให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5.5 นำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยในรูปแบบของการบรรยายข้อค้นพบ ร่วมกับการใช้ค่าทางสถิติร้อยละ (Percentage) โดยเนื้อหารายละเอียดในการสังเคราะห์งานวิจัยประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

5.5.1 นวัตกรรมที่ใช้พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือ การเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาถึงตัวแปรต้นซึ่งเป็นตัวจัดกระทำที่มีผลต่อการพัฒนาตัวแปรตามคือ ความสามารถการอ่านออกเสียงและ/หรือความสามารถการเขียนสะกดคำ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่

(1) ตัวนวัตกรรม เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาขึ้น เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงหรือการเขียนสะกดคำของผู้เรียนชาวต่างประเทศ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ ตัวนวัตกรรมที่เป็นแบบฝึกทักษะแบบเรียนหรือหนังสือเรียน ชุดกิจกรรม สื่อคอมพิวเตอร์ และรูปแบบการสอน

(2) แนวคิด/ทฤษฎี/กิจกรรมประกอบ เป็นตัวประกอบเสริมในตัวนวัตกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของตัวนวัตกรรมในการพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยตามวัตถุประสงค์ของวิจัยเรื่องนั้น ๆ ได้ดีมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย 4 ประเภทหลัก คือ แนวคิดภาษาศาสตร์ การใช้เกม นิทาน และกระบวนการหรือกิจกรรมกลุ่ม เพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่สำคัญในตัวนวัตกรรมนั้น ๆ

5.5.2 จุดเน้นของการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำ โดยพิจารณาการพัฒนาในระดับองค์ประกอบของคำซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในพยัญชนะ ได้แก่

(1) พยัญชนะต้น ประกอบด้วยพยัญชนะต้นเดี่ยว พยัญชนะต้นควบกล้ำ พยัญชนะท้าย หรืออาจเรียกว่าตัวสะกด โดยเป็นลักษณะของตัวสะกดตรงตามมาตรา และไม่ตรงตามมาตรา อักษรนำ และตัวการันต์

(2) สระ ได้แก่ สระเสียงสั้น/เสียงยาว สระเดี่ยว/สระประสม/สระเกิน และสระลดรูป/คงรูป/เปลี่ยนรูป

(3) วรรณยุกต์ ได้แก่ รูปรวรรณยุกต์ตรงตามระดับเสียงและรูปรวรรณยุกต์ ไม่ตรงตามระดับเสียง

6. ผลการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ระหว่างปีพุทธศักราช 2550 – 2563 จำนวน 22 เล่ม ผลปรากฏว่าเป็นงานวิทยานิพนธ์เพื่อสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาความสามารถสำหรับผู้เรียนชาวจีนมากที่สุดถึง 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.90 จากงานวิทยานิพนธ์ทั้งหมดและชาติอื่น ๆ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ ผู้เรียนชาวญี่ปุ่น ผู้เรียนชาวพม่า และผู้เรียนชาวเวียดนาม คิดเป็นร้อยละ 13.63 จากงานวิจัยทั้งหมด และมีงานวิจัยมากถึง 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.45 ของงานวิจัยทั้งหมด เป็นการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ซึ่งไม่ได้มีการระบุอย่างเฉพาะเจาะจงว่านวัตกรรมนี้ถูกพัฒนามาขึ้นมาเพื่อผู้เรียนชาวต่างชาติเพียงชาติใดชาติหนึ่งเท่านั้น โดยวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาพัฒนานวัตกรรมการสอนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติมากถึง 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.36 ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 เล่ม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับชั้นละ 1 เล่ม และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 เล่ม รองลงมาคือ วิทยานิพนธ์ที่มุ่งพัฒนาสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ

ระดับปริญญาตรีที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหรือต่างประเทศที่เลือกเรียนวิชาภาษาไทยเป็นวิชาเลือกจำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.72 และนอกจากนี้เป็งานวิทยานิพนธ์ที่เป็นการสร้างนวัตกรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศในสถานะต่าง ๆ เช่น ชาวต่างประเทศที่เรียนภาษาไทยในสถาบันสอนภาษา ผู้เรียนชาวพม่าที่มาประกอบอาชีพในไทย หรือนักศึกษาในระดับอนุปริญญา เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่างานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นการออกแบบการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียวและวัดก่อน-หลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) จำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 63.63 รองลงมาคือ การทดลองกลุ่มเดียววัดหลังการทดลอง (The One-Shot Case Study) จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.63 และมีงานวิทยานิพนธ์ส่วนหนึ่งที่เป็นลักษณะของการพัฒนานวัตกรรมแล้วนำมาหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยไม่ได้ผ่านการทดลองใช้จริงจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิทยานิพนธ์นั้น ๆ มีจำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.72 ของงานวิจัยทั้งหมด และยังพบว่างานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีกระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีมากถึงจำนวน 15 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 68.18 และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.09 จากวิทยานิพนธ์ที่มีการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 17 เรื่อง และขนาดของกลุ่มตัวอย่างการทดลองในันวัตกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 10-20 คน มากที่สุดจำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 70.58 รองลงมาคือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างระหว่าง 20-40 คน จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.67 ซึ่งใกล้เคียงกับขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีน้อยกว่า 10 คน จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.75 จากงานวิจัยทั้งหมด 17 เล่มที่มีการทดลองในันวัตกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง และในส่วนของระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองนั้นการวิจัยส่วนใหญ่จะใช้เวลาน้อยกว่า 10 ชั่วโมง มีจำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 52.94 รองลงมาคือ ใช้ระยะเวลาในการทดลองระหว่าง 10-20 ชั่วโมง จำนวน 6 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 35.29 และมีวิทยานิพนธ์จำนวน 2 เรื่องที่ใช้ระยะเวลาในการวิจัยมากกว่า 30 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 11.76 ของงานวิจัยทั้งหมดที่มีการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีผลการสังเคราะห์ที่น่าสนใจดังนี้

6.1 นวัตกรรมที่ใช้พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาพบว่า มีการใช้นวัตกรรมที่มีความหลากหลายในการพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นแบบฝึกทักษะหรือแบบฝึกหัด หนังสือเรียนหรือแบบเรียน ชุดกิจกรรม สื่อการสอนในรูปแบบของสื่อคอมพิวเตอร์ และรูปแบบการสอน รวมไปถึงการใช้แนวคิด/ทฤษฎี/กิจกรรมมาประกอบเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างให้นวัตกรรมนั้น ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งการใช้แนวคิดตามหลักภาษาศาสตร์ การใช้เกมและนิทาน และกระบวนการทำงานกลุ่ม ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์นวัตกรรมการใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียง
และ/หรือการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

ทักษะ	รหัส เล่ม	นวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาทักษะ								
		ตัวนวัตกรรม					แนวคิด/ทฤษฎี/กิจกรรมประกอบ			
		แบบฝึก ทักษะ	แบบ เรียน	ชุด กิจกรรม	สื่อ คอม พิวเตอร์	รูปแบบ การสอน	ภาษา ศาสตร์	เกม	นิทาน	กระบวนการ กลุ่ม
การอ่านออก เสียง และการ เขียนสะกดคำ	1	✓						✓		
	2			✓			✓			
	3		✓				✓			
	4		✓				✓			
	5		✓				✓			
	6		✓				✓			
	7			✓				✓	✓	✓
การอ่าน ออกเสียง	8	✓					✓			
	9	✓						✓		
	10	✓						✓		✓
	11	✓						✓		
	12	✓								✓
	13				✓		✓			
	14	✓							✓	
	15					✓	✓			✓
	16	✓					✓	✓	✓	
	17				✓		✓			
18	✓					✓				
การเขียน สะกดคำ	19		✓						✓	✓
	20	✓						✓		
	21	✓						✓		
	22	✓						✓		

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่ามีงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถ
ในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติทั้งหมด
22 เรื่อง แบ่งเป็นการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงควบคู่กับความสามารถ

ในการเขียนสเกดคำจำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.81 พัฒนาความสามารถเฉพาะการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียวซึ่งพบว่ามีจำนวนงานวิทยานิพนธ์มากที่สุด จำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ของงานวิทยานิพนธ์ทั้งหมด และการพัฒนาความสามารถในการเขียนสเกดคำจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.18 หากพิจารณาตัวนวัตกรรมที่ถูกพัฒนาขึ้นจากงานวิทยานิพนธ์เรื่องต่าง ๆ พบว่า มีการพัฒนานวัตกรรมที่เป็นแบบฝึกทักษะมากที่สุดจำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.54 จากจำนวนนวัตกรรมในงานวิทยานิพนธ์ทั้งหมด 22 เรื่อง รองลงมาคือ การสร้างแบบเรียนหรือหนังสือเรียน จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.72 ชุดการสอนและสื่อการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ นวัตกรรมละ 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.09 ต่อนวัตกรรม และมีการพัฒนานวัตกรรมที่เป็นรูปแบบการสอน จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.54 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงการนำแนวคิด ทฤษฎี หรือกิจกรรมมาประกอบเพิ่มเติมในการสร้างนวัตกรรมพบว่า มีการนำแนวคิดตามหลักภาษาศาสตร์มาใช้มากที่สุดจำนวน 11 เรื่อง จากงานวิทยานิพนธ์ทั้งหมด 22 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือการใช้เกม จำนวน 9 เรื่อง การใช้กระบวนการกลุ่ม จำนวน 5 เรื่อง และการใช้นิทานจำนวน 4 เรื่อง โดยในนวัตกรรมบางตัวมีการนำแนวคิด ทฤษฎี หรือกิจกรรมประกอบมากกว่าหนึ่ง มาประยุกต์รวมกันเป็นองค์ประกอบหนึ่งในนวัตกรรมนั้น ๆ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

แบบฝึกทักษะเป็นนวัตกรรมที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงมากที่สุด โดยจากงานวิทยานิพนธ์จำนวน 11 เรื่อง พบว่าเป็นการพัฒนาแบบฝึกทักษะจำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 72.72 รองลงมาคือนวัตกรรมที่เป็นสื่อคอมพิวเตอร์ จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.18 และรูปแบบการสอนพบน้อยที่สุด จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.09 โดยในการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงพบว่า มีการนำทฤษฎีของภาษาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เป็นส่วนหนึ่งของนวัตกรรมมากที่สุดซึ่งมีจำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50 และนอกจากนี้ยังมีการประยุกต์ใช้เกมในนวัตกรรมที่พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงจำนวน 4 เรื่อง การใช้กระบวนการกลุ่ม จำนวน 3 เรื่อง และการใช้นิทานจำนวน 2 เรื่อง ซึ่งในงานวิจัยบางเรื่องได้นำแนวคิดกิจกรรมมาประยุกต์ใช้ประกอบรวมกัน เช่น การใช้กิจกรรมเกมร่วมกับกิจกรรมนิทาน และทฤษฎีภาษาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้นวัตกรรมประเภทแบบฝึกทักษะถูกนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการเขียนสเกดคำมากที่สุดด้วยเช่นกันซึ่งจากงานวิทยานิพนธ์

จำนวน 4 เรื่อง พบว่ามีการใช้แบบฝึกทักษะมากถึง 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเป็นนวัตกรรมประเภทแบบเรียนจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25 และแบบเรียนหรือหนังสือเรียนเป็นนวัตกรรมที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียง ควบคู่กับการเขียนสะกดคำมากที่สุดจากงานวิทยานิพนธ์จำนวน 7 เรื่อง พบว่ามีการใช้แบบเรียนจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาเป็นการใช้ชุดกิจกรรมจำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.57 และแบบฝึกทักษะพบน้อยที่สุดจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.28 โดยในการพัฒนาความสามารถของทักษะการอ่านควบคู่กับการเขียนพบว่ามีการใช้แนวคิดตามหลักภาษาศาสตร์มากที่สุดจำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 71.42 นอกจากนี้ยังมีการใช้เกม จำนวน 1 เรื่อง และใช้เกมร่วมกับนิทานและกระบวนการกลุ่ม จำนวน 1 เรื่อง

6.2 จุดเน้นของการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับ ผู้เรียนชาวต่างประเทศ

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของคำทั้งในด้านการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำ ซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะ คือ พยัญชนะต้นเดี่ยว ซึ่งเป็นอักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ อักษรนำ และอักษรควบกล้ำ โดยมีอักษรควบกล้ำแท้และควบกล้ำไม่แท้ สระ สามารถแบ่งได้เป็นสระเสียงสั้นและเสียงยาว หรือสระเดี่ยว สระประสม และสระเกิน และหากพิจารณาถึงการเขียนรูปสระในคำจะแบ่งได้เป็นสระคงรูป สระเปลี่ยนรูป และสระลดรูป ส่วนวรรณยุกต์นั้นแบ่งได้เป็นการออกเสียงระดับวรรณยุกต์ที่รู้ปวรรณยุกต์ตรงและไม่ตรงกับเสียงวรรณยุกต์ โดยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์จุดเน้นของการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

จุดเน้นของการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียง และ/หรือ การเขียนสะกดคำ																					
ทักษะ	ที่	พยัญชนะ												สระ						วรรณยุกต์	
		พยัญชนะต้น						พยัญชนะ ท้าย	ตัว กา รันต์	เสียง					รูป			รูป ตรง กับ เสียง	รูป ไม่ ตรง เสียง		
		เดี่ยว	อักษร นำ	ควบ		ตรง	ไม่ ตรง			สั้น	ยาว	เดี่ยว	ประ สม	เกิน	คง	เปลี่ยน	ลด				
				สูง	กลาง															ต่ำ	แท้
อ่าน ออก เสียง และ เขียน สะกด คำ	1			✓								✓									
	2	✓	✓	✓			✓	✓					✓	✓				✓	✓		
	3					✓	✓	✓	✓	✓						✓	✓		✓	✓	
	4						✓	✓													
	5												✓	✓	✓						
	6	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	
	7		✓										✓								
อ่าน ออก เสียง	8	✓	✓	✓			✓	✓						✓	✓				✓	✓	
	9					✓															
	10			✓	✓																
	11			✓	✓							✓									
	12	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓											
	13													✓	✓						
	14							✓	✓												
	15	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓			✓	✓	
	16	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓						
	17	✓	✓	✓					✓	✓											
18	✓	✓	✓									✓						✓	✓		
เขียน สะกด คำ	19						✓	✓													
	20										✓										
	21	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓			✓	✓	✓	
	22																✓	✓			
รวม		9	12	12	5	11	11	8	8	2	3	7	7	8	3	1	3	4	7	7	

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าในการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำในภาษาไทย มีจุดเน้นที่มีความหลากหลายและละเอียดลึกซึ้งไปในการพัฒนาการออกเสียงและการเขียนในด้านองค์ประกอบของคำให้ถูกต้อง โดยจากงานวิทยานิพนธ์จำนวน 22 เรื่อง พบว่า งานวิทยานิพนธ์ที่พัฒนาทักษะความสามารถเกี่ยวกับพยัญชนะมากที่สุดมีจำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.36 รองลงมาคือ การพัฒนาทักษะความสามารถเกี่ยวกับพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ควบคู่กันมีจำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ

31.81 ส่วนการพัฒนาทักษะความสามารถเกี่ยวกับพยัญชนะควบคู่กับสระมีจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.18 และน้อยที่สุดพบว่าเป็นการพัฒนาความสามารถเกี่ยวกับสระมีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.63 แต่หากพิจารณาลงไปใบรายละเอียดพบว่า งานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ ซึ่งมีจำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.00 เน้นไปที่การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดที่เน้นพัฒนาเพียงองค์ประกอบใดประกอบหนึ่งของคำเท่านั้น โดยมีงานวิทยานิพนธ์จำนวนมากถึง 8 เรื่องจากทั้งหมด 11 เรื่อง ที่เน้นเพียงการพัฒนาความสามารถในการของการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนเฉพาะพยัญชนะ ไม่ว่าจะเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว พยัญชนะต้นควบกล้ำ อักษรนำ พยัญชนะท้าย และการเขียนตัวการ์นต์ และความสามารถเกี่ยวกับสระ จำนวน 3 เรื่อง ซึ่งแบ่งเป็นความสามารถในการอ่านออกเสียงควบคู่ไปกับความสามารถในการเขียนสะกดคำจำนวน 1 เรื่อง ความสามารถในการออกเสียงสระเดี่ยวและสระประสมจำนวน 1 เรื่อง และความสามารถในการเขียนสระเปลี่ยนรูปและลดรูปในคำศัพท์ได้ถูกต้องจำนวน 1 เรื่อง นอกจากนี้ยังพบว่ามีงานวิทยานิพนธ์จำนวน 7 เรื่อง จากงานวิทยานิพนธ์ทั้งหมด 22 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.81 เป็นการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในด้านองค์ประกอบของคำใน 3 องค์ประกอบ คือ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ซึ่งอยู่ในงานวิทยานิพนธ์เพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงควบคู่กับการเขียนสะกดคำ และวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียว อย่างละ 3 เรื่อง และรองลงมาคืองานวิทยานิพนธ์ที่พัฒนาความสามารถในการเขียนเพียงอย่างเดียวมีจำนวน 1 เรื่อง และมีงานวิทยานิพนธ์จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.18 ที่เน้นการพัฒนาใน 2 องค์ประกอบของคำเพื่อการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำ ซึ่งในการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงควบคู่ไปกับการเขียนสะกดคำมีจำนวน 2 เรื่อง โดยเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนอักษรต่ำควบคู่ไปกับสระเสียงยาวจำนวน 1 เรื่อง อักษรกลางสระเสียงยาวจำนวน 1 เรื่อง เช่นเดียวกับการพัฒนาความสามารถในด้านการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียวมีงานวิทยานิพนธ์จำนวน 2 เรื่อง โดยเป็นการพัฒนาการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวซึ่งเป็นอักษรกลางและอักษรต่ำคู่กับสระเสียงยาวจำนวน 1 เรื่อง และอีก 1 เรื่อง เป็นการพัฒนาในด้านพยัญชนะ คือ พยัญชนะต้นเดี่ยวควบกล้ำ และพยัญชนะท้ายคู่กับสระเสียงสั้นและยาวที่เป็นทั้งสระเดี่ยวและสระประสม

เมื่อพิจารณารายละเอียดของการพัฒนาการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำของแต่ละองค์ประกอบของคำแล้วพบว่ามีการพัฒนาในด้านของพยัญชนะต้นมากที่สุด ซึ่งเป็นอักษรกลางและอักษรต่ำมีจำนวน 12 เรื่อง และเป็นอักษรสูงจำนวน 9 เรื่อง อักษรควบกล้ำทั้งควบกล้ำแท้และไม่แท้ จำนวน 11 เรื่อง และเป็นการพัฒนาในส่วนของพยัญชนะท้ายทั้งที่ตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตราจำนวน 8 เรื่อง นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาในเรื่องของอักษรนำจำนวน 5 เรื่อง และการเขียนตัวการันต์อีกจำนวน 2 เรื่อง และเมื่อพิจารณาถึงการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียวพบว่างานวิทยานิพนธ์เน้นไปที่สระประสมมากที่สุดจำนวน 8 เรื่อง สระเดี่ยว 3 เรื่อง และสระเกิน 3 เรื่อง โดยงานวิทยานิพนธ์บางเรื่อง ได้แบ่งการออกเสียงสระเป็นสระเสียงยาวมีจำนวน 7 เรื่อง และสระเสียงสั้นมีจำนวน 3 เรื่อง และในส่วนของการเขียนสระในภาษาไทยพบว่า มีการพัฒนาในการเขียนสระลดรูปมากที่สุด จำนวน 4 เรื่อง รองลงมาคือสระเปลี่ยนรูป จำนวน 3 เรื่อง และสระคงรูป จำนวน 1 เรื่อง และความสามารถของการออกเสียงและการเขียนวรรณยุกต์ที่รูปวรรณยุกต์ตรงกับระดับเสียง และรูปเขียนวรรณยุกต์ไม่ตรงกับระดับการออกเสียง พบว่ามีการพัฒนาควบคู่กันไปอย่างละจำนวน 7 เรื่อง

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ระหว่างปีพุทธศักราช 2550-2563 พบว่างานวิจัยทั้ง 22 เรื่อง เป็นลักษณะของการพัฒนานวัตกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาแบบฝึกทักษะ แบบเรียน สื่อการเรียนการสอน คอมพิวเตอร์ หรือการใช้กิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของเกม นิทาน หรือกระบวนการกลุ่ม เพื่อช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนิธอร พรอำไพสกุล และผกาศรี เย็นบุตร (2561: 110) พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ เช่น บทเรียน หนังสือเรียน คู่มือ ชุดการสอน และหนังสืออ่านประกอบ

เป็นต้น โดยจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะความสามารถด้านการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำของผู้เรียนชาวต่างประเทศ พบว่าเป็นการวิจัยที่มีกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนชาวจีนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันความนิยมทางด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทยของชาวจีนมีมากขึ้น จะเห็นได้จากจำนวนชาวจีนที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี โดยในปีพุทธศักราช 2562 ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนการระบาดของโรคโควิด-19 (Covid-19) ในประเทศไทย มีผู้ป่วยยืนยันรายแรกในประเทศไทยในวันที่ 13 มกราคม 2563 (กรุงเทพมหานคร, ออนไลน์) มีนักท่องเที่ยวชาวจีนประมาณ 17,695,489 คน เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากกว่าปีพุทธศักราช 2561 ร้อยละ 4.87 หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 821,800 คน ซึ่งชาวจีนเป็นชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากที่สุดเมื่อเทียบกับชาติอื่น ๆ ที่เข้ามาในแต่ละปี (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563: ออนไลน์) สอดคล้องกับ Lu Sheng (2553: 1) ได้กล่าวไว้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นที่นิยมสำหรับการท่องเที่ยวของชาวจีน อีกทั้งยังเป็นประเทศที่เปิดเสรีทางเศรษฐกิจมากกว่าประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ จึงทำให้ชาวจีนให้ความสำคัญกับประเทศไทยเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับรายงานของเว็บไซต์ลงทุนแมน (2019: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า ในปีพุทธศักราช 2561 มีชาวจีนได้เข้ามาลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของประเทศไทย มูลค่าของแต่ละธุรกิจรวมกันกว่า 75,000 ล้านบาท จะเห็นได้ว่ามีนักธุรกิจของชาวจีนเข้ามาประกอบอาชีพและดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งการเรียนรู้ภาษาไทยขั้นพื้นฐานจึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการประกอบธุรกิจและการดำเนินชีวิตในประเทศไทย สอดคล้องกับข้อค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัย พบว่า มีงานวิทยานิพนธ์ส่วนหนึ่งที่มีการทดลองใช้นวัตกรรมกับผู้เรียนชาวจีนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนนานาชาติไทย-จีน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เกิดขึ้นจากนโยบายของประเทศจีน-ไต้หวัน โดยมีวัตถุประสงค์แรกเริ่มในการเป็นโรงเรียนสอนผู้เรียนชาวจีนและไต้หวันที่อยู่ในประเทศไทยโดยเฉพาะ (ประภัสสร เกตุจันทร์, 2551: 2) และนอกจากนี้ยังมีงานวิทยานิพนธ์บางส่วนมีทดลองใช้นวัตกรรมทางด้านการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำให้กับผู้เรียนชาวจีนที่เรียนวิชาเอกการท่องเที่ยวไทย ในมหาวิทยาลัยการท่องเที่ยวและการอาชีว ที่อยู่ในประเทศจีนหรือเป็นนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในสถาบันการศึกษาในประเทศจีนหรือประเทศไทย ทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่าภาษาไทยสำหรับชาวจีนนั้นมีความสำคัญในมิติการท่องเที่ยว

การประกอบธุรกิจ และการดำเนินชีวิตในประเทศไทยหรือดำเนินกิจการงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ภาษาไทยให้ราบรื่น

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบวิธีการวิจัยจากงานวิทยานิพนธ์จำนวน 22 เรื่อง มีประเด็นค้นพบที่น่าสนใจเกี่ยวกับกระบวนการสุ่มตัวอย่าง โดยมีการเลือกใช้แบบการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มากที่สุด เป็นจำนวน 15 เรื่อง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ว่าโดยหลักการของการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจะเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มาจากการศึกษาและการตัดสินใจจากเหตุผลหรือวิจารณ์ญาณของผู้วิจัยเองเป็นหลัก โดยไม่ได้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนมากนัก ซึ่งลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้น ๆ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 123) แต่จากการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ทั้งหมดกลับพบว่าในงานวิทยานิพนธ์มากถึง 10 เรื่องมีการใช้เกณฑ์คะแนนความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยวัดจากการทำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาและออกแบบขึ้น คัดเลือกจากประชากรที่ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดเข้ามาเป็นกลุ่มตัวอย่าง และนอกจากนี้ยังมีงานวิทยานิพนธ์อีกจำนวน 5 เรื่องพบว่า มีการพิจารณาถึงประสบการณ์ทางการเรียนหรือมีทักษะทางภาษาไทยเดิมที่มีอยู่แล้วเป็นพื้นฐานมาเป็นปัจจัยในการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง อีกทั้งยังพบว่าในงานวิทยานิพนธ์บางเรื่องมีการผสมผสานกระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบการเลือกแบบอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) ซึ่งเป็นการได้มาของกลุ่มตัวอย่างโดยการสมัครใจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยด้วยตัวเอง (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 124) โดยในงานวิทยานิพนธ์บางเรื่องพบว่า นอกจากจะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความบกพร่องในความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือความสามารถในการเขียนสะกดคำตามลักษณะต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการแล้ว ยังต้องมีความสมัครใจมีเวลาและพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกกระบวนการและทุกขั้นตอนตลอดการทดลองอีกด้วย จึงเห็นได้ว่ากระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่างแม้จะเป็นการเลือกแบบเจาะจง แต่ผู้วิจัยได้นำกฎเกณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณา เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่สอดคล้องและสามารถตอบวัตถุประสงค์ของงานวิทยานิพนธ์เรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจดังรายละเอียดต่อไปนี้

7.1 นวัตกรรมที่ใช้พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

นวัตกรรมที่ใช้พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำในภาษาไทย พบว่าเป็นนวัตกรรมประเภทแบบฝึกทักษะมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาความสามารถทั้งในด้านของการหัดอ่านออกเสียงและการหัดเขียนสะกดคำให้ถูกต้องเป็นสิ่งที่ต้องฝึกลงมือกระทำและปฏิบัติจริงด้วยตนเองเพื่อให้ตัวผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง อย่างที่บัวทิพย์ ชุกกลิ่น (2550: 43) ได้กล่าวไว้ว่าจุดเด่นของแบบฝึกทักษะนั้น คือนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญ ดังนั้นแบบฝึกทักษะจึงเป็นนวัตกรรมที่เหมาะสมที่สุดต่อการฝึกประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน และรองลงมาคือนวัตกรรมที่เป็นแบบเรียนหรือหนังสือเรียน โดยจากงานวิจัยของนิธียร พรอำไพสกุล และผกาศรี เย็นบุตร (2561: 131-133) ที่ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศตลอดช่วงระยะเวลา 40 ปี ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2518-2558 พบว่านวัตกรรมประเภทหนังสือแบบเรียนหรือหนังสืออ่านประกอบได้รับการพัฒนาขึ้นมามากที่สุด รองลงมาคือนวัตกรรมประเภทแบบฝึกทักษะทางภาษาไทย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าจากการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งหมด 22 เรื่องของผู้วิจัยเองพบว่ารูปแบบการสอนเป็นนวัตกรรมที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใช้น้อยที่สุดเพียง 1 เรื่องเท่านั้น โดยจากงานวิจัยของบุษบา บัวสมบูรณ์ และคณะ (2561: 38) ได้ทำการสำรวจนวัตกรรมการสอนอ่านและเขียนภาษาไทยของครูในระดับชั้นประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่านวัตกรรมที่ครูนำมาใช้น้อยที่สุด คือ นวัตกรรมด้านรูปแบบการสอน ส่วนแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ประกอบนวัตกรรมนั้น ๆ จะเป็นภาษาศาสตร์ และมีการใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่มเกม และนิทานมาประกอบซึ่งผลการสังเคราะห์มีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของกิริตินันท์พงษ์ (2564) ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัยทางการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง สำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นลักษณะของการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนที่ไม่มีภาษาไทยเป็นภาษาแม่ หรือการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โดยผลการศึกษาพบว่ามีกื่อนำแนวคิดตามหลักภาษาศาสตร์ รวมถึงการใช้เกม นิทาน และกระบวนการกลุ่มเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยเช่นกัน

ส่วนความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำ นวัตกรรมส่วนใหญ่จะเน้นเป็นแบบเรียน หรือหนังสือเรียนที่มีเนื้อหาเป็นบท ๆ อย่างชัดเจนที่เน้นกระบวนการให้ข้อมูลความรู้ควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติจริงด้วยตัวของผู้เรียนเอง และมีการจัดลำดับเนื้อหาการฝึกทักษะจากง่ายไปยากอย่างมีระบบชัดเจน โดยงานวิจัยส่วนใหญ่มีการนำแนวคิดของภาษาศาสตร์เข้ามาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยทั้งสองทักษะนี้ควบคู่กัน และความสามารถในการอ่านออกเสียง นวัตกรรมส่วนใหญ่จะเน้นไปที่แบบฝึกทักษะความสามารถในการออกเสียงที่เนื้อหาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติจริงเป็นหลักตามแนวคิดทฤษฎีหรือกิจกรรมประกอบในแบบฝึกนั้น ๆ ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่มักใช้กิจกรรมที่เน้นแนวทางตามทฤษฎีภาษาศาสตร์เข้ามาประกอบการฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เช่นเดียวกับความสามารถในการอ่านออกเสียง นวัตกรรมส่วนใหญ่เป็นแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่มุ่งพัฒนาการเขียนโดยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการเขียนสะกดคำด้วยตัวเอง โดยใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เกม และนิทาน เข้ามาประกอบแบบฝึกทักษะการเขียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่หลากหลาย

7.2 จุดเน้นของการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำในภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

จุดเน้นในการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือในการเขียนสะกดคำภาษาไทยที่มุ่งประเด็นการพัฒนาไปยังองค์ประกอบของคำซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะสระ และวรรณยุกต์ จากการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์จำนวน 22 เรื่อง ซึ่งเป็นการพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยทั้ง 2 ทักษะนี้ให้กับผู้เรียนชาวจีน จำนวน 9 เรื่อง ผู้เรียนชาวญี่ปุ่น ผู้เรียนชาวเวียดนาม และผู้เรียนชาวพม่า ชาตละ 1 เรื่อง และเป็นการพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยโดยไม่ระบุเฉพาะเจาะจงชาติใดชาติหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสำหรับชาวต่างชาติจำนวน 10 เรื่อง ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มประชากรเป้าหมายในการพัฒนานวัตกรรมค่อนข้างมีความแตกต่างและหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นภาษาจีน ภาษาพม่า ภาษาเวียดนาม ภาษาญี่ปุ่น หรือไม่ได้ระบุภาษาแม่ของกลุ่มตัวอย่างก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงจุดเน้นในด้านองค์ประกอบของคำแล้วกลับพบว่า ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมนั้นจะถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนของกลุ่มประชากรที่ใช้ภาษาใดเป็นภาษาแม่ก็ตามกลับพบว่าผู้เรียนที่มีภาษาแม่ที่แตกต่างกันมีปัญหาด้านภาษาไทยในด้านการออกเสียงและการเขียนสะกดคำที่แทบไม่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น

องค์ประกอบด้านพยัญชนะ เช่น พยัญชนะต้น อักษรนำ พยัญชนะท้าย สระ เช่น สระเสียงเดียว สระเสียงประสม หรือในด้านการเขียนรูปสระ เช่น สระลดรูป สระเปลี่ยนรูป หรือในด้านของวรรณยุกต์ก็เช่นกัน ตัวอย่างเช่น ความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำควบกล้ำ พบว่ามีการพัฒนาทั้งผู้เรียนชาวจีน และผู้เรียนชาวต่างชาติ หรือการออกเสียงพยัญชนะต้น พบว่ามีการพัฒนาทั้งผู้เรียนชาวจีน ผู้เรียนชาวพม่า ผู้เรียนชาวเวียดนาม และผู้เรียนชาวญี่ปุ่น รวมไปถึงผู้เรียนชาวต่างชาติโดยทั่วไปด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่ว่าผู้เรียนจะเป็นคนชาติไหนที่ใช้ภาษาใดเป็นภาษาแม่ก็ตามย่อมต้องพัฒนาทักษะทางภาษาไทยในด้านองค์ประกอบของคำเช่นกันแทบไม่แตกต่างกันเลย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีระพันธ์ เหลือทองคำ และคณะ (2558: 25) ที่ได้ศึกษาข้อผิดพลาดในการอ่านออกเสียงของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ ที่ไม่มีภาษาไทยเป็นภาษาแม่ และกลุ่มชาติพันธุ์มีภาษาแม่เป็นของตนเองที่แตกต่างกันไป แต่กลับพบว่านักเรียนเหล่านั้นมีปัญหาในการอ่านออกเสียงที่คล้ายคลึงกัน หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เมื่อพิจารณาถึงการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและ/หรือการเขียนสะกดคำแล้วพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาความสามารถในเรื่องของพยัญชนะตามด้วยเรื่องของสระ และวรรณยุกต์ ซึ่งถือได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างนี้เป็นเอกลักษณ์ของภาษาไทยทั้งในด้านการออกเสียงและการเขียนที่ค่อนข้างยากต่อความเข้าใจของผู้เรียนชาวต่างชาติที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ซึ่ง Celce-Murcia และคณะ (2004: 14-19); Avery & Ehelich (1992) และ Kenworthy (1987: 4-8) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่าภาษาแม่ นั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นอุปสรรคที่ส่งผลต่อความยากลำบากในการเรียนรู้และการออกเสียงภาษาที่สองโดยในหนังสือเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยในหนังสือ Book 199 Everyday Thai Phrases (2557: 5) ได้กล่าวว่าการเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติเรื่องของพยัญชนะที่มีมากถึง 44 รูป สระที่มีถึง 32 รูปแบบ และเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นเอกลักษณ์ของภาษาไทยค่อนข้างสร้างความยากลำบากให้กับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย แต่ถึงอย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงความพยายามในการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำโดยใช้นวัตกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในงานวิทยานิพนธ์ที่เป็นการเน้นพัฒนาความสามารถในเฉพาะจุดต่าง ๆ เช่น ในด้านของการเขียนตัวการันต์ให้ถูกต้อง ด้านการผันวรรณยุกต์ให้ถูกต้อง หรือการเขียนและอ่านตัวสะกดที่ตรงหรือไม่ตรงตามมาตราให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

โดยการจัดระบบลำดับเนื้อหาที่มุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษาในแต่ละจุดเน้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถเรียนรู้ ทำความเข้าใจและพัฒนาทักษะความสามารถทางภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้นไปตามลำดับโดยไม่ยากนัก

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.1.1 ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ พบว่า มีการพัฒนานวัตกรรมที่มีความหลากหลาย จึงเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องในการนำค้นพบดังกล่าวไปพัฒนานวัตกรรมนวัตกรรมที่ผสมผสานแบบฝึกทักษะรวมกับการใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เกม และนิทาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่หลากหลาย ทั้งนี้ควรศึกษาข้อจำกัดก่อนนำไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนชาวต่างชาติมากยิ่งขึ้น

8.1.2 ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องสามารถพัฒนานวัตกรรมโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สามารถสอดแทรกแบบฝึกทักษะเกมและนิทาน ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้รับความนิยมมากเนื่องจากสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้เรียนชาวต่างชาติ และสามารถนำเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนให้เข้าใจง่าย ชัดเจน และแสดงผลย้อนกลับได้ทันที อีกทั้งยังสามารถฝึกได้หลายครั้งตามศักยภาพของผู้เรียนชาวต่างชาติเป็นรายบุคคล

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 การสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ซึ่งถือเป็นสองในสี่ทักษะทางภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรการสังเคราะห์งานวิจัยให้ครบทั้ง 4 ทักษะ เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเกิดการพัฒนาในทุกด้าน

8.2.2 การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ นับว่าเป็นประโยชน์ต่อวงศึกษาและเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอื่นที่เป็นผู้เรียนแต่ละช่วงวัย หรือผู้เรียนที่มีวัตถุประสงค์ในการเรียนแตกต่างกัน จะทำให้ได้ข้อค้นพบที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

8.2.3 ควรมีการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผสมผสานกัน ที่เกี่ยวกับการสอนการอ่านออกเสียงและการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลในหลากหลายมิติทั้งแนวลึกและแนวกว้าง ในการพัฒนาผู้เรียนชาวต่างชาติ

8.2.4 ควรมีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การสื่อสาร หรือการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ Q1-Q4 ปี 2562 (ประเทศ). สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2564, จากเว็บไซต์: https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=618
- กรุงเทพธุรกิจ. ย้อนไหมไลน์ 100 วัน กับสถานการณ์โควิด-19 ในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2564, จากเว็บไซต์: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/875664>
- กฤษณา สุภาพักตร์. (2551). แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงควบกล้ำสำหรับชาวต่างชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กัลยา มะลิวัน. (2553). การใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนจีน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยูนิอัน นอร์มอล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิริติ นันทพงษ์. (2564). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์. วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(2), 144-172.

- คลังปัญญามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2556). *ฐานข้อมูล ThaiLIS Digital Collection of 96 Universities (TDC)*. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2564, จากเว็บไซต์: <http://taneer.oas.psu.ac.th/files/tutorial/e-databases/doc/tdc.pdf>
- ฐิติกานต์ แก้ววิเศษ. (2556). *การออกแบบแบบฝึกอ่านออกเสียง สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐนรินทร์ เมธีคุณันท์ ภาณุภักธรณวัฒน์. (2554). *หนังสือเรียนหลักการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนีย์ ทองสมบูรณ์. (2555). *การสร้างสื่อการสอนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเรื่องรูปและหน่วยเสียงพยัญชนะไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนวัลย์ เนียมบุบผา. (2551). *แบบฝึกทักษะการเขียนสระลดรูปและสระเปลี่ยนรูปในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทศวรรณ ณ พิกุล. (2551). *การพัฒนาหนังสือเรียนการอ่านและการเขียนภาษาไทยเบื้องต้น สำหรับชาวต่างประเทศ เพื่อใช้ในโรงเรียนสอนภาษาวย เอ็ม ซี เอ เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนพร บัตจัตรัส. (2552). *การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องแบบหัดอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชาวต่างประเทศโรงเรียน บีเอฟ เอส จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ, อติวงศ์ สุขชาติ, วิษณุ โคตรจรัส และปรมินท์ จารวร. (2558). *วิจัยและพัฒนาแบบฝึกอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแก้ไขปัญหาการอ่านออกเสียงและการพูดภาษาไทยไม่ชัด (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธอร พรอำไพสกุล และผกาศรี เย็นบุตร. (2561). *การสังเคราะห์งานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. *วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(2), 109-151.

- นิรานันท์ วิไลรัตน์กุล. (2553). การพัฒนาแบบฝึกเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดในการเขียนสะกดคำสำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศระดับกลางในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บัวทิพย์ ชุกกลิน. (2550). การพัฒนาแบบฝึกการใช้คำราชาศัพท์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดีเขตราชเทวีกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุษบา บัวสมบุรณ์, สรัญญา จันทร์ชูสกุล, พินดา วราสุนันท์ และณัฐกิตติ์ นาทา. (2561). การสำรวจจนวัตกรรมการสอนอ่านและเขียนภาษาไทยของครูในระดับชั้นประถมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 10(1), 28-43.
- ประภัสสร เกตุจันทร์. (2551). ชุดการสอนการสะกดคำด้วยอักษรกลางกับสระเสียงยาวสำหรับนักเรียนชาวต่างชาติระดับต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรประภา จัดตุ้พัฒนา. (2553). การสร้างแบบเรียน เรื่องสระภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร
- มาลินี ณ นคร. (2553). การสร้างแบบเรียนเรื่องตัวสะกดภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลงทุนแมน. (2019). ไทยคือบ้านหลังที่ 2 ของคนจีน. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2564, จากเว็บไซต์: <https://www.longtunman.com/15690>
- ศิริภัสสร พิมพ์รัตน์. (2553). แบบฝึกทักษะการสะกดคำด้วยอักษรต่ำกับสระเสียงยาวสำหรับนักเรียนชาวต่างชาติระดับต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สไบศักดิ์ ครุรัช. (2557). แบบฝึกการสะกดการันต์คำไทยที่มีเครื่องหมายทัณฑฆาตสำหรับผู้เรียนชาวจีนโรงเรียนภาษาและดนตรีกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธุ์. (2549). *การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. เชียงใหม่: มิ่งเมือง.
- สมศรี วรประเสริฐศิลป์. (2552). *แบบฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้น /ด/ /บ/ /ร/ /ง/ สำหรับนักเรียนชาวจีน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริกร จิเจริญ. (2554). *แบบฝึกการผันวรรณยุกต์สำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรียัวรรณ เสถียรสุคนธ์. (2551). *การสอนภาษาไทยให้แก่ชาวจีน : สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไข*. ข่าวสารการวิจัยกองส่งเสริมงานวิจัย ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยหอการค้า (มิถุนายน-กันยายน) : 15.
- อภิญา ปานชา. (2557). *แบบเรียนการเขียนคำควบกล้ำสำหรับชาวต่างชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภาภรณ์ ดิษฐเล็ก. (2556). *การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ในแบบเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชาวจีน : กรณีศึกษานักเรียนวิทยาลัยการท่องเที่ยวและการอาชีพ มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน* (รายงานผลการวิจัย). นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- เอกนรี แรงสูงเนิน. (2557). *แบบฝึกการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว และสระไทยที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนชาวญี่ปุ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Avery, P. & Ehrlich, S. (1992). *Teaching American English pronunciation*. Oxford [England] : Oxford University Press.
- Book 199 Everyday Thai Phrases. (2557). Retrieved May 4, 2021, from http://www.e4thai.com/e4e/images/pdf/Everyday_Thai.pdf
- Celce-Murcia, M., Brinton, D.M. & Goodwin, J.M. (2004). *Teaching pronunciation: A reference for teachers of English to speakers of other languages*. Cambridge: CUP.

- Kenworthy, J. (1987). *Teaching English Pronunciation*. New York: Longman.
- Lu Sheng. (2010). *A Development of Thai Language Pronouncing Instructional Model using Phonetic Alphabet and Personal Interaction for Chinese Students*. (Doctoral Dissertation). Burapha University, Chonburi.
- Tan Guo Ming. (2011). *Reading Skill Exercises Of Two-Syllable Words Pronunciation For Chinese Learners*. (Master of Arts Thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Vu Thi Kim Oanh. (2010). *A Construction of Pattern Drills in Pronunciation Problems of Thai Consonants for Students in Southern Vietnam*. (Master of Arts Thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมของคนลาว
ในนครหลวงเวียงจันทน์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)*
Changing of Silk Weaving Patterns of Laotian
in Vientiane Capital
Lao People's Democratic Republic (Lao PDR)

เข็มเพชร ศรีสมพาน (Khemphet Sysomphanh)¹

บัวพันธ์ พรหมพักพิง (Buapun Promphakping)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมอุตสาหกรรมผ้าไหมของรัฐบาล 2) เพื่อศึกษาการค้าผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ และ 3) เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมของคนลาวในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้ทอผ้าไหม ผู้ค้าผ้าไหม และ ผู้บริโภค จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เก็บรวบรวม

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนากระบวนการสร้างมาตรฐานผ้าไหมแห่งชาติเพื่อส่งเสริมศักยภาพอุตสาหกรรมผ้าไหมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (The article is part of the Thesis entitled “The Development of National Silk Standardization Process to Enhance the Silk Industry Capacity of the Lao People's Democratic Republic” A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy Program in Development Science, Graduate School, Khon Kaen University)

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาพัฒนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Doctoral Candidate in the Doctor of Philosophy Program in Development Science, Graduate School, Khon Kaen University) e-mail: khemphet_sy@kkumail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Assoc.Prof.Dr., the Doctor of Philosophy Program in Development Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University) (Corresponding author e-mail: buapun@kku.ac.th)

ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ชัดเจน และการดำเนินโครงการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กรัฐได้ก่อให้เกิดกลุ่มทอผ้าไหมในระดับชุมชน นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้เกิดการลงทุนของภาคธุรกิจการค้าและโรงงานผลิตผ้าไหมในภาคเอกชนด้วย ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มหาบเร่ขายผ้าไหม 2) กลุ่มเจ้าของร้านขายผ้าไหม และ 3) กลุ่มโรงงานทอผ้าไหม ยิ่งไปกว่านั้น รูปแบบการทอผ้าไหมของคนลาวได้เปลี่ยนแปลงจากยุคอดีตคือ การทอผ้าไหมไว้ใช้ในครัวเรือนมาเป็นยุคการทอผ้าไหมหลังการส่งเสริมอุตสาหกรรมและการค้า ซึ่งประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ 1) รวมกลุ่มทอผ้าเพื่อขาย 2) รับจ้างทอผ้าไหมในครัวเรือน และ 3) รับจ้างทอผ้าที่โรงงานนายทุน ความต้องการผ้าไหมในตลาดที่เพิ่มมากขึ้น และมีความหลากหลายมากขึ้นเป็นปัจจัยที่ทำให้รูปแบบการทอผ้าไหมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตด้วย

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลง, รูปแบบการทอผ้าไหม, ผ้าไหม, นครหลวงเวียงจันทน์, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

Abstract

This research aims to 1) study the silk industry promotion of Laos's government 2) to study the silk trade in Vientiane Capital, and 3) to analyze the changing of Laotian silk weaving patterns in Vientiane Capital, Lao People's Democratic Republic (Lao PDR.) The qualitative research method was applied in the study. Twenty-five key informants consist of silk weavers, silk shop owners, and silk customers. A semi-structured interview guide that constructed by the researcher applying as a tool in the research. Semi-structured interview methods and non-participant observation techniques are utilized in data collection. Content analysis method and descriptive analysis are operated in the data analysis phase. The finding showed that

the promotion of the textile industry policy and the SMEs implementation project from the government leads to establishing a silk weaving group in the community. It also encourages investment in trading businesses and silk factories in the private sector which composed of 3 groups: 1) silk hawkers, 2) silk shop owners, and 3) silk weaving factories. In addition, Lao silk weaving has changed from the era of traditional silk weaving, which is weaving cloth for household use, to the era of silk weaving after promoting industry and trade. It consists of 3 weaving patterns namely, 1) community weaving groups, 2) hiring silk weaving in the household, and 3) full-time silk weaving employment in the factory. Increasing demand for silk and the variety of silk patterns in the market is a factor that changes the way of weaving silk in the present day as well.

Keywords: Changing, silk weaving patterns, silk, Vientiane capital, Lao's People Democratic Republic (Lao PDR.)

1. บทนำ

การทอผ้า (Weaving) เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของคนลาว ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การทอผ้าเป็นมรดกของชนเผ่าที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดเทคนิค และวิธีการทอผ้าให้กับคนรุ่นใหม่ เช่น การจัดเตรียมวัตถุดิบ การสร้างลวดลาย การย้อม และการทอ เป็นต้น (Esterik, 1999) การทอผ้าของคนลาวยังสะท้อนถึงความคาดหวังทางวัฒนธรรม แสดงถึงความเชื่อและความรู้ ภูมิปัญญาที่ได้สะสมกันมาจากหลายรุ่นวัย (Asia InCH, 2021) การทอผ้าไหม (Silk weaving) เป็นกิจกรรมที่เริ่มจากการเพาะพันธุ์หนอนไหม เก็บใบหม่อนมาเลี้ยงไหม การทำความสะอาดตัวไหม การสาวไหม การทอผ้าไหม (McIntosh, 2002) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันผ้าลาวมีการเปลี่ยนแปลงในหลายลักษณะ เช่น ลวดลาย สี การออกแบบ ขนาด รูปแบบของการทอ และเส้นใยที่ใช้ทอ เป็นต้น

(Hall, 2004) นอกจากนี้ การออกแบบผ้าไหมลาวในปัจจุบันยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าลาว (Authentic) และมีการผสมผสานวัตถุดิบสมัยใหม่จากต่างประเทศลงในสิ่งทอด้วย (Doolittle & Black, 2015) ด้วยมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 1990 จากการทอผ้าด้วยมือมีเป้าหมายเพื่อไว้ใช้ส่วนตัว (Personal use) แต่ปัจจุบันเป็นการทอเพื่อการค้ามากขึ้น โดยเฉพาะเพื่อตอบสนองผู้บริโภคจากต่างประเทศ (Sisane, 2018) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวิถีการทอผ้าไหมของคนลาวในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต

ตลอดระยะเวลากว่า 3 ทศวรรษของการดำเนินนโยบายจินตนาการใหม่ (New Economic Mechanisms: NEMs) ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งเน้นกลไกตลาดเสรีได้ก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ (Phimphanthavong, 2012) ในช่วงการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมา (ค.ศ. 1995-2015) พบว่า อุตสาหกรรมการส่งออกเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มของ สปป.ลาว เติบโตการค้าประมาณ 85 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยในปี 2017 สามารถสร้างมูลค่าการส่งออกเกินดุลสูงกว่า 120 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งสาเหตุหนึ่งก็มาจากการได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี (Generalized System of Preferences: GSP) จากสหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา (Association of Lao Garment Industry, 2018; Department of Foreign Trade Policy, 2018) สปป.ลาว ยังส่งออกผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไปยังต่างประเทศเป็นประจำทุกปี โดยในปี 2014 มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดกว่า 2.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เช่น เส้นไหม ผ้าไหมสีพื้น เป็นต้น (The United Nation COMTRADE, 2021) กลไกตลาดเสรียังก่อให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจากต่างประเทศ เช่น จีน ปากีสถาน ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส ไต้หวัน เนเธอร์แลนด์ ไทย และญี่ปุ่น (Manolom, 2020) นอกจากนี้ ความต้องการผ้าไหมจากนักท่องเที่ยว และผู้หญิงลาวที่อพยพไปอยู่ต่างประเทศก็เป็นปัจจัยกระตุ้นให้ธุรกิจการค้าผ้าไหมขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง (McIntosh, 2002; Hall, 2004) ปัจจุบัน สปป.ลาวกำลังดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559–2573 โดยกำหนดให้สินค้าหัตถกรรมผ้าไหมและผ้าฝ้ายลาวเป็น 1 ใน 9 ของสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ (Economic Research Institute for ASEAN and East Asia, 2016) ดังนั้นจะเห็นได้ว่านโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของภาครัฐและความต้องการสินค้าของผู้บริโภคน่าจะส่งผลให้ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมสิ่งทอและผ้าไหมของ สปป.ลาว ขยายตัวอย่างต่อเนื่องและก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาด

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวมีความน่าสนใจประการหนึ่ง คือ การพัฒนาเศรษฐกิจด้วยกลไกตลาดเสรีได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหม ภายใต้การดำเนินนโยบายที่ผ่านมาสรางความท้าทายต่อการผลิตผ้าไหมในหลากหลายมิติ เช่น เป้าหมายการทอผ้า การใช้วัตถุดิบ และวิธีการทอผ้าไหม เป็นต้น ดังนั้นเพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมของคนลาวแล้ว ยังใช้เป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมอุตสาหกรรมและหัตถกรรม กรมการผลิตและสนับสนุนการลงทุน กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า เป็นต้น สามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนงานเพื่อพัฒนาอาชีพและรายได้ให้กับครัวเรือนทอผ้าไหม ตลอดจนภาคส่วนธุรกิจและอุตสาหกรรมผ้าไหมของ สปป.ลาว ไดต่อไปในอนาคต

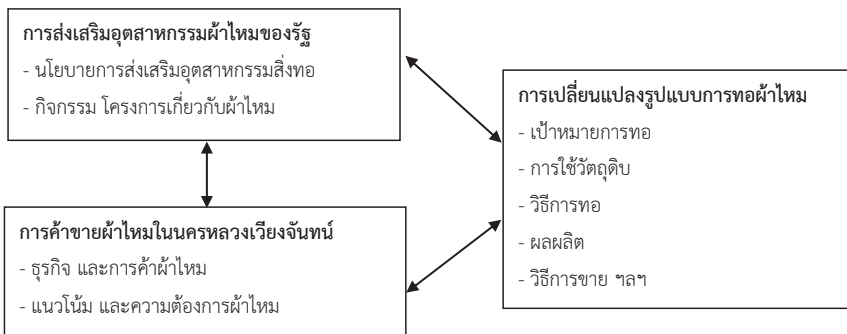
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมอุตสาหกรรมผ้าไหมของรัฐบาล สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 2) เพื่อศึกษาการค้าผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 3) เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมของคนลาวในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการทอผ้าไหมแบบดั้งเดิม (Traditional silk weaving) และ แนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบตลาด (Market economy system) ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา โดยแนวคิดการทอผ้าไหมแบบดั้งเดิมได้ชี้ให้เห็นเป้าหมายการทอผ้า การจัดเตรียมวัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ในการทอ การสร้างลวดลาย และวิธีการทอผ้าไหม ส่วนแนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเป็นระบบเศรษฐกิจที่เน้นการลงทุน การผลิต การกระจายสินค้าและบริการ ซึ่งถูกขับเคลื่อนด้วยกลไกอุปสงค์ (Supply) และอุปทานในตลาด (Demand) ลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดคือ การมีอยู่ของปัจจัยทางการตลาด ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดสรรทุนและปัจจัยนำเข้า (Gregory & Stuart, 2004; Altvater, 1993) ผู้วิจัยได้บูรณาการทั้งสองแนวคิดนี้เพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ซึ่งแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กัน (ภาพที่ 1) ได้แก่ การส่งเสริมอุตสาหกรรมผ้าไหมของรัฐ การค้าขายผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหม โดยแนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ช่วยให้ผู้วิจัยวิเคราะห์นโยบายและกลไกการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอของรัฐที่น่าจะส่งผลให้รูปแบบการทอผ้าไหมเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงภาคธุรกิจและการค้าผ้าไหมด้วย ในขณะที่แนวคิดการทอผ้าไหมแบบดั้งเดิมจะช่วยให้ผู้วิจัยทราบประเด็นย่อยๆ ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการทอผ้าไหม เช่น เป้าหมายการทอ การใช้วัตถุดิบ วิธีการทอ ผลผลิต เป็นต้น ซึ่งประเด็นที่เปลี่ยนแปลงไปเหล่านี้อาจเป็นผลมาจากกลไกหรือแนวโน้มความต้องการผ้าไหมในตลาด และกิจกรรม โครงการ การส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอและผ้าไหมจากภาครัฐ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเลือกการศึกษาคณะกรณี (Case study approach) เพื่อศึกษากิจกรรม เหตุการณ์ หรือข้อมูลจากหลายบุคคล (Multiple individual) โดยนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร บันทึก การสัมภาษณ์ และสังเกตมาใช้ในการศึกษา (Creswell, 2013) เลือกนครหลวงเวียงจันทน์เป็นพื้นที่ศึกษา เพราะเป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าผ้าไหม และการลงทุนอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศ มีกิจกรรมทอผ้าไหมที่หลากหลายทั้งในระดับครัวเรือน การรวมกลุ่มทอผ้า และธุรกิจการค้าผ้าไหม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ผู้วิจัยเลือกอย่างเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ทอผ้าไหม (10 คน) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทอผ้าไหมอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป ได้แก่ ผู้ทอผ้าในครัวเรือน สมาชิกกลุ่มทอผ้าในชุมชนและ ผู้รับจ้างทอผ้า 2) กลุ่มผู้ค้าผ้าไหม (5 คน) เป็นเจ้าของร้านค้าขายผ้าไหมทั้งขนาดเล็ก (ไม่มีลูกจ้าง/ไม่เกิน 1-2 คน) ขนาดกลาง (ลูกจ้างไม่เกิน 5 คน) และขนาดใหญ่ (ลูกจ้างตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป) และ 3) กลุ่มผู้ซื้อผ้าไหม (10 คน) โดยเลือกผู้ที่ซื้อผ้าไหมอย่างน้อย 1 ผืนขึ้นไป รวมมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทอผ้าไหม เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการทอผ้าไหมจากอดีตถึงปัจจุบัน เช่น เป้าหมายการทอผ้าไหม การเตรียมเส้นไหม วิธีการทอ ชนิดและปริมาณผลผลิตระยะเวลาในการทอ การรับจ้างทอผ้าและรายได้ เป็นต้น 2) แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ค้าผ้า เพื่อศึกษาการทำธุรกิจ การค้าขายผ้าไหมจากอดีตถึงปัจจุบัน เช่น การได้มาของผ้าไหมที่นำมาขาย การติดต่อซื้อขาย ลูกค้าที่มาซื้อผ้าไหม ราคาขาย ผลกำไร แนวโน้มความต้องการผ้าไหมในตลาด เป็นต้น และ 3) แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ซื้อ เพื่อศึกษาการเลือกซื้อผ้าไหม เหตุผลที่เลือกซื้อผ้าไหมลาว ปริมาณและผลผลิตผ้าไหมที่ซื้อ จำนวนเงินที่ใช้จ่ายในการซื้อผ้าไหม และแนวโน้มความต้องการผ้าไหมในอนาคต และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดกลุ่มของข้อมูล และจำแนกประเด็นของการศึกษาและมีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

5. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมของคนลาวในนครหลวงเวียงจันทน์ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอ 3 ส่วน ได้แก่ 1) การส่งเสริมอุตสาหกรรมผ้าไหมของรัฐบาล 2) การค้าขายผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ และ 3) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมของคนลาว

5.1) การส่งเสริมอุตสาหกรรมผ้าไหมของรัฐบาล

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของ สปป.ลาว เริ่มมีทิศทางที่ชัดเจนเมื่อก้าวเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (ปี 1986-1990) คือ การประกาศใช้นโยบาย “จินตนาการใหม่” (New Economic Mechanism: NEM) เป็นการนำระบบ

การค้า/ตลาดเสรีมาเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 3, 4 และ 5 ได้เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เพื่อรองรับการขยายตัวของภาคการผลิตและอุตสาหกรรม สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 6 เปิดกว้างการแข่งขันของภาคเอกชนและธุรกิจจากทั้งในและต่างประเทศ การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างเข้มข้น (SMEs) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 7 ได้ที่เน้นการรักษาความมั่นคงและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนใช้เทคโนโลยีใหม่ (Economic Research Institute for ASEAN and East Asia, 2016) สำหรับในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 8 โดยมีเป้าหมายในการสร้างรายได้ปานกลางระดับบน มีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งเพื่อรองรับอุตสาหกรรมและความทันสมัย ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การดำเนินนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 9 (ปี 2021-2025) โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพภาคการผลิตและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน และปรับปรุงความอยู่ดีมีสุขของประชาชน (Laofab, 2021)

ทั้งนี้ผ้าไหมอยู่ในหมวดหัตถกรรมผ้าไหมและผ้าฝ้าย (Lao silk and cotton handicraft) ของสินค้าอุตสาหกรรมลาว ซึ่งถูกบรรจุให้เป็น 1 ใน 9 ของสินค้ายุทธศาสตร์การส่งออกที่สำคัญของประเทศ โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 7 รัฐได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านหัตถกรรมคือ เพื่อพัฒนาและขยายงานฝีมือในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี กระตุ้นการขยายตัวผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายและผ้าไหมที่ร้อยละ 20 ต่อปี (Ministry of Planning and Investment, 2011) กรมการผลิตและสนับสนุนการลงทุนกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมหัตถกรรมของ สปป.ลาว โดยกรมนี้ได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนา คือ “การพัฒนาหัตถกรรมผ้าฝ้ายและผ้าไหมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นมรดกตกทอดไปสู่รุ่นลูกหลาน และใช้เพื่อสะท้อนถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของคนลาว ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแต่งกายด้วยเครื่องแบบผ้าไหมและผ้าฝ้าย ออกแบบและพัฒนาสินค้าผ้าไหมให้กลายเป็นสินค้าที่น่าดึงดูดและเป็นที่ต้องการสำหรับลูกค้าในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะการใช้เป็นของขวัญและของที่ระลึกสำหรับผู้เข้าชม” (Department of Production and Trade Promotion, 2010) สำหรับผลการพัฒนาอุตสาหกรรมหัตถกรรมและสิ่งทอในปัจจุบัน พบว่า โรงงานสิ่งทอในนครหลวงเวียงจันทน์มีการขยายตัวอย่างมาก โรงงานส่วนใหญ่เป็นของนายทุน

ต่างประเทศ คือ จีน ปากีสถาน ออสเตรเลีย เวียดนาม ฝรั่งเศส ไต้หวัน เดนมาร์ก อิตาลี ไทย และญี่ปุ่น ปัจจุบัน สปป.ลาว มีบริษัทสิ่งทอ 96 แห่ง โดย 57 แห่งเป็นทั้งผู้ผลิตและส่งออก (Thephavong, Lemsouthi & Vilavong, 2021) นอกจากนี้ จากสถิติมีการจ้างแรงงานทั้งหมด 37,000 คน คิดเป็นร้อยละ 23 จากแรงงานทั้งหมดในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีประมาณ 162,000 คน ในช่วงปี 2005-2015 และในปี 2019 โครงสร้างมูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและตัดเย็บเสื้อผ้าเด็บโตเป็นอันดับที่ 3 ของอุตสาหกรรมทั้งหมด รวมคิดเป็นร้อยละ 20.38 รองจากอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร และอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่ม (Manolom, 2020)

อย่างไรก็ดี กรมการผลิตและสนับสนุนการลงทุน กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้ามีบทบาทในการส่งเสริมหัตถกรรมของประเทศ แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมผ้าไหมของ สปป.ลาว จึงได้รับการสนับสนุนจากองค์การระหว่างประเทศในหลายด้าน เช่น ศูนย์ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (NZDA) ให้ทุนสนับสนุน 500,000 ดอลลาร์ เพื่อพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมผ้าไหม (Silk Industry Value Chain) (Struthers, 2004) ในปี 2007 ประเทศลาวก็มีโครงการพัฒนาไหม (Silk Development Project) ซึ่งประเทศฝรั่งเศสให้การสนับสนุนภายใต้ชื่อ Service Fraternel d'Entraide-Laos (SFE) มีระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่ปี 2007 – 2013 โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทสามารถยังชีพด้วยการใช้ความรู้และทักษะในการผลิตผ้าไหม ลักษณะโครงการในระยะแรกเป็นการฝึกอบรมแกนนำให้มีความรู้ความสามารถในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม (Sericulture) ให้มีประสิทธิภาพ ระยะต่อมาจึงให้แกนนำเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับครัวเรือนที่ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมในพื้นที่อีกทอดหนึ่ง เช่น การคัดเลือกพันธุ์หม่อน พันธุ์ไหม การเตรียมอุปกรณ์จัดหาทุนและแรงงาน เป็นต้น (Service Fraternel d'Entraide-Laos, 2020)

การได้รับการสนับสนุนจากสภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติลาว ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ภายใต้ความร่วมมือของกรมการผลิตสินค้าและส่งเสริมการค้า กระทรวงอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ โดยมียุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่ใช้ดำเนินการพัฒนา SMEs ได้แก่ ยุทธศาสตร์การส่งออกหัตถกรรมผ้าไหมลาวและผ้าฝ้าย และกลยุทธ์การส่งออกเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากความสามารถในท้องถิ่น (Small and Medium Enterprise Promotion and

Development Office: SMEPDO, 2006) ต่อมาในปี 2011 -2015 ก็มีโครงการความร่วมมือด้านการผลิตไหมอย่างยั่งยืนในชนบทของลาว โดยความร่วมมือของกองทุนพัฒนาสังคมญี่ปุ่น (JSDF) และธนาคารโลก (World Bank) มีวัตถุประสงค์เพื่อเอาชนะข้อจำกัดด้านอุปทานโดยการทำงานร่วมกับบริษัทไหมชั้นนำเพื่อสนับสนุนเกษตรกรในการลงทุนขยายพันธุ์ไหม มีการทดลองใช้แบบจำลองนวัตกรรมที่สร้างพันธมิตรด้านการผลิตไหมที่เชื่อมโยงชุมชนในชนบทกับตลาด เพื่อสร้างโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนที่ด้อยโอกาสในชนบท เช่น แขวงเซกอง หัวพัน เชียงขวาง บอลิคำไซ และพงสาลี โดยในปี 2012 ได้เงินสนับสนุนโครงการมูลค่า 1,876,200 ดอลลาร์สหรัฐ (Trade and Product Promotion Department, 2011)

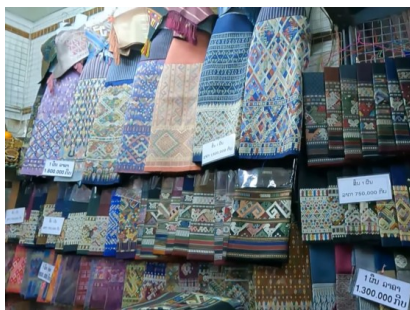
ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สปป.ลาว มีนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมหัตถกรรมอย่างต่อเนื่อง และได้กำหนดยุทธศาสตร์ให้สินค้าหัตถกรรมผ้าไหมลาวและฝ้าย เป็น 1 ใน 9 ประเภทเพื่อเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญในช่วง 15 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2559–2573) รัฐมีกลยุทธ์และแผนงานส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมผ้าไหมลาวที่ชัดเจน และการช่วยเหลือสนับสนุนจากพันธมิตรต่างประเทศโดยมีกรมการผลิตและสนับสนุนการลงทุน กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินนโยบาย นอกจากนี้ยังได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาหัตถกรรมผ้าไหมผ่านองค์การระหว่างประเทศอีกด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าโครงสร้างรัฐมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและการค้าผ้าไหมของประเทศ

5.2) การค้าขายผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์

การค้าผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว มี 3 รูปแบบ กลุ่มแรก “กลุ่มหาบเร่ขายผ้าไหม” ผู้ค้าผ้ากลุ่มนี้จะนำผ้าไหมของตนเองมาขายที่ตลาดโดยตรง บางคนก็รับผากผ้าไหมจากเพื่อนบ้านมาขายด้วย โดยทั่วไปผู้ขายผ้าเหล่านี้อาศัยอยู่ในเวียงจันทน์หรือเมืองใกล้เคียง จากการสังเกตจะเห็นผู้ขายกลุ่มนี้นำผ้าไหมใส่ในตะกร้าและวางขายบนทางเท้า บางคนก็ปูเสื่อหรือผ้าเพื่อวางโชว์สินค้า ซึ่งสามารถพบเจอผู้ขายกลุ่มนี้ได้ทั้งตลาดหัวดิน ตลาดเช้า และตลาดกลางคืน (Night market) จากการสัมภาษณ์ผู้ค้าผ้ารายหนึ่งสรุปได้ว่า สินค้าขายดี ได้แก่ ชินไหมยกดอก ไหมมัดหมี่ และผ้าไหมสีพื้น ราคาของชินไหมจะมีหลากหลายขึ้นอยู่กับคุณภาพและความสวยงามของลวดลาย โดยมีราคาตั้งแต่ 300 – 5,000 บาทต่อชิ้น การค้าขายผ้าไหมมักจะขายตลอดทั้งวัน

ตั้งแต่ 06.00 น. ถึง 17.00 น. รายได้จากการขายผ้าไหมแน่นอน บางวันขายได้มาก แต่บางวันขายได้น้อย โดยประมาณแล้วรายได้ต่อวันอยู่ระหว่าง 2,000 – 3,000 บาท

กลุ่มสอง “เจ้าของร้านขายผ้าไหม” ร้านขายผ้าไหมลักษณะนี้สามารถพบเจอได้ในตลาดสด และซูเปอร์มาร์เก็ตหรือศูนย์การค้าในนครหลวงเวียงจันทน์ ลักษณะของร้านจะเป็นห้องสี่เหลี่ยมขนาด 3 * 5 เมตร ผู้ขายจะแขวนผ้าไหมไว้รอบๆ ห้อง พร้อมกับป้ายราคาติดไว้ที่ผ้าไหม นอกจากนี้ยังมีบางส่วนพับและวางซ้อนๆ กันไว้ที่ชั้นด้านหน้าของร้านอีกด้วย ร้านค้าในลักษณะนี้สามารถพบได้ทั่วไปในตลาดสด (Talat Kau-Din) สำหรับร้านค้าที่อยู่ในศูนย์การค้า เช่น เวียงจันทน์เซ็นเตอร์ ตลาดเช้า และห้างสรรพสินค้า ไอเทค (Itecc) เป็นต้น โดยทั่วไปลักษณะของร้านมีความคล้ายคลึงกันกับร้านขายผ้าไหมในตลาดสดแต่เปลี่ยนมาตั้งในพื้นที่ที่มีเครื่องปรับอากาศ เจ้าของร้านแห่งหนึ่งเล่าว่าผ้าไหมที่นำมาขายได้มาจากผู้รับจ้างทอผ้าไหมในชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าประจำที่รับออเดอร์จากทางร้านไปทอ และเมื่อทอเสร็จก็จะนำมาส่งให้กับร้าน สำหรับกำไรขายผ้าไหมต่อชิ้นตกประมาณ 25-40% ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสตลาดและความพอใจของผู้ซื้อ ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวทั้งคนลาวและคนไทย (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในตลาดสด นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

กลุ่มสาม “กลุ่มโรงงานทอผ้าไหม” กลุ่มนี้นอกจากจะเปิดร้านค้าผ้าไหมส่วนตัวที่เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมชนิดต่างๆ แล้ว ในร้านยังมีผ้าไหมจากต่างประเทศให้เลือกซื้อด้วย เช่น ผ้าไหมจากไทย อินเดีย และจีน นอกจากนี้ เจ้าของร้านยังสร้างโรงงานทอผ้า

อยู่ด้านหลัง หรือใกล้ๆ กับร้านค้าของตน โดยจะลงทุนอุปกรณ์ทอผ้า โรงเรือน และจ้างแรงงานทอผ้าให้มาทอประจำที่โรงงาน กลุ่มนี้ยังมีบริการตัดเย็บชุดผ้าไหมตามออเดอร์ของลูกค้าอีกด้วย โดยมีสมุดภาพลายชุดผ้าไหม (Catalog) และมีห้องแสดงตัวอย่างผ้าไหมและชุดไหมเพื่อให้ลูกค้าได้เลือกและตัดสินใจก่อนซื้อ เจ้าของร้านกลุ่มนี้มีสัญชาติหลากหลายทั้งคนลาว ไทย ญ่ปุ่น เวียดนาม และอื่นๆ นอกจากนี้เป็นที่น่าสนใจเกตุว่าร้านค้าขายผ้าไหมทั้งกลุ่มเจ้าของร้านขายผ้าไหม และ กลุ่มเจ้าของโรงงานผ้าไหม ได้ใช้ช่องทางออนไลน์ในการขายสินค้าอีกด้วย โดยได้เปิดเว็บไซต์ (Website) เพื่อใช้ในการติดต่อขายผ้าไหม ในเว็บไซต์ก็จะมีชื่อสินค้า รูปภาพ ราคา และโปรโมชั่นรวมถึงช่องทางการติดต่อวิธีการซื้อ การโอนเงิน และจัดส่งสินค้า นอกจากนี้ ยังใช้ช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เช่น Line, Facebook, Twitter เป็นต้น ประกอบกับมีบริการระบบขนส่งสินค้าดีลเลอร์ที่สะดวก รวดเร็ว และราคาไม่แพงทำให้ธุรกิจการขายผ้าไหมลาวสามารถส่งสินค้าข้ามไปประเทศไทยได้ในเวลา 2-3 วัน

แนวโน้ม และความต้องการผ้าไหมในปัจจุบัน พบว่าตลาดมีความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นจากการอุปโภคของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะคนไทยเป็นลูกค้าที่มาซื้อผ้าไหมไว้ใช้ส่วนตัวและเป็นของฝาก ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ขายดีได้แก่ ชิ่นไหมมัดหมี่ ไหมยกดอก และผ้าไหมพื้น นักท่องเที่ยวชาวไทยรายหนึ่งกล่าวถึงเหตุผลการซื้อผ้าไหมสรุปได้ว่า ผ้าไหมลาวราคาไม่แพงและมีความสวยงามคุ้มค่างบเงินที่จ่ายไป ทุกครั้งที่มาท่องเที่ยวที่ลาวจะต้องซื้อผ้าไหมกลับไปไว้ใช้เอง และเป็นของฝากให้กับญาติพี่น้อง การซื้อแต่ละครั้งจะจ่ายเงินประมาณ 8,000 – 20,000 บาท นอกจากนี้เจ้าของร้านขายผ้าไหมยังตั้งข้อสังเกตนักท่องเที่ยวชาวไทยมักนิยมซื้อชิ่นไหมยกดอก เพราะมีลวดลายปราณีตสวยงาม อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวจากประเทศอื่น ๆ ก็นิยมซื้อผ้าไหมด้วยเช่นเดียวกัน เช่น จีน ญ่ปุ่น และเกาหลี ลูกค้ามักจะซื้อผ้าไหมคนละ 1-3 ชิ้น ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีพ่อค้าชาวไทยที่สั่งซื้อผ้าไหมออนไลน์เพื่อนำไปขายต่อในประเทศตนเองอีกด้วย ซึ่งหลังจากติดต่อซื้อขายผ้าไหมกับเจ้าของร้าน และโอนเงินผ่านธนาคารออนไลน์แล้ว เจ้าของร้านก็จะจัดส่งผ้าไหมผ่านบริการขนส่งเอกชน ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 3 – 5 วันในการส่งสินค้า

การค้าผ้าไหมทั้ง 3 รูปแบบ (หาบเร่ขายผ้าไหม เจ้าของร้านขายผ้าไหม โรงงานทอผ้าไหม) สะท้อนให้เห็นกลไกตลาดเสรีที่เปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจการค้ามีอิสระในการลงทุนตามศักยภาพและความพร้อมของตนเอง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภคในตลาด (Demand) ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ยังพบว่า ปัจจัยเชิงโครงสร้างภาครัฐมีส่วนกระตุ้นให้ภาคการผลิตขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจระดับกลางและระดับเล็ก (SMEs) กล่าวคือ สภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติได้จัดกิจกรรมออกร้านในห้างสรรพสินค้า และงานบุญประจำปี เพื่อช่วยกระจายสินค้าให้กับกลุ่มทอผ้าไหมในชุมชน ในขณะที่ภาคธุรกิจเอกชนเองก็มีสมาคมหัตถกรรมลาว (Lao Handicraft Association) ซึ่งได้จัดงานมหกรรมสินค้าหัตถกรรมลาว (Lao Handicraft Festival) ขึ้นเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ก็เพื่อสนับสนุนให้กลุ่มผู้ผลิตและร้านค้าผ้าไหมเข้าถึงตลาดผู้บริโภคได้โดยตรง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบธุรกิจการค้าผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ได้รับอิทธิพลมาจากทั้งนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอและผ้าไหมของภาครัฐ และการสนับสนุนการตลาดจากภาคส่วนธุรกิจเอกชนด้วย

5.3) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์

การนำเสนอการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ยุค คือ ยุคของการทอผ้าไหมในอดีต และ ยุคการทอผ้าไหมหลังการส่งเสริมอุตสาหกรรมและการค้า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 ยุคของการทอผ้าไหมในอดีต

การทอผ้าไหมในยุคนี้มีรูปแบบเดียว เรียกว่า “การทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือน” รูปแบบนี้เป็นการทอผ้าไหมที่คล้ายคลึงกับการทอผ้าไหมแบบดั้งเดิม ซึ่งวิธีการทอเป็นมรดกตกทอดมาจากชนเผ่า การทอผ้าไหมรูปแบบนี้พบเห็นได้ทั่วไปในหมู่บ้านชนบททางภาคเหนือของ สปป.ลาว เพียงแต่ได้เปลี่ยนสถานที่มาทอในนครหลวงเวียงจันทน์ ผู้ทอผ้าจะนำหูกทอผ้า (Weaving Loom) และอุปกรณ์การทอมาจากบ้านเกิด โดยนำมาวางไว้ที่บ้านของตนเอง ครัวเรือนทอผ้าลักษณะนี้ตั้งอยู่กระจายทั่วไปในนครหลวงเวียงจันทน์ ผู้หญิงทอผ้ากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีงานประจำทำหรืออาชีพหลัก เช่น รับราชการ พนักงานเอกชน เป็นต้น เป้าหมายของการทอผ้าไหมก็เพื่อเอาไว้ใช้เองในครอบครัวและแจกญาติพี่น้อง แต่บางครั้งก็นำผ้าไหมไปขายเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงิน เช่น ค่าอาหาร ค่าเล่าเรียนบุตร เป็นต้น เส้นไหมที่ใช้ทอได้มาจากญาติพี่น้องนำมาให้ตอนกลับมาจากเยี่ยมเยียนบ้านเกิด

และบางครั้งญาติพี่น้องก็จะส่งเส้นไหมมากับรถโดยสารประจำทาง นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าครัวเรือนที่ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพื่อผลิตเส้นไหมเองในนครหลวงเวียงจันทน์มีน้อยมาก ซึ่งเหตุผลก็เพราะผู้ทอผ้าส่วนใหญ่ต้องทำงานประจำ ไม่มีเวลาเลี้ยงและดูแลตัวไหม ประกอบกับไม่มีพื้นที่ปลูกหม่อน ดังนั้นผู้ทอผ้าจึงไม่นิยมปลูกหม่อนและเลี้ยงไหมด้วยตัวเอง ถ้าหากเส้นไหมที่ได้จากญาติพี่น้องไม่เพียงพอ ก็จะซื้อเส้นไหมจากตลาดแทน หรือแบ่งซื้อจากเพื่อนบ้านที่รู้จักเป็นครั้งๆ ไป

หลังจากที่ได้เส้นไหมมาจากญาติพี่น้องแล้ว ก่อนการทอผ้าไหมก็ต้องกรอเส้นไหมใส่กระสวย และจะต้องขึ้นเส้นไหมยืนบนทอทอผ้าให้เรียบร้อยจึงจะเริ่มทอได้ อย่างไรก็ตามก่อนจะถึงขั้นตอนทอผ้าไหม ผู้หญิงจะต้องย้อมสีเส้นไหมให้ได้สีตามที่ต้องการก่อน และหากเป็นการทอผ้าชิ้นที่มีลวดลายก็ต้องมัดหมี่เส้นไหม และต้องย้อมสีตามลวดลายที่ได้มัดไว้ หรือที่เรียกว่า “การมัดหมี่เส้นไหม” สำหรับลวดลายส่วนใหญ่จะเป็นลวดลายดั้งเดิม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากบ้านเกิดขณะที่ตนเองยังเป็นวัยรุ่นน ลวดลายผ้าไหมยังแสดงถึงอัตลักษณ์ชนเผ่าของตนเองอีกด้วย เช่น ลายเม็ดงา ลายเกล็ดเต่า ลายมัดหมี่เครือลาย ลายมัดหมี่ไทพวน เป็นต้น การย้อมสีก็จะใช้สีจากธรรมชาติในการย้อม เช่น ต้นฮ่อมให้สีฟ้า ผลมะเกลือให้สีเหลือง สีเขียว และสีดำ เมล็ดจากต้นชาดให้สีส้ม เป็นต้น การย้อมสีจะใช้เวลามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสีที่ออกแบบไว้บนลวดลาย ถ้ามีจำนวนสีมากก็จะใช้เวลาย้อมมากด้วย เพราะการย้อมแต่ละสีจะต้องแช่เส้นไหมเป็นเวลาอย่างน้อย 15 นาที นอกจากนี้ ยังมีสีที่ต้องย้อมมากก็ยิ่งต้องใช้เวลาคัดเตรียมสีธรรมชาติมากขึ้นด้วย จากที่บรรยายไปจะเห็นได้ว่าการย้อมสีธรรมชาติมีขั้นตอนและใช้เวลามาก ประกอบกับปัจจุบันวัตถุดิบธรรมชาติหายากมากขึ้น ดังนั้นผู้ทอผ้าไหมกลุ่มนี้จึงเริ่มหันมาใช้สีสังเคราะห์แทนสีธรรมชาติมากขึ้น ซึ่งสามารถหาซื้อได้ง่ายจากตลาดและราคาไม่แพง

การทอผ้าไหมจะทำเมื่อมีเวลาว่างหลังจากเลิกงานประจำ ใช้เวลาทอประมาณ 2 – 3 ชั่วโมง/วัน ส่วนใหญ่จะทอหลังจากรับประทานอาหารเย็นเสร็จแล้ว ส่วนวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ก็จะใช้เวลาเกือบทั้งวันในการทอ ประมาณ 5-6 ชั่วโมง สำหรับผลผลิตผ้าไหมหลักๆ ประกอบด้วย 3 ชนิด ได้แก่ ชิ้น ตีนชิ้น และ ผ้าพื้น ซึ่งผ้าทุกชนิดนี้จะต้องทอเป็นประจำทุกปีขาดไม่ได้ เพราะเป็นองค์ประกอบหลักในการแต่งตัวของแม่หญิงลาว ส่วนผ้าพื้นเอาไว้ตัดเสื้อผ้าให้กับผู้ชาย ผลผลิตผ้าไหมของแต่ละครัวเรือนจะมีปริมาณแตกต่างกัน

กันไปตามความชื้นและเวลาที่ใช้ทอ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการทอผ้ารูปแบบอื่นถือได้ว่า น้อยกว่ามาก ถ้าเป็นผ้าชิ้นมัดหมี่จะทอได้ประมาณ 5-10 ผืน/ปี (ขนาด กว้าง 90 ซม.* 190 ซม.) ใช้เวลาทอประมาณ 2 – 6 สัปดาห์/ผืน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดและลวดลาย ยิ่งถ้าลวดลายมีความละเอียดซับซ้อนมากก็จะใช้เวลาทอมากขึ้นด้วย สำหรับผ้าพื้น ส่วนใหญ่จะทอแบบ 2 ตะกอล ปริมาณที่ทอได้ประมาณ 1-2 ผืน/ปี (ขนาดกว้าง 90 ซม.* ยาวประมาณ 40 เมตร) ใช้ระยะเวลาในการทอต่อผืนประมาณ 3 เดือนขึ้นไป ผลผลิตผ้าไหมส่วนใหญ่จะเก็บไว้ใช้ในครัวเรือน และแจกให้ญาติพี่น้อง แต่หากมีความจำเป็นต้องใช้เงินก็จะขาย การขายก็นำผ้าไปขายที่ตลาด หรือขายให้กับพ่อค้าคนกลางที่แวะเวียนมาถามซื้อถึงในชุมชน

5.3.2 ยุคการทอผ้าไหมหลังการส่งเสริมอุตสาหกรรมและการค้า

รูปแบบการทอผ้าไหมในยุคนี้ประกอบด้วย 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รวมกลุ่มทอผ้าเพื่อขาย 2) รับจ้างทอผ้าไหมในครัวเรือน และ 3) รับจ้างทอผ้าที่โรงงานนายทุน ซึ่งในแต่ละรูปแบบมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมหัตถกรรม รวมถึงการขยายตัวของภาคธุรกิจการค้าผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ด้วย โดยในแต่ละรูปแบบมีรายละเอียดดังนี้

1) รวมกลุ่มทอผ้าเพื่อขาย รูปแบบรวมกลุ่มทอผ้าเพื่อขายเริ่มก่อตัวมาตั้งแต่ นโยบายส่งเสริมการลงทุนภาคอุตสาหกรรมหัตถกรรมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ปี 1996-2000) ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 6 และ 7 (ปี 2006-2015) การรวมกลุ่มทอผ้าก็มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยรัฐได้เน้นการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็้อย่างเข้มข้น (SMEs) และให้ใช้เทคโนโลยีในการผลิต สภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติลาวมีบทบาทหลักในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจทอผ้าในชุมชน โดยจะเป็นผู้สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น งบประมาณ เส้นไหม โรงทอผ้าไหม จัดหาอเตอร่า เป็นต้น กลุ่มทอผ้าจะมีที่ทำงานของกลุ่ม ซึ่งเป็นโรงเรือนมีหลังคา ค่อนข้างสูง ภายในจะมีทุกทอผ้าและอุปกรณ์ทอผ้าภายใน กลุ่มทอผ้าจะมีโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มอย่างเป็นทางการโดยจะมี 3 ตำแหน่งได้แก่ ประธานกลุ่ม รองประธาน และเหรัญญิกกลุ่ม แต่ละกลุ่มทอผ้าจะมีสมาชิกประมาณ 10-20 คน

ปัจจุบันนครหลวงเวียงจันทน์มีกลุ่มทอผ้าไหมในชุมชนประมาณ 140 กลุ่ม กลุ่มทอผ้าเหล่านี้ต้องขึ้นทะเบียนกับสมาคมหัตถกรรมลาว วัตถุประสงค์ของกลุ่มก็เพื่อเป็น

จุดศูนย์กลางในการรับและกระจายออเดอร์ให้กับสมาชิกช่วยกันทอ ออเดอร์ผ้าไหมส่วนใหญ่มาจากหน่วยงานภาครัฐจัดหาให้ เช่น สภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติลาว สมาคมหัตถกรรมลาว เป็นต้น แต่ในบางครั้งก็มีบริษัทเอกชนหรือร้านค้าผ้าไหมติดต่อให้กลุ่มทอผ้าตามสเปคที่ต้องการ สมาชิกกลุ่มจะนำหูกทอผ้าของตนเองมาทอในที่ทำการของกลุ่มและช่วยกันทอผ้าไหมตามออเดอร์ที่ได้รับ โดยสมาชิกสามารถเข้ามาทอผ้าที่กลุ่มได้ตลอด 24 ชั่วโมง แล้วแต่เวลาที่สมาชิกแต่ละคนจะสะดวก จากการสัมภาษณ์กลุ่มทอผ้าไหมสรุปได้ว่า สมาชิกในกลุ่มเกือบทั้งหมดเป็นผู้หญิง ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส และทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ทำนา ทำสวนผัก ทำไร่ เป็นต้น และเมื่อว่างจากงานภาคการเกษตรก็จะมารวมตัวกันที่กลุ่มเพื่อทอผ้าไหมหารายได้เสริมให้กับครอบครัว สมาชิกกลุ่มจะใช้เวลาทอผ้าประมาณ 3 – 6 ชั่วโมง/วัน ดังนั้นผลผลิตผ้าไหมที่ทอได้ของแต่ละคนจะมากน้อยแตกต่างกันไป ซึ่งรายได้ของสมาชิกแต่ละคนตกประมาณ 3,500 – 8,000 บาท/เดือน สมาชิกกลุ่มแต่ละคนมีประสบการณ์ทอผ้าไหมไม่ต่ำกว่า 5 ปี โดยสมาชิกจะช่วยกันทำตั้งแต่ขั้นตอนฟอก-ย้อมสีเส้นไหม และมัดหมี่ สำหรับการย้อมเส้นไหมจะใช้สีสังเคราะห์ย้อม เพราะจะให้สีสันทึบสดใส ได้สีตามที่ต้องการ สะดวกรวดเร็ว สามารถหาซื้อได้ง่ายจากตลาดและราคาไม่แพง หลังจากจัดเตรียมเส้นไหมเสร็จแล้ว สมาชิกกลุ่มก็ยังช่วยกันกรอเส้นไหมใส่กระสวย และขึ้นเส้นยืนกับหูกทอผ้าเพื่อให้พร้อมสำหรับการทออีกด้วย

การทอผ้าไหมของกลุ่มสามารถทอได้ตลอดทั้งปี แต่จะทอได้มากในช่วงเดือน 11-12 (ตุลาคม – พฤศจิกายน) หรือหลังจากออกพรรษาแล้ว ในช่วงนี้ผ้าไหมจะเป็นที่ต้องการของตลาดและขายดี เพราะคนลาวจะมีงานพิธีกรรมและงานบุญประเพณีตลอด เช่น งานแต่งงาน งานบุญพระธาตุหลวง บุญปีไหมลาว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หากเส้นไหมที่ได้รับจากรัฐไม่เพียงพอ กลุ่มก็จะนำเงินของกลุ่มมาซื้อเส้นไหมให้กับสมาชิกกลุ่มใช้แทน โดยราคาเส้นไหมจะอยู่ในช่วง 380,000 – 600,000 กีบ/กก. (1,500 – 2,400 บาท/กก.) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดหรือเกรดของเส้นไหม ไหมยอดเป็นไหมคุณภาพดีที่สุดและราคาสูงที่สุดด้วย เพราะเส้นเรียบมีขนาดสม่ำเสมอ ไม่มีสิ่งเจือปนนิยมใช้เป็นเส้นยืน และหลังจากที่กลุ่มขายผ้าไหมแล้วก็จะหักค่าเส้นไหมไว้เพื่อเป็นทุนสำรองสำหรับซื้อเส้นไหมให้กับสมาชิกในยามจำเป็นต่อไป ผลผลิตผ้าไหมของกลุ่มมีหลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับออเดอร์ที่ได้รับ เช่น ผ้าพัน ชิ้น ดินชิ้น ผ้าเปียง (สะเป) ผ้าลวดลาย เป็นต้น

สำหรับการขายผ้าไหม สมาชิกกลุ่มก็ยังช่วยกันนำผลผลิตผ้าไหมไปขาย เช่น การออกร้านขายผ้าไหมในงานพระราชกุศล งานแสดงสินค้าที่ภาครัฐจัดขึ้น งานแสดงสินค้าที่ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น โดยสภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติลาว และสมาคมหัตถกรรมลาวจะเป็นผู้ติดต่อมายังกลุ่มทอผ้าไหมเพื่อให้ไปออกร้านตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนด นอกจากนี้ ในบางครั้งภาคธุรกิจเอกชนก็ติดต่อให้ไปออกร้านที่ศูนย์การค้าอีกด้วย เช่น เวียงจันทน์เซ็นเตอร์ ห้างไอเทค เป็นต้น ปัจจุบันความต้องการผ้าไหมในตลาดมีมากขึ้น โดยเฉพาะชิ้นไหมมัดหมี่ ไหมยกดอก ผ้าไหมที่มีลวดลายแปลกใหม่และทันสมัย เช่น ลายช้าง ลายพญานาค ลายนกยูง ลายดอกไม้ เป็นต้น ซึ่งลวดลายแปลกใหม่นี้หากมีความซับซ้อนก็ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญมัดหมี่จึงจะได้ลวดลายตามที่ต้องการ ข้อดีประการหนึ่งกลุ่มทอผ้าก็คือ สมาชิกที่มีความเชี่ยวชาญก็จะถ่ายทอดวิธีการมัดหมี่ วิธีการทอ และคอยช่วยเหลือสมาชิกเพื่อให้ได้ผ้าไหมตามที่ลูกค้าต้องการ สำหรับราคาขายผ้าไหมก็จะใช้ราคากลางที่กลุ่มตั้งไว้ ชิ้นไหมมัดหมี่และไหมยกดอก ราคาตั้งแต่ 1,000,000-50,000,000 กีบ/ผืน (4,000-200,000 บาท/ผืน) ผ้าไหมพื้น ราคาตั้งแต่ 200,000-1,000,000 กีบ/ผืน (800-4,000 บาท/ผืน) ตีนขึ้น ราคาตั้งแต่ 500,000- 2,000,000 กีบ/ผืน (2,000-8,000 บาท/ผืน) ทั้งนี้ราคาต่ำหรือสูงขึ้นอยู่กับลวดลาย และความสวยงามของผ้าไหม

2) รับจ้างทอผ้าไหมในครัวเรือน กลุ่มนี้มีลักษณะที่แตกต่างจากกลุ่มทอผ้ารูปแบบแรกอย่างชัดเจน (ทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือน) โดยเฉพาะเป้าหมายของการทอผ้าก็คือเพื่อเป็นอาชีพหลักและสร้างรายได้ จากการสัมภาษณ์สามารถคาดการณ์ช่วงเวลาการเกิดของการทอผ้าไหมรูปแบบนี้คือ ประมาณ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งน่าจะตรงกับกรดำเนินการงานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (ปี 2001-2005) และฉบับที่ 7 (ปี 2006-2015) กล่าวคือ เป็นช่วงที่รัฐเปิดกว้างให้มีการแข่งขันของภาคธุรกิจเอกชนทั้งจากภายในและต่างประเทศ และตั้งเป้าหมายการขยายตัวอุตสาหกรรมหัตถกรรมผ้าฝ้ายและผ้าไหมไว้ที่ร้อยละ 20 ต่อปี ดังนั้นในช่วงนี้จึงมีธุรกิจร้านค้า และโรงงานทอผ้าไหมเกิดขึ้นอย่างมากในนครหลวงเวียงจันทน์ เช่น ร้าน Khaisy handicraft และร้าน Maisavanh Lao ก่อตั้งขึ้นในปี 2005 เป็นต้น การทอผ้ารูปแบบนี้นายทุนจะเป็นผู้จ้างแรงงานให้ทอผ้าตามออเดอร์ที่ต้องการ ส่วนผู้รับจ้างทอผ้าก็จะได้ค่าจ้างเป็นผลตอบแทน นายทุนส่วนใหญ่เป็นเจ้าของธุรกิจร้านค้าขายผ้าไหม หรือเปิดเป็นร้านขายสินค้าหัตถกรรมและของที่ระลึก นายทุนบางส่วน

ก็เป็นแม่ค้าที่ขายผ้าไหมที่ตลาดสด เช่น ตลาดหัวดิน ตลาดเช้า เป็นต้น นายทุนจะเจรจา และตกลงค่าจ้างกับผู้รับจ้างทอผ้าก่อนการทอผ้าอาจเป็นชิ้น หรือความยาว (เมตร) โดยการรับจ้างมี 2 ลักษณะ คือ 1) การจ้างเหมาเป็นรายชิ้นหรือทั้งผืน (ผู้ทอผ้าออกแรง และค่าวัตถุดิบ) และ 2) การจ้างเฉพาะแรงงาน (ผู้ทอผ้าลงแรง แต่นายทุนออกค่าวัตถุดิบ) ซึ่งทั้งสองลักษณะใช้วิธีการทอผ้าด้วยมือเหมือนกัน อย่างไรก็ตามสิ่งที่แตกต่างกันก็คือ การจ้างเฉพาะแรงงานนายทุนจะสามารถควบคุมคุณภาพเส้นไหมที่นำมาใช้ทอผ้าได้ เช่น หากลูกค้าต้องการใช้เส้นไหมจากประเทศไทย ยุโรป จีนในการทอก็สามารถทำได้ เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะได้ผ้าไหมตรงตามที่ต้องการแล้ว ยังช่วยให้ผู้รับจ้างทอผ้าไม่ต้องลำบาก ออกไปหาซื้อเส้นไหมอีกด้วย

สำหรับค่าจ้างจากการทอผ้าไหมกรณีจ้างเหมาต่อชิ้น เช่น ชิ้นไหมมัดหมี่ ไหมยกดอกค่าจ้างอยู่ระหว่าง 100,000-1,000,000 กีบ/ผืน (800-8,000 บาท/ผืน) ผ้าเบี่ยง ค่าจ้างอยู่ในช่วง 300,000-1,000,000 กีบ/ผืน (1,400-4,000 บาท/ผืน) สำหรับ ค่าจ้างทอคิดเฉพาะค่าแรงงาน ตกประมาณ 50,000- 300,000 กีบ/ผืน (400-2,400 บาท/ผืน) อย่างไรก็ตาม ค่าจ้างแรงงานจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับความยาก ความซับซ้อนของลวดลาย ความหนา และระยะเวลาที่ใช้ทอ ผู้หญิงที่รับจ้างจะนั่งทอผ้าไหมอยู่ที่บ้าน และเมื่อทอผ้าไหมเสร็จตามออเดอร์แล้วก็จะโทรศัพท์ติดต่อให้นายทุนมารับสินค้า หรือไม่ก็นำไปให้นายทุน ถึงที่ร้านค้า ผู้หญิงในกลุ่มนี้เล่าว่าตนเองรับจ้างนายทุน ซึ่งเป็นแม่ค้าขายผ้าไหมที่ตลาด ตลาดหัวดิน โดยมีรายได้ต่อเดือนประมาณ 7,000-10,000 บาท เดือนที่มีรายได้มากที่สุด จะเป็นช่วงหน้าแล้ง ซึ่งใช้เวลาทอผ้าตลอดทั้งวัน ประมาณ 6- 8 ชั่วโมง/วัน อย่างไรก็ตาม หากเป็นช่วงฤดูฝนก็จะทอได้น้อยเนื่องจากสภาพอากาศไม่ดี ไม่สะดวกในการทอผ้าไหมมากนัก

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันแนวโน้มการจ้างทอผ้าไหมในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะชิ้นไหมยกดอก ชิ้นไหมมัดหมี่ และตีนซิ่น ซึ่งสินค้าเหล่านี้เป็นที่ต้องการ ของตลาด เพราะมีรูปแบบและลวดลายสวยงามเป็นเอกลักษณ์ นายทุนจะมีออเดอร์ผ้าไหม เหล่านี้เป็นประจำ และจะรับซื้อทั้งหมดหากผู้รับจ้างสามารถทอมาส่งได้ ดังนั้นเพื่อความสะดวกและรวดเร็ว ผู้ทอผ้าบางคนจึงเลือกใช้บริการย้อมเส้นไหม และจ้างแกะลาย ผ้าไหม การใช้บริการย้อมเส้นไหมราคาไม่แพง ผู้บริการย้อมเส้นไหมจะย้อมสีตามที่ต้องการ คิดราคาในการย้อม 50,000 กีบ/เส้นไหม 1 กิโลกรัม (ประมาณ 200 บาท) การย้อม

แต่ละครั้งสามารถเลือกสีได้ตามต้องการโดยไม่จำกัด สำหรับการจ้างมัดหมี่ลายใหม่ เช่น ลายรูปสัตว์ ลายดอกไม้ ลายแปลกใหม่ เป็นต้น ค่าจ้างจะคิดราคาเป็นไม้ ซึ่ง 1 ไม้ หรือ 1 แถวจะคิดราคา 3,000 – 6,000 กีบ (ประมาณ 12 - 24 บาท) การมัดหมี่ลวดลายผ้าใหม่ แต่ละผืนจะต้องมีอย่างน้อย 30-300 ไม้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสลับซับซ้อนของลวดลาย ยิ่งจำนวนไม้มากลวดลายก็ยิ่งละเอียดและสวยงามมากขึ้น ซึ่งก็ต้องเสียค่าจ้างมากขึ้นด้วย ผู้รับจ้างมัดหมี่หรือแกะลายส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีทักษะ และความเชี่ยวชาญในการ ทอผ้ามาอย่างยาวนาน

กลุ่มรับจ้างทอผ้าไหมในครัวเรือนเป็นกลุ่มที่สะท้อนให้เห็นบทบาทของกลไก ตลาดเสรีที่ทำให้วิถีการทอผ้าไหมเปลี่ยนแปลงจากอดีตค่อนข้างชัดเจน โดยเฉพาะในประเด็น วิธีการทอและผลผลิต ในประเด็นผลผลิตจะเห็นได้ว่าผู้ทอผ้าจะทอตามออเดอร์ที่นายทุน ว่าจ้าง ซึ่งนายทุนก็ได้รับออเดอร์มาจากลูกค้าอีกทอดหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากบางครั้ง นายทุน ต้องจัดเตรียมชนิดหรือเกรดเส้นไหมตามที่ถูกค่าต้องการให้แก่ผู้รับจ้างทอผ้า สำหรับราคา สินค้าและค่าจ้างทอผ้าไหม นายทุนจะเจรจากับลูกค้าและผู้รับจ้างจนพึงพอใจก่อนการ ตัดสินใจ สำหรับประเด็นวิธีการทอผ้าที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปคือ ผู้รับจ้างมีการจ้างย้อม สีเส้นไหมและแกะลายผ้า ทั้งนี้ก็เพื่อความรวดเร็วในการทอและสามารถทอได้ในปริมาณ มากขึ้นด้วย ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นความต้องการของตลาด (Demand) มีส่วนผลักดันให้วิถีการทอผ้าไหมเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต

3) การรับจ้างทอผ้าที่โรงงานนายทุน การทอผ้ารูปแบบนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลา ใกล้เคียงกับรูปแบบการรับจ้างทอผ้าไหมในครัวเรือน และได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 7-8 (ปี 2011- 2020) โดยในปี 2017 รัฐได้ก่อตั้งศูนย์บริการ SME ขึ้นเพื่อให้คำปรึกษาและสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในประเทศ และในปี 2019 ธนาคารแห่ง สปป.ลาว ก็ได้จัดสรรเงินทุนกู้ยืม 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (The Bank of the Lao PDR, 2019) ดังนั้น ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจึงมีร้านค้าและโรงงานทอผ้าไหมทั้งขนาดกลาง และขนาดเล็ก เปิดดำเนินการและมีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น

สำหรับการรับจ้างรูปแบบนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับรูปแบบการรับจ้างทอผ้า ไหมในครัวเรือน แต่เปลี่ยนสถานที่มาทอที่บ้าน/โรงงานของนายทุนแทน นายทุนจะสร้าง โรงงานทอผ้าไว้บริเวณในบ้านหรือแยกออกไปจากตัวบ้าน ภายในโรงงานจะมีวัตถุดิบ

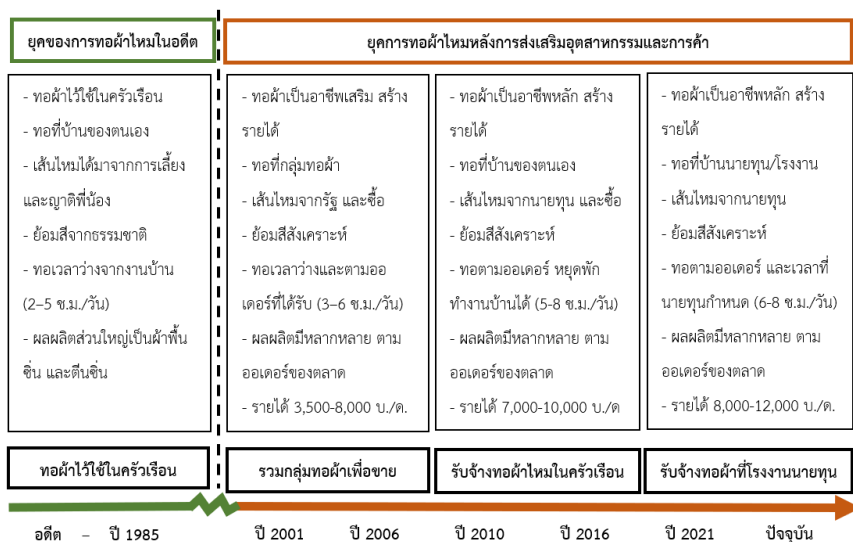
และอุปกรณ์ทอผ้าหลากหลายชนิดเตรียมไว้สำหรับแรงงานรับจ้าง เช่น หูกทอผ้าหลายรูปแบบ เส้นไหมหลายประเภท หลายเกรด เป็นต้น ผู้หญิงรับจ้างรายหนึ่งเล่าถึงการรับจ้างที่บ้านนายทุนสรุปได้ว่า ตนเองมารับจ้างทอผ้าที่บ้านนายทุน 3 ปีกว่าแล้ว โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2562 ถึงปัจจุบัน เริ่มทำงานตั้งแต่ 8 โมงเช้า และเลิกประมาณ 5 โมงเย็น พักกินข้าวประมาณ 1 ชั่วโมง (12.00 – 13.00 น.) ตนเองจะมีหน้าที่หลักๆ ก็คือ การทอผ้าไหม ยกดอก 4 ตะกอนเป็นหลัก นอกจากการทอผ้าแล้ว บางวันก็ต้องช่วยสมาชิกคนอื่นฟอกย้อมสีเส้นไหม นายทุนจะเป็นผู้เตรียมเส้นไหม สีสังเคราะห์ อุปกรณ์และเครื่องมือไว้ให้ อย่างไรก็ตามบางครั้งก็งานเร่งรีบหรือกลัวทอไม่เสร็จตามออเดอร์ ก็สามารถอยู่ทำงานล่วงเวลาได้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของแรงงานแต่ละคนไม่มีการบังคับ การรับจ้างทอผ้าไหมที่โรงงานสามารถทำได้ตลอดทั้งปี แต่งานจะมีมากในช่วงหลังจากออกพรรษาแล้ว เพราะเป็นช่วงที่ผ้าไหมจะเป็นที่ต้องการของตลาดและขายดี สำหรับค่าจ้างทอผ้าไหมจะตกลงกันเป็นรายๆ ไป โดยมีการคิดค่าแรงตามปริมาณผลผลิตที่ทอได้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับลวดลายและชนิดของผ้าด้วย เพราะผ้าแต่ละชนิดใช้เวลาทอและความเชี่ยวชาญต่างกัน ผ้าไหมมัดหมี่ ฝ่ายยกดอกแต่ละผืนใช้เวลาทอประมาณ 15-20 วัน ซึ่งจะได้รับค่าจ้างเมื่อทอเสร็จ ราคาประมาณ ผืนละ 5,000–10,000 บาท เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้หญิงรายนี้สามารถทำงานได้ทั้งวันเพื่อสร้างรายได้ และหาเงินเลี้ยงครอบครัว

นายทุนร้านขายผ้าไหมและมีโรงงานทอผ้ารายหนึ่งเล่าถึงการจ้างแรงงานสรุปได้ว่า ที่ร้านนอกจากจะขายผ้าไหมที่ทอเสร็จแล้ว ยังรับทอตามออเดอร์ของลูกค้าด้วยการทอผ้าไหมจะเริ่มขึ้นเมื่อลูกค้าได้จ่ายเงินมัดจำค่าสินค้าแล้ว โดยปกติจะคิดราคา 20-30% ของราคาผ้าทั้งหมดที่ได้ตกลงกันไว้ และนัดหมายให้ลูกค้ามารับสินค้าและจ่ายค่าสินค้าส่วนที่เหลือทั้งหมด หลังจากนั้นนายทุนรับออเดอร์จากลูกค้าแล้ว ก็จะนำไปแจกจ่ายให้แรงงานรับจ้างในโรงงานต่อไป นายทุนจะจัดเตรียมวัตถุดิบ และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้สำหรับการทอแต่ละครั้ง เช่น เส้นไหม สีย้อม แบบลวดลาย เป็นต้น นอกจากค่าจ้างเหมาในการทอผ้าไหมที่คิดเป็นชิ้นๆ แล้ว ยังมีการจ้างแรงงานทอผ้าไหมเป็นรายวันด้วย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผ้าไหมพื้นแบบ 2 ตะกอน ซึ่งไม่ต้องใช้ทักษะอะไรมากนัก ค่าจ้างจะออกทุก 15 วัน ครึ่งละ 5,000–6,000 บาท แรงงานที่มีรับจ้างสามารถอยู่เย็นเพื่อทำงานล่วงเวลาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจแต่ต้องไม่เกิน 20.00 นาฬิกา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานที่มีทักษะฝีมือที่รับทำตามออเดอร์ของนายทุน ปัจจุบันที่นครหลวงเวียงจันทน์มีโรงงาน

ทอผ้าไหมเพิ่มมากขึ้น เพราะผ้าไหมลาวมีชื่อเสียงในด้านความสวยงาม และเป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งจากนักท่องเที่ยวภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจึงมีโรงงานทอผ้าไหมเพิ่มมากขึ้น มีทั้งที่นายทุนเป็นคนลาวและคนต่างประเทศเป็นเจ้าของ

รูปแบบการรับจ้างทอผ้าที่โรงงานนายทุนมีลักษณะที่แตกต่างจากยุคการทอผ้าในอดีตอย่างชัดเจนคือ เรื่องจุดประสงค์การทอผ้าก็เพื่อเป็นอาชีพและสร้างรายได้ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการรับจ้างมากขึ้นก็เพราะ มีการขยายตัวของโรงงานผู้ผลิตผ้าไหมทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กในนครหลวงเวียงจันทน์มากขึ้น แรงงานจะมีรายได้ประจำเป็นเดือนจากการทอผ้าโดยไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าวัตถุดิบและจัดเตรียมวัตถุดิบเพราะโรงงานเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด แรงงานกลุ่มนี้เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบทอผ้าแบบอื่นถือว่ามือสเร่น้อยกว่า เพราะต้องใช้เวลาตลอดทั้งวันในการทอผ้าไหม 6-8 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งบางวันอาจต้องทำงานล่วงเวลาด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการทอผ้าไหมรูปแบบนี้มีลักษณะการจัดการเป็นแบบโรงงานอุตสาหกรรมสมัยใหม่มากขึ้น

อนึ่ง การศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าของคนลาวในนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามการส่งเสริมของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) นั่นก็คือ นโยบายอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของวิถีการผลิตผ้าไหมของคนลาว และมีรูปแบบการทอผ้าตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันจากยุคการทอผ้าไหมในอดีตสู่การทอผ้าไหมหลังการส่งเสริมอุตสาหกรรมและการค้าสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมของคนลาวในนครหลวงเวียงจันทน์

6. สรุปและอภิปรายผล

การขับเคลื่อนนโยบายจินตนาการใหม่ (NEMs) ที่เน้นกลไกตลาดเสรีที่ผ่านมาก่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมของคนลาวในนครหลวงเวียงจันทน์พบว่า การทอผ้าไหมของคนลาวได้เปลี่ยนจากยุคของการทอผ้าไหมในอดีต มาเป็นยุคการทอผ้าไหมหลังการส่งเสริมอุตสาหกรรมและการค้า กล่าวคือ เปลี่ยนจากการทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือนมาเป็นรูปแบบรวมกลุ่มทอผ้าเพื่อขาย รับจ้างทอผ้าไหมในครัวเรือน และรับจ้างทอผ้าที่โรงงานนายทุน โดยใน 3 รูปแบบนี้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีการทอผ้าไหมในหลายมิติ ได้แก่ เป้าหมายการทอ สถานที่ที่ใช้ทอ ที่มาของวัตถุดิบ วิธีการย้อม ชนิดและปริมาณผลผลิต เวลาที่ใช้ทอผ้า และรายได้ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมหัตถกรรมและสิ่งทอทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กจากรัฐได้ดึงดูดให้เกิดการลงทุนทั้งในรูปแบบร้านค้าและโรงงานทอผ้าไหมจากนักลงทุนในท้องถิ่นและต่างประเทศ การได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีนำเข้าผ้าไหมจากประเทศแถบยุโรป และอเมริกาก็กระตุ้นให้ภาคการผลิตและส่งออกผ้าไหมขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง แนวโน้มความต้องการผ้าไหมของ

ผู้บริโภคในตลาดที่เพิ่มสูงขึ้นก็กระตุ้นให้เกิดการจ้างแรงงาน สร้างอาชีพและรายได้ให้กับแรงงานในนครหลวงเวียงจันทน์ การจัดตั้งกลุ่มทอผ้าไหมในชุมชนของภาครัฐได้ส่งเสริมให้ผู้หญิงที่ว่างจากงานประจำมีอาชีพเสริม และเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ สภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติลาว และสมาคมหัตถกรรม นอกจากจะช่วยจัดหาออเดอร์ให้กับกลุ่มทอผ้าไหมแล้ว ยังช่วยในการกระจายสินค้าผ้าไหมให้กับกลุ่มทอผ้าไหมรวมถึงกลุ่มผู้ประกอบการอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การซื้อขายออนไลน์และการขนส่งสินค้าที่สะดวกรวดเร็วก็มีส่วนกระตุ้นให้ผู้บริโภคใช้จ่ายเงินซื้อผ้าไหมเพิ่มมากขึ้น ข้อค้นพบเหล่านี้ชี้ให้เห็นประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงการทอผ้าไหมจากยุคทอไว้ใช้ในครัวเรือน เป็นการทอเพื่อสร้างรายได้ก่อให้เกิดอาชีพเสริมขึ้น การทอผ้าไหมไม่ได้เปลี่ยนแปลงภายในขั้นตอนและวิธีการทอผ้าเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดอาชีพเสริมขึ้นเพื่อสนับสนุนการทอผ้าไหมให้รวดเร็วอีกด้วย ได้แก่ บริการย้อมสีเส้นไหม และรับจ้างแกะสลักลายผ้า รูปแบบการรับจ้างทอผ้าในครัวเรือนได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของอาชีพเสริมเหล่านี้ ซึ่งผู้รับจ้างทอผ้าไหมต้องการความรวดเร็ว ประกอบกับผู้ให้บริการก็ต้องการรายได้ด้วย ปรากฏการณ์นี้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ที่ให้ความสำคัญกับขั้นตอนการจัดเตรียมวัตถุดิบของผู้ผลิต ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของวงจรการผลิตสมัยใหม่ (Life Cycle Processes) (Ayers, 2001; Wisner, Tan & Leong, 2012) การจ้างย้อมสีเส้นไหมมีส่วนช่วยให้การทอผ้าไหมมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะผู้รับจ้างทอผ้าไม่ต้องเสียเวลา 1-2 วันในการย้อมสีเส้นไหมเอง นอกจากนี้ ยังสามารถทอผ้าไหมได้ตลอดทั้งปีแม้จะเป็นช่วงฤดูฝน เพราะไม่ต้องกังวลกับขั้นตอนการย้อมสีอีกต่อไป ปรากฏการณ์เหล่านี้ยังตรงกับวัตถุประสงค์ของการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทุกช่วงของห่วงโซ่การผลิต ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถแข่งขันกับผู้ผลิตรายอื่นในตลาดได้ (Felea & Albastroiu, 2013) สำหรับอาชีพรับจ้างแกะลายผ้ายังช่วยตอบโจทย์ผู้บริโภคที่ต้องการลวดลายแปลกใหม่ แต่ผู้รับจ้างไม่สามารถสร้างลวดลายเองได้ให้สามารถทอผ้าไหมตามออเดอร์ได้ ในประเด็นนี้ตรงกับหลักการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เน้นการจัดการเชิงรุกเกี่ยวกับกิจกรรมการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการสูงสุดของลูกค้า (Bozarth & Handfield, 2008) อย่างไรก็ตาม การอภิปรายข้างต้นก่อให้เกิดประเด็นใหม่ที่น่าสนใจ

และพิจารณาของผู้ที่เกี่ยวข้องคือ การป้องกันผลเสียหรือปัญหาที่อาจจะเกิดกับสิ่งแวดล้อมจากการทิ้งสารเคมีฟอกและย้อมสีเส้นไหมของผู้ให้บริการ

รูปแบบการทอผ้าไหมทั้ง 3 รูปแบบในยุคหลังการส่งเสริมอุตสาหกรรมและการค้าแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายจากการทอผ้าไหมเพื่อใช้ในครัวเรือนเป็นการค้ามากขึ้น จุดร่วมประการหนึ่งของรูปแบบการทอผ้าไหมในยุคนี้นี้ คือ เพื่อค้าขายและสร้างรายได้ ใช้เวลาและแรงงานในการทอผ้ามากขึ้น จุดร่วมนี้สนับสนุนมุมมองของ Sisane (2018) ที่กล่าวว่าแต่เดิมก่อนปี 1990 การทอผ้าไหมด้วยมือมีเป้าหมายเพื่อไว้ใช้ส่วนตัว (Personal use) แต่ปัจจุบันเป็นการทอเพื่อการค้ามากขึ้น ปัจจัยการค้าขายออนไลน์ หรือ E-commerce มีบทบาทสำคัญในการกระจายสินค้าซึ่งผู้ซื้อสามารถเลือกและสั่งซื้อผ้าไหมตามชนิดและราคาผ่านคอมพิวเตอร์ หรือโทรศัพท์มือถือได้โดยตรง นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่าร้านค้าผ้าพยายามตอบสนองกำลังซื้อของผู้บริโภคที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย ปรากฏการณ์นี้ชี้ให้เห็นกลไกขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ซึ่งอยู่บนหลักการของอุปสงค์ และอุปทาน ในตลาดเป็นตัวกำหนดรูปแบบการทอผ้า (Corporate Finance Institute, 2021) การนำกลยุทธ์การตลาดสมัยใหม่ ได้แก่ การลดราคา (Discount pricing) แจกของแถม (Free gift) เพื่อกระตุ้นการซื้อ และทำให้ผู้ซื้อรู้สึกคุ้มค่ากับเงินที่ต้องจ่ายไป (Mark & Yongmin, 2017) ซึ่งในบริบทผู้ค้าผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์จะเห็นได้จากการลดราคา 5-10% เมื่อซื้อสินค้าจำนวนมากขึ้น หรือมีโปรโมชั่นของแถมเมื่อซื้อครบตามยอดที่ระบุไว้ ข้อค้นพบนี้ช่วยให้เข้าใจการใช้กลไกตลาดขับเคลื่อนการพัฒนา (Market-driven Development) เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของ สปป.ลาว ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะมุมมองการเพิ่มโอกาสและช่องทางในการขายผลผลิตและสินค้าผ้าไหม (Esterik, 1999)

ความต้องการผ้าไหมในตลาดที่เพิ่มขึ้นเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ผลผลิตผ้าไหมมีปริมาณและชนิดที่หลากหลาย การผลิตสินค้าในระบบตลาด ความต้องการซื้อ (Demand) ของผู้บริโภคมีส่วนสำคัญให้อุตสาหกรรมการผลิตผ้าไหมขยายตัว เพราะระบบตลาดเสรีมีลูกค้าที่มีฐานะทางเศรษฐกิจหลายระดับ มีรสนิยมและความต้องการที่หลากหลาย ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าผลผลิตผ้าไหมจึงมีหลากหลายราคา และความสวยงามปราณีต ซึ่งสะท้อนมาจากรูปแบบการทอผ้าในยุคหลังการส่งเสริมอุตสาหกรรม การรับจ้างทอผ้าที่โรงงานนายทุนสะท้อนให้เห็นการผลิตที่เน้นปริมาณ (Volume) เป็นหลัก นายทุนจะทราบว่าสินค้า

ผ้าไหมชนิดใดเป็นที่ต้องการของตลาด และจะต้องจ้างแรงงานมากน้อยเท่าใดเพื่อให้มีสินค้าเพียงพอสำหรับขาย นอกจากนี้ การทอดผ้าตามอเดอร์ก็สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการและรสนิยมของผู้บริโภคที่มีความหลากหลาย ผู้ที่ทอดผ้าไหมส่วนใหญ่เป็นคนมีฐานะดี และพร้อมที่จะจ่ายหากได้สินค้าตรงตามสเปคที่ต้องการ ปรากฏการณ์เหล่านี้ นอกจากจะสะท้อนถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ซื้อในตลาดที่มีความหลากหลายแล้ว ยังสนับสนุนการศึกษาของ Hall (2004) ที่พบว่าปัจจุบันผ้าไหมลาวมีการเปลี่ยนแปลงในหลายลักษณะ เช่น ลวดลาย สี การออกแบบ ขนาด รูปแบบการทอ และเส้นใยที่ใช้ทอ เป็นต้น กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่ากลไกผู้บริโภคในตลาดได้กระตุ้นให้การทอดผ้าไหมของคนลาวเปลี่ยนแปลงจากยุคทอผ้าแบบดั้งเดิมไปสู่การทอผ้าไหมในระบบตลาดมากขึ้น

ผู้หญิงในปัจจุบันไม่ได้มีบทบาทการทำงานบ้านเพียงอย่างเดียว แต่มีบทบาทในการทำงานอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัวด้วย แต่เดิมการทำงานบ้าน และช่วยงานภาคการเกษตรเป็นบทบาทหลักของผู้หญิง ส่วนผู้ชายมีบทบาทในการทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัว อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์รูปแบบการทอผ้าไหมหลังยุคการส่งเสริมอุตสาหกรรมการค้า (3 รูปแบบ) สะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทแรงงานมากขึ้น ทั้งการทำงานบ้านและทำงานอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัว ผลจากการขยายตัวของธุรกิจการค้าผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ ประกอบกับความต้องการผ้าไหมในตลาดเพิ่มสูงขึ้นทำให้ผู้หญิงต้องปรับเปลี่ยนบทบาท รูปแบบการรวมกลุ่มทอผ้าไหมสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายการทอเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว นอกจากนี้ รูปแบบการรับจ้างทอผ้าในครัวเรือน และการรับจ้างทอผ้าไหมที่บ้านนายทุนก็สะท้อนให้เห็นบทบาทแรงงานของผู้หญิงที่มีส่วนร่วมในระบบการผลิตแบบตลาดมากกว่าในอดีต กล่าวคือ นอกจากทำงานบ้านและงานภาคการเกษตรแล้ว ยังต้องรับจ้างทอผ้าไหมเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัวอีกด้วย ซึ่งต้องทอผ้าตลอดทั้งวันๆ ละ 6-8 ชั่วโมง ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าแรงงานผู้หญิงได้ก้าวเข้ามามีบทบาทต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการผลิตผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ ข้อค้นพบนี้ได้สนับสนุนรายงานของ Gender Resource Information and Development Centre (2006) ที่พบว่า ผู้หญิงใน สปป.ลาว จะมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน (Labor Force Participation) มากถึงร้อยละ 70 ซึ่งสูงที่สุดในประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Mekong Region) ผู้หญิงจะมีบทบาทในภาคธุรกิจ และประกอบการค้าปลีกขนาดเล็กมากที่สุด โดยร้อยละ 24 อยู่ในภาคการผลิตสิ่งทอ

นอกจากนี้ การวิเคราะห์บทบาทสตรีในระบบเศรษฐกิจของ Na-Chiangmai (2018) ก็พบว่ายั่วยุสตรีมีอัตราการมีส่วนร่วมของกำลังแรงงาน (Work Force) มากขึ้นก็ยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตมากขึ้นด้วย (Economic Growth)

7. ข้อเสนอแนะ

1) ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าไหมในนครหลวงเวียงจันทน์ พบว่า รูปแบบการทอผ้าไหมในยุคหลังการส่งเสริมอุตสาหกรรมใช้สี่สังเคราะห์ในการ ย้อมเส้นไหม ประกอบกับมีบริการรับจ้างย้อมไหมเป็นอาชีพเสริม ดังนั้นปริมาณน้ำทิ้ง จากการย้อมเส้นไหมต้องเพิ่มมากขึ้น และอาจก่อให้เกิดปัญหากับดินและแหล่งน้ำหากไม่มี การจัดการอย่างถูกวิธี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเตรียมการและวางมาตรการป้องกัน ปัญหาที่อาจจะเกิดจากการทิ้งน้ำเสียลงดินและแหล่งน้ำสาธารณะ เช่น แผนกผังเมือง ควรออกประกาศควบคุมการทิ้งน้ำเสียลงแหล่งน้ำสาธารณะ กรมแผนการควรจัดวางระบบ บำบัดน้ำเสียให้กับชุมชนหรือโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรมควรให้ความรู้วิธีการจัดการ น้ำเสียอย่างถูกต้องกับกลุ่มทอผ้าไหม เป็นต้น

2) ผลการศึกษา พบว่า มีแรงงานรับจ้างทอผ้าในโรงงานทอผ้าไหมเป็นจำนวนมาก และบางคนต้องทำงานล่วงเวลาด้วย การนั่งทอผ้าไหมติดต่อกันเป็นเวลานานย่อมส่งผลเสีย ต่อสุขภาพไม่มากนักน้อย ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นกับแรงงานทอผ้า โรงงานควรมีระบบการตรวจสุขภาพประจำปี และระบบสวัสดิการหรือประกันสุขภาพ ให้กับแรงงาน โดยกรมกฎหมายควรออกกฎหมายเพื่อกำหนดให้โรงงานมีสวัสดิการ ตรวจสุขภาพฟรีแก่พนักงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เช่น ตรวจร่างกายทั่วไป ความสมบูรณ์ ของเม็ดเลือด ระดับไขมันและน้ำตาลในเลือด เป็นต้น นอกจากนี้ ต้องออกกฎหมายการ ทำงานล่วงเวลา (Part-Time Work Law) เพื่อควบคุมการจ้างแรงงานของโรงงานอุตสาหกรรม

3) ผลการศึกษา พบว่า เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการขายผ้าไหม ร้านค้าผ้าไหมจึงได้นำระบบออนไลน์มาใช้ในการสั่งซื้อสินค้า และการโอนเงินค่าสินค้า อย่างไรก็ตาม หากระบบออนไลน์ไม่มีความปลอดภัยอาจก่อให้เกิดปัญหาการฉ้อโกง และหลอกลวงผ่านระบบการซื้อขายออนไลน์ได้ ดังนั้นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีการเตรียมการรับมือกับปัญหาเหล่านี้ เช่น กรมกฎหมายควรออกกฎหมายการทำ

ธุรกรรมออนไลน์ การติดตั้งระบบเฝ้าระวังการเจาะระบบเครือข่ายการเงิน เป็นต้น รวมถึงการให้ความรู้กับร้านค้าและผู้บริโภคเกี่ยวกับการทำธุรกรรมออนไลน์ เช่น กรมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กรอบรมให้ความรู้กับร้านค้าหรือผู้ประกอบการ ที่ต้องการทำธุรกรรมผ่านระบบออนไลน์ การสร้างช่องทางรับเรื่องราวร้องเรียนจากผู้บริโภค เป็นต้น

4) ผลการศึกษาพบว่า การรับจ้างทอผ้าไหมที่บ้านนายทุน บางครั้งค่าแรงคิดจากความยาวหรือปริมาณการทอได้ เช่น ผ้าไหมสีพื้น เป็นต้น ซึ่งการคิดค่าแรงด้วยเกณฑ์ดังกล่าวเพียงอย่างเดียวอาจส่งผลให้สินค้าผ้าไหมด้อยคุณภาพได้ ดังนั้นประเด็นการกำหนดคุณภาพและมาตรฐานของผ้าไหมสีพื้นจึงเป็นประเด็นที่หน่วยงานมาตรฐานต้องนำไปพัฒนาต่อไป เช่น กรมมาตรฐานและมาตรวิทยา ต้องเตรียมการและวางแผนการสร้างมาตรฐานผ้าไหมสีพื้นในอนาคต (Standard Designation) เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้โรงงานหรือผู้ทอผ้าไหมนำไปใช้เป็นมาตรฐานในการทอผ้าไหมได้

8. ประกาศศุภการ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2559 ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ทุกคนที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทอผ้าไหม ผู้ค้าผ้าไหม และผู้ซื้อผ้าไหม

9. เอกสารอ้างอิง

- Altwater, E. (1993). *The Future of the Market: An essay on the Regulation of Money and Nature after the Collapse of 'Actually Existing Socialism'*. Retrieved April 15, 2021, from <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/030981689505500113?journalCode=cnca>
- Asia InCH. (2021). *Weaving of Laos*. Retrieved April 11, 2021, from <https://asiainch.org/craft/textiles-of-laos/>

- Association of Lao Garment Industry. (2018). *List of the garment factories and production system of 2018*. Vientiane: Laos.
- Ayers, J. B. (2001). *Handbook of Supply Chain Management*. Boca Raton: The St. Lucie Press.
- Bozarth, C. & Handfield, R. B. (2008). *Introduction to Operations and Supply Chain Management*. 2nd edition. Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall.
- Corporate Finance Institute. (2021). "What Is a Market Economy?". Retrieved March 22, 2021, from <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/economics/definition-market-economy/>
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: choosing among five traditions*. Los Angeles: Sage Publications.
- Department of Foreign Trade Policy. (2018). *A report from department of foreign trade policy, Ministry of Industry and Commerce*. Vientiane: Laos.
- Department of Production and Trade Promotion. (2010). *National Export Strategy for period 2011-2015*. Vientiane: Ministry of Industry and Commerce.
- Doolittle, C. I. & Black, G. M. (2015). Fashioning Lao Identity: Textiles, Representation and the Grand Fashion Show. *The Journal of Lao Studies, Special Issue 2015*, 82-97.
- Economic Research Institute for ASEAN and East Asia. (2016). *Lao PDR at the Crossroads: Industrial Development Strategies 2016–2030*. Retrieved April 11, 2021, from http://asean.dla.go.th/download/attachment/20190307/1D228D90-E3BF-5865-86EA-C235DA44F4BF_Lao_PDR_at_the_Crossroads.pdf
- Esterik, P. V. (1999). Fabricating National Identity: Textiles in Lao PDR. *Museum Anthropology*, 23(1), 47-55.

- Felea, M. & Albastroiu, I. (2013). Defining the Concept of Supply Chain Management and its Relevance to Romanian Academics and Practitioners. *Supply Chain Management*, 15(33),74-88.
- Gender Resource Information and Development Centre. (2006). *LAO PDR : COUNTRY GENDER PROFILE*. Retrieved March 22, 2021, from https://www.jica.go.jp/english/our_work/thematic_issues/gender/background/pdf/e05lao.pdf
- Gregory, P. R., & Stuart, R. C. (2004). *Comparing economic systems in the twenty-first century*. Boston: Houghton Mifflin.
- Hall, R. (2004). *Tradition and Innovation in Contemporary Lao Textiles*. Retrieved March 22, 2021, from <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1467&context=tsaconf>
- Laofab. (2021). *9TH FIVE-YEAR NATIONAL SOCIOECONOMIC DEVELOPMENT PLAN (2021-2025)*. Retrieved March 22, 2021, from <https://laofab.org/document/download/4870>
- Manolom, T. (2020). *Lao satin and garments industry in the era of new normal of the COVID-19 pandemic situation*. (In Lao). Retrieved April 15, 2021, from https://www.laotradeportal.gov.la/kcfinder/upload/files/Article_1609992118lo_LA.pdf
- Mark, A. & Yongmin, C. (2017). *Discount Pricing*. Retrieved April 15, 2021, from https://mpra.ub.uni-muenchen.de/76681/1/MPRA_paper_76681.pdf
- McIntosh, L. S. (2002). *From the Village House to the Urban Markets: The Evolution of Silk Production in Laos*. Retrieved April 15, 2021, from <https://digitalcommons.unl.edu/tsaconf/401/>
- Ministry of Planning and Investment. (2011). *The Seventh Five-Year National SocioEconomic Development Plan (2011-2015)*. Retrieved April 11, 2021, from https://www.undp.org/content/dam/laopdr/docs/Reports%20and%20publications/LA_7th%20NSED_P_Eng.pdf

- Na-Chiangmai, D. (2018). Female Labor Force Contribution to Economic Growth. *Chiang Mai University Journal of Economics*, 22(3), 47-61.
- Phimphanthavong, H. (2012). *Economic Reform and Regional Development of Laos*. Retrieved March 22, 2021, from https://www.researchgate.net/publication/276489137_Economic_Reform_and_Regional_Development_of_Laos
- Sisane, H. (2018). *Lao handicrafts – from household basics to global markets*. Retrieved March 22, 2021, from <https://www.chinadailyhk.com/articles/231/165/135/1541933590671.html>
- Struthers, J. (2004). *Lao Sericulture*. Retrieved April 8, 2019, from http://glenhill.co.nz/sericulture_enterprise_development_laos.html
- The Bank of the Lao PDR. (2019). *SEMs Loan*. Retrieved March 22, 2021, from <http://aec.utcc.ac.th/laos-central-bank-set-to-use-300m-chinese-loans-for-sme-financing/>
- Thephavong, B., Lemsouthi, K., & Vilavong, B. (2021). *Laos: The Textile and Garment Industry in the Post-ATC Era*. Retrieved April 11, 2021, from https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/casestudies_e/case22_e.htm
- The United Nation COMTRADE. (2021). *Laos exports of silk*. Retrieved April 11, 2021, from <https://tradingeconomics.com/laos/exports/silk>
- Trade and Product Promotion Department. (2011). *Sustainable Silk Production Partnership Project in Rural Lao PDR 2011-2015*. Retrieved March 22, 2021. from https://snv.org/cms/sites/default/files/explore/download/sspp_brochure_e_final.pdf
- Service Fraternel d'Entraide-Laos (SFE). (2020). *Silk Development Project*. Retrieved March 22, 2021, from <https://2020.sfe-laos.org/les-projets/developpement-rural/soie/?lang=en>

Small and Medium Enterprise Promotion and Development Office (SMEPDO). (2006).

Strategy For Small and Medium- Enterprise Development Until 2010.

Vientiane: Ministry of Industry and Commerce. Wisner, J., Tan, K. C. & Leong, G. K. (2012). *Principles of Supply Chain Management: A Balanced Approach*. 3rd edition. Mason: South-Western Cengage Learning.

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ศาสตราจารย์จรัญ มะลูลีม
2. รองศาสตราจารย์สังคม ศรีรัตนกุล
3. รองศาสตราจารย์พุทธิรักษ์ ปราบนอก
4. รองศาสตราจารย์ธนภัทร ปัจฉิมม์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กীরติพร จูตะวิริยะ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชรรา สุยะรา
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พลยมน สิ้นหน่ง
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นรชิต จิรสิทธิ์ธรรม
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนิตา กุลสิริสวัสดิ์
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุทุมพร หลอดโค
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขนิษฐา จิตแสง
13. อาจารย์ ดร.กนต์พงศ์ จิตกล้า
14. อาจารย์ ดร.ณัฐพล มีแก้ว

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. การเตรียมต้นฉบับ

วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รับบทความทั้งภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ บทความต้องเป็นบทความต้นฉบับ ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน โดยรับบทความในรูปแบบความวิจัย บทความทั่วไปและบทวิจารณ์หนังสือในด้ามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ แบ่งออกเป็นด้าน **กฎหมาย ปรัชญาและศาสนา การเมืองการปกครอง การศึกษา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษา วรรณกรรม และสังคมศาสตร์** พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word ความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ ขนาด A4 ไม่รวมเอกสารอ้างอิง พิมพ์หน้าเดียว 1 คอลัมน์ รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาดตัวอักษร 14 เว้นระยะขอบบน 2.6 cm ขอบล่าง 2.4 cm ขอบซ้าย 2.8 cm และขอบขวา 2.6 cm

รายละเอียดตัวอักษรและรูปแบบการพิมพ์

รายการ	ลักษณะตัวอักษร	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร
ชื่อบทความ	หนา	กลางหน้ากระดาษ	16
ชื่อผู้แต่ง	หนาและเอียง	ชิดขวา	12
ข้อความเชิงอรรถ	ปกติ	ชิดซ้าย	12
หัวข้อใหญ่	หนา	ชิดซ้ายและใส่หมายเลขกำกับ	16
หัวข้อย่อย	หนา	ใส่หมายเลขกำกับ	14
เนื้อหาบทความ	ปกติ	-	14
การเน้นข้อความในบทความ	หนา	-	14
ข้อความในตาราง	ปกติ	-	12
ข้อความอ้างอิงในเนื้อหา	เอียง	-	14

2. วิธีการส่ง

ส่งต้นฉบับเป็นไฟล์ข้อมูล *.doc ไปยัง <https://www.tci-thaijo.org/index.php/KKUJ/index> หรือติดต่อวารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002 เบอร์โทรศัพท์: 043-203177

3. การเรียงลำดับเนื้อหา

- **ชื่อเรื่อง** ควรกระชับและตรงกับเนื้อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

- **ชื่อผู้เขียน**

1. ระบุชื่อ – นามสกุลจริง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ระบุเชิงอรรถของผู้เขียน ซึ่งประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา ภาควิชา คณะ สถาบัน ตามลำดับ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- **บทคัดย่อ**

1. บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และจำนวนคำไม่เกิน 350 คำ
2. บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทย และจำนวนคำไม่เกิน 350 คำ
3. ท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) ไม่เกิน 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- **เนื้อเรื่อง**

1. เนื้อเรื่องบทความวิจัยประกอบด้วยหัวข้อตามลำดับคือ: บทนำ วิธีการวิจัย ผลการวิจัยและอภิปราย สรุป กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง
2. เนื้อเรื่องบทความทั่วไปประกอบด้วยหัวข้อตามลำดับคือ: บทนำ เนื้อหา สรุป เอกสารอ้างอิง
3. เนื้อเรื่องบทวิจารณ์หนังสือประกอบด้วย: ข้อมูลทางบรรณานุกรม ชื่อผู้วิจารณ์ บทวิจารณ์

- **เอกสารอ้างอิง** การอ้างอิงในบทความในการอ้างอิงแบบนาม-ปี และการเขียนบรรณานุกรมตามแบบ APA Style ในตัวอย่างที่ระบุใน Website ของวารสารอย่างเคร่งครัด จัดเรียงตามลำดับตัวอักษรโดยเริ่มจากเอกสารภาษาไทย เอกสารภาษาอังกฤษ เอกสารอื่น ๆ และเอกสารที่ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

Instruction to Authors

Authors are advised to follow the following guidance:

1. Manuscripts Preparation

Manuscripts must be typewritten in Thai or English on MS Word format. Manuscripts should not exceed 15 single-space A4 pages (TH SarabunPSK, size 14, with 2.6 cm top margins, 2.4 cm bottom margins, 2.8 cm left margins, and 2.6 cm right margins). Manuscripts should be submitted in the form of research articles, review articles, or book reviews covering the following areas: *Law, Religions and Philosophy, Political Sciences, Public Administration, Education, Geography, History, Language and Literature, and Sociology.*

Table Shown Font Style, Font Structure and Font Size

Items	Font Style	Font Structure	Font Size
Title	Bold	Center	16
Author(s)'s name	Bold, Italic	Right	12
Footnote	Regular	Left	12
Heading	Bold	Left w/numeric order	16
Sub-heading	Bold	Numeric order	14
Body of paper	Regular	-	14
In-text word highlight	Bold	-	14
Word in table, figure	Regular	-	12
In-text word citation	Bold	-	14

2. Manuscripts Submission

Please submit your manuscript at <https://www.tci-thaijo.org/index.php/KKUJ/index>

For more inquiries, contact:

KKU International Journal of Humanities and Social Sciences
Research Administration Division, Khon Kaen University
Office of the President Building 2, 2nd Floor
Muang, Khon Kaen, 40002
Tel. +66 43 203 177

3. Manuscripts Format

Manuscripts must be organized as follows:

- **Title** should be concise and informative with all capital letters.
- **Author (s)** should be given the full name. Academic rank and complete postal address (es) of affiliation should be listed at the footnote.
- **Abstract and Keywords** should not exceed 350 words containing hard facts such as objectives, methods, and major results. Maximum 5 keywords for indexing should be listed at the end of the abstract.

- **Content Structures**

1. **Research articles** should be structured as follows: *Introduction, Materials and methods, Results and discussion, Conclusion, Acknowledgement (Optional), and References.*

2. **Review articles or articles** should be structured as follows: *Introduction, Body of the paper broken into points as appropriate to the paper, and Conclusion.*

3. **Book reviews** should be structured as follows: *Cataloging of Publication, Author(s)'s name and title*

- **References Citation** In-text citations should follow the name-year system, and references should follow the guidelines of the Publication Manual of the American Psychological Association (APA). Citations and References should be listed by alphabetical order.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น 123 ถ.มิตรภาพ อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002
โทรศัพท์ 0-4320-2100 มือถือ 09-9465-5115 ภายใน 44770
E-mail: kkuprinting@hotmail.com Website: <http://home.kku.ac.th/printingkku/>